

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Godišnji izvještaj
2024

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Godišnji izvještaj 2024

SADRŽAJ

Uvodna riječ guvernerke	9
Pravni status.....	11
1. Ekonomska kretanja u 2024. godini	15
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje	15
1.2 Izvještaj o stanju BiH ekonomije.....	18
1.2.1 Realni sektor	18
I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo.....	20
II. Domaće uslužne djelatnosti, osim finansijskog posredovanja.....	21
III. Cijene	22
IV. Zaposlenost i plate.....	26
1.2.2 Fiskalni sektor	28
1.2.3 Bankarski sektor	32
1.2.4 Vanjski sektor	36
I. Platni bilans.....	36
II. Nominalni i realni efektivni devizni kurs.....	39
2. Izvještaj o aktivnostima CBBiH u 2024. godini.....	43
2.1 Monetarna politika	44
2.2 Računi rezervi kod CBBiH	44
2.3 Upravljanje deviznim rezervama	47
2.4 Upravljanje gotovim novcem.....	50
2.5 Održavanje platnih sistema	52
2.6 Uloga fiskalnog agenta.....	54
2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	55
2.8 Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu	56
2.9 Saradnja sa međunarodnim institucijama i rejting agencijama.....	57
2.10 Upravljanje rizicima	59
2.11 Ostalo	60
2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima	60
2.11.2 Komuniciranje sa javnošću.....	62
3. Finansijski izvještaji i Izvještaj nezavisnog vanjskog revizora.....	69
4. Statističke tabele.....	155
5. Publikacije i web servisi	197

SPISAK GRAFIKONA, TABELA I TEKSTNIH OKVIRA

Grafikon 1.1: Godišnja promjena obima industrijske proizvodnje i PMI indeks u proizvodnom sektoru, u eurozoni	15
Grafikon 1.2: Cijene energenata na međunarodnom tržištu.....	16
Grafikon 1.3: Doprinosi komponenti promjeni indeksa potrošačkih cijena u eurozoni	17
Grafikon 1.4: Referentne stope vodećih centralnih banaka	17
Grafikon 1.5: Krediti u eurozoni	18
Grafikon 1.6: Doprinosi godišnjoj stopi promjene komponenti BDP-a prema rashodnom pristupu, za prva tri kvartala ..	20
Grafikon 1.7: Doprinosi godišnjim promjenama obima industrijske proizvodnje po područjima, izvorni indeksi	20
Grafikon 1.8: Doprinosi najznačajnijih djelatnosti za pad prerađivačke industrije u 2024. godini	21
Grafikon 1.9: Doprinosi proizvodnih i uslužnih djelatnosti realnom rastu BDV-a.....	21
Grafikon 1.10: Doprinosi rastu realne BDV, odabrane djelatnosti.....	22
Grafikon 1.11: Godišnje promjene prosječnih potrošačkih cijena u BiH.....	23
Grafikon 1.12: Doprinosi godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena u BiH	23
Grafikon 1.13: Promjene prosječnih potrošačkih cijena glavnih odjeljaka.....	24
Grafikon 1.14: Promjena u nivou cijena za odabrane pododjeljke, u odnosu na prosjek 2015. godine.....	24
Grafikon 1.15: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH, po djelatnostima	25
Grafikon 1.16: Doprinosi godišnjim promjenama broja zaposlenih po područjima, na kraju godine	26
Grafikon 1.17: Prosječne godišnje neto plate	27
Grafikon 1.18: Prenosivi depoziti u KM i plate	27
Grafikon 1.19: Prosječan godišnji rast nominalnih neto plata, po djelatnostima	27
Grafikon 1.20: Prihodi od indirektnih poreza.....	28
Grafikon 1.21: Uticaj inflacije na rast prihoda od PDV-a.....	28
Grafikon 1.22: Ukupan javni dug sektora opšte vlade.....	29
Grafikon 1.23: Vanjski dug sektora opšte vlade	30
Grafikon 1.24: Zaduženost opšte vlade kod komercijalnih banaka	30
Grafikon 1.25: Stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske	32
Grafikon 1.26: Godišnja stopa rasta depozita	32
Grafikon 1.27: Depoziti stanovništva, valutna struktura	33
Grafikon 1.28: Godišnja stopa kreditnog rasta	33
Grafikon 1.29: Kamatne stope na novoodobrene kredite	34
Grafikon 1.30: Kamatne stope na depozite.....	34
Grafikon 1.31: Realne kamatne stope na novougovorene depozite	34
Grafikon 1.32: Neto strana aktiva	35
Grafikon 1.33: Tekući i kapitalni račun.....	36
Grafikon 1.34: Strana direktna ulaganja i bruto investicije, u % BDP-a, tekuće cijene	37
Grafikon 1.35: Učešće pojedinačnih djelatnosti/grupa proizvoda u ukupnim FDI/izvozu.....	37
Grafikon 1.36: Račun usluga u platnom bilansu	38
Grafikon 1.37: Kompenzacije zaposlenim u inostranstvu, doznake i penzije iz inostranstva	38
Grafikon 1.38: Godišnje promjene u deviznom kursu KM, decembar 2024. godine	39
 Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH.....	43
Grafikon 2.2: Uticaj platnobilansnih stavki na rast deviznih rezervi	43
Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja.....	44
Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama	44
Grafikon 2.5: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu izmjene naknada.....	45
Grafikon 2.6: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom periodu u 2024. godini ..	45
Grafikon 2.7: Mjesečne promjene obavezne rezerve i viška iznad obavezne rezerve	45
Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBH i implicitna stopa obavezne rezerve	45
Grafikon 2.9: Godišnje promjene u komponentama rezervnog novca	46
Grafikon 2.10: Godišnje promjene monetarnih agregata	46
Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija.....	47
Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni i ECB-ove depozitne stope u 2023. i 2024. godini	48

Grafikon 2.13: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine	49
Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH.....	50
Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka na kraju godine	50
Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka.....	50
Grafikon 2.17: Apoenska struktura novčanica u 2024. godini.....	51
Grafikon 2.18: Apoenska struktura kovanica u 2024. godini.....	51
Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2023. godinu	51
Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdate u 2024. godini, prema apoenima	51
Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2024. godini.....	52
Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2024. godini.....	52
Grafikon 2.23: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2024. godini	52
Grafikon 2.24: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH	62
Tabela 1.1: Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz novembra 2024. godine	
Tabela 1.2: Emisije javnog duga entiteta u 2024.godini	31
Tabela 1.3: Prosječna stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2024. godini.....	32
Tabela 1.4: Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima.....	36
Tabela 2.1: Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH	47
Tabela 2.2: Prosječna ponderisana godišnja neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni	49
Tabela 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka.....	53
Tabela 2.4: Pregled prometa karticama na ATM, POS uređajima i internetu	53
Tabela 2.5: Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti	54
Tabela 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima.....	54
Tabela 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2024. godine	60
Tekstni okvir 1: Promjena u nivou prosječnih potrošačkih cijena glavnih odjeljaka, u odnosu na periode prije inflatornih šokova.....	24
Tekstni okvir 2: Fiskalne mjere entitetskih vlada i njihov uticaj na javne prihode i rashode.....	31
Tekstni okvir 3: Trendovi u nenamjenskim potrošačkim i stambenim kreditima	35
Tekstni okvir 4: Uticaj stranih direktnih investicija na domaću investicionu aktivnost	37

Skraćenice

APP	Program kupovine aktive (eng. Asset purchase programme)
BDP	Bruto domaći proizvod
BDV	Bruto dodana vrijednost
BHAS	Agencija za statistiku BiH
BiH	Bosna i Hercegovina
bb	bazni poen
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CPI	Indeks potrošačkih cijena
ECB	Evropska centralna banka (eng. European Central bank)
ESCB	Evropski sistem centralnih banaka
EK	Evropska komisija (eng. European commission, EC)
ESG	Okolišno, društveno i korporativno (eng. Enviromental, Social and Governance) upravljanje
EU	Evropska unija
FBiH	Federacija BiH
FDI	Strane direktne investicije
FED	Centralna banka SAD-a (eng. Federal reserves)
GFO BiH	Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u Bosni i Hercegovini
HICP	Harmonizovani indeks potrošačkih cijena
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvoj (eng. International Bank for Reconstruction and Development)
KM	Konvertibilna marka (dvoalfabetska oznaka)
LNG	Ukapljeni prirodni plin (engl. Liquefied Natural Gas)
LOHN	Poslovi obrade i dorade robe
MFT BiH	Ministarstvo finansija i trezora BiH
MMF	Međunarodni monetarni fond (eng. International Monetary Fund, IMF)
MWh	Megavat sat
NEER	Nominalni efektivni devizni kurs
NEET	Mlade osobe koje nisu zaposlene niti uključene u obrazovanje i obuku
NGFS	Mreže za ozelenjavanje finansijskog sistema (eng. The Network for Greening the Financial System)
OPEC+	Organizacija zemalja izvoznika nafte
pb	procentni bod
PER	Program ekonomskih reformi BiH
PEPP	Hitni program kupovine (eng. Pandemic emergency purchase programme)
PMI	Indeks menadžera nabavke (engl. Purchasing Managers' Index)
RAMP	Partnerstvo savjetovanja i upravljanja rezervama (eng. Reserves and Advisory Management Partnership)

REER	Realni efektivni devizni kurs
RS	Republika Srpska
SAD	Sjedinjene Američke Države
SBFN	Mreža za održivo bankarstvo i finansije (eng. The Sustainable Banking and Finance Network)
SDR	Specijalna prava vučenja (eng. Special Drawing Rights)
SOFS	Stalni odbor za finansijsku stabilnost
SPPI	Indeks proizvođačkih cijena usluga
TTF	Holandsko plinsko čvorište (engl. Title Transfer Facility)
UINO	Uprava za indirektno/neizravno oporezivanje

Dvoslovne ISO oznake za zemlje

EU	Evropska unija
EA	Eurozona
BA	Bosna i Hercegovina

Troslovne oznake valuta

CHF	Švicarski franak
CNY	Kineski juan
CZK	Češka kruna
EUR	Euro
HUF	Mađarska forinta
MKD	Makedonski denar
PLZ	Poljski zlot
RON	Rumunski lei
RSD	Srpski dinar
TRL	Turska lira
USD	Američki dolar

UVODNA RIJEČ GUVERNERKE

Pred vama je Izvještaj o poslovanju Centralne banke Bosne i Hercegovine (Centralna banka) za 2024. godinu, koji pruža sveobuhvatan pregled aktivnosti, postignuća i izazova s kojima smo se susretali u protekloj godini. Nakon nekoliko turbulentnih godina i brojnih globalnih ekonomskih šokova, 2024. godina bila je obilježena skromnim, ali pozitivnim ekonomskim rastom, stabilizacijom inflacije te prilagođavanjem monetarnih politika vodećih centralnih banaka. Usljed usporavanja ekonomske aktivnosti u EU, geopolitičkih tenzija ali i poplava koje su zadesile našu zemlju, u posljednjem kvartalu u BiH je zabilježen skroman rast realne ekonomske aktivnosti. S druge strane, pozitivni doprinos rastu ekonomske aktivnosti imali su investicije, lična i državna potrošnja.

Iako su globalni ekonomski uslovi, tokom prethodne godine, i dalje bili podložni oscilacijama, Centralna banka je nastavila dosljedno upravljati deviznim rezervama na siguran i profitabilan način, u skladu sa zakonskim ciljevima i zadacima te uspješno ispunjavati svoj ključni mandat. U 2024. godini, Centralna banka je ostvarila značajne rezultate zahvaljujući blagovremenoj i adekvatnoj investicionoj strategiji, koja je doprinijela rastu prihoda i očuvanju sigurnosti aktive. Posljedično, na kraju godine, koeficijent pokriva monetarne pasive deviznim rezervama, kao ključni indikator stabilnosti valutnog odbora, porastao je na 108,4%, čime je dodatno osnažena monetarna stabilnost i povećana otpornost na potencijalne rizike. Upravo efikasno upravljanje deviznim rezervama rezultiralo je ostvarivanjem značajnog neto profita za našu instituciju.

Obavezna rezerva banaka je održavana u skladu sa zakonskim propisima, a s početkom 2024. godine uvedena je dodatna fleksibilnost u politici obavezne rezerve, čime je omogućena efikasnija kalibracija ciljanih efekata monetarne politike.

U godini koja je iza nas, Centralna banka je, između ostalog, u značajnoj mjeri doprinijela i jačanju finansijske stabilnosti, usklađivanju regulatornog okvira s evropskim i međunarodnim standardima te deljem razvoju svojih institucionalnih kapaciteta. Ove aktivnosti su u značajnoj mjeri podržane redovnim sjednicama Koordinacije bankarske supervizije i Stalnog odbora za finansijsku stabilnost. Nastavljena je aktivna saradnja s ključnim međunarodnim finansijskim institucijama, uključujući Evropsku centralnu banku, Međunarodni monetarni fond i Svjetsku banku, čime je značajno unaprijeđena i proširena saradnja iz oblasti ekoloških, društvenih i upravljačkih standarda (ESG), finansijske inkluzije i cyber sigurnosti. U skladu s preporukama Evropske unije, usvojena je Politika upravljanja izazovima klimatskih promjena, a Centralna banka postala je članica Mreže za ozelenjavanje finansijskog sistema (Network for Greening the Financial System – NGFS) i Mreže za održivo bankarstvo i finansije (Sustainable Banking and Finance Network – SBFN). Prateći ESG standarde, u okviru svojih zakonskih ovlaštenja, Centralna banka je investiranjem jednog dijela svog portfolija u „zelene“ obveznice napravila iskorak u oblasti investiranja s ciljem jačanja svijesti o značaju adekvatnog upravljanja klimatskim i društvenim rizicima. Pridruživanjem Partnerstvu za savjetovanje i upravljanje rezervama Svjetske banke (Reserve Advisory & Management Partnership – RAMP), ojačani su kapaciteti za efikasno upravljanje deviznim rezervama. U sklopu kontinuiranog rada na unapređenju finansijske pismenosti, organizovane su brojne edukativne aktivnosti za učenike i studente, ostvarena saradnja s obrazovnim institucijama i partnerima, a za svoje aktivnosti na polju finansijske edukacije naša institucija je nagrađena prestižnim domaćim priznanjem „Zlatni BAM“.

Jedan od ključnih fokusa u 2024. godini bio je i dalji razvoj platnih sistema, s posebnim naglaskom na pripremu Bosne i Hercegovine za integraciju u Jedinstveno područje plaćanja u eurima (SEPA). Ovaj korak predstavlja jedan od prioriteta iz Plana rasta za Zapadni Balkan i značajan iskorak u modernizaciji i digitalizaciji platnog prometa u zemlji, čime će se povećati efikasnost i sigurnost finansijskih transakcija, kao i unaprijediti funkcionalnost domaćeg platnog sistema. Svjesna svoje ključne uloge u stabilizaciji i razvoju ekonomije Bosne i Hercegovine, Centralna banka ostaje posvećena očuvanju stabilnosti valutnog odbora, jačanju otpornosti finansijskog sistema i podršci ekonomskom razvoju, kroz proaktivno upravljanje monetarnom politikom, modernizaciju finansijskog sektora i jačanje međunarodne saradnje. U tom pravcu, unaprijedili smo i vidljivost Centralne banke učestvujući na mnogobrojnim konferencijama u regiji ali i širom svijeta, te ugostivši cijeli niz predstavnika ambasada, lokalnih zvaničnika ali i predstavnika međunarodnih institucija.

Na kraju, želim zahvaliti svim članovima Upravnog vijeća, Upravi i zaposlenima Centralne banke na njihovom predanom radu, stručnosti i profesionalizmu pri realizaciji svih zadataka i aktivnosti. Sigurna sam da ćemo, zajedno, nastaviti raditi na jačanju stabilnosti i reputacije naše institucije u cilju dobrobiti svih građana i ekonomije Bosne i Hercegovine.

dr. Jasmina Selimović,
Guvernerka

PRAVNI STATUS

U skladu s Ustavom – Aneksom 4. Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Centralna banka Bosne i Hercegovine je institucija Bosne i Hercegovine osnovana Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine 20. juna 1997.¹ i počela je s radom 11. augusta 1997. Osnovni ciljevi i zadaci Centralne banke Bosne i Hercegovine, utvrđeni Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, jesu:

- da postigne i očuva stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što je izdaje uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima, u skladu s aranžmanom poznatim pod nazivom valutni odbor, prema fiksnom kursu: jedna konvertibilna marka za jednu njemačku marku. Od 1. januara 2002. konvertibilna marka vezana je za euro prema kursu: jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka;
- da definiše i kontroliše provođenje monetarne politike Bosne i Hercegovine;
- da drži službene devizne rezerve i upravlja njima na siguran i profitabilan način;
- da održava odgovarajuće platne i obračunske sisteme;
- da koordinira djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- da prima depozite od Bosne i Hercegovine, i komercijalnih banaka radi ispunjenja zahtjeva za obaveznim rezervama. Centralna banka može držati i depozite entiteta i drugih javnih institucija, kao i druge rezerve komercijalnih banaka, ukoliko to one žele;
- da izdaje propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine u okviru ovlaštenja utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;
- da učestvuje u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju finansijske i ekonomske stabilnosti, te zastupa Bosnu i Hercegovinu u međuvladinim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

Centralna banka Bosne i Hercegovine potpuno je nezavisna od Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te bilo koje javne agencije i organa, a u cilju objektivnog provođenja svojih zadataka. Centralna banka Bosne i Hercegovine svoju djelatnost obavlja preko Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, Uprave CBBiH i osoblja.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine je organ Centralne banke Bosne i Hercegovine nadležan za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine sastoji se od pet članova, koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, i između svojih članova bira guvernera, koji je ujedno i predsjedavajući ovog organa i Uprave CBBiH.

Guverner je glavni izvršni funkcioner zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine. Uprava CBBiH, koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine), na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog funkcionera, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacionih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog internog revizora i zamjenike glavnog internog revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se putem Centralnog ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije filijale sa sjedištem na Palama i u Brčko distriktu.

¹ "Službeni glasnik BiH", br. 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Ekonomska kretanja u 2024. godini

1. Ekonomska kretanja u 2024. godini

1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje

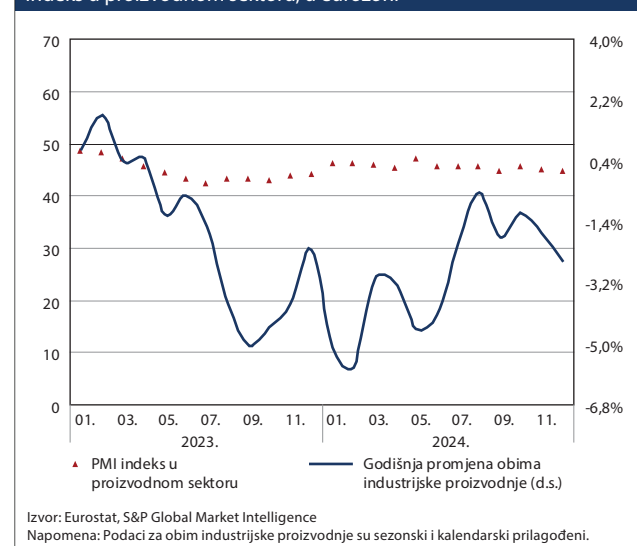
Nakon nekoliko turbulentnih godina i brojnih šokova koji su uslijedili nakon pandemije, 2024. godina obilježena je skromnim, ali ipak pozitivnim rastom ekonomske aktivnosti. Geopolitičke tenzije su bile i dalje dosta izražene, naročito u vezi s ratom u Ukrajini, no poremećaji u lancima snabdijevanja uglavnom su se stabilizovali, u odnosu na prethodnih nekoliko godina. Dezinflacija je postepeno nastavljena u većini zemalja, međutim, temeljna inflacija je i dalje predstavljala izazov. Veliki broj centralnih banaka je stoga održavao relativno restriktivnu monetarnu politiku, kako bi postigao ravnotežu između stabilizacije cijena i očuvanja ekonomskog rasta. U takvim okolnostima, za 2024. godinu, procijenjen je umjeren globalni rast ekonomske aktivnosti od 2,7%².

Ključni faktor koji izdvaja 2024. godinu, u odnosu na prethodne dvije godine, jeste relativna stabilizacija na tržištu energenata. Premda su cijene energenata i dalje više nego prije pandemije, nestabilnost koja je bila prisutna na vrhuncu pandemijskih poremećaja i u ranim fazama rata u Ukrajini, značajno je umanjena. Stabilizacija na energetskom tržištu rezultirala je usporavanjem ukupne inflacije, naročito u segmentima koji su izrazito izloženi troškovima goriva i transporta. Nadalje, Evropa se dodatno prilagodila smanjenom uvozu plina iz Rusije, zahvaljujući infrastrukturi za ukapljeni prirodni plin (engl. LNG – liquefied natural gas) i alternativnim plinovodima, čime je smanjen rizik od akutnih nestašica³. Ipak, prosječne cijene energije u Evropi su i dalje iznad nivoa prije izbijanja rata⁴.

Ekonomske rast u 2024. godini bio je neujednačen po regijama, tako da je, naprimjer, u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD) procijenjen rast realnog BDP-a od 2,8% za 2024. godinu⁵, dok su u Evropi zabilježene dosta niže stope rasta. Rast ekonomske aktivnosti u SAD rezultat je snažne finalne potrošnje, niskih stopa nezaposlenosti i rasta nominalnih plata. S druge strane, ekonomska aktivnost u eurozoni i EU zabilježila je vrlo skromne stope rasta, tako da je na nivou 2024. godine realni rast BDP-a procijenjen na 0,7% i 0,9%, respektivno⁶. Slabija vanjska potražnja, pad obima industrijske proizvodnje, kao i pooštreni uslovi finansiranja, neki su od faktora koji su rezultirali usporavanjem rasta ekonomije EU. Pri tome, primjećuju se značajne razlike među zemljama članicama EU, gdje se Španija tokom 2024. godine izdvajala kao jedna od zemalja koja je činila pokretačku snagu rasta EU.

S druge strane, Njemačka ekonomija je, prema prvim procjenama, zabilježila pad ekonomske aktivnosti (0,2%), drugu godinu u nizu⁷. Posmatrajući po sektorima, u 2024. godini je proizvodni sektor nastavio bilježiti pad aktivnosti, dok je uslužni sektor bilježio ekspanziju. U 2024. godini je zabilježen pad obima industrijske proizvodnje, na nivou i EU i eurozone, od 2,3% i 3,0%, respektivno. Određeni indikatori, kao što je Indeks menadžera nabavke (PMI) za proizvodni sektor, bilježio je vrijednosti ispod 50, svaki mjesec u nizu, već dvije i pol godine, što je također signaliziralo da ekonomija eurozone stagnira (Grafikon 1.1)⁸. S druge strane, taj isti indeks za uslužni sektor je bilježio vrijednosti koje označavaju ekspanziju. Iako su podaci za prvi kvartal 2025. godine nepotpuni, navedeni indeksi već sada signaliziraju nastavak ovakvih kretanja i početkom 2025. godine⁹.

Grafikon 1.1: Godišnja promjena obima industrijske proizvodnje i PMI indeks u proizvodnom sektoru, u eurozoni

Uprkos svim navedenim izazovima, tržište rada u eurozoni bilo je relativno stabilno u 2024. godini, obilježeno historijski niskim stopama nezaposlenosti u mnogim državama članicama. Ipak, sve više dolazi do izražaja neusklađenost vještina s potrebama na tržištu rada, naročito u oblastima informacionih tehnologija i tzv. „zelene energije“, a što bi zahtijevalo prekvalifikaciju radne snage¹⁰. Paralelno s tim, rast plata u određenim industrijama je ubrzan, odražavajući i rast troškova života, dok realne plate u nekim zemljama jedva da prate inflaciju u protekle dvije godine.

² Svjetska banka – Global Economic Prospects, januar 2025. godine.

³ Izvor: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/Ing-infrastructure-in-the-eu/>

⁴ Cijene energije u EU su zabilježile pad od 1,6% u odnosu na 2023. godinu, ali i rast od 33,0%, u odnosu na 2021. godinu, odnosno prije početka rata u Ukrajini.

⁵ Izvor: <https://www.bea.gov/>

⁶ Izvor: Preliminarne procjene Eurostata, februar 2025. godine

⁷ Izvor: https://www.destatis.de/EN/Press/2025/01/PE25_019_811.html, German Federal Statistical Office

⁸ PMI Releases, S&P Global. Vrijednost indeksa PMI (engl. Purchasing Managers' Index) za proizvodni sektor, iznad 50 označava ekspanziju, a vrijednost ispod 50 označava kontrakciju ekonomske aktivnosti.

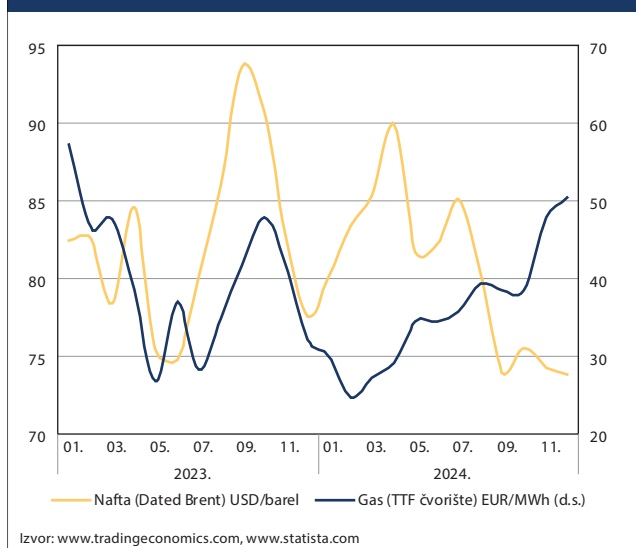
⁹ ECB Ekonomski bilten, februar 2025. godine.

¹⁰ Izvor: Evropska komisija, https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/skills-and-qualifications/european-skills-agenda_en

U srednjem roku, procjenjuje se globalni rast realnog BDP-a na 2,7%, odnosno 0,4 pp ispod prosjeka 2010-2019. godine¹¹. Međutim, ovakav tempo rasta nije dovoljan za podsticanje održivog ekonomskog razvoja, niti može nadoknaditi štetu uzrokovanu brojnim šokovima u proteklm godinama. Prema posljednjim, jesenjim projekcijama Evropske komisije, u eurozoni i EU je procijenjen rast ekonomske aktivnosti u 2025. godini od 1,3% i 1,5%, respektivno¹². U 2026. godini se očekuje rast ekonomske aktivnosti od 1,3% u eurozoni, i 1,8% u EU, najviše kao rezultat snažnije potrošnje domaćinstava. Povećanje barijera u trgovinskoj razmjeni i smanjenje konkurentnosti, uz geopolitičke neizvjesnosti, u narednom periodu predstavljaju najveće ograničavajuće faktore za rast ekonomske aktivnosti u EU.

Kretanje cijena energenata u 2024. godini je bilo pod uticajem izraženih geopolitičkih tenzija, ali i smanjene potražnje. Cijene nafte tipa Brent su, nakon izraženog rasta u prvoj polovini godine, u drugoj zabilježile značajan pad pa se u decembru naftom trgovalo po prosječnoj cijeni od 73,9 dolara po barelu, što predstavlja najnižu cijenu u posljednje dvije godine (Grafikon 1.2). Slaba potražnja, posebno na tržištima vodećih ekonomija, i relativno visoka ponuda izvan zemalja OPEC+ doprinijele su relativno uskom rasponu cijena trgovanja sirovom naftom uprkos geopolitičkim tenzijama na Bliskom istoku i prekidima u transportu u Crvenom moru. Odlaganje povećanja proizvodnje zemalja OPEC+ također je pomoglo da cijene ne zabilježe dodatni pad. Prosječna cijena trgovanja naftom tipa Brent u 2024. godini je iznosila 80,5 dolara po barelu, što je za 2,4% niže od nivoa iz 2023. godine reflektujući slab globalni ekonomski rast, ali i dugoročne trendove u sektoru transporta u Kini i zaokret ka čistijim pogonskim gorivima za transport robe.

Grafikon 1.2: Cijene energenata na međunarodnom tržištu

¹¹ Svjetska banka – Global Economic Prospects, januar 2025. godine.

¹² Evropska komisija: Autumn 2024 Economic Forecast, novembar 2024. godine.

S druge strane, cijene prirodnog plina u 2024. godini su se, uz manje oscilacije, kretale uzlaznom putanjom tako da se u decembru na holandskom TTF čvorištu plinom trgovalo po prosječnoj cijeni od 50,5 EUR po megavat satu (Grafikon 1.2), odražavajući izražene nesigurnosti u snabdijevanju, kao i nizak nivo popunjenosti evropskih skladišta. Početkom 2025. godine rezerve plina u evropskim skladištima su bile na nivou od 24 milijarde kubnih metara, što je za 36% niže u odnosu na isti period prethodne godine, usljed hladnijeg vremena u poređenju s prethodne dvije zime¹³. Također, nepovoljni vremenski uslovi za proizvodnju električne energije pomoću vjetro i solarnih elektrana vršili su dodatni pritisak na cijene prirodnog plina u 2024. godini.

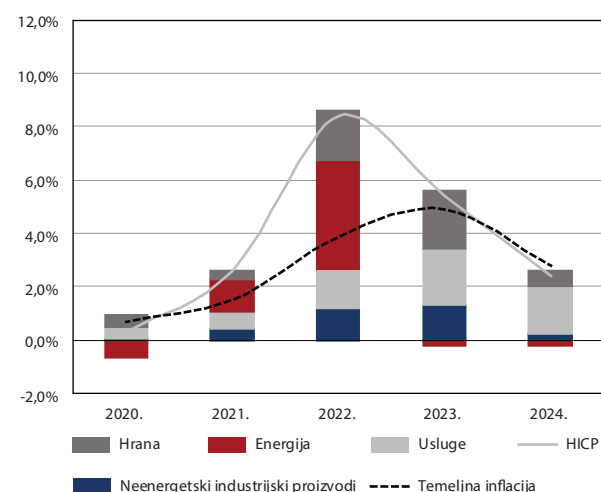
U SAD-u je, u 2024. godini, registrovana stopa inflacije od 2,0%, što je za 1 pp niže u odnosu na 2023. godinu. U eurozoni i EU je, tokom 2024. godine, također zabilježeno slabljenje inflatornog pritiska, s registrovanim godišnjim stopama inflacije od 2,4% i 2,6%, respektivno (što je za 3,0 pp, odnosno za 3,8 pp niže u odnosu na prethodnu godinu). Cijene usluga, koje čine 44,9% potrošnje domaćinstava u eurozoni, daleko su najznačajnije doprinosile ukupnom rastu prosječnih potrošačkih cijena, te su zabilježile godišnji rast od 4,0% (Grafikon 1.3).

Cijene hrane su zabilježile dosta nižu stopu rasta, u odnosu na prethodnu godinu (2,9% za 2024. godinu, nakon 10,9% za 2023. godinu). Nakon zabilježenog pada cijena u 2023. godini, cijene energije su i u 2024. godini zabilježile pad (od 2,2%). Temeljna inflacija u eurozoni i dalje je iznad stope ukupne inflacije, što predstavlja jedan od izazova za kreatorne monetarne politike u eurozoni, uz visok stepen neizvjesnosti oko ekonomske aktivnosti. Prema posljednjim jesenjim projekcijama Evropske komisije¹⁴, procjenjuje se stopa inflacije u 2025. godini od 2,4% za EU, te 2,1% za eurozonu. Prema istim projekcijama, očekuju se stope inflacije za 2026. godinu za EU i eurozonu, od 2,0% i 1,9%, respektivno.

¹³ Gergely Molnar and Peter Zeniewski; Februar 23, 2025; „European gas market volatility puts continued pressure on competitiveness and cost of living“; URL: <https://www.iea.org/commentaries/european-gas-market-volatility-puts-continued-pressure-on-competitiveness-and-cost-of-living>

¹⁴ Evropska komisija – Autumn 2024 Economic Forecast, novembar 2024. godine.

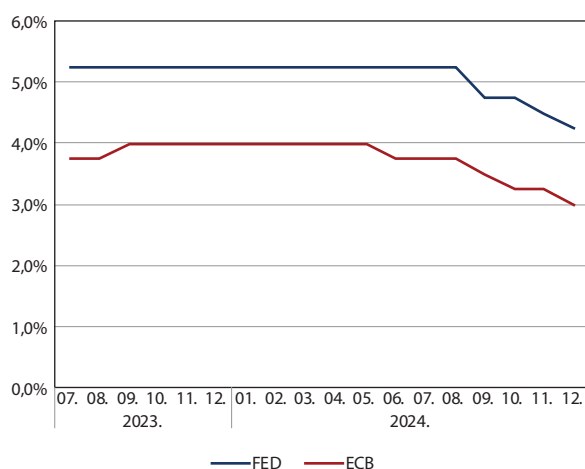
Grafikon 1.3: Doprinosi komponenti promjeni indeksa potrošačkih cijena u eurozoni

Izvor: EUROSTAT

Tokom 2024. godine, i Federalne rezerve SAD-a (FED) i Evropska centralna banka (ECB) prilagodile su svoje monetarne politike u odgovoru na promjenjive ekonomske uslove, pri čemu su obje institucije smanjivale kamatne stope, ali različitim tempom i intenzitetom (Grafikon 1.4). ECB je to činila intenzivnije u pokušaju da podstakne ekonomski rast. S druge strane, FED je pristupio opreznijem smanjenju, fokusirajući se na održavanje stabilnosti cijena uz istovremenu podršku ekonomskom rastu. Ove razlike u pristupima monetarne politike odražavale su različite ekonomske izazove u SAD-u i eurozone, ali su imale i značajan uticaj na devizna tržišta, kretanja kamatnih stopa i očekivanja investitora širom svijeta.

Grafikon 1.4: Referentne stope vodećih centralnih banaka

Izvor: ECB

Tokom 2024. godine, eurozona se i dalje suočavala sa slabom domaćom potražnjom i relativno niskim rastom plata. Evropska centralna banka (ECB) je, nakon završetka ciklusa povećanja svojih ključnih kamatnih stopa u septembru 2023. godine, zadržala izrazito restriktivnu monetarnu politiku sve do polovine 2024. godine. S obzirom na to da je ekonomska aktivnost pokazivala znakove stagnacije, ECB je odlučila brže olabaviti monetarnu politiku kako bi podstakla kreditiranje i potrošnju. ECB je donijela odluku o ublažavanju monetarne politike u junu 2024. smanjenjem ključnih kamatnih stopa za 25 baznih poena. Zaokret u monetarnoj politici obrazložen je slabljenjem inflatornih pritisaka i generalnim usporavanjem inflacije, što je u velikoj mjeri i bio rezultat prethodno vođene restriktivne monetarne politike. Iako je ostvaren određeni napredak, inflatorni pritisci povezani s tržištem rada i dalje su bili izraženi, posebno u sektoru usluga, što je zahtijevalo dalji oprezan pristup monetarnoj politici. U drugoj polovini 2024. godine, monetarna politika ECB bila je usmjerena na pažljivo balansiranje između podsticanja ekonomskog rasta i obuzdavanja inflacije. Nakon janskog smanjenja, ECB je ponovo tri puta snizila depozitnu stopu ECB-a za po dodatnih 25 bp, na nivo od 3% na kraju decembra 2024. godine. Istovremeno, ECB je od početka godine nastavila s postepenim smanjenjem bilansa stanja, prateći unaprijed definisan plan. Smanjenje portfolija vrijednosnih papira kupljenih kroz program kupovine aktive (APP, Asset purchase programme) odvijalo se kroz obustavu reinvestiranja glavnice dospjelih vrijednosnih papira. ECB je u prvom kvartalu 2024. nastavila s punim reinvestiranjem dospjelih vrijednosnih papira u okviru hitnog programa kupovine, uvedenim tokom pandemije (PEPP, eng. Pandemic emergency purchase programme), dok je u drugom kvartalu započela postepeno smanjenje portfolija, s ciljem da do kraja godine potpuno obustavi reinvestiranje. Dalja očekivanja analitičara iz eurozone su da će depozitna stopa ECB-a pasti na neutralni nivo od 2% do kraja 2025. godine.

S druge strane, FED je zauzeo oprezniji pristup, smanjujući kamatne stope znatno kasnije. Američka ekonomija pokazivala je veću otpornost, sa snažnijim tržištem rada i stabilnijim rastom potrošnje. Inflacija je u SAD-u ostala relativno perzistentna, pa je FED nastojao da izbjegne prebrzo ublažavanje monetarne politike kako ne bi ponovo podstakao rast cijena. FED je postepeno, između septembra i decembra 2024. godine, smanjivao referentne kamatne stope, za ukupno jedan procentni poen, reagujući na smanjenje inflatornih pritisaka i s ciljem da monetarna politika manje opterećuje ekonomski rast. Na kraju godine, ciljana stopa federalnih fondova bila je u rasponu 4,25% do 4,50%.

Bez obzira na jake recesione pritiske u vodećim svjetskim valutnim područjima, te stalno prisutne geopolitičke tenzije, većina globalno najbitnijih tržišta akcija zabilježila je rast. Rast berzanskih indeksa u SAD¹⁵ i u najvećem djelu EU se odvijao uporedo sa, još uvijek, izuzetno visokim kamatnim stopama. Prosječan godišnji rast američkog tržišta akcija (S&P 500 Dow Jones Industrial Average i Nasdaq Composite) bio je vrlo blizu prošlogodišnjeg nivoa 22%, a također kao i prošle godine tržište akcija je bilo pod uticajem tehnoloških kompanija i njihovog glavnog proizvoda, vještačke inteligencije, za koju se očekuje da će generisati visoke prihode i porast rentabilnosti (Nasdaq Composite je porastao za 28,6%). Euro Stoxx 50 indeks ukazuje da je evropsko tržište akcija raslo (8,3%) više i od inflacije i od nominalnog BDP u EU, ali i da je to tek trećina rasta američkog tržišta akcija. Njemački DAX je i pored krize u njemačkoj automobilske industriji, izuzetno niskog ekonomskog rasta, loše poslovne klime i slabog raspoloženja potrošača porastao za 18,8%, približno isto kao i prošle godine¹⁶. U nizak rast evropskog tržišta akcija ugrađena su očekivanja o niskom ekonomskom rastu EU u 2025. godini zbog samo djelomičnog prilagođenja na energetske šok (do kojeg je došlo prelaskom jednog dijela proizvodnih kapaciteta na skuplji tečni plin u odnosu na jeftiniji prirodni plin), smanjenja izvoza iz EU, rasta kineske autoindustrije (električni automobili), demografskih problema i visokog javnog duga u nekima od najvećih zemalja EU. Rast FTSE 100 (5,7%), četvrtu godinu zaredom, poljedića je cikličnih i strukturnih faktora, s firmama iz avioindustrije, te bankarskog, energetskog i zdravstvenog sektora koje su bili glavni pokretači rasta tržišta, najvećeg od 2021. godine.

U očekivanju smanjenja kamatnih stopa ECB prinosi na kratkoročne obveznice zemalja zone eura su počeli da padaju od polovine 2024. godine. U drugom dijelu godine tržište je na najavljene promjene u ekonomskoj politici Francuske vezano za poresku politiku i javni dug reagovalo povećanjem raspona između prinosa na njemačke i francuske prinose na desetogodišnje obveznice¹⁷, dok je s druge strane ovaj raspon u odnosu na obveznice Italije, koja također ima natprosječan javni dug, ostao stabilan i smanjio se. Rast prinosa na desetogodišnje obveznice registrovan je pretežno u perifernim zemljama EU izvan zone eura (Češka, Poljska, Mađarska, Rumunija).

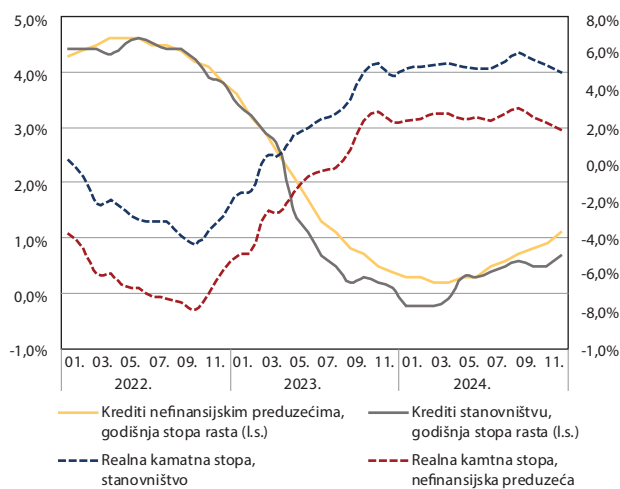
Smanjenje referentnih kamatnih stopa ECB-a se odrazilo na kamatne stope banaka, ali ne i u većoj mjeri na kreditna tržišta u zoni eura (Grafikon 1.5). Još uvijek izuzetno nizak prosječni kreditni rast u EU se nalazi pod uticajima visoke realne kamatne stope, pesimizma evropskih potrošača, te loše poslovne klime u vodećim zemljama unije. Međutim, tražnja za kreditima u perifernim zemljama EU je i dalje visoka.

¹⁵ U EU od velikih evropskih ekonomija izuzetak je Francuska

¹⁶ Značajno učešće u ovom indeksu pored industrijskih preduzeća imaju firme koje se bave proizvodnjom softvera, pružanjem finansijskih usluga, kao i firme iz telekomunikacione djelatnosti i odbrane.

¹⁷ Ovaj period u Francuskoj obilježila je politička nestabilnost, pad vlade, vanredni izbori, raskorak između rezultata izbora za evropski i domaći parlament.

Grafikon 1.5: Krediti u eurozoni

Izvor: EUROSTAT

1.2 Izvještaj o stanju bh. ekonomije

1.2.1 Realni sektor

Prema jesenjem krugu srednjoročnih makroekonomskih projekcija iz novembra 2024. CBBiH¹⁸ projicira rast realnog BDP-a u 2024. na nivou od 2,4%. S obzirom na trenutno raspoložive informacije, u srednjem roku očekuje se nastavak umjerenog rasta ekonomske aktivnosti i stabiliziranje inflatornih pritisaka (Tabela 1.1). U 2024. godini zabilježen je nastavak skromnog rasta realne ekonomske aktivnosti, koji je uzrokovan padom inostrane potražnje, kao i učinkom poplava na ekonomsku aktivnost u posljednjem kvartalu. Smanjenje inostrane potražnje je uslijedilo nakon pogoršanja globalnih trgovinskih prilika i pooštrenja monetarnih uslova, usljed visokih inflatornih pritisaka. Na drugoj strani pozitivan doprinos na rast imale su investicije, lična te državna potrošnja, uzimajući u obzir isplatu socijalne pomoći te porast plata i usluga, usljed prirodne nepogode i dugotrajnih inflatornih pritisaka. Na rast investicija privatnog sektora imaju uticaj još uvijek niže domaće kamatne stope od kamatnih stopa u europodručju te zadržana finansijska dobit iz prethodne godine u kojoj su mnoge firme zabilježile visoku neto dobit. Investiciona potrošnja države uzrokovana je radovima na velikim infrastrukturnim projektima, koji su, između ostalog, u 2024. godini zabilježeni zbog lokalnih izbora. Istovremeno, rast lične potrošnje uzrokovan je značajnim povećanjem plata, u skladu s indeksacijom s ranijim visokim stopama inflacije.

¹⁸ Projekcije ekonomske aktivnosti i inflacije u srednjem roku su dostupne na web-stranici CBBiH: <https://cbbh.ba/press/ShowNews/1628>.

Tabela 1.1: Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz novembra 2024. godine

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.*	2025.*	2026.*
Promjene na godišnjem nivou							
Realni BDP	-2,9%	7,6%	3,7%	1,9%	2,4%	2,6%	2,8%
Inflacija (potrošačke cijene)**	-1,1%	2,0%	14,0%	6,1%	1,7%	1,9%	2,0%
Učešće u BDP (potrošni pristup)							
Individualna potrošnja	68,6%	66,5%	65,3%	64,7%	65,3%	64,7%	64,2%
Državna potrošnja	19,8%	18,9%	18,5%	18,5%	18,5%	18,3%	17,9%
Investicije	22,3%	25,4%	25,1%	25,1%	26,6%	26,0%	26,4%
Neto izvoz	-11,1%	-10,8%	-8,8%	-8,6%	-10,3%	-9,1%	-8,6%

Izvor: BHAS

Napomena: Službeni podaci o BDP-u za period 2020-2023. godine u momentu izrade projekcija.

* Period projekcija CBBiH; ** Inflacija za 2024. godinu je na osnovu posljednje objave službenih podataka s početka 2025. godine i gotovo je identična projekciji iz novembra (1,8%).

U 2025. godini očekuje se gotovo identičan rast ekonomske aktivnosti (2,6%), pod pretpostavkom produženja postojećih inflatornih šokova, rasta lične potrošnje te poboljšanih trgovinskih prilika domaće industrijske proizvodnje i izvoza. Inflacija u 2025. godini očekuje se u visini od 1,9% gdje će opet u strukturi rasta najveći doprinos imati temeljna inflacija i cijene hrane. U 2025. godini prevladavaju negativni rizici za ekonomsku aktivnost, što se posebno odnosi na rizike u vezi s globalnom ekonomijom, odnosno smanjenje konkurentnosti europske ekonomije koja će imati posljedične učinke na domaću potražnju. Na drugoj strani, rast inflacije je pod sve većim uticajem temeljne inflacije pogotovo nakon rasta minimalne plate u prethodnom periodu¹⁹, rasta cijena električne energije, deglobalizacije i klimatskih promjena. Na kraju projekcijskog horizonta, ako se ostvare najave o početku primjene od januara 2026. godine, očekuje se da će značajan uticaj na cijene i realnu ekonomsku aktivnost imati uvođenja CBAM (eng. Carbon Border Adjustment Mechanism) mehanizma, koji će uzrokovati rast cijena proizvoda baziranih na fosilnoj energiji, što će predstavljati dodatni izazov glavnim domaćim industrijskim granama poput proizvodnje baznih metala. Sljedeći krug srednjoročnih makroekonomskih projekcija, za period 2025 – 2027. godina, CBBiH će objaviti u maju 2025. godine.

U momentu izrade Godišnjeg izvještaja, bili su raspoloživi zvanični statistički podaci o strukturi i nivou BDP-a prema proizvodnom i rashodnom pristupu, zaključno s trećim kvartalom 2024. godine. U prvih devet mjeseci 2024. godine, zabilježen je umjeren godišnji rast realnog BDP-a od 2,5%, usljed usporavanja ekonomske

aktivnosti i nepovoljnih kretanja u vanjskom okruženju, slabog rasta u zemljama glavnim vanjskotrgovinskim partnerima, geopolitičkih nestabilnosti, te još uvijek srazmjerno restriktivnog karaktera monetarne politike. U posmatranom periodu, zabilježeno je značajno smanjenje godišnje stope rasta nominalnog BDP-a (do nivoa od 2,9%), usljed stabilizacije inflacije (BDP deflator je za prvih devet mjeseci 2024. godine iznosio 0,5%, prema proizvodnom pristupu²⁰).

Posmatrano po područjima klasifikacije djelatnosti, rast realne BDV (bruto dodana vrijednost) je posljedica rasta uslužnih djelatnosti, dok su proizvodne djelatnosti zabilježile godišnji pad ili zanemarive stope rasta²¹. Izuzetak navedenom je proizvodna djelatnost Rudarstva, koja je zabilježila značajnu godišnju stopu rasta u prva tri kvartala, no učešće ove djelatnosti u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti bilo je zanemarivo (1,2 pp). Pored toga, djelatnosti koje su zabilježile najizraženiji rast realne ekonomske aktivnosti su djelatnosti Građevinarstvo i Trgovina na veliko i malo (koja je imala najveće učešće u ukupnom godišnjem porastu BDV). S druge strane, djelatnost Prerađivačke industrije, koja je također značajna komponenta BDV, je u posmatranom periodu zabilježila značajnu stopu pada (6,7%).

Posmatrajući strukturu BDP-a po rashodnom pristupu, najveći pozitivan doprinos rastu realnog BDP-a, u prva tri kvartala 2024. godine, imale su bruto investicije (Grafikon 1.6). Bruto investicije su, u istom periodu, zabilježile izrazito visoku godišnju stopu realnog rasta (15,6%). Historijski posmatrano, najveći dio ukupnih bruto investicija se odnosi na bruto investicije u stalna sredstva (88,5% u 2023. godini). Od ovog iznosa, posmatrano prema tehničkoj strukturi, više od polovine ukupne vrijednosti bruto investicija u stalna sredstva se odnosi na investicije u građevinske objekte. Stoga, visoke stope rasta ukupnih bruto investicija djelomično se mogu pripisati snažnoj ekonomskoj aktivnosti u sektoru građevinarstva (detajnije vidjeti potpoglavlje Domaće uslužne djelatnosti, osim finansijskog posredovanja). Uzimajući u obzir da stavka zaliha uključuje i statističku diskrepancu u obračunu BDP-a po proizvodnom i rashodnom pristupu, kao i izraženu volatilnost stavke zaliha²², određeni dio rasta ukupnih bruto investicija se može pripisati i ovoj kategoriji.

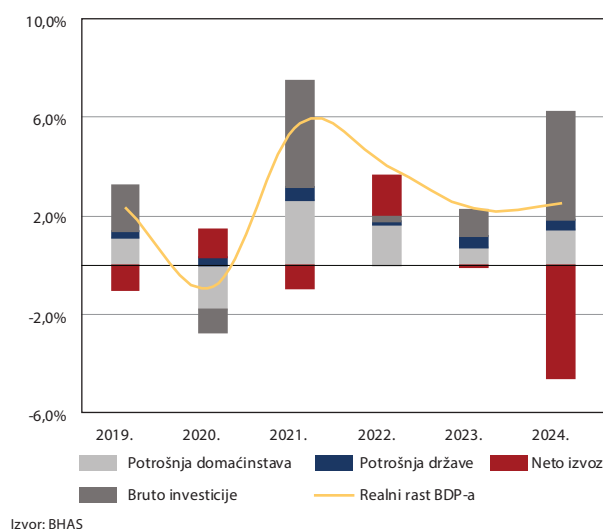
²⁰ BDP deflator za prva tri kvartala 2023. godine iznosio je 8,7%.

²¹ Učešće industrijske proizvodnje (koja obuhvata djelatnosti Rudarstvo, Prerađivačka industrija, te Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom), u bruto dodanoj vrijednosti, za prva tri kvartala 2024. godine, iznosio je 16,7%. Prema posljednjim podacima Strukturalnih poslovnih statistika BHAS, 15,8% preduzeća i preduzetnika je iz područja industrijskih djelatnosti, dok je 22,8% zaposlenih angažovano u industrijskim djelatnostima.

²² Učešće zaliha u ukupnim bruto investicijama, u realnim vrijednostima se kretalo od 3,8% u 2015. godini do 19,4% u 2022. godini, odnosno 11,5% u 2023. godini. Izvor: BHAS, Bruto domaći proizvod, prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu za 2023. godinu, januar 2025. godine.

¹⁹ Početkom 2024. godine minimalna plata je porasla u FBiH za 3,9% i u RS-u za čak 28,6%. Imajući u vidu kako je nakon pripreme jesenje runde, za 2025. godinu dodatno povećana minimalna plata u oba entiteta, čiji je rast posebno izražen u FBiH (61,6%) svakako će u narednoj rundi projekcija biti revidirani makroekonomski učinci ove promjene. Službena objava BHAS-a o porastu inflacije u januaru 2025. godine od 3,3%, između ostalog, ukazuje na cjenovne učinke rasta minimalne plate.

Grafikon 1.6: Doprinosi godišnjoj stopi promjene komponenti BDP-a prema rashodnom pristupu, za prva tri kvartala

Slabljenje inflatornih pritisaka u odjeljcima roba, koje čine značajnu stavku izdataka domaćinstava, doprinijelo je nastavku rasta potrošnje domaćinstava, te je zabilježena godišnja stopa rasta potrošnje domaćinstava od 2,2%²³. Povoljna kretanja potrošnje domaćinstava mogu se povezati s kontinuiranim rastom zaposlenosti i realnih plata, ali i s rastom doznaka iz inostranstva (vidjeti Vanjski sektor, platni bilans). S druge strane, negativan doprinos neto izvoza ukupnom rastu BDP-a može se pripisati slaboj vanjskoj potražnji, promjeni u strukturi potražnje (rast potražnje za uslugama u odnosu na robe, što je posebno izraženo nakon pandemije), i posljedično, usporavanju ekonomske aktivnosti naših glavnih trgovinskih partnera²⁴.

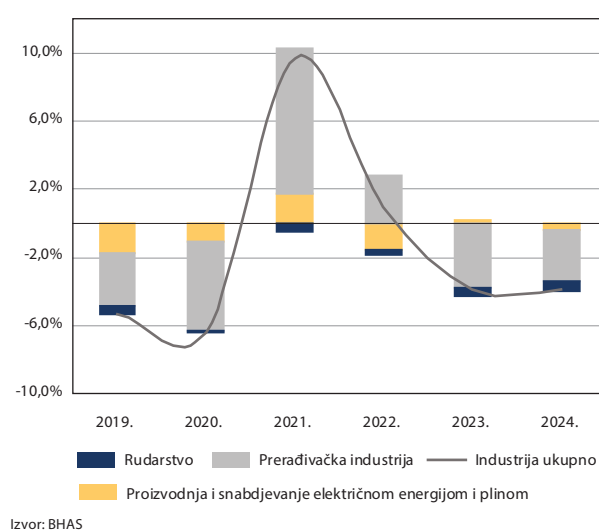
I. Industrijska proizvodnja

U 2024. godini, nastavljen je trend pada obima industrijske proizvodnje u BiH. Usporavanje ekonomske aktivnosti u EU, kao i globalne geopolitičke tenzije, uticali su na smanjenje tražnje na tržištima glavnih trgovinskih partnera BiH, a što je rezultiralo smanjenim obimom industrijske proizvodnje u 2024. godini. Industrijska proizvodnja je zabilježila godišnji pad od 3,9% u 2024. godini, u odnosu na prethodnu godinu. Pad industrijske proizvodnje, kao i pad zaposlenosti u sektoru industrije²⁵, ukazuju na smanjenje konkurentnosti domaće industrije.

Istovremeno, pad učešća industrije u bruto dodanoj vrijednosti²⁶, ukazuje na strukturne promjene, gdje sektor usluga postaje dominantniji (vidjeti potpoglavlje Domaće uslužne djelatnosti, osim finansijskog posredovanja).

Trendovi u djelatnostima koje čine industrijsku proizvodnju ostali su relativno nepromijenjeni u odnosu na prethodnu godinu (Grafikon 1.7). Sve glavne djelatnosti su zabilježile godišnji pad obima industrijske proizvodnje u 2024. godini. Svakako se izdvaja djelatnost Prerađivačke industrije, koja je zabilježila nešto niži godišnji pad u odnosu na prethodnu godinu, no s obzirom na njeno veliko učešće u indeksu industrijske proizvodnje, navedena djelatnost je najviše uticala na ukupan godišnji pad industrijske proizvodnje²⁷. Pad prerađivačke industrije se može objasniti i smanjenom potražnjom za domaćim proizvodima u inostranstvu (više informacija u dijelovima o vanjskom sektoru: struktura vanjskotrgovinske razmjene, te platni bilans, kategorija usluga dorade i obrade robe radi izvoza), jer je proizvodnja intermedijarnih proizvoda i netrajnih proizvoda za široku potrošnju bilježila pad i u 2024. godini (od 4,7% i 0,4%, respektivno). S obzirom na to da navedene industrijske grupe Intermedijarni i Netrajni proizvodi za široku potrošnju skupa imaju učešće od 57,0% u ukupnom indeksu industrijske proizvodnje, razumljiv je i njihov uticaj na pad ukupnog obima industrijske proizvodnje.

Grafikon 1.7: Doprinosi godišnjim promjenama obima industrijske proizvodnje po područjima, izvorni indeksi

²³ Učešće potrošnje domaćinstava u ukupnom BDP-u, u prva tri kvartala, iznosilo je 64,5%.

²⁴ Izvoz roba i usluga je, u prva tri kvartala 2024. godine, zabilježio godišnji pad od 4,4%, dok je uvoz zabilježio godišnji rast od 2,7% u istom periodu. Učešće izvoza u ukupnom BDP-u, u prva tri kvartala, iznosilo je 41,3%, a učešće uvoza 52,5%.

²⁵ Broj zaposlenih u sektoru industrije (koji čine djelatnosti Rudarstvo, Prerađivačka industrija, te Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom), smanjen je za 2,2% u 2024. godini, u odnosu na 2023. godinu.

²⁶ Učešće sektora industrije u bruto dodanoj vrijednosti, za prva tri kvartala 2024. godine, u odnosu na isti period 2023. godine, manje je za 2,3 pp.

²⁷ Ponder djelatnosti Prerađivačke industrije u indeksu industrijske proizvodnje (januar 2025. godine) je bio 74,6%.

Djelatnost rudarstva²⁸ je zabilježila pad obima proizvodnje (7,8% na godišnjem nivou) šestu godinu zaredom, uz snažnu cikličnost unutar godine. Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom²⁹ također je zabilježila pad (2,0%) u 2024. godini. Navedena djelatnost godinama iskazuje vrlo ciklično ponašanje, na koje snažno utiču određeni faktori, poput aktivnosti u domaćoj industriji rudarstva, karakteristike ugovora za izvoz električne energije³⁰, a također i klimatski uslovi.

Grafikon 1.8. ispod prikazuje djelatnosti u okviru Prerađivačke industrije, koje su najznačajnije doprinosile padu industrijske proizvodnje u 2024. godini, što zbog svog značaja za industriju (veličina pondera), što zbog pada obima proizvodnje. U 2024. godini, pad obima proizvodnje gotovih metalnih proizvoda imao je najveći uticaj na ukupan pad industrijske proizvodnje. Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda zabilježila je godišnji pad od 6,9%, što je direktno uticalo na pad vrijednosti izvoza³¹. Proizvodnja namještaja također je imala veliki doprinos padu ukupne proizvodnje u 2024. godini.

U 2024. godini, nastavljen je pad obima proizvodnje baznih metala, te je zabilježen godišnji pad proizvodnje od 10,4%³². Pad obima proizvodnje direktno je uticao na vrijednost izvoza baznih metala, koja je zabilježila godišnji pad od 5,0% u 2024. godini, a što ukazuje na smanjenje tražnje na tržištima glavnih vanjskotrgovinskih partnera. Pad tražnje za čelikom u EU je procijenjen na 2,3% za 2024. godinu³³, najviše zbog pada aktivnosti u građevinarstvu i automobilske industriji. Navedeni pad aktivnosti u automobilske industriji u EU također je negativno uticao na kožnu industriju u BiH, koja je snažno vezana³⁴.

Neke od djelatnosti u okviru Prerađivačke industrije (kao što je proizvodnja električne opreme, te štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa) su zabilježile visoke stope rasta proizvodnje u 2024. godini, međutim, njihov ponder u ukupnoj industrijskoj proizvodnji je nizak, te je samim tim i njihov uticaj na ukupan obim bio slab.

²⁸ Ponder djelatnosti Rudarstva u indeksu industrijske proizvodnje (januar 2025. godine) je bio 7,4%.

²⁹ Ponder djelatnosti Proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom i plinom u indeksu industrijske proizvodnje (januar 2025. godine) je bio 18,0%.

³⁰ U smislu količine, jer je, prema podacima BHAS (Indeks prometa industrije), grupa Energija (u koju se ubraja i djelatnost Proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom i plinom) na domaćem tržištu zabilježila pad prodaje od 4,5%, a na stranom tržištu pad od čak 31,2%, u 2024. godini, u odnosu na 2023. godinu.

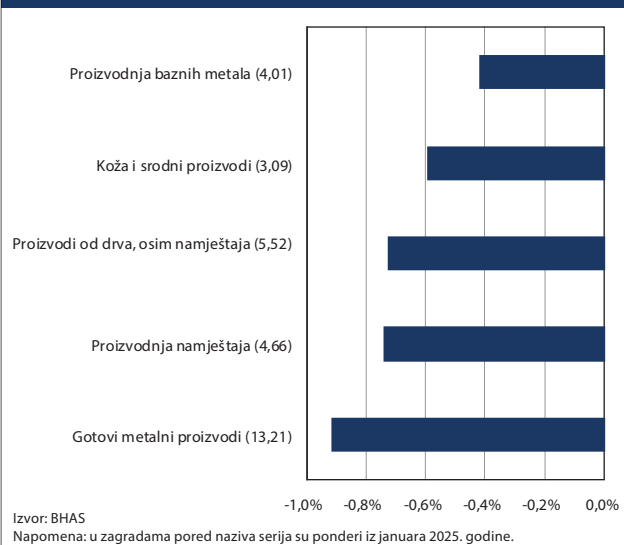
³¹ Prema saopštenju BHAS (Statistika robne razmjene BiH sa inostranstvom, januar 2025. godine), gotovi metalni proizvodi su zabilježili godišnji pad vrijednosti izvoza od 4,2%.

³² U 2023. godini zabilježen je godišnji pad obima proizvodnje baznih metala od 29,7%, velikim dijelom zbog privremenog zastoja u proizvodnji jednog od najvećih postrojenja za proizvodnju čelika, a koje je u 2024. godini spadalo među tri najveća izvoznika u BiH, prema podacima Uprave za indirektno oporezivanje BiH. Učešće preduzeća koja ulaze u proizvodnju baznih metala iznosi svega 0,07%, prema posljednjim podacima Strukturnih poslovnih statistika BHAS.

³³ Economic and Steel Market Outlook, februar 2025. godine.

³⁴ Godišnji pad obima proizvodnje u kožnoj industriji iznosio je 19,2% u 2024. godini.

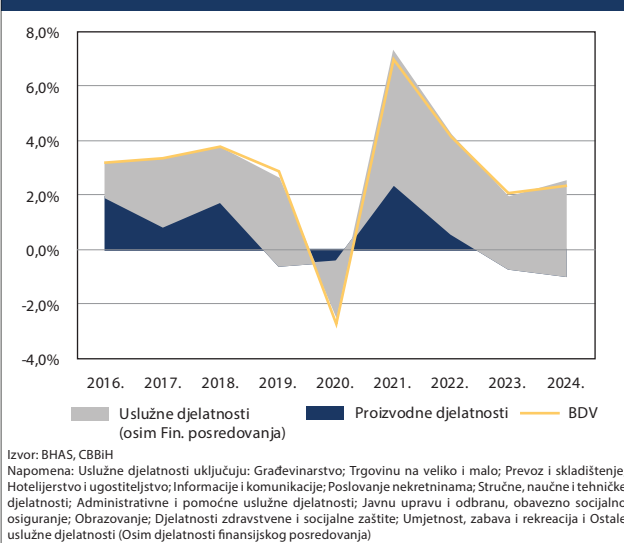
Grafikon 1.8: Doprinosi najznačajnijih djelatnosti za pad prerađivačke industrije u 2024. godini

II. Domaće uslužne djelatnosti, osim finansijskog posredovanja

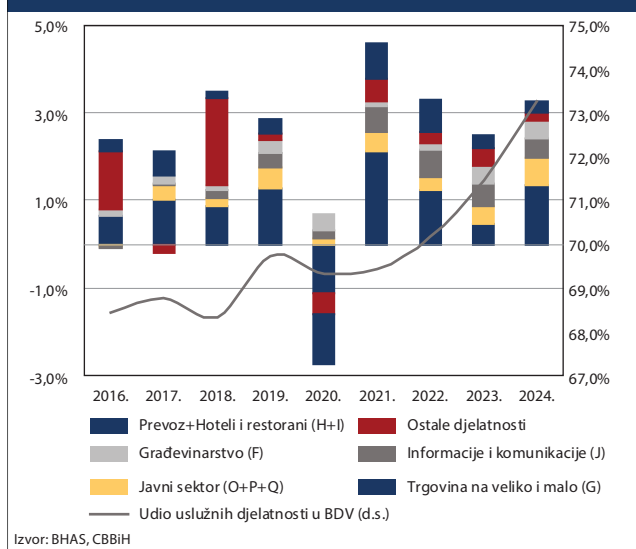
Uslužne djelatnosti igraju ključnu ulogu u ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine, značajno generišući zaposlenost i podstičući privredni rast. Kako industrijska proizvodnja i poljoprivreda imaju ograničen kapacitet za ekspanziju, a njihove glavne izvozne grupe proizvoda su pod snažnim uticajem ekonomske aktivnosti u razvijenim zemljama, uslužni sektor postaje glavni pokretač ekonomske dinamike. Na rast ekonomske aktivnosti uticala je povećana ekonomska aktivnost u sektoru usluga, potpomognuta snažnom postpandemijskom potražnjom, kao i značajna aktivnost u sektoru trgovine i građevinarstva (Grafikon 1.9).

Grafikon 1.9: Doprinosi proizvodnih i uslužnih djelatnosti realnom rastu BDV-a

Posmatrano po djelatnostima, najveći doprinos realnom rastu BDV zabilježen je u djelatnosti trgovine na veliko i malo (Grafikon 1.10), koja je u 2024. godini zabilježila godišnji rast od 7,4%, što je najvećim dijelom zasnovano na domaćoj potrošnji usljed pozitivnih kretanja na tržištu rada i rasta neto plata, ali i različitih oblika transfera iz inostranstva (naknade zaposlenim, direktni transferi i penzije)³⁵. Značajan doprinos ostalih uslužnih djelatnosti (djelatnosti informacija i komunikacija, transporta i hotela i restorana) u značajnoj mjeri je zasnovan na inostranoj potražnji, odnosno izvozu različitih vrsta usluga³⁶. Djelatnost informacija i komunikacija (godišnji rast 6,9%) je djelatnost koja u posljednje četiri godine bilježi izrazito visoke godišnje stope rasta bruto dodane vrijednosti, što se najvećim dijelom može povezati sa značajnom tražnjom iz inostranstva za ovom vrstom usluga, tako da je, prema platnobilansnim podacima, izvoz ove vrste usluga u prva tri kvartala 2024. godine zabilježio godišnji nominalni rast od 6,7%. Dobri rezultati ove djelatnosti odražavaju postepenu digitalnu transformaciju u BiH, povećanje investicija u IT infrastrukturu i rastuću potražnju za digitalnim uslugama. Javni sektor³⁷ ima značajan doprinos ekonomskoj aktivnosti u BiH s obzirom na to da se na njega odnosi oko jedne četvrtine ukupnog broja zaposlenih, dok je doprinos realnom rastu BDV iznosio 60 bp. Također, djelatnosti prevoza, kao i hotela i restorana, odnosno djelatnosti koje su direktno povezane s dolascima i potrošnjom stranih turista su zabilježile doprinos rastu realne BDV od 30 bp.

Grafikon 1.10: Doprinosi rastu realne BDV, odabrane djelatnosti

Izvor: BHAS, CBBiH

³⁵ Detaljnije pogledati u poglavlju 1.2.4 Vanjski sektor, Platni bilans

³⁶ Detaljnije pogledati u poglavlju 1.2.4 Vanjski sektor, Platni bilans

³⁷ Javni sektor obuhvata djelatnosti: O (Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje), P (Obrazovanje) i Q (Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite).

Sektor građevinarstva je zabilježio značajan rast u 2024. godini (7,4%), što je neznatno ispod nivoa iz 2023. godine. Ovakvi indikatori u sektoru građevinarstva su većim dijelom posljedica još uvijek veće potražnje od ponude. U prilog ovom ide i slabiji mehanizam transmisije visokih kamatnih stopa sa europodručja na domaće tržište, kao i nedostatak alternativnih mogućnosti za investicije. U 2024. godini zabilježen je značajan rast obima proizvodnje u građevinskom sektoru (6,0%)³⁸, koji je u skladu sa snažnim rastom bruto investicija zabilježenim u prva tri kvartala 2024. godine. Navedeni rast obima radova se odnosi na oba glavna segmenta građevinarstva, i na visokogradnju (stanogradnju) i na niskogradnju. Stanogradnja je porasla za 17,6% u broju završenih stanova, te 16,1% u izgrađenoj površini. U niskogradnji je, u 2024. godini, također zabilježen značajan rast obima proizvodnje (7,0%), prvenstveno zbog intenziteta radova poput onih na dionicama autoputa Koridor Vc. Istovremeno, cijene izvođačkih radova u niskogradnji su zabilježile rast od 5,3%, u odnosu na 2023. godinu (rast je zabilježen kod svih vrsta objekata: magistralne ceste, autoputevi, mostovi i tuneli). Rast cijena izvođačkih radova pokazuje da je došlo i do troškovnih pritisaka. Također je važno napomenuti da u sektoru građevinarstva u BiH, već godinama, postoji problem manjka stručne radne snage, što u periodima intenzivnije gradnje može dodatno doprinijeti povećanju troškova rada.

III. Cijene

Usporavanje inflacije, koje je započeto još u posljednjem kvartalu 2023. godine, nastavljeno je u 2024. godini. U 2024. godini, inflacija je iznosila 1,7%. Inflatorni pritisak se, u prethodnim periodima, značajno razlikovao u BiH od onog u eurozoni, kako u doprinosima pojedinačnih odjeljaka, tako i u jačini samog inflatornog pritiska. Međutim, u 2024. godini se primjećuje usklađivanje rasta cijena, pri čemu je godišnja inflacija u eurozoni iznosila 2,4%³⁹. Prema posljednjim srednjoročnim projekcijama CBBiH, očekujemo da će rast prosječnih potrošačkih cijena ostati na nivou do 2%⁴⁰.

Temeljna inflacija⁴¹ za 2024. godinu procijenjena je na 4,0% (Grafikon 1.11). Stopa procijenjene temeljne inflacije, bila je dvostruko viša u odnosu na ukupnu inflaciju, što pokazuje da rast cijena u 2024. godini nije bio samo pod uticajem rasta egzogenih cijena, već i pod sve većim pritiskom domaćih cijena.

³⁸ Izvor: Agencija za statistiku BiH, 25. 2. 2025. godine; Indeks proizvodnje u građevinarstvu

³⁹ U eurozoni se za izračun inflacije koristi HICP, a kako harmonizirani indeks još uvijek nije službeno dostupan za BiH se koriste isključivo CPI podaci. Ključna metodološka razlika temelji se na činjenici da HICP obuhvata potrošnju nerezidenata, dok CPI isključivo domaćih privatnih domaćinstava, što rezultira različitim učešćima pojedinih komponenata u potrošačkoj korpi za izračun CPI-a i HICP-a.

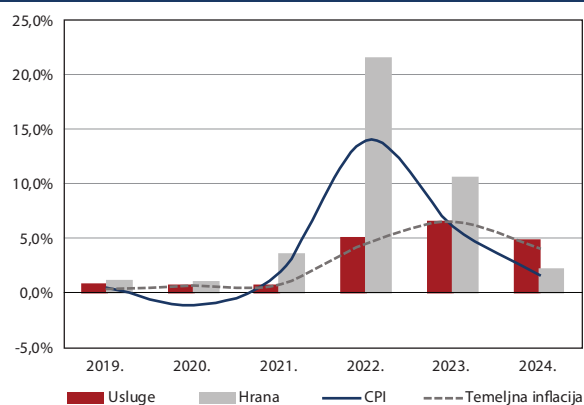
⁴⁰ CBBiH Jesenje srednjoročne makroekonomske projekcije, novembar 2024. godine

⁴¹ Temeljna inflacija je procjena CBBiH.

Perzistentno visoke stope temeljne inflacije, koje su već od kraja prvog polugodišta 2023. godine, bile iznad stopa ukupne inflacije, mogle bi uzrokovati dalji sindikalni pritisak za usklađivanjem realnih primanja s rastom životnih troškova. Temeljna inflacija je već pod uticajem značajnog rasta realnih plata, koje su u 2024. godini zabilježile rast od 7,7% (vidjeti detaljnije u potpoglavlju Zaposlenost i plate).

Kretanje temeljne inflacije bilo je vrlo harmonizovano s kretanjem inflacije usluga u 2024. godini, što zapravo također sugerise da su domaći inflatorni pritisci u porastu. Rast domaćih inflatornih pritisaka može imati negativan uticaj na konkurentnost domaće industrije, u srednjem i dugom roku, te uticaj na obim industrijske proizvodnje. Inflacija u sektoru usluga⁴², kontinuirano je visoka u posljednje tri godine, te istu procjenjujemo na 4,8% za 2024. godinu. Među uslugama koje su bilježile najizraženiji rast cijena su usluge restorana i hotela⁴³, cijene najamnina i usluge popravki te adaptiranja stanova. Sve navedeno ukazuje na to da rast cijena nije zabilježen samo u kategorijama koje su, tradicionalno, pod uticajem snažnih oscilacija na međunarodnim tržištima, poput hrane i energenata.

Grafikon 1.11: Godišnje promjene prosječnih potrošačkih cijena u BiH

Izvor: BHAS

Napomena: Temeljna inflacija i inflacija usluga su procjene CBBiH. Izračun temeljne inflacije prema metodologiji EUROSTAT-a u odnosu na metodologiju CBBiH izuzima dodatno odjeljak alkoholnih pića i duhana te u sklopu energenata izuzima cijene električne energije. Kako su domaće cijene za ove odjeljke formirane administrativno, te kako nisu toliko ovisne o egzogenim cijenama, izračun domaće temeljne inflacije se razlikuje po navedenom osnovu, što je veoma česta praksa u pojedinim zemljama koje metodologiju kreiraju na osnovu ekonomskih specifičnosti zemlje.

Posmatrajući rast prosječnih potrošačkih cijena po kategorijama, najveći rast cijena u 2024. godini zabilježen je za kategorije usluga restorana i hotela (7,2%), te za ostale proizvode i usluge (5,3%), među kojima se izdvajaju cijene finansijskih usluga. Kategorija hrane i bezalkoholnih pića u 2024. godini zabilježila je rast cijena od 2,1%. Cijene režijskih troškova su se zadržale na nivou iz prethodne godine, uprkos poskupljenju električne energije za domaćinstva u FBiH⁴⁴.

⁴² Inflacija usluga je procjena CBBiH.

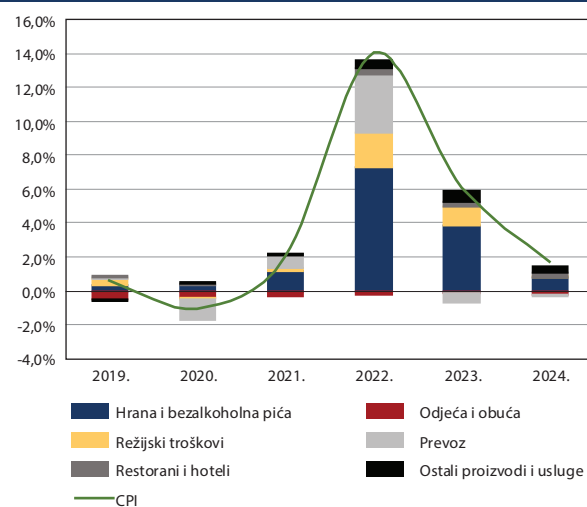
⁴³ Ukupna masa plata (engl. wage bill) se u 2024. godini povećala za 10,5%, u odnosu na 2023. godinu u sektoru hotelijerstva i ugostiteljstva.

⁴⁴ Cijene električne energije za domaćinstva u FBiH su porasle za 10%, te oko 8% za male poduzetnike, a što je materijalizovano od 1. augusta 2024. godine.

Očekujemo da će u narednom periodu cijene režijskih troškova stvarati dodatni inflatorni pritisak, s obzirom na to da su i u RS-u od početka 2025. godine cijene električne energije za građane porasle za 7,7%. Prema zvaničnim podacima, pododjeljak električna energija zabilježio je godišnji rast od 1,8% u 2024. godini, na nivou BiH. Imajući u vidu navedena povećanja cijena električne energije, očekuje se dalji inflatorni pritisak ne samo u ovom odjeljku, već i u svim ostalim odjeljcima, zbog činjenice kako povećanje cijena električne energije ima uticaj i na ostale odjeljke.

Kategorija prevoza zabilježila je blagi godišnji pad (0,1%) u 2024. godini. Ostale kategorije su zabilježile godišnji rast, izuzev kategorije odjeće i obuće koja kontinuirano djeluje deflatorno na ukupne prosječne potrošačke cijene, u petnaestogodišnjem periodu. Ovaj trend rasta cijena, koji je zabilježen u većini kategorija u 2024. godini, a posebno u uslužnom sektoru, u narednom periodu će vjerovatno biti pod dodatnim pritiskom rasta režijskih troškova. Najveći doprinos ukupnom rastu cijena u 2024. godini imao je odjeljak hrane i bezalkoholnih pića, a zatim ostali proizvodi i usluge, te usluge restorana i hotela (Grafikon 1.12).

Grafikon 1.12: Doprinosi godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena u BiH

Izvor: BHAS

Tekstni okvir 1: Promjena u nivou prosječnih potrošačkih cijena glavnih odjeljaka, u odnosu na periode prije inflatornih šokova

Nakon snažnih inflatornih šokova, od drugog polugodišta 2023. godine, otpočelo je brzo usporavanje rasta domaćih potrošačkih cijena. Ipak, indeks prosječnih potrošačkih cijena bilježi visoke nivoe od kada se službeno prikupljaju podaci o cijenama u BiH, pri čemu je na kraju decembra zabilježen prosječan rast cijena od 24,4%, u odnosu na prosjek 2021. godine, odnosno prije perioda snažnih inflatornih šokova.

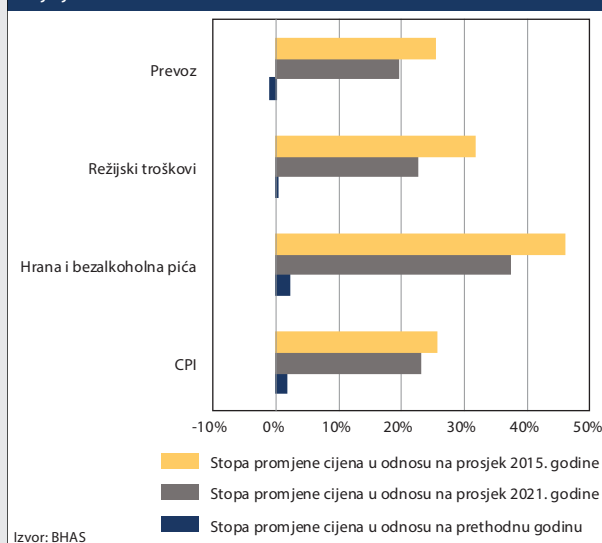
Ovo je važno imati u vidu s aspekta raspoloživog dohotka, jer, iako inflacija usporava, prosječne potrošačke cijene su i dalje više u odnosu na prethodne periode. U tom kontekstu, također je važno naglasiti da su zemlje u razvoju posebno osjetljive na inflaciju, naročito na povećanja cijena osnovnih životnih potrepština poput hrane, goriva i režijskih troškova. U razvijenim zemljama, povećanje cijena hrane nije toliko dramatično, koliko u zemljama s nižim prosječnim dohotkom po stanovniku, gdje i manje promjene u cijenama hrane imaju veliki uticaj na kvalitet života stanovništva. Rast prosječnih potrošačkih cijena ima najveći uticaj na domaćinstva s nižim dohotkom, iz razloga što takva domaćinstva imaju tendenciju da troše najveći dio svojih prihoda na prehrambene proizvode i druge osnovne namirnice. Zbog nižeg raspoloživog dohotka, upravo je ponder za kategoriju Hrana i bezalkoholna pića daleko najznačajniji s aspekta mjerenja inflacije u slučaju BiH⁴⁵.

Na Grafikonu 1.13, prikazane su godišnje promjene cijena za odjeljke hrane i bezalkoholnih pića, režijskih troškova, i prevoza, u odnosu na 2021. godinu, te 2015. godinu. Posmatrajući tri navedena glavna odjeljka u ukupnoj potrošnji stanovništva, koji prema učešću potrošnje imaju 64,6% u ukupnoj strukturi, jasno su vidljive značajne stope rasta cijena, u odnosu na prosjek 2021. godine, a posebno u odnosu na prosjek 2015. godine. Najznačajniji rast cijena, u odnosu na prosjek 2021. godine, zabilježen je za kategoriju hrane i bezalkoholnih pića (od 37,2%), a u odnosu na 2015. čak 45,9%. Također, iako su cijene režijskih troškova stagnirale u 2024. godini, a cijene prevoza čak zabilježile pad, cijene u navedenim odjeljcima su porasle za 22,6% i 19,4%, u odnosu na prosjek 2021. godine⁴⁶.

⁴⁵ Ponder za kategoriju Hrana i bezalkoholna pića za 2024. godinu u BiH je iznosio 36,9%, a u EU 16,9%.

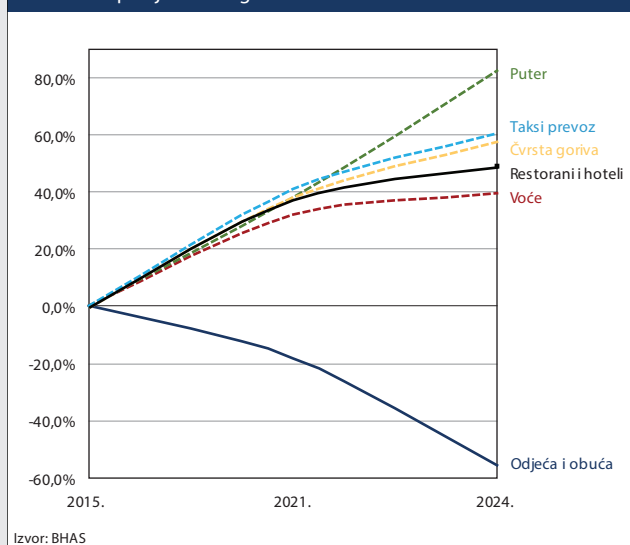
⁴⁶ U 2024. godini, prosječna neto plata u BiH porasla je za 38,5%, u odnosu na prosjek 2021. godine. Prema posljednjim podacima Ankete o radnoj snazi, učešće aktivnog stanovništva u ukupnom radno sposobnom stanovništvu je 49,5%, dok je u 2021. godini iznosio 48,0%.

Grafikon 1.13: Promjene prosječnih potrošačkih cijena glavnih odjeljaka

Posmatrano na detaljnijem nivou, iako su neki pododjeljci zabilježili dosta sporiji rast cijena u 2024. godini, a neki i pad cijena, u odnosu na 2023. godinu, njihov nivo cijena je značajno viši u odnosu na prosjek 2015. godine (Grafikon 1.14). Naprimjer, pododjeljak Voće je zabilježio rast cijena od 4,3% u odnosu na 2023. godinu, ali i rast od 39,7% u odnosu na 2015. godinu⁴⁷. U okviru navedenog pododjeljka, cijene krušaka su stagnirale u 2024. godini, ali su zabilježile rast od čak 112,1%, u odnosu na prosjek 2015. godine. Također, pododjeljak Čvrsta goriva (u okviru režijskih troškova) zabilježio je pad cijena od 4,7% u 2024. godini, međutim, u odnosu na prosjek 2015. godine, zabilježio je rast od 58,0%. Neki od ostalih pododjeljaka koji su zabilježili značajan rast u nivou cijena su ulja i masnoće, pekarski proizvodi, taksi i cestovni prevoz, održavanje i popravke stolarije, te usluge u restoranima i hotelima.

Grafikon 1.14: Promjena u nivou cijena za odabrane pododjeljke, u odnosu na prosjek 2015. godine

⁴⁷ Količina uvezenog voća u 2024. godini smanjila se za 3,3%, dok se vrijednost uvoza voća povećala za 8,0%, što ukazuje na cjenovni efekat, odnosno na rast cijena voća na međunarodnom tržištu.

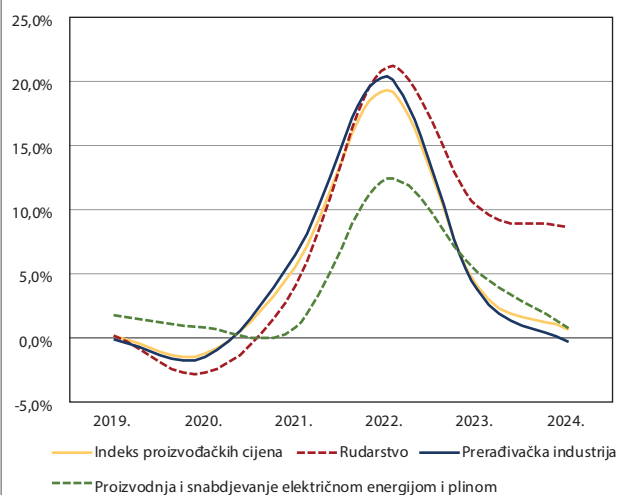
S druge strane, odjeljak odjeće i obuće kontinuirano bilježi pad cijena u periodu od petnaest godina, pri čemu je u 2024. godini zabilježen pad cijena od 55,7% u odnosu na prosjek 2015. godine.

Prema posljednjim podacima Eurostata, per capita BDP, prema paritetu kupovnih snaga, u BiH je u 2023. godini bio tek na 36% onoga EU. Drugim riječima, kada se uzmu u obzir i razlike u cjenovnim nivoima, u BiH se u 2023. godini generisalo, po stanovniku, 36% vrijednosti koja se u istom periodu generisala u EU. Pri tome, prema istom izvoru, stvarna individualna potrošnja (kao indikator materijalne dobrobiti domaćinstava) je u BiH u istoj godini po stanovniku iznosila 42% prosjeka EU. U 2023. godini stanovništvo BiH je konzumiralo hrane i bezalkoholnih pića u visini od 23,9% BDP-a, dok je u EU taj procenat bio znatno niži (6,8%). Kada bismo zanemarili različite stope inflacije u navedenim odjeljcima, kao i činjenicu da cjenovni indeksi u BiH i EU nisu direktno uporedivi, jasno je kako inflatorni pritisci na osnovne životne potrepštine znatno jače utiču na raspoloživi dohodak u zemljama na nižem nivou ekonomskog razvoja. Iako su tokom 2024. godine u BiH produžene privremene mjere zaključavanja cijena osnovnih životnih potrepština, takve privremene intervencije na cijenama roba i usluga ne mogu imati previše snažan efekat, te mogu samo trenutno olakšati pritisak na budžete domaćinstava⁴⁸.

Cijene industrijskih proizvođača u BiH su u 2024. godini također zabilježile usporavanje rasta (Grafikon 1.15) u odnosu na prethodnu godinu (0,7% za 2024. godinu u odnosu na 4,0% za 2023. godinu). Iako su proizvođačke cijene u djelatnostima Rudarstva i Proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom i plinom zabilježile rast (od 8,7% i 0,8%, respektivno), Prerađivačka industrija je zabilježila blagi pad cijena (0,3%), što može ukazivati na slabu potražnju za industrijskim proizvodima (vidjeti potpoglavlje Industrijska proizvodnja i građevinarstvo). Posmatrano po glavnim grupama, sve grupe su zabilježile rast proizvođačkih cijena, osim intermedijarnih proizvoda koji su zabilježili pad od 1,2%. Dalja podjela po tržištima ukazuje da su proizvođačke cijene za domaće tržište zabilježile rast od 2,3%, dok su za nedomaće tržište zabilježile blagi pad od 0,8%. Ove informacije sugeriraju da su domaći proizvođači ograničeni u podizanju cijena kako bi održali konkurentnost na međunarodnom tržištu, dok rast troškova, poput plata i električne energije, vrši pritisak na cijene za domaće tržište.

Proizvođačke cijene usluga su najviše porasle za arhitektonske i inženjerske djelatnosti, te za djelatnosti cestovnog prevoza roba, koji predstavlja dominantan oblik transporta u BiH⁴⁹.

Grafikon 1.15: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH, po djelatnostima

Izvor: BHAS

⁴⁸ Vlada Federacije Federacije BiH je na prijedlog Federalnog ministarstva trgovine usvojila pokretanje Projekta „Zaključavamo cijene“ krajem 2023. godine, u trajanju od tri mjeseca za 40 proizvoda, koji obuhvataju životne namirnice i higijenske potrepštine. Federalno ministarstvo trgovine od 1. oktobra 2024. godine najavilo je četvrti val dobrovoljnog projekta koji je trajao do kraja 2024. godine, gdje je popis proizvoda sa sniženom i zaključanom cijenom proširen na 56 proizvoda. Ministarstvo trgovine i turizma Republike Srpske od 1. augusta je nastavilo dobrovoljnu akciju zaključavanja cijena u sklopu kampanje „Društveno odgovorni“, a koja je pokrenuta tokom 2023. godine. CBBiH analize efekata dosadašnjih mjera nisu ukazale na smanjenje ukupne inflacije.

⁴⁹ Prema posljednje dostupnim podacima, zabilježen je rast cijena za arhitektonske i inženjerske djelatnosti od 8,1%, a za djelatnosti cestovnog prevoza roba rast od 4,3%, u odnosu na 2023. godinu.

IV. Zaposlenost i plate

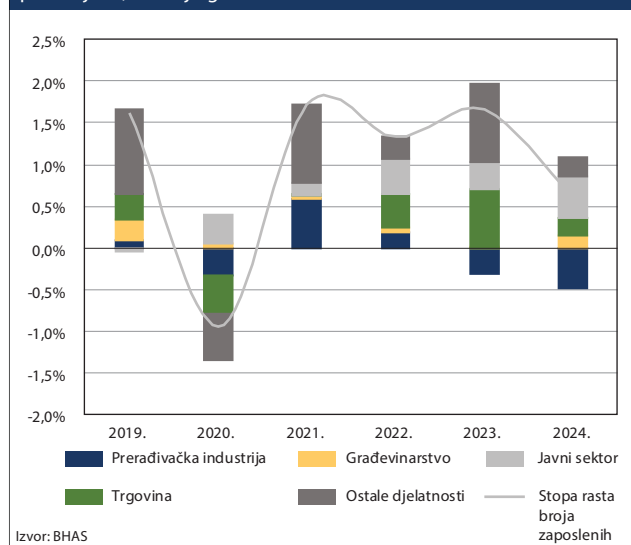
Osnovne strukturalne karakteristike tržišta rada u BiH u 2024. godinu su relativno nepromijenjene u odnosu na ranije godine⁵⁰: niska aktivnost radno sposobnog stanovništva, visoka dugoročna nezaposlenost, te nezaposlenost mladih. Prema posljednjim podacima Ankete o radnoj snazi⁵¹, stopa nezaposlenosti, u trećem kvartalu 2024. godine, iznosila je 12,2% (u 2023. godini iznosila je 13,2%). Stopa zaposlenosti (osoba dobi 15-89 godina) iznosila je samo 43,6%, uz značajan rodni jaz. Uprkos opadajućem trendu u posljednjim godinama, stopa nezaposlenosti je i dalje viša u poređenju sa zemljama EU, posebno među mladima. Prema posljednje dostupnim podacima, učešće mladih osoba koje nisu zaposlene, niti uključene u obrazovanje i obuku (tzv. NEET stopa⁵²) u BiH iznosilo je 15,7%, dok je u EU to učešće bilo 10,9%. Dugoročna stopa nezaposlenosti⁵³ također je značajno viša u BiH u odnosu na zemlje EU (8,6% u BiH, u poređenju sa 1,9% u EU), što dalje ukazuje na strukturalne probleme na tržištu rada, kao što je neusklađenost znanja i vještina sa stvarnim potrebama tržišta rada. Prema podacima Ankete o radnoj snazi za treći kvartal 2024. godine, 70,8% nezaposlenih je tražilo posao duže od godinu dana.

U strukturi radne snage, najveće je učešće osoba sa završenom srednjom školom i specijalizacijom (69,1% u trećem kvartalu 2024. godine). Osobe sa završenom srednjom školom i specijalizacijom teško se integrišu na tržište rada, te čine čak 44,5% neaktivnog stanovništva. Iako zvanični podaci bilježe povećanje stope aktivnosti radno sposobnog stanovništva u odnosu na 2023. godinu, u 2024. godini ona je i dalje ispod 50% (49,6% u trećem kvartalu 2024. godine). Dobna grupa 25-49 godina starosti čini 65,2% aktivnog stanovništva, mada i značajan dio ukupnog broja nezaposlenih osoba (62,7%) pripada ovoj starosnoj grupi. Zvanični podaci ukazuju i na smanjenje broja osoba van radne snage (1,45 miliona registrovanih osoba van radne snage krajem trećeg kvartala 2024. godine) pri čemu je više od 60% neaktivnog stanovništva u dobnoj grupi iznad 50 godina starosti.

Prema administrativnim podacima⁵⁴, evidentiran je kontinuiran pad broja nezaposlenih osoba, a na kraju decembra broj nezaposlenih osoba od 320.969 (smanjenje od 6,6% na godišnjem nivou).

U decembru 2024. godine, ostvaren je rast broja zaposlenih osoba, na kumulativnoj osnovi, odnosno 5.230 novozaposlenih osoba. Najveće učešće u ukupnom broju zaposlenih osoba, u decembru 2024. godine (preko 60%), odnosio se na zaposlene u javnom sektoru, prerađivačkoj industriji, te trgovini na veliko i malo (Grafikon 1.16). Broj zaposlenih u javnom sektoru (javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje, obrazovanje, te djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne pomoći) činio je gotovo jednu četvrtinu ukupnog broja zaposlenih, gdje je zabilježen i najveći kumulativni rast broja zaposlenih, u odnosu na isti mjesec prethodne godine (4.089 novozaposlenih osoba). Značajan rast broja zaposlenih također je ostvaren i u djelatnostima trgovine na veliko i na malo, obrazovanja, te građevinarstva. Sa druge strane, u Prerađivačkoj industriji zabilježeno je najveće smanjenje broja zaposlenih osoba.

Grafikon 1.16: Doprinosi godišnjim promjenama broja zaposlenih po područjima, na kraju godine

⁵⁰ Izostaje napredak u poboljšanju statistika tržišta rada i socijalnih statistika te izradi propisa koji su preduslov za sljedeći popis stanovništva. Neophodno je unapređenje administrativnih podataka, koji ne daju sveobuhvatan prikaz dinamike tržišta rada. Istovremeno, metodološke izmjene u izradi Ankete o radnoj snazi, koju na kvartalnoj i godišnjoj osnovi provodi BHAS, otežavaju uporedivost historijskih serija anketnih podataka.

⁵¹ Anketa o radnoj snazi, III kvartal 2024. godina, decembar 2024. godine.

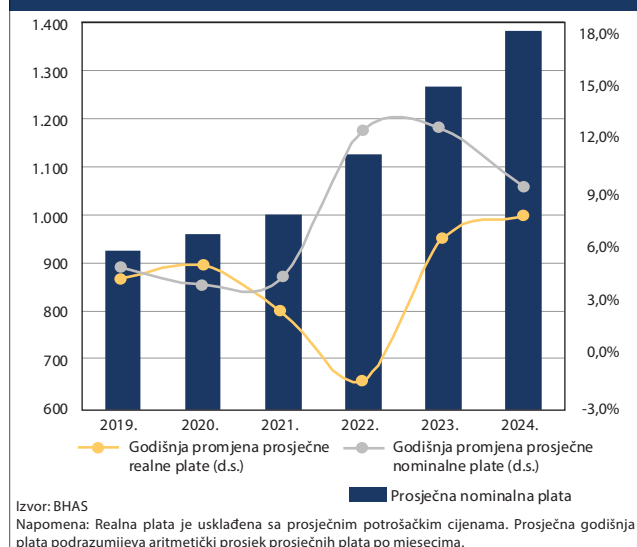
⁵² NEET stopa je učešće osoba starosti od 15 do 24 godine koje nisu zaposlene, nisu na školovanju, niti su na obuci u ukupnoj populaciji tog uzrasta.

⁵³ Dugoročna stopa nezaposlenosti je udio nezaposlenih osoba godinu dana i duže u aktivnom stanovništvu.

⁵⁴ Izvor podataka: Agencija za rad i zapošljavanje BiH. Administrativni podaci se baziraju na evidencijama nezaposlenih koji su prijavljeni na biroima za zapošljavanje. Nezaposlenom osobom se smatra svaka osoba koja ispunjava zakonom propisane uslove i prijavljena je u nekom od zavoda za zapošljavanje. Imajući u vidu negativne demografske trendove i kontinuiran odliv radne snage, usljed migracija kvalifikovanih radnika, raspoložive administrativne podatke treba s pažnjom interpretirati.

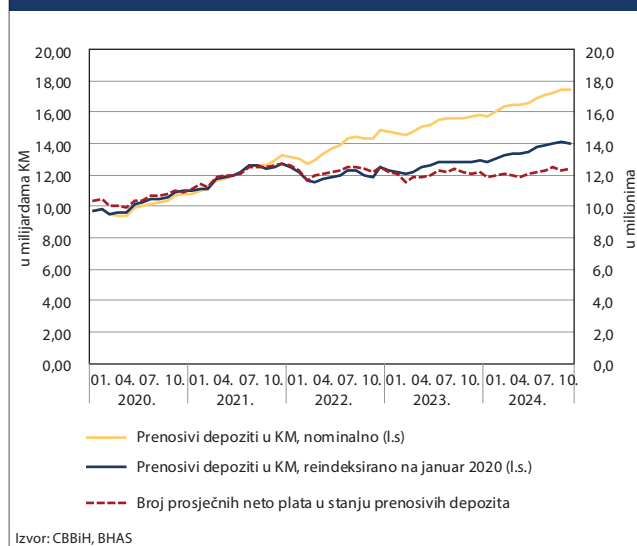
U 2024. godini nastavljen je rast prosječnih nominalnih plata, te je zabilježena prosječna godišnja stopa rasta od 9,4%, što predstavlja nižu stopu u odnosu na 2023. godinu (12,6%). Usporavanje rasta inflacije, uz rast nominalnih zarada, rezultiralo je značajnim rastom realnih plata u 2024. godini, od 7,7% na godišnjem nivou (Grafikon 1.17). Početkom 2024. godine, minimalna plata je porasla u FBiH za 3,9% i u RS-u za čak 28,6%. U narednom periodu se očekuje nastavak rasta realnih plata, posebno imajući u vidu kako je u 2025. godini dodatno povećana minimalna plata u oba entiteta, a čiji je rast posebno izražen u FBiH (61,6%). Prosječne potrošačke cijene ne rastu približnom dinamikom, što bi bilo očekivano usljed ovakvih promjena u troškovima proizvodnje. Moguće je kako je inicijalni efekat apsorbiran profitnim maržama, te da će se puni efekat na ekonomsku aktivnost i cijene odraziti tek u narednom periodu. Također očekujemo da će se trend smanjenja nezaposlenosti nastaviti i u narednom periodu, što bi moglo pozitivno uticati na ličnu potrošnju, uz već prisutni rast prosječnih nominalnih plata. Međutim, ovaj efekat se odnosi na slučaj gdje smanjenje nezaposlenosti nije rezultat rasta broja neaktivnog radno sposobnog stanovništva.

Grafikon 1.17: Prosječne godišnje neto plate

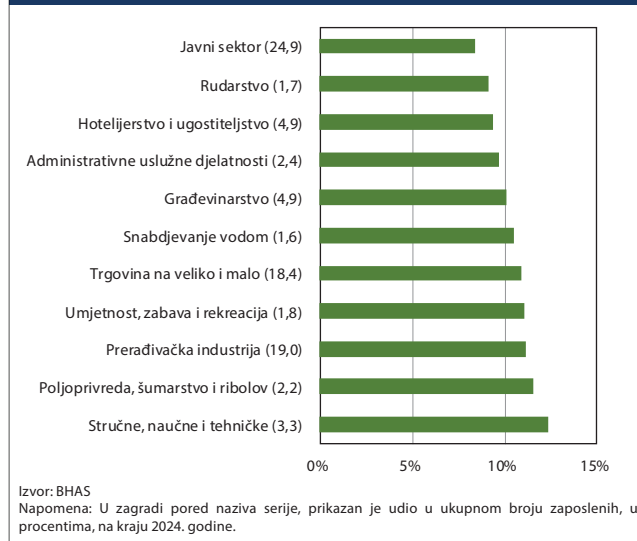
Kao posljedica usklađivanja plata, rasli su depoziti po viđenju i transakcioni računi u KM⁵⁵ (Grafikon 1.18). Uočljivo je da u posljednjem periodu, otkako je počelo intenzivnije usklađivanje plata za inflaciju, broj prosječnih plata u stanju prenosivih depozita u KM značajnije ne raste. Drugim riječima, najznačajnija kategorija depozita raste, prvenstveno zbog usklađivanja plata, vjerovatno i penzija, za inflaciju, uz usporavanje rasta broja zaposlenih.

Grafikon 1.18: Prenosivi depoziti u KM i plate

Nominalni rast prosječnih neto plata zabilježen je u svim djelatnostima u 2024. godini, s tim što je najizraženiji rast zabilježen za djelatnosti Stručne, naučne i tehničke djelatnosti (12,3%), Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov (11,5%), te za Prerađivačku industriju (11,1%) (Grafikon 1.19). Treba imati u vidu da je prosječna neto plata u Prerađivačkoj industriji, koja je, prema zvaničnim statističkim podacima, zapošljavala gotovo petinu svih zaposlenih u BiH u decembru 2024. godine, i dalje značajno ispod prosječne neto plate u BiH (81,0% u decembru 2024. godine). Kontinuirani odlazak mladih i kvalifikovanih radnika, uz demografski izazov starenja stanovništva, u teoriji može rezultirati rastom plata u kratkom roku. Međutim, smanjenje radno sposobnog stanovništva i produktivnosti može rezultirati usporavanjem rasta plata, u dugom roku.

Grafikon 1.19: Prosječan godišnji rast nominalnih neto plata, po djelatnostima

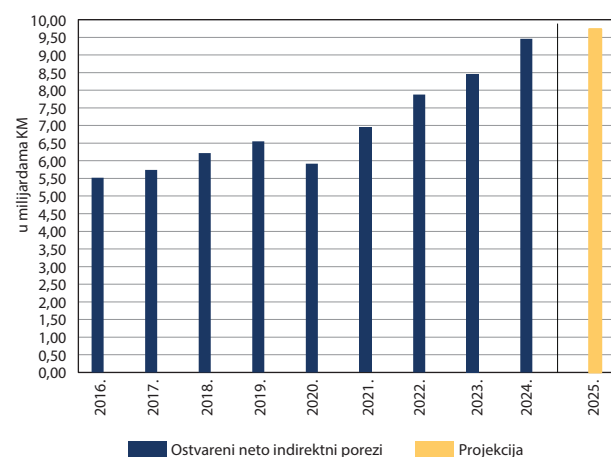
⁵⁵ Ukupni prenosivi depoziti u KM su krajem 2024. godine imali učešće od oko 53% u ukupnim depozitima u sistemu.

1.2.2 Fiskalni sektor

Fiskalni indikatori u 2024. godini ukazuju na snažan rast prihoda i rashoda, uz nešto jači intenzitet rasta javnih rashoda. Jači intenzitet rasta rashoda se može objasniti rastom tekuće potrošnje sektora vlade koja je predstavljala fiskalni odgovor na ublažavanje posljedica visokih cijena za osjetljive kategorije stanovništva. Vladina potrošnja je bila usmjerena na veća nominalna izdvajanja za penzije, plate u javnom sektoru, kao i jednokratne novčane isplate osjetljivim kategorijama. S obzirom na to da je akcenat vlada bio na očuvanju životnog standarda osjetljivih kategorija stanovništva, izostala su značajnija investiciona ulaganja kao i povlačenja sredstava od ino-kreditora po koncesionim uslovima, tako da je javni dug opšte vlade prema mastrihtskim kriterijima neznatno povećan u 2024. godini.

Neto prihodi od indirektnih poreza su u 2024. godini zabilježili snažan rast na godišnjem nivou (Grafikon 1.20). Iznos naplaćenih neto prihoda u 2024. godini (9,45 milijardi KM) je najveći od uspostavljanja sistema indirektnog oporezivanja. Samo u odnosu na prethodnu godinu ovaj iznos je povećan za 1,01 milijardu KM ili 11,9%. Glavni doprinos navedenom rastu prihoda dolazi od značajne potrošnje domaćinstava, zadržavanja cijena na visokom nivou, povećanja specifične akcize na cigarete za 15%, povećanja rasta nominalnih plata, kao i povećanja cijena u uslužnom sektoru.

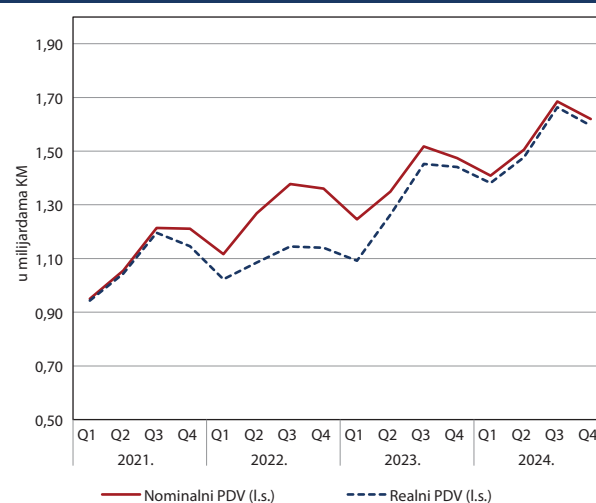
Grafikon 1.20: Prihodi od indirektnih poreza

Izvor: Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u Bosni i Hercegovini (GFO BiH) za period 2025-2027 (usvojen u martu 2025. godine)

Rekordan rast ukupnih prihoda je rezultat rasta prihoda od PDV-a (porez na dodanu vrijednost), kao najveće stavke u strukturi prihoda. Neto prihod od PDV-a iznosio je 6,22 milijarde KM u 2024. godini, što je više za 11,3% u odnosu na prethodnu godinu. Glavni faktor navedenog rasta prihoda po ovom osnovu je zadržavanje opšteg nivoa cijena na visokom nivou, povećanje plata i zaposlenosti kroz privatnu potrošnju, ali i povećanja cijena usluga vezanih za sektor turizma (Grafikon 1.21).

Grafikon 1.21: Uticaj inflacije na rast prihoda od PDV-a

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Uprava za indirektno oporezivanje (UINO), CBBiH

U 2024. godini je došlo do nekoliko izmjena u oblasti poreske politike. Kao odgovor na inflatorne pritiske, Vlada Federacije BiH je povećala minimalnu platu na iznos od 1000 KM u Federaciji Bosne i Hercegovine s primjenom od 31. januara 2025. godine. Ova izmjena, kako je najavljeno, predstavlja dio šireg paketa socijalnih politika koja za cilj ima poboljšanje životnog standarda za radnike i doprinos smanjenju siromaštva, s direktnim implikacijama na prikupljanje prihoda od poreza, naročito poreza na lični dohodak. Prihodi od poreza na lični dohodak čine manji dio ukupnih poreznih prihoda, i u Federaciji BiH trenutno predstavljaju oko 8,5% ukupnih poreznih prihoda. Također, jedna od izmjena poreske politike je povećanje specifične akcize na cigarete za 15%. Ova izmjena je dovela do većih maloprodajnih cijena, koja je, uprkos neznatnom smanjenju potrošnje, doprinijela približno godišnjem povećanju prihoda po osnovu akciza u iznosu od 101 do 131 miliona KM.

Ukupna naplata prihoda od akciza u 2024. godini je zabilježila snažan godišnji rast od 15,5% i navedeni rast uglavnom dolazi od akciza na duhan. Prihodi po ovom osnovu su zabilježili značajan rast, naročito zbog povećanja potrošnje i rasta cijena proizvoda koji podliježu navedenim akcizama. Neto prihodi po osnovu putarina su zabilježili godišnji rast (8,0%) što se može objasniti većim brojem putovanja. Također, svake godine, Uprava za indirektno oporezivanje donosi Odluku o količini dizel-goriva na koje se ne plaća putarina.⁵⁶ Prihodi od carina su usko povezani sa uvozom, tako da je rast uvoza uticao na rast prihoda od carina u iznosu od 73,5 miliona KM (14,5%) u odnosu na 2023. godinu. Rast prihoda po ovom osnovu je vezan s rastom cijena energenata, sirovina, hrane i ostalih uvezenih roba.

⁵⁶ <https://www.uino.gov.ba/portal/bs/akciza-i-putarina/putarina/>

Prema Globalnom okviru fiskalnog bilansa i politika u Bosni i Hercegovini (GFO) za period 2025-2027⁵⁷ koji je usvojen u martu 2025. godine, projiciran je rast indirektnih poreza od 3,9% na godišnjem nivou ili 18,1% projicirane vrijednosti nominalnog BDP-a. Rizici za ostvarenje ovih projekcija su značajni, prvenstveno zbog neizvjesnosti u vezi s globalnom situacijom vezanom za ratna dešavanja u Ukrajini, zatim eventualne izmjene politike indirektnog oporezivanja (diferencirana stopa PDV-a, privremeno ukidanje akciza na derivate, zahtjevi za oslobađanjem ili isplatu povrata za promet u zemlji).⁵⁸

I pored rekordnih prihoda, za 2024. godinu bio je planiran deficit u entitetskim budžetima, zbog značajnog rasta rashoda usljed izdvajanja sredstava za rast plata u javnom sektoru, ali i usklađivanja penzija u skladu s rastom BDP-a i indeksa potrošačkih cijena. Vlada Republike Srpske je izvršila rebalans budžeta za 2024. godinu kojim je budžet uvećan za 75 miliona KM ili 1,3% u odnosu na prvobitni budžet za 2024. godinu koji je iznosio 5,73 milijardi KM. Vlada Republike Srpske je od navedenog rebalansa izdvojila oko 28 miliona KM za penzionere, oko 20 miliona KM za investicije, a ostatak za ostalu potrošnju i materijalne troškove. Rebalans je planiran na osnovu povećanja prihoda ovog entiteta (povećanje prihoda je iznosilo 350 miliona KM u ovoj godini). S druge strane, iako je u julu 2024. godine Vlada FBiH pokrenula hitnu inicijativu za usvajanje rebalansa, on je povučen s dnevnog reda Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH. Međutim, Vlada FBiH je donijela Uredbu o jednokratnoj pomoći penzionerima, kako bi se ublažile negativne posljedice izostanka rebalansa budžeta za ovu kategoriju stanovništva.

Iako su strategije javnih investicija u oba entiteta bile usmjerene na intenziviranje investiranja u infrastrukturne projekte i energetske sektor, u prvih devet mjeseci 2024. godine zabilježen je samo blagi rast realizacije kapitalnih investicija. U skladu s tim, javne investicije su u prvih devet mjeseci tekuće godine za 28,9 miliona KM veće u odnosu na isti period prethodne godine. U navedenom periodu je realizovano 239,3 miliona KM javnih investicija kroz budžete. Entitetski budžeti za 2025. godinu su pravovremeno usvojeni.

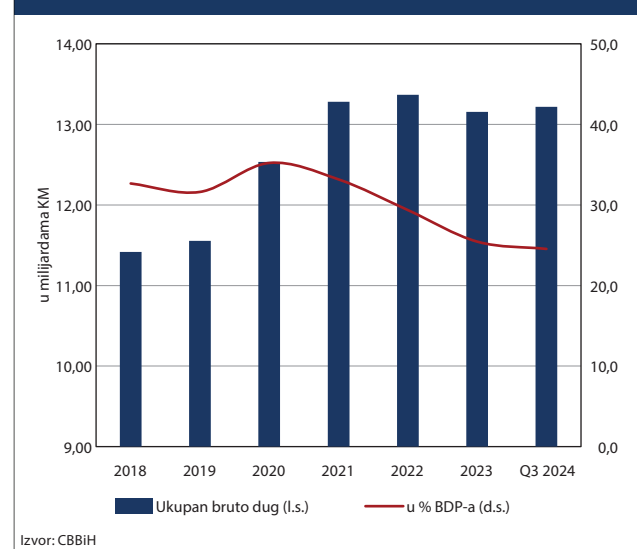
U decembru 2024. godine, Narodna skupština RS je usvojila Budžet RS za 2025. godinu u iznosu od 6,07 milijardi KM,⁵⁹ što predstavlja uvećanje od 260 miliona KM (4,5%) u odnosu na iznos predviđen Rebalansom budžeta iz novembra 2024. godine. Predviđen je budžetski deficit od 98,4 miliona KM za 2025. godinu. U januaru 2025. godine, Predstavnički dom Parlamenta FBiH je usvojio Budžet FBiH u iznosu od 8,25 milijardi KM.

Budžetom su predviđena sredstva u iznosu od 100 miliona KM privrednim subjektima u svrhu prevazilaženja prelaznog perioda od fiskalnih intervencija do fiskalnih reformi. Također, iz budžeta će biti izdvojeno 50 miliona KM za područja poplavljena u oktobru 2024. godine. Nadalje, iz budžeta je planirano 332 miliona KM za Fond PIO/MIO u 2025. godini.

Vlada Federacije BiH je u decembru 2024. godine donijela Odluku prema kojoj će minimalna plata iznositi 1000 KM u FBiH (pogledati Grafikon 1.17 u poglavlju Plate i zaposlenost), a koja će se primjenjivati od 1. januara do 31. decembra 2025. godine.⁶⁰ Ovo podrazumijeva da će u FBiH minimalna plata biti povećana za 381 KM. Također, da bi se prevazišli potencijalni problemi za obrtnike i mala preduzeća, Vlada Federacije BiH je najavila program subvencioniranja iz budžeta Federacije BiH (subvencije čine oko 5% ukupnih rashoda). Naime, obrtnicima i malim preduzećima, Vlada FBiH će uplaćivati subvencije za doprinose, a kako bi sačuvali radna mjesta koja su eventualno ugrožena usljed povećanja minimalne plate i primanja.

Nivo javnog duga sektora opšte vlade s krajem trećeg kvartala 2024. godine u odnosu na kraj 2023. godine je povećan u nominalnom iznosu za 61,5 miliona KM. U 2024. godini je izostalo značajnije zaduženje vlada entiteta kod međunarodnih finansijskih institucija, dok je zaduživanje na domaćem tržištu kapitala bilo nešto intenzivnije. Ukupan javni dug sektora opšte vlade na kraju trećeg kvartala 2024. godine je iznosio 24,5% izraženo u procentima BDP-a (Grafikon 1.22).

Grafikon 1.22: Ukupan javni dug sektora opšte vlade

⁵⁷ <https://www.mft.gov.ba>

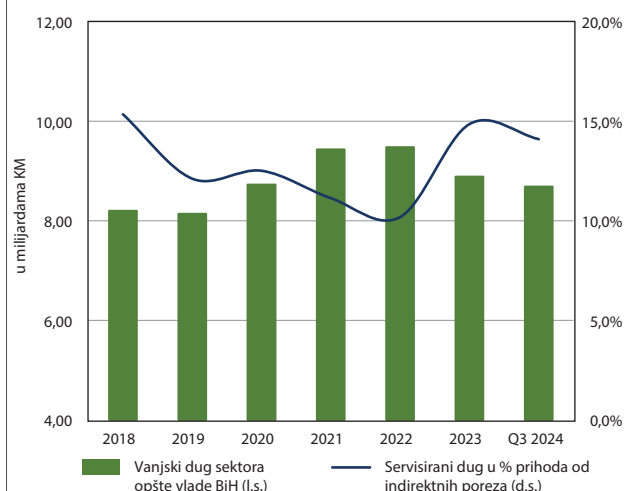
⁵⁸ http://www.oma.uino.gov.ba/bilteni/Oma_Bilten_bos_233_234.pdf

⁵⁹ <https://www.narodnaskupstinars.net/?q=la/vijesti/narodna-skup%C5%A1tina-usvojila-bud%C5%BEet-republike-srpske-za-2025-godinu-i-program-ekonomskih-reformi-republike-srpske-za-period-2025-2027>

⁶⁰ <https://fbihvlada.gov.ba/bs/vlada-fbih-radnicima-vise-plate-poslodavcima-subvencije>

Na nivou konsolidovane BiH u 2025. godini je planirano povlačenje ino kredita u iznosu od 1,81 milijarda KM⁶¹, dok je na domaćem tržištu planirano zaduženje od 928 miliona KM. Istovremeno, imajući u vidu da su na nivou konsolidovane BiH u 2025. godini ukupne potrebe finansiranja budžeta 858,1 miliona KM, izvjesno je očekivati dalji rast vladinih obaveza u 2025. godini. Vanjski dug sektora opšte vlade je tokom 2024. godine zabilježio dalji pad na godišnjem nivou (179,4 miliona KM ili 2,0%) i na kraju trećeg kvartala 2024. godine je iznosio 8,69 milijardi KM (Grafikon 1.23).

Grafikon 1.23: Vanjski dug sektora opšte vlade

Izvor: CBiH, Uprava za indirektno oporezivanje i Ministarstvo finansija i trezora BiH.

U 2024. godini ukupan iznos povučenih sredstava od međunarodnih finansijskih institucija iznosio je 798,6 miliona KM, premda je planirano povlačenje sredstava u iznosu od 2,00 milijarde KM⁶². U 2024. godini je izostalo značajnije povlačenje sredstava od ino-kreditora. Najveće povlačenje je zabilježeno u prvom kvartalu 2024. godine (332,2 miliona KM), od čega se najveći pojedinačni iznos odnosio na finansiranje koridora Vc (oko 118 miliona KM). Otplata vanjskog duga sektora opšte vlade je bila znatno veća od iznosa novih povučenih sredstava u 2024. godini. Od ukupno servisiranih sredstava prema ino-kreditorima (1,33 milijardi KM) prema Međunarodnom monetarnom fondu – MMF i Svjetskoj banci – IDA su servisirani pojedinačno najveći iznosi od 434,2 miliona KM i 223,4 miliona KM, respektivno. Za servisiranje vanjskog duga sektora opšte vlade u 2025. planirana su sredstva u iznosu od 1,23 milijardi KM, što je 12,6% projiciranih prihoda od indirektnih poreza za 2025. godinu⁶³ (u 2024. godini taj procenat je bio viši i iznosio 14,1%).

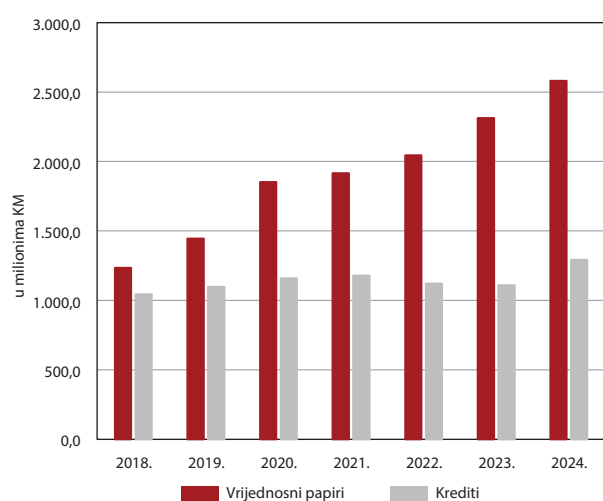
⁶¹ [https://www.mft.gov.ba/CGlobalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2025-2027](https://www.mft.gov.ba/CGlobalni%20okvir%20fiskalnog%20bilansa%20i%20politika%20u%20BiH%20za%20period%202025-2027)

⁶² Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2024- 2026. godina, januar 2024. godine.

⁶³ Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH (Plan servisiranja vanjskog duga u 2025. godini) i Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno/neizravno oporezivanje (OMA Bilten br.233/234, novembar-decembar 2024.godina).

Zaduženost sektora vlade kod komercijalnih banaka je zabilježila značajan rast na godišnjem nivou po osnovu vrijednosnih papira (274,4 miliona KM), kao i po osnovu kredita (182,4 miliona KM) (Grafikon 1.24). U drugoj polovini 2024. godine vlade entiteta su izvršile značajna nova zaduženja na tržištu kapitala. Vlada Republike Srpske je u novembru 2024. godine prihvatila zaduženje od 100 miliona eura s rokom otplate od deset godina, uključujući grejs period od godinu dana i uz kamatnu stopu od 5%. Ova sredstva vlada RS je iskoristila za finansiranje budžetskog deficita i refinansiranje dijela postojećeg duga.⁶⁴ Vlada FBiH je u decembru 2024. godine izdala sedmogodišnje obveznice u iznosu od 150 miliona KM, uz prosječnu kamatnu stopu od 3,76%. FBiH se na tržištu kapitala zadužila za oko 700 miliona KM u 2024. godini, dok je izdvojila 443,9 miliona KM za otplatu u istom periodu. Ova zaduženja su također omogućila Vladi Federacije BiH da finansira budžetski deficit i refinansira dio postojećeg duga. Izloženost bankarskog sektora prema sektoru vlade nije značajno promijenjena i na kraju 2024. godine je bila 8,9% ukupne aktive bankarskog sektora. U 2025. godini po osnovu otplate unutrašnjeg duga FBiH i RS trebaju izdvojiti ukupno 1,05 milijardi KM (Federacija BiH 454,0 miliona KM i Republika Srpska 590,5 miliona KM)⁶⁵.

Grafikon 1.24: Zaduzenost opšte vlade kod komercijalnih banaka

Izvor: CBiH

⁶⁴ Izvor: [https://www.slglasnik.org/cyr/aktuelno/obavjestenja/ objavljeno-je-sluzbeni-glasnik-republike-srpske-broj-10024](https://www.slglasnik.org/cyr/aktuelno/obavjestenja/objavljeno-je-sluzbeni-glasnik-republike-srpske-broj-10024)

⁶⁵ [https://www.mft.gov.ba/CGlobalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2025-2027](https://www.mft.gov.ba/CGlobalni%20okvir%20fiskalnog%20bilansa%20i%20politika%20u%20BiH%20za%20period%202025-2027)

Tekstni okvir 2: Fiskalne mjere entitetskih vlada i njihov uticaj na javne prihode i rashode

U 2024. godini, vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske donijele su niz fiskalnih mjera s ciljem poboljšanja ekonomskih uslova stanovništva i rasta javnih prihoda. Jedna od ključnih mjera koje su entitetske vlade implementirale uključivala je povećanje plata u javnom sektoru, kako bi se poboljšao životni standard državnih službenika. Ove mjere su imale značajan uticaj na povećanje rashoda u budžetima Federacije BiH i RS. Ukupni trošak koji je rezultat povećanja plata u javnom sektoru u 2024. godini u RS je procijenjen na oko 221 milion KM. Nadalje, pružena je podrška malim i srednjim preduzećima kroz smanjenje određenih poreznih opterećenja i olakšice za investicije u sektorima kao što su IT, poljoprivreda i proizvodnja, s ciljem podsticanja rasta i konkurentnosti privrede. Vlada FBiH je u svom Dokumentu okvirnog budžeta za period 2024–2026. naglasila prioritet kreiranja boljeg poslovnog ambijenta kroz smanjenje opterećenja rada i suzbijanje neformalne ekonomije, što direktno utiče na mala i srednja preduzeća. Također, uvedena su povećanja socijalnih transfera, kao što su penzije i novčane naknade, s ciljem smanjenja siromaštva i pomoći socijalno ugroženim kategorijama stanovništva. Krajem 2024. godine, Vlada Federacije BiH je donijela Odluku o minimalnoj plati u Federaciji BiH u iznosu od 1000 KM. Vlada FBiH je u procesu donošenja seta fiskalnih zakona s ciljem olakšanja poslovanja preduzećima u Federaciji BiH, nakon povećanja minimalne plate.

Vlada Republike Srpske je tokom 2024. godine donijela nekoliko fiskalnih mjera koje su imale značajan uticaj na javne prihode i rashode. Jedna od tih mjera je uvođenje fiskalizacije za dodatne obveznike. Naime, Poreska uprava Republike Srpske objavila je javni poziv za pokretanje postupka inicijalne fiskalizacije za drugu grupu obveznika, uključujući veleprodaju, zanatske djelatnosti i poštanske usluge. Obveznici su dužni završiti fiskalizaciju do 31. marta 2025. Ova mjera je imala za cilj povećanje prihoda kroz bolju kontrolu prometa i smanjenje sive ekonomije. Također, Vlada RS je donijela uredbu o dodjeli podsticaja za povećanje plata radnika, refundirajući 70% više plaćenih doprinosa, maksimalno 1.000 KM po radniku. Ovi podsticaji su obračunavani za dva polugodišnja perioda, uz rok za podnošenje zahtjeva do 1. marta 2025. godine za period od 1. jula do 31. decembra 2024. Ova mjera je povećala rashode budžeta zbog isplate podsticaja, ali je imala pozitivan uticaj na javne prihode kroz povećanje bruto plata i doprinosa. Navedene mjere u oba entiteta su bile usmjerene ka povećanju prihoda kroz bolju fiskalnu kontrolu i stimulaciju ekonomije, dok su povećanja rashoda kroz podsticaje za plate imale za cilj unapređenje životnog standarda radnika i povećanje doprinosa za socijalne fondove.

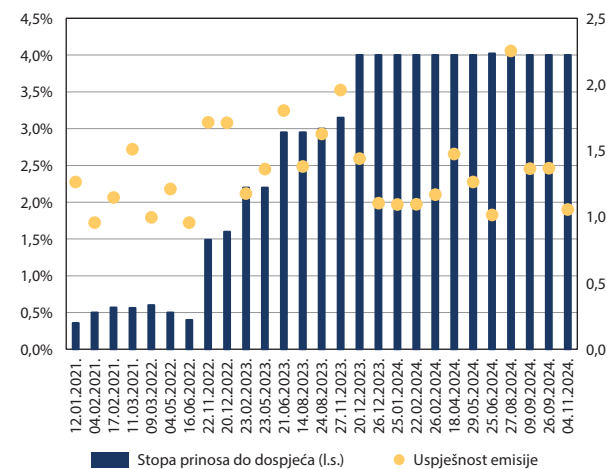
Promet na domaćim finansijskim tržištima u 2024. godini bio je izuzetno visok. U skoro svim godinama od početka emisije javnog duga entiteta, ukupan promet na berzama je bio pod dominantnim uticajem primarnog tržišta dužničkih vrijednosnih papira entiteta, a za razliku od prošle godine u ovoj godini su dominirale emisije Federacije Bosne i Hercegovine.

Ukupna vrijednost prometovanih finansijskih instrumenata je iznosila 1,52 milijarde KM i veća je u odnosu na prethodnu godinu za svega 3%. U ukupnoj strukturi prometa je i pored visoke i rastuće tržišne kapitalizacije akcionarskih društava na SASE promet vlasničkim vrijednosnim papirima učestvovao sa oko 13%. Emisije javnog duga su tokom 2024. godine vršene u ukupno devet ročnih segmenata (prošle godine u deset ročnih segmenata). Kao i prošle godine, pored emisija petogodišnjih obveznica najviše je bilo emisija šestomjesečnih trezorskih zapisa. U 2024. godini nije bilo emisija dvomjesečnih trezorskih zapisa i dvogodišnjih i šestogodišnjih obveznica, ali su zato emitovani tromjesečni trezorski zapisi i osmogodišnje obveznice. Prosječan omjer pokrivenosti emisija Republike Srpske (odnos između pristiglih i prihvaćenih ponuda) bio je skoro na nivou prošle godine 1,1, dok je u Federaciji Bosne i Hercegovine, kao i u nekoliko posljednjih godina, bio mnogo viši 1,8 (prošle godine 2). U prethodne dvije godine, Republika Srpska je prednjačila po broju i vrijednosti emisija (Tabela 1.2), a u ovoj godini vrijednost emisija javnog duga Federacije Bosne i Hercegovine je za oko trećinu veća.

Tabela 1.2: Emisije javnog duga entiteta u 2024. godini											
Ročnost, u mjesecima	3	6	9	12	36	60	84	96	120	Ukupno	
Republika Srpska		10				8					18
Federacija Bosne i Hercegovine	1	2	2	2	3	3	2	2	2		19
Ukupno	1	12	2	2	3	11	2	2	2		37
Vrijednost emisija (u milionima KM)	29,2	342,8	58,3	29,0	119,9	470,9	90,0	48,0	44,4		1.232,4
Izvor: SASE, BLSE											

Finansiranje budžeta Republike Srpske u 2024. godini, kao i prošle godine, odvijalo se u okruženju visokih i stabilnih stopa prinosa na finansijskim tržištima, što je posebno uočljivo na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa (Grafikon 1.25) i na tržištu petogodišnjih obveznica Republike Srpske. U skoro svim emisijama stopa prinosa do dospijeca na šestomjesečne trezorske zapise i petogodišnje obveznice bila je 4% i 6% respektivno.

Grafikon 1.25: Stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske

Izvor: BLSE

Napomena: Uspješnost emisije je odnos između ostvarenog i planiranog iznosa emisije.

Visina javnog duga po entitetima je posebno u ovoj godini uticala na niže troškove zaduživanja Federacije Bosne i Hercegovine u poređenju s Republikom Srpskom (Tabela 1.3). Sve uporedive stope prinosa do dospelja na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa i obveznica bile su u 2024. godini značajno niže u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ta razlika se ipak smanjila na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa (70 bp), a povećala se na tržištu petogodišnjih obveznica. Kao i u prethodnim godinama, Republika Srpska je pred kraj 2023. godine donijela odluku o maksimalnoj kamatnoj stopi na pojedine kategorije javnog duga u 2024. godini sa aspekta vrste povjerilaca, koju je ponovo vezala za visinu šestomjesečnog ili dvanaestomjesečnog Euribora⁶⁶. Maksimalna kamatna stopa na dugoročni dug kod bh. kreditora, ino kreditora i na međunarodnom finansijskom tržištu je određena kao referentna kamatna stopa na koji se dodaje fiksna maraža od 400 bp 550 bp i 750 bp respektivno.

Tabela 1.3: Prosječna stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2023. godini

Ročnost, u mjesecima	3	6	9	12	24	36	60	84	96	120
Republika Srpska		4,00					5,97			
Federacija Bosne i Hercegovine	3,84	3,29	3,86	3,66		4,00	3,77	3,85	4,89	4,90

Izvor: SASE, BLSE

Nakon tri godine uzastopnog rasta vrijednost BIRS je smanjena za 5,3%. Pad berzanskih indeksa se odvijao pod uticajem promjene dividendne politike u telekomunikacionom sektoru, izgubljenih sudskih sporova u elektroenergetskom sektoru i obustavi rada u termoelektranama. S druge strane, nakon rasta od 10% u prethodnoj godini, SASX-30 je u 2024. godini porastao za 15%.

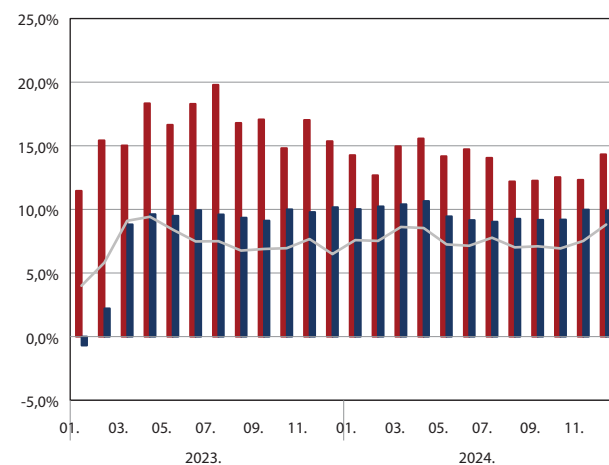
⁶⁶ Odluka o dugoročnom zaduživanju Republike Srpske za 2024. godinu. SGRS 112/23, decembar 2023. godine.

1.2.3 Bankarski sektor

Bankarski sektor je tokom cijele 2024. godine bio stabilan, historijski posmatrano najprofitabilniji, bez značajnog rasta kreditnog rizika⁶⁷. Natprosječna profitabilnost ostvarena je uz i dalje visoku likvidnost, smanjenje vrijednosti loših kredita, i u uslovima visokog rasta aktive banaka. Većina indikatora finansijskog zdravlja je poboljšana u odnosu na prethodnu godinu⁶⁸. Učešće banaka s većinski domaćim vlasništvom u dioničkom kapitalu u ukupnoj aktivni bankarskog sektora blago je povećano u odnosu na prethodnu godinu i na kraju 2024. godine je iznosilo 28,25%.

Rast depozita u 2024. godini (Grafikon 1.26) se odvijao u uslovima slabljenja inflatornih pritiska, te intenzivne kreditne aktivnosti banaka. Najveći doprinos rastu depozita u 2024. godini su dali sektor stanovništva, dijelom i zbog rasta plata (vidjeti detaljnije u poglavlju Zaposlenost i plate) i sektor nefinansijskih privatnih preduzeća, koja su skoro u cijelosti učestvovala u godišnjem rastu depozita od 8,9%.

Grafikon 1.26: Godišnja stopa rasta depozita

Izvor: CBBiH

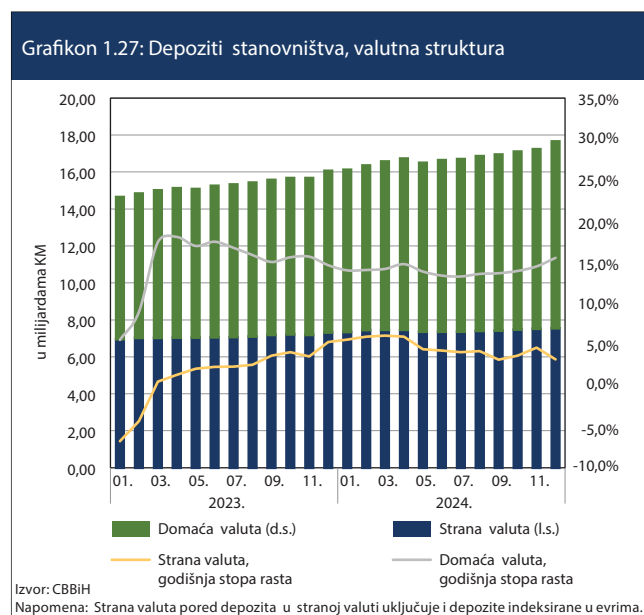
Pored sektora nefinansijskih privatnih preduzeća, koji se odlikuje izuzetno visokom i višegodišnjom stopom rasta depozita, dvocifrena stopa rasta depozita je registrovana i u sektoru neprofitnih organizacija i kod ostalih sektora, ali koji zbog svoje veličine nisu ostvarili bitan uticaj na stopu rasta ukupnih depozita⁶⁹.

⁶⁷ U prvoj polovini godine povrat na aktivu je bio 2,5%, loši krediti su na historijski najnižem nivou od 2009. godine, a indeksirani krediti su svega 33,3% ukupnih kredita (Q3 2024. godine).

⁶⁸ O numeričkim indikatorima finansijskog zdravlja bankarskog sektora Bosne i Hercegovine više vidjeti na portalu Centralne banke BiH, www.cbbh.ba

⁶⁹ Ovi depoziti čine 2,6% ukupnih depozita, a njihov doprinos godišnjem rastu depozita u 2024. godini je bio 0,5 pp

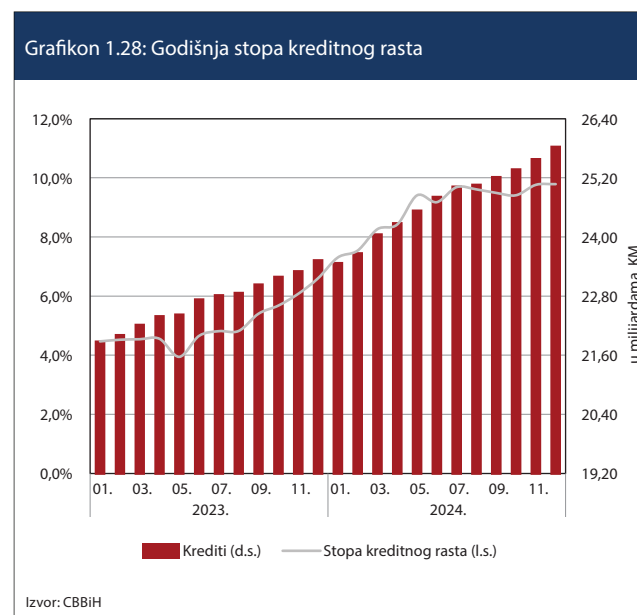
Jedna od glavnih pozitivnih karakteristika u kretanju depozita, s valutnog aspekta, jeste sve povoljnija struktura depozita stanovništva jer ne postoje naznake jačanja eurizacije (Grafikon 1.27). Mnogo brži rast depozita u domaćoj valuti dodatno je smanjio učešće depozita u stranoj valuti u ukupnim depozitima stanovništva na ispod 43% u 2024. godini⁷⁰. Ako bi se iz depozita u stranoj valuti isključili depoziti u KM s valutnom klauzulom, ovo učešće bi bilo još i niže⁷¹. I valutna struktura depozita nefinansijskih preduzeća pokazuje poboljšanje u odnosu na prethodnu godinu, ali u dužem roku izmjene u valutnoj strukturi nisu tako izražene kao kod sektora stanovništva. S druge strane, ročna struktura depozita stanovništva ukazuje da je tokom 2024. godine nastavljen višegodišnji trend pada učešća oročenih depozita stanovništva u ukupnim depozitima stanovništva.

Za razliku od ročne strukture depozita stanovništva ročna struktura depozita nefinansijskih preduzeća je poboljšana i na nivou je iz 2020. godine⁷² ukazujući na povišenu osjetljivost ovoga sektora na rast pasivnih kamatnih stopa banaka i u prosjeku kvalitetnije upravljanje novčanim sredstvima u sektoru nefinansijskih preduzeća.

Vrlo umjeren rast aktivnih kamatnih stopa uz, u prosjeku, zadovoljavajuće uslove odobravanja kredita i visoku tražnju za kreditima, te stalni rast domaćih izvora finansiranja, bile su neke od glavnih determinanti kreditnog rasta (Grafikon 1.28). Ankete koje provodi CBBiH među bankama⁷³ su ukazivale da je precepcija rizika u bankama rasla i da je opadala spremnost za preuzimanje rizika.

Međutim, uprkos ovoj činjenici, kao i pored pooštavanja kreditnih standarda nefinansijskim preduzećima,⁷⁴ i u uslovima blagog rasta troškova izvora finansiranja banaka, kreditni rast u BiH je u 2024. godini bio vrlo visok⁷⁵ zahvaljujući prije svega održavanju visoke tražnje za kreditima. S obzirom na umjeren ekonomski rast u BiH, ostvaren je izuzetno visok kreditni rast od 9,8% koji je realizovan skoro u potpunosti u sektoru privatnih nefinansijskih preduzeća i sektoru stanovništva. U okviru kredita stanovništvu najviši rast je zabilježen kod stambenih kredita za kupovinu novih stambenih jedinica (više na temu kredita stanovništvu vidjeti na kraju ovoga poglavlja). Struktura kredita stanovništvu nije bitno izmijenjena u odnosu na prethodnu godinu, a trend kreditnog rasta je nastavljen.

U odnosu na prošlu godinu prosječna nominalna aktivna kamatna stopa u sektoru stanovništva skoro da nije izmijenjena u 2024. godini. S druge strane, kamatne stope u sektoru nefinansijskih preduzeća su rasle, ali ne značajno. S nastavkom smanjenja inflacije, realne kamatne stope su nastavile rasti tokom cijele godine i njihova razlika u odnosu na nominalne kamatne stope dostigla je nivo iz perioda prije početka rasta inflacije (Grafikon 1.29). Pooštavanje kreditnih standarda u sektoru nefinansijskih preduzeća je samo djelomično uticalo na rast kamatnih stopa na ovom tržištu. Neki od uzroka ograničenog prenosa monetarne politike ECB na kamatne stope banaka su dominacija domaćih kratkoročnih izvora finansiranja u pasivi banaka, a u vezi bankocentričnosti bh. finansijskog sistema koji ne sadrži dovoljno investicionih alternativa za bankarske depozite na bh. finansijskom tržištu. Na kraju 2024. godine prosječna kamatna stopa na stambene kredite, kredite nefinansijskim preduzećima i nenamjenske potrošačke kredite stanovništvu bila je 3,97%, 4,54%, 5,76% respektivno.

⁷⁰ Uoči pandemije korone depoziti u stranoj valuti su činili 57% ukupnih depozita stanovništva (12/2019).

⁷¹ U Q4 2024. godine prosječna devizna osnovica u KM s valutnom klauzulom za obračun obavezne rezerve na nivou bankarskog sistema je bila 28%.

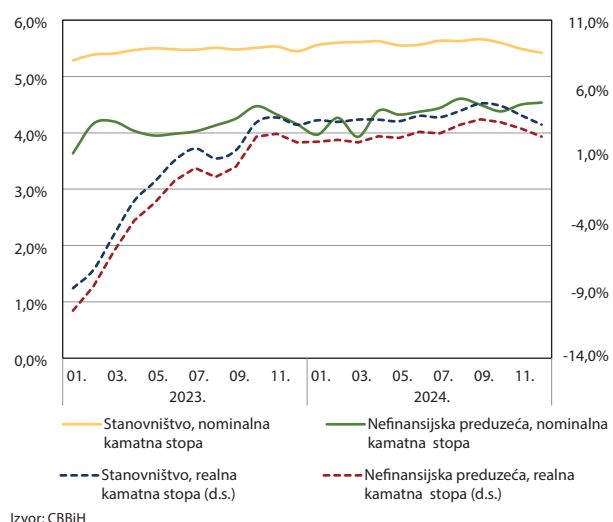
⁷² Učešće oročenih depozita nefinansijskih preduzeća u ukupnim depozitima nefinansijskih preduzeća je ponovo 23,5%.

⁷³ Ankete o kreditnoj aktivnosti banaka u BiH za prvi, drugi i treći kvartal 2024. godine.

⁷⁴ Posljednja anketa o kreditnoj aktivnosti banaka odnosi se na treći kvartal 2024. godine.

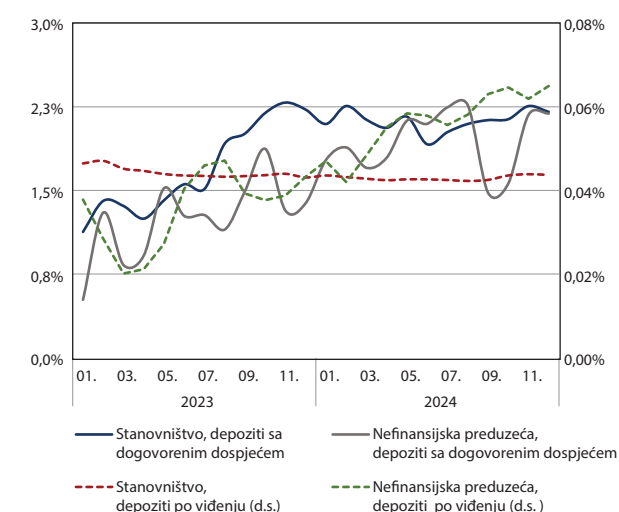
⁷⁵ Kreditni rast u 2024. godini najviši je od kraja globalne finansijske krize (2007 - 2009).

Grafikon 1.29: Kamatne stope na novoodobrene kredite

Promjena kamatnih stopa na novoodobrene kredite je neznatno manja od promjena kamatnih stopa na depozite s dogovorenim dospijećem. Ključno za razumijevanje uticaja pasivnih kamatnih stopa na nivo aktivnih kamatnih stopa je da su kamatne stope na depozite po viđenju stanovništva i nefinansijskih preduzeća (koje čine 58% ukupnih depozita) i dalje izuzetno niske (Grafikon 1.30). U oktobru 2022. godine CBBiH je počela objavljivati informacije o troškovima finansiranja banaka (Referentna stopa prosječnog ponderisanog troška finansiranja banaka u BiH - RSTF) koju banke mogu diskreciono koristiti kao referentnu stopu umjesto Euribora u ugovorima s promjenjivom kamatnom stopom. I ova statistika, kao i podaci o kamatnoj stopi na depozite po viđenju nefinansijskih preduzeća, pokazuje da je došlo do promjena u troškovima finansiranja banaka, i to ne samo u najnižem periodu posmatranja (do 3 mjeseca), već i u periodima od 6 i 12 mjeseci⁷⁶. Međutim, taj rast se samo marginalno prenio na aktivne kamatne stope banaka i to isključivo na tržištu kredita nefinansijskim preduzećima.

Grafikon 1.30: Kamatne stope na depozite

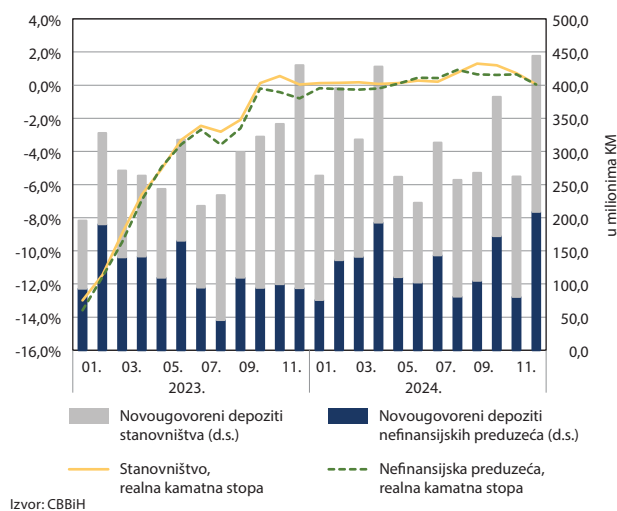

⁷⁶ RSTF je najviše porasta za izvore finansiranja u eurima za period do 3 mjeseca, 46 bp (Q4 2023 – Q3 2024).

U prosjeku, kamatna stopa na ukupne novougovorene depozite stanovništvu nije izmijenjena i ostala je na nivou od 2,2%. Tokom 2024. godine kamatna stopa na novougovorene depozite nefinansijskih preduzeća je porasla za 80 bp i izjednačila se s kamatnom stopom na novougovorene depozite stanovništva.

Razlika u stranoj (eurozona) i domaćoj prosječnoj kamatnoj stopi na depozite stanovništva i depozite nefinansijskih preduzeća je značajno smanjena u odnosu na 2023. godinu. Nakon što su krajem 2023. godine pasivne kamatne stope u zoni eura dostigle svoj vrhunac i počele padati, posebno nakon promjene smjera monetarne politike ECB (6/2024). Na svom vrhuncu, u oktobru 2023. dostigla je 90 bp, a na kraju 2024. godine ona je na tržištu depozita stanovništva i depozita nefinansijskih preduzeća bila 25 bp i 60 bp respektivno. S obzirom na to da je u 2022. godini u jakom inflatornom okruženju dostignut najniži nivo realnih kamatnih stopa, usljed smanjenja inflacije one su u 2023. godini imale postojan trend rasta, da bi se u drugoj polovini 2024. godine samo blago povećale (Grafikon 1.31). Tokom 2024. godine ugovorena je za 8,7% veća vrijednost ukupnih novih depozita stanovništva u odnosu na prethodnu godinu⁷⁷, a stanje ukupnih depozita na kraju godine (33,9 milijarda KM) je historijski maksimum.

Grafikon 1.31: Realne kamatne stope na novougovorene depozite

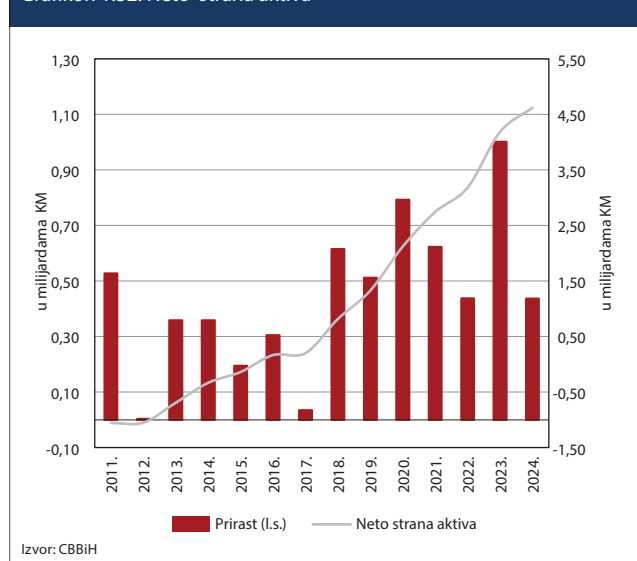

Kao i u 2024. godini ostvareni prirast neto strane aktive u 2024. godini (Grafikon 1.32) posljedica je i dalje visoke i rastuće strane aktive, te još uvijek relativno niske strane pasive, koja je također porasla. Tokom 2024. godine, u novembru, zabilježen je historijski najviši iznos neto strane aktive (4,79 milijarde KM), a strana pasiva je porasla i to prvi put od 2019. godine. Najveći doprinos rastu strane aktive banaka ponovo su dali ostali depoziti koje banke u formi oročenih depozita drže kod nerezidenata, čije je učešće u stranoj aktivni zbog i dalje visokog nivoa kamatnih stopa u eurozoni značajno poraslo.

⁷⁷ U 2023. godini godišnji rast novougovorenih depozita je bio 49,4%.

Godišnji rast vrijednosnih papira, u strukturi strane aktive banaka, nije bio tako izražen, jer je bio djelomično ograničen novom bankarskom regulativom⁷⁸.

Grafikon 1.32: Neto strana aktiva

Na kraju 2024. strana aktiva s preciziranim rokom dospijeca⁷⁹ obuhvatala je do sada najveći iznos strane aktive, 78%. Povećanjem kamatonosne aktive u strukturi strane aktive banke su nastojale da povećaju profitabilnost, pri čemu se nisu izlagale riziku devizne likvidnosti zbog i dalje visokog učešća valute i prenosivih depozita kod nerezidenata u stranoj aktivu. Na kraju prethodne godine stanje valute i prenosivih depozita kod nerezidenata bilo je veće od stanja strane pasive, a na kraju 2024. godine ono je manje za oko 30%, međutim, time nije narušena likvidnost ovog dijela deviznog podbilansa.

Godišnji rast strane pasive, prvi u posljednjih pet godina, još uvijek ne predstavlja nagovještaj preokreta u tokovima kapitala. Najveći pojedinačan doprinos rastu strane pasive došao je s pozicije ostalih kredita nerezidenata. Oni su povećani za 51%, a njihovo učešće u stranoj pasivi je 63%. Dodatan kvalitet rastu strane pasive daje visoko učešće ročno vezanih sredstava⁸⁰ koji su na kraju 2024. godine bili 77% strane pasive, što ovaj izvor finansiranja bankarskog poslovanja čini vrlo stabilnim.

Tekstni okvir 3: Trendovi u nenamjenskim potrošačkim i stambenim kreditima

Lična potrošnja ima značajnu ulogu u oblikovanju ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini, čime krediti stanovništvu postaju važan instrument ekonomskog rasta. Kroz generisanje potrošnje, ovi krediti direktno utiču na stopu ekonomskog rasta, kao i na pravac i intenzitet privredne dinamike.

U strukturi kredita stanovništvu, sve do pandemije korona virusa, registrovan je stalni rast učešća nenamjenskih potrošačkih kredita, koji su iznosili tri četvrtine ovih kredita, a na vrhuncu, tokom 2019. godine, iznosili su 76% ukupnih kredita. Dominacija ovih kredita je glavna karakteristika strukture kredita stanovništvu. Ova pojava je zbog povećanja kreditnog rizika, rasta zaduženosti, uticaja na finansijsku stabilnost i rasta potrošnje motivisala entitetske agencije za bankarstvo da ograniče i iznos i ročnost ovih kredita. Limitiranje nenamjenskih kredita na 50 hiljada KM i na rok od 10 godina nije bitno uticalo na njihovu dinamiku te je njihovo učešće i dalje iznad 70%.

Druga karakteristika tiče se potpuno drugačijeg ponašanja stambenih i nenamjenskih kredita u kriznom ambijentu poput onog iz prve godine pandemije. Rezistentnost koju su stambeni krediti ispoljili na veliki pad ekonomske aktivnosti uzrokovanog zatvaranjem bh. i svjetske ekonomije posljedica je izuzetno visoke kolateralizacije ovih kredita i po tom osnovu nižeg kreditnog rizika koji dozvoljava bankama da nastave s ekspanzijom ovih kredita. Sljedeći razlog izuzetno visoke otpornosti stambenih kredita je konstantno visoka tražnja za ovim kreditima zbog toga što oni ne predstavljaju potrošnju na luksuz već egzistencijalnu potrebu obezbjeđenja osnovnih uslova za porodični život. Bez obzira na relativno brz oporavak ovog tržišta nakon velikog pada u prvoj godini pandemije (rast u 2019. godini i 2020. godini bio je 7,9% i -0,8% respektivno) trebale su proći tri godine da bi se rast stambenih kredita vratio na pretpandemijski nivo. Kao posljedica višegodišnjeg rasta cijena nekretnina tokom 2024. godine naglo je skočilo učešće stambenih kredita i njihov doprinos rastu ovog kreditnog segmenta. S druge strane, ne možemo zanemariti i dalje povoljne uslove kreditiranja. Iako su kamatne stope na kredite u prethodnom periodu bile u blagom porastu, one su i dalje ostale relativno pristupačne u poređenju s historijskim prosjekom i njihovim kretanjem u međunarodnom okruženju.

Trenutna ročna struktura depozita stanovništva, u kojima preovladavaju sredstva po viđenju (70%), izlaže banke povišenom riziku od ročne transformacije, jer je više od 90% kreditnog portfolija banaka vezanog za stanovništvo dugoročnog karaktera. Dugoročni depoziti stanovništva su od 2013. godine, kada su dostigli vrhunac (52% depozita stanovništva) u kontinuitetu padali do početka 2024. godine. Do rasta stanja dugoročnih depozita došlo je tek u drugom kvartalu 2024. godine⁸¹. S obzirom na to

⁷⁸ Obje entitetske agencije donijele su odluku o ograničenju izloženosti banaka prema stranim centralnim bankama i stranim centralnim vladama do visine 100% priznatog kapitala.

⁷⁹ Ostali depoziti kod nerezidenata, vrijednosnih papira nerezidenata (osim akcija), ostali krediti nerezidentima i ostala potraživanja.

⁸⁰ Pored kredita nerezidenata u ovu grupu sredstava spadaju ostali, tj. oročeni depoziti nerezidenata.

⁸¹ Oko 400 miliona KM depozita po viđenju u stranoj valuti pretvoreno je u dugoročne depozite u stranoj valuti.

da se s promjenom ročne strukture depozita stanovništva nije nastavilo u drugoj polovini godine, ovaj događaj još uvijek ne možemo tretirati kao bitnu promjenu odnosa sektora stanovništva prema prinosima na depozite koja bi podstakla značajan rast dugoročnih depozita stanovništva. Postojeća ročna struktura depozita stanovništva, zbog niske cijene ovog dijela bankarske pasive djeluje na održavanje visoke razlike između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa.

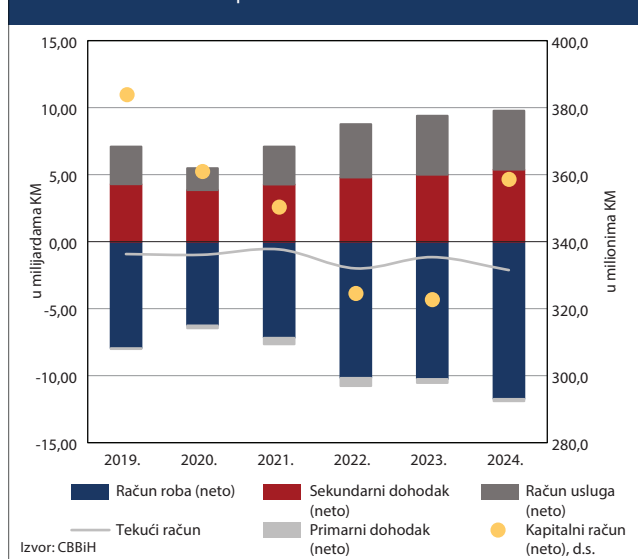
Godišnje promjene u kreditnoj aktivnosti stanovništva, posmatrane kroz prizmu namjene i ročne strukture, imaju implikacije na bankarski sektor, kao i na reakcije na ekonomske krize i neravnoteže u ekonomskom sistemu. U tom kontekstu, posebno su značajni trendovi u nenamjenskim potrošačkim i stambenim kreditima, koji su, u zavisnosti od ekonomskih okolnosti, pokazivali različitu dinamiku i otpornost na krizne periode.

1.2.4 Vanjski sektor

I. Platni bilans

Skroman obim ekonomske aktivnosti u zemljama najznačajnijim trgovinskim partnerima BiH uticao je na pad vrijednosti izvoza robe u 2024. godini, dok je, s druge strane, relativno snažna domaća potrošnja, kako investiciona tako i finalna, uticala na rast vrijednosti uvoza robe. Posmatrano u apsolutnim iznosima, u 2024. godini je zabilježen deficit na tekućem računu u iznosu od 2,13 milijardi KM⁸² (Grafikon 1.33), što predstavlja rast od 84,0% u odnosu na 2023. godinu. Kao i prethodnih godina, deficit na tekućem računu je najvećim dijelom bio posljedica značajnog deficita na računu roba, dok su usluge i prilivi po osnovu transfera iz inostranstva imali pozitivan uticaj. Usljed znatno višeg nominalnog rasta deficita tekućeg računa u odnosu na rast nominalnog BDP-a u 2024. godini⁸³, deficit tekućeg računa izražen u procentima BDP-a se povećao za 1,7 procentnih poena na nivo od 4,0%.

Grafikon 1.33: Tekući i kapitalni račun

⁸² Statistika platnog bilansa, preliminarini podaci

⁸³ Nominalni BDP za 2024. godinu je projekcija CBBiH iz novembra 2024. godine.

U 2024. godini zabilježen je pad vrijednosti izvoza robe iz BiH, praćen rastom vrijednosti uvoza, što je uz poziciju BiH kao neto uvoznika na međunarodnom tržištu roba rezultiralo rekordnim robnim trgovinskim deficitom. Uprkos padu industrijske proizvodnje, relativno snažna domaća potrošnja praćena nominalnim rastom plata i doznaka iz inostranstva, rezultirala je rastom uvoza robe u BiH⁸⁴.

Prema platnobilansnim podacima, vrijednost uvezene robe je iznosila 26,93 milijardi KM, što predstavlja godišnji rast od 4,5%. S druge strane, pad inostrane tražnje za najznačajnijim izvoznim grupama proizvoda rezultirao je padom vrijednosti izvoza od 2,1%. Izvoz robe je realizovan u vrijednosti od 15,19 milijardi KM, a preko 73,0% vrijednosti izvoza robe realizovano je na tržištu zemalja EU (Tabela 1.4)⁸⁵.

Tabela 1.4: Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima (u milijardama KM)

	Izvoz			Uvoz		
	2022.	2023.	2024.	2022.	2023.	2024.
EU	13,23	12,19	11,75	16,30	16,37	16,95
CEFTA	3,30	3,12	2,78	3,52	3,24	3,45
Ostale zemlje	1,44	1,39	1,54	8,82	8,15	8,26
UKUPNO	17,97	16,70	16,07	28,64	27,77	28,65

Izvor: BHAS

Napomena: Podaci u tabeli predstavljaju podatke statistike vanjske trgovine Agencije za statistiku BiH

Posmatrano po grupama proizvoda, BiH je neto uvoznik četiri najznačajnije grupe proizvoda sa aspekta vanjskotrgovinske robne razmjene: baznih metala, mašina i aparata, proizvoda mineralnog porijekla i proizvoda hemijske industrije. Nepovoljna kretanja na međunarodnom tržištu uticala su na kontinuirano povećanje deficita u trgovini navedenim grupama proizvoda.

S druge strane, BiH je neto izvoznik proizvoda drvne industrije i namještaja, sa izraženim relativno stabilnim robnim suficitom u posljednjih nekoliko godina.

⁸⁴ Prema statistici vanjske trgovine, i ukupni i redovni uvoz robe (uvoz nakon isključenja vrijednosti robe uvezene za unutrašnju obradu) su zabilježili pozitivne stope rasta, što ukazuje da su LOHN poslovi imali značajan, ali ne i dominantan doprinos rastu vrijednosti uvoza.

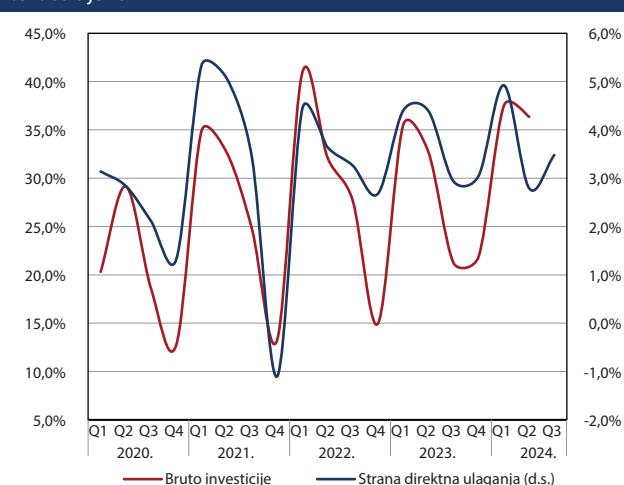
⁸⁵ Uprkos prekidu željezničkog saobraćaja prema luci Ploče u četvrtom kvartalu 2024. godine usljed poplava, podaci statistike vanjske trgovine ne ukazuju na značajniji uticaj na obim vanjskotrgovinske robne razmjene, s obzirom da su i uvoz i izvoz zabilježili godišnji rast vrijednosti u četvrtom kvartalu 2024. godine.

Tekstni okvir 4: Uticaj stranih direktnih investicija na domaću investicionu aktivnost

Direktne strane investicije (FDI) predstavljaju jedan od ključnih pokretača ekonomskog rasta u BiH, obezbjeđujući neophodni kapital, nova radna mjesta kao i transfer tehnologija koji zajedno povećavaju ekonomsku otpornost zemlje. Ključni mehanizam kojim strane investicije doprinose rastu BDP-a kroz rast bruto investicija odvija se kroz rast fizičkog kapitala finansirajući nove investicione projekte (prerađivačka industrija), unapređenje efikasnosti kapitalno intenzivnih sektora primjenom naprednih tehnologija i inovacijama, kao i dugoročnom ekonomskom održivošću investiranjem u obnovljive izvore energije, infrastrukturu i industrijske zone. Od ukupnih priliva po osnovu stranih direktnih investicija u BiH, više od polovine je u formi zadržane zarade iz ranijeg perioda, dok je manji dio u obliku vlasničkog kapitala i dužničkih instrumenata. Najveći dio stranih direktnih investicija koje su u obliku zadržane zarade odnosi se na investicije u finansijski sektor koji je privukao najznačajniji iznos ukupnih stranih direktnih investicija u BiH. Pod pretpostavkom da postoji određen vremenski jaz od trenutka priliva stranih direktnih investicija do trenutka realizacije određene investicije, historijski podaci o stranim direktnim investicijama i bruto investicijama u zemlji ukazuju na jasnu korelaciju (Grafikon 1.34).

U 2024. godini, strane direktne investicije u BiH su iznosile 2,04 milijarde KM, što predstavlja godišnji rast od 8,8%. Iako je 61,5% ovog iznosa u obliku reinvestirane zarade, ovaj vid investicija može se posmatrati kroz proširenje postojećih kapaciteta (dio investicija koji se odnosi na prerađivačku industriju) i povjerenje prisutnih stranih investitora.

Grafikon 1.34: Strana direktna ulaganja i bruto investicije, u % BDP-a, tekuće cijene

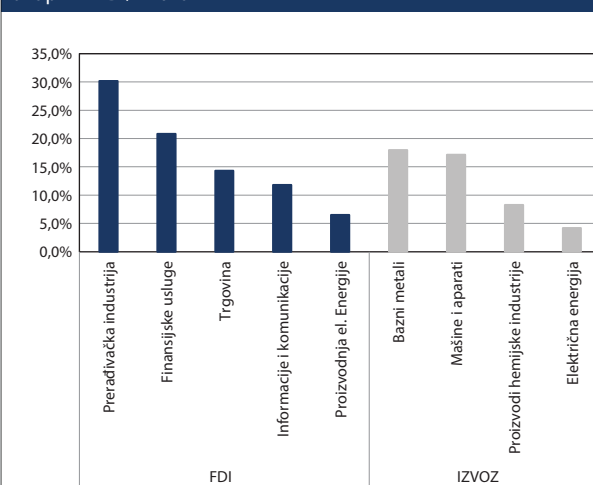

Izvor: CBBiH, BHAS

Napomena: Podaci o bruto investicijama su pomjereni jedan kvartal unazad u svrhu lakše interpretacije i pretpostavku vremenskog jaza u realizaciji investicija

Posmatrajući stanja⁸⁶, strane direktne investicije u BiH su koncentrisane u nekoliko ključnih djelatnosti, direktno korelirajući s glavnim izvoznim sektorima zemlje (Grafikon 1.35). Zaključno s decembrom 2023. godine⁸⁷, djelatnost prerađivačke industrije je privukla najveći dio stranih investicija (5,85 milijardi KM) doprinoseći povećanju industrijskih i izvoznih kapaciteta. Istovremeno, proizvodi prerađivačke industrije predstavljaju izvozno najznačajnije grupe proizvoda: bazne metale i njihove proizvode, mašine i aparate, proizvode hemijske industrije, kao i dijelove za automobilsku industriju i električnu energiju koji čine najveći dio ukupnog robnog izvoza BiH. Proizvodnja električne energije predstavlja strateški sektor u BiH, a strane investicije u ovaj sektor (1,26 milijardi) igraju ključnu ulogu u modernizaciji infrastrukture i širenju obnovljivih izvora energije. Sektor proizvodnje i distribucije električne energije ostvaruje sve veći priliv stranih investicija, posebno u projekte vjetro i solarnih elektrana. U okviru uslužnih djelatnosti, najznačajniji priliv stranih investicija zabilježen je u djelatnostima finansijskog posredovanja (4,04 milijarde KM), trgovine na veliko i malo (2,78 milijardi KM) i djelatnosti informacija i komunikacija (2,29 milijardi KM). Finansijski sektor u BiH je zabilježio drugi najznačajniji priliv stranih investicija sa značajnim inestiranjima u sektore bankarstva, osiguranja i tržište kapitala povećavajući likvidnost u bankarskom sektoru i poboljšavajući pristup kreditima za preduzeća i potrošače. Sektor informacija i komunikacija je jedan od najbrže rastućih sektora, a strane investicije u ovaj sektor su značajno doprinijele digitalnoj transformaciji u BiH i učinile ga jednim od najznačajnijih izvoznika usluga.

Grafikon 1.35: Učešće pojedinačnih djelatnosti/grupa proizvoda u ukupnim FDI/izvozu

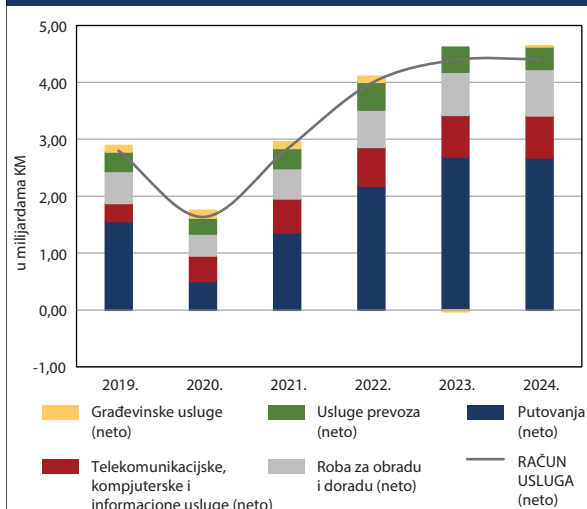
Izvor: CBBiH, BHAS

⁸⁶ Posljednji raspoloživi podaci o stanjima stranih direktnih investicija, po djelatnostima, odnose se na 2023. godinu, dok se podaci o izvozu pojedinih grupa proizvoda odnose na 2024. godinu

⁸⁷ Posljednji raspoloživi podaci

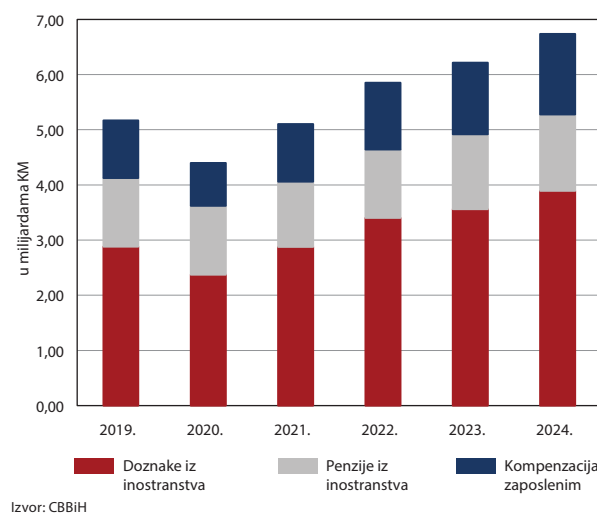
Najveći dio deficita na računu roba pokriven je neto prilivima na računu usluga, koji su u 2024. godini zabilježeni u vrijednosti od 4,40 milijardi KM, što je neznatno iznad nivoa iz 2023. godine (0,3%). Detaljnije posmatrano, najznačajniji neto priliv na računu usluga ostvaren je po osnovu dolazaka i potrošnje stranih turista (2,67 milijardi KM) i neznatno je manji u odnosu na 2023. godinu (Grafikon 1.36). Treba istaći da su neto prilivi po ovom osnovu značajno redukovani potrošnjom domaćih turista u inostranstvu koja je u 2024. godini zabilježila rast od 26,0%. Uprkos padu obima industrijske proizvodnje i smanjenju broja narudžbi u razvijenim zemljama, neto prilivi po osnovu poslova obrade i dorade robe su u izvještajnoj godini zabilježili rast od 8,0%, dok su telekomunikacione, kompjuterske i informacione usluge, koje posljednjih godina bilježe kontinuirani rast, realizovane u vrijednosti od 739,9 miliona KM. Transportne usluge, uslovljene kontrakcijom u izvozu roba iz BiH kao i prekidom jedne od najznačajnijih željezničkih komunikacija usljed poplava su zabilježile pad od 9,1% u odnosu na vrijednosti iz 2023. godine.

Grafikon 1.36: Račun usluga u platnom bilansu

Pored suficita na računu usluga, drugi najznačajniji neto priliv koji je u značajnoj mjeri doprinio smanjenju deficita na tekućem računu ostvaren je na računu sekundarnog dohotka, prvenstveno po osnovu radničkih doznaka iz inostranstva (Grafikon 1.37). Nominalni rast plata u razvijenim zemljama značajno je kompenzirao skroman nivo ekonomske aktivnosti, tako da su neto prilivi po osnovu radničkih doznaka u 2024. godini zabilježeni u vrijednosti od 3,89 milijardi KM, što predstavlja rast od 9,2%. Pored radničkih doznaka, penzije iz inostranstva, kao druga najznačajnija kategorija sekundarnog dohotka su takođe ostvarile rast od 2,1% u odnosu na 2023. godinu. Pored navedenih, značajan doprinos redukovanju deficita tekućeg računa imali su i neto prilivi po osnovu plata rezidenata u inostranstvu koji su realizovani u vrijednosti od 1,46 milijardi KM.

Grafikon 1.37: Kompenzacije zaposlenim u inostranstvu, doznake i penzije iz inostranstva

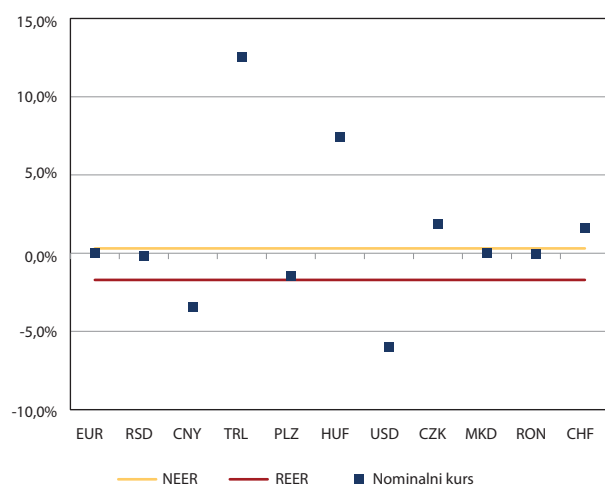
U 2024. godini, deficit na tekućem računu je najvećim dijelom finansiran neto prilivima po osnovu stranih direktnih investicija, kao i zaduživanjem privatnog i sektora vlade kod međunarodnih kreditora. Neto prilivi po osnovu stranih direktnih investicija su zabilježeni u vrijednosti od 1,89 milijardi KM, što predstavlja drugi najveći neto priliv po ovom osnovu od 2007. godine. Treba istaći da se 62,4% ove vrijednosti odnosi na reinvestiranu zaradu, dok ostatak predstavlja investiranje u dužničke instrumente. U okviru portfolio investicija, u 2024. godini je nastavljen trend investiranja u dužničke vrijednosne papire inostranih emitenata u vrijednosti od 378,1 milion KM, najvećim dijelom realizovano od strane komercijalnih banaka i drugih finansijskih institucija.

U okviru ostalih investicija, u izvještajnoj godini je zabilježen neto priliv u iznosu od 1,12 milijardi KM, najvećim dijelom kao rezultat zaduživanja domaćih subjekata putem zajmova i trgovačkih kredita i avansa. U 2024. godini, sektor opšte vlade je smanjio zaduženje kod MMF-a u iznosu od 368,4 miliona KM uz nova dugoročna zaduženja kod drugih međunarodnih kreditora u iznosu od 671,3 miliona KM, dok su i ostali sektori povećali svoja zaduženja po osnovu zajmova. Uprkos padu izvoza robe iz BiH, značajna uvozna aktivnost rezultirala je neto prilivima po osnovu trgovačkih kredita i avansa u vrijednosti od 599,9 miliona KM, što je za 1,4% više u odnosu na vrijednost iz 2023. godine. Po osnovu valuta i depozita, u 2024. godini je zabilježena značajna aktivnost povećanja, odnosno smanjenja strane aktive banaka i nefinansijskih preduzeća koja je u konačnici rezultirala neto prilivima u iznosu od 71,0 milion KM.

II. Nominalni i realni efektivni devizni kurs

NEER je u 2024. godini bilježio aprecijaciju, nastavljajući trend iz ranijih godina, s tim što su u drugoj polovini godine godišnje stope rasta bile znatno niže. Na kraju 2024. godine, NEER je zabilježio godišnju aprecijaciju od 0,3%. Aprecijacija NEER-a je posljedica nominalne aprecijacije eura, naše sidrene valute, prema turskoj liri (12,5%), mađarskoj forinti (7,5%), češkoj kruni (1,9%) i švicarskom franku (1,6%) (Grafikon 1.38). S druge strane, realni efektivni kurs, gdje je indeks potrošačkih cijena korišten kao deflator (REER-CPI), tokom cijele 2024. godine imao je deprecijacijski trend, odražavajući na taj način znatno niže stope inflacije u BiH (1,7%) u odnosu na zemlje glavne trgovinske partnere: Srbiju (4,8%), Hrvatsku (4,0%), Austriju (2,9%) i Njemačku (2,5%). Na kraju izvještajne godine REER-CPI je zabilježio godišnju deprecijaciju od 1,7%.

Grafikon 1.38: Godišnje promjene u deviznom kursu KM, decembar 2024. godine

Izvor: CBBiH

Napomena: Valute su poredane prema značaju zemlje u trgovinskoj razmjeni u 2024. godini

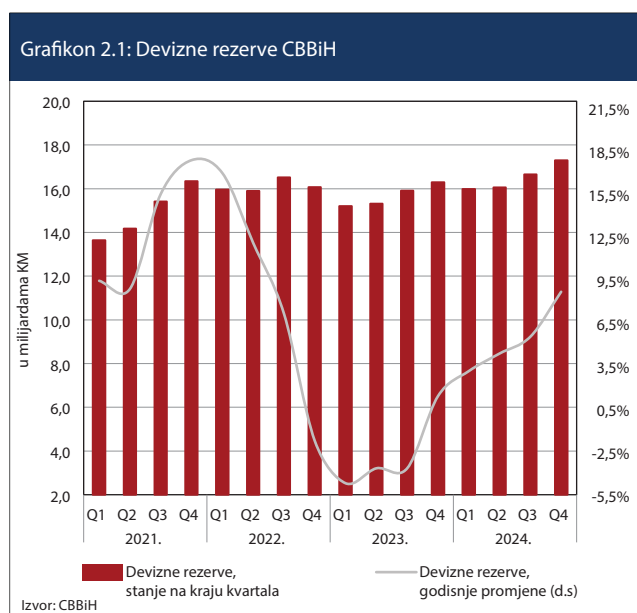

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE

Izvještaj o aktivnostima CBBiH u 2024. godini

2. Izvještaj o aktivnostima CBBiH u 2024. godini

Krajem decembra 2024. godine, neto devizne rezerve su iznosile 17,64 milijarde KM i veće su za 1,35 milijardi KM (8,30%) u odnosu na isti period prethodne godine (Grafikon 2.1). Pozitivna godišnja stopa rasta deviznih rezervi obilježila je cijelu 2024. godinu. Na kretanja deviznih rezervi u 2024. godini uticalo je servisiranje vanjskog duga, izostanak ino zaduživanja, prilivi od doznaka, te prilivi direktnih stranih investicija. Blago smanjenje deviznih rezervi zabilježeno u prvom kvartalu nije neuobičajeno, a u značajnoj je mjeri rezultat ostvarenog negativnog kumulativnog salda kupovine i prodaje s komercijalnim bankama i internim deponentima. U trećem i četvrtom kvartalu zabilježen je rast deviznih rezervi, u najvećoj mjeri uzrokovan pozitivnim saldonom kupoprodaje KM usljed uticaja turističke sezone. U posljednja tri mjeseca 2024. godine zabilježeno je značajnije povećanje deviznih rezervi (vidjeti poglavlje 1.2.4).

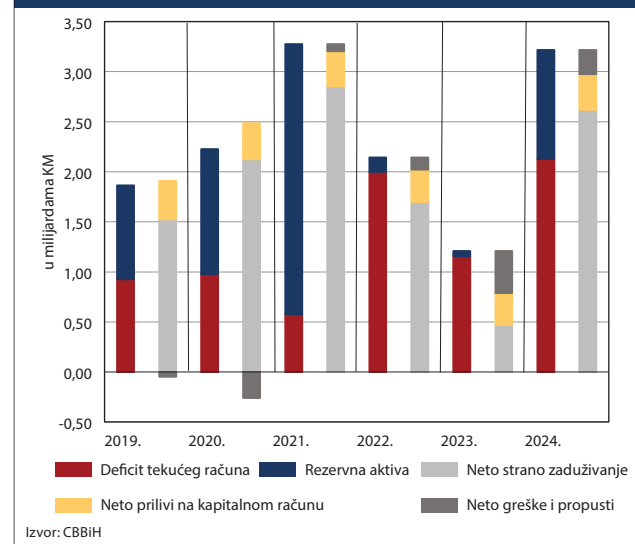

Sve transakcije koje utiču na nivo deviznih rezervi reflektuju se, na agregirnom nivou, kroz kretanje kupovine i prodaje KM kod CBBiH, što čini osnovu formiranja istih. Doprinos rastu ili padu deviznih rezervi najviše je izražen kroz kupoprodaju komercijalnih banaka i deponentata kod CBBiH, dok ostale promjene, poput efekata investiranja deviznih rezervi, obično, imaju manji uticaj. Tokom 2024. godine, CBBiH je ostvarila pozitivan kumulativni saldo kupovine i prodaje KM s komercijalnim bankama i internim deponentima u visini od 323,18 miliona KM. Otplata vanjskog duga u 2024. godini iznosila je 1,33 milijarde KM. Promjene u vrijednosti portfolija CBBiH usljed povoljnih tržišnih uslova su u 2024. godini imale pozitivan uticaj na devizne rezerve (vidjeti poglavlje 2.3).

Na Grafikonu 2.2 prikazane su promjene devizne rezerve CBBiH sa platnobilansnog aspekta. Lijevi stubac prikazuje rezervnu aktivu i deficit tekućeg računa, koji predstavljaju novčane tokove ka inostranstvu, dok su

na desnom stupcu prikazani prilivi iz inostranstva: neto strano zaduživanje, neto prilivi na kapitalnom računu i neto greške i propusti. Dio deficita tekućeg računa koji nije pokriven neto prilivima na kapitalnom računu finansiran je neto zaduživanjem kod nerezidenata, koje može biti u obliku stranih direktnih investicija, koje su, s makroekonomskog aspekta, preferirani vid zaduživanja, ili u obliku vanjskog zaduživanja sektora vlade, finansijskog sektora ili nefinansijskih preduzeća. U 2024. godini, neto strano zaduživanje kod nerezidenata je bilo iznad nivoa deficita tekućeg računa, što je uz neto prilive na kapitalnom računu i neto greške i propuste, koji s platnobilansnog aspekta kompenziraju dio deficita tekućeg računa, dovelo do rasta rezervne aktive za 1,09 milijardi KM.

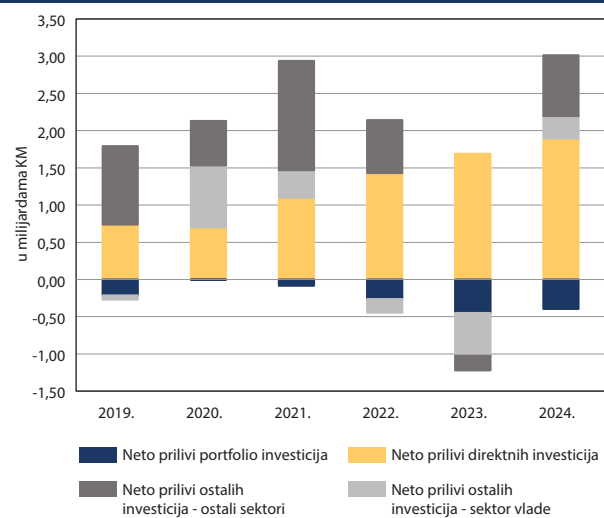
Grafikon 2.2: Uticaj platnobilansnih stavki na rast deviznih rezervi

Neto strano zaduživanje u 2024. godini je bilo znatno više nego u 2023. godini (rast od 2,15 milijardi KM), a i sama struktura zaduživanja je bila znatno drugačija (Grafikon 2.3). Najznačajniji uticaj na rast neto stranog zaduživanja zabilježen je neto prilivima po osnovu stranih direktnih investicija koje su u 2024. godini zabilježile rast od 204,2 miliona KM, od čega se najveći dio odnosi na reinvestiranu zaradu. Uprkos značajnom smanjenju zaduženja prema MMF-u, sektor vlade je u 2024. godini povećao neto strano zaduživanje zahvaljujući novim dugoročnim zajmovima kod međunarodnih kreditora⁸⁸. U okviru ostalih investicija, pozitivan efekat na rast rezervne aktive imali su neto prilivi privatnog sektora, najvećim dijelom u obliku trgovačkih kredita i avansa, a manjim dijelom u obliku zajmova nefinansijskim preduzećima. S druge strane, neto odliv sredstava u posmatranom periodu je zabilježen po osnovu portfolio investicija, kao rezultat investiranja preduzeća iz finansijskog sektora u dužničke vrijednosne papire nerezidenata.

⁸⁸ Sektor Vlade BiH je u 2024. godini realizovao nova zaduženja, od kojih su najznačajnija ona kod Međunarodne banke za obnovu i razvoj, Evropske investicione banke kao i drugih javnih kreditora (Vlade i vladine agencije).

Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja

2.1 Monetarna politika

CBBiH je i u 2024. godini ispunila cilj definisan Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. U skladu s članom 31. Zakona o CBBiH, CBBiH je obavezna da osigura da ukupan iznos njene novčane pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos njenih neto deviznih rezervi, što je u potpunosti i ispunjeno.

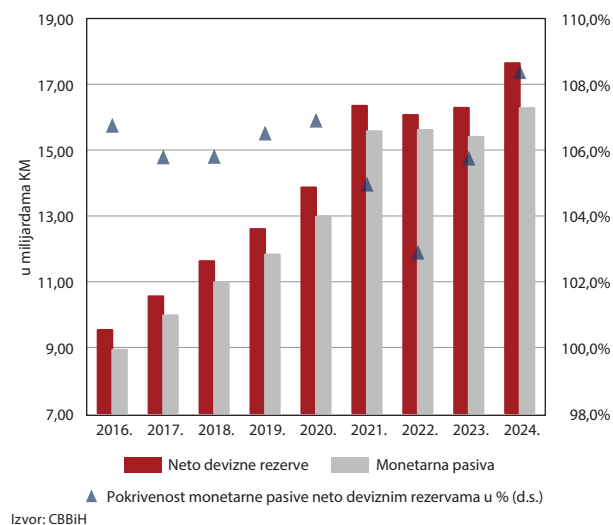
U skladu sa Zakonom, ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvijek zbir:

(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u opticaj stavile centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke, i
(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacionih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Krajem 2024. godine neto strana aktiva iznosila je 1,36 milijardi KM, što je za 478,9 miliona KM više u odnosu na stanje na kraju 2023. godine. Neto strana aktiva CBBiH predstavlja zaštitu od šokova na tržištu koji mogu imati negativan uticaj na fer vrijednost finansijskih instrumenata u koje su devizne rezerve investirane. Neto devizne rezerve na kraju 2024. godine su iznosile 17,64 milijardi KM i povećane su za 1,35 milijardi KM u odnosu na isti period prethodne godine. Monetarna pasiva je u istom periodu zabilježila rast od 873,5 miliona KM, usljed značajnog povećanja ukupnih držanja banaka na računima rezervi kod CBBiH.

Stopa pokrića monetarne pasive deviznim rezervama na kraju 2024. godine je znatno veća u odnosu na kraj prethodne godine i iznosila je 108,4% (Grafikon 2.4). Rast koeficijenta pokrića je posljedica adekvatnog pozicioniranja portfolija deviznih rezervi za očekivani rast referentnih stopa ECB-a i prinosa na dužničke vrijednosne papire vlada zemalja eurozone (vidjeti poglavlje 2.3).

Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama

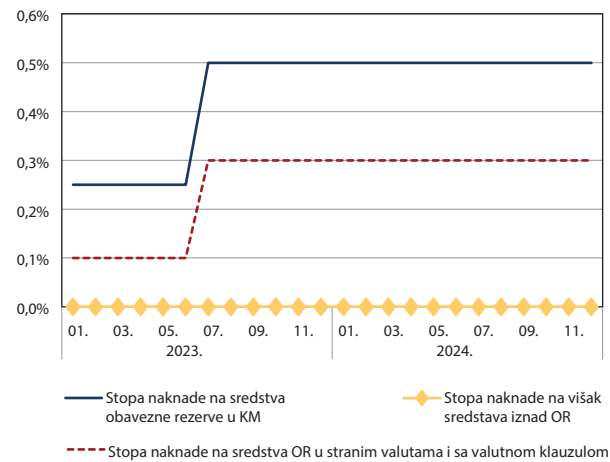
2.2 Računi rezervi kod CBBiH

Jedini instrument monetarne politike CBBiH je obavezna rezerva. U toku 2024. godine, CBBiH nije mijenjala stopu obavezne rezerve, niti obuhvatnost osnovice za obračun obavezne rezerve. Stopa obavezne rezerve je zadržana na 10%, i primjenjuje se na svu domaću i stranu pasivu banaka. Na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u domaćoj valuti KM, komercijalnim bankama se plaća naknada po stopi od 50 baznih poena (0,50%), na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom - plaća se naknada po stopi od 30 baznih poena (0,30%). Na sredstva iznad obavezne rezerve, naknada se ne obračunava (Grafikon 2.5). Od početka 2024. godine, CBBiH je uvela izmjene u politici obavezne rezerve, koje podrazumijevaju veću fleksibilnost u kalibraciji monetarne politike. Ključna izmjena se odnosi na obavezu izdvajanja obavezne rezerve iz osnovice za obračun obavezne rezerve u stranoj valuti. S ciljem laške tranzicije, posebno sa aspekta upravljanja neto otvorenom pozicijom banaka, ali i vodeći računa o efektima na investicionu politiku CBBiH, odlučeno je da se s implementacijom ide fazno. Ovom Odlukom se definiše da u prelaznom periodu banke obračunatu obaveznu rezervu u EUR održavaju držanjem 5% obračunate obavezne rezerve u EUR na računu rezervi u EUR, dok će se ostatak održavati u KM. Tokom 2024. godine dio obavezne rezerve iz osnovice u stranim valutama se izdvajao u stranoj valuti u iznosu od 5%. Ovakav način održavanja i izdvajanja obavezne rezerve je dodatno produžen do 30. 6. 2025. godine. Centralna banka Bosne i Hercegovine u toku 2024. godine nije mijenjala politiku naknada, pa je stopa obavezne rezerve koju Centralna banka primjenjuje iznosila 10% na sve valutne i ročne kategorije (Grafikon 2.5).

Tokom cijele 2024. godine, na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u domaćoj valuti KM, komercijalnim

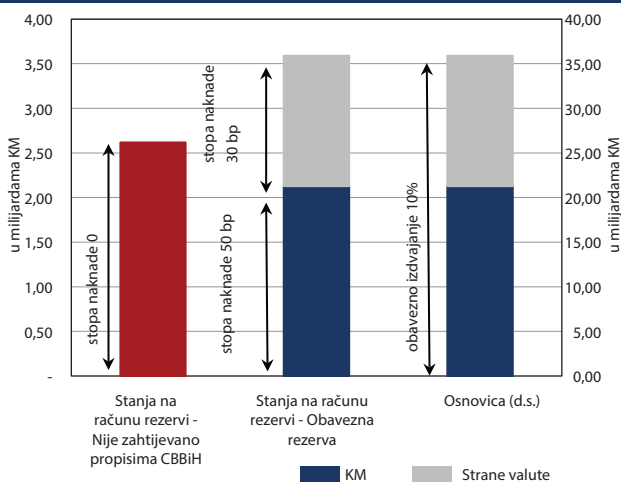
bankama se plaćala naknada po stopi od 50 baznih poena (0,50%), na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom - plaćala se naknada po stopi od 30 baznih poena (0,30%). Na sredstva iznad obavezne rezerve naknada se nije plaćala (Grafikon 2.6).

Grafikon 2.5: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu izmjene naknada

Izvor: CBBiH

Grafikon 2.6: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom periodu u 2024. godini

Izvor: CBBiH

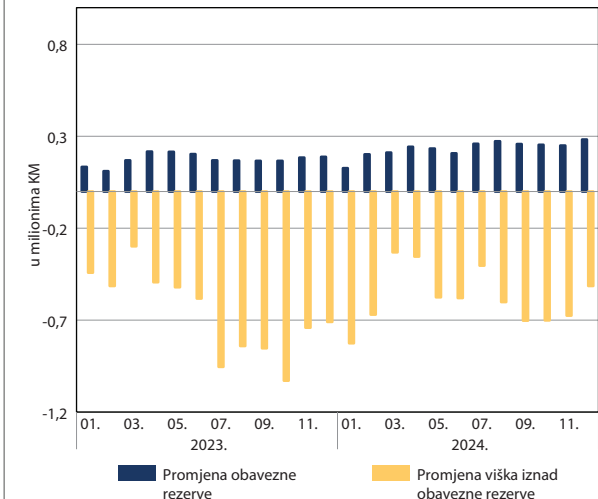
Napomena: Stanja na računu rezervi (višak iznad OR), koja nisu zahtijevana propisima u CBBiH podrazumijevaju sve valute

Sistemom obavezne rezerve u toku 2024. godine bile su obuhvaćene 22 banke. Sve banke su ispunjavale obavezu izdvajanja na račun obavezne rezerve. Snažan rast depozita domaćih sektora i dalje je dominantan faktor rasta osnovice za obračun obavezne rezerve. Osnovica za obračun obavezne rezerve, na kraju izvještajnog perioda, iznosila je 35,71 milijardi KM, a u odnosu na isti period prošle godine veća je za 2,8 milijardi KM. U strukturi osnovice dominira osnovica u KM sa učešćem od preko 59% na kraju posljednjeg obračunskog perioda 2024. godine. Učešće osnovice u KM u ukupnoj osnovici za obračun obavezne rezerve je veće za 0,5% u odnosu na

isti period prethodne godine. Ovaj skromni rast osnovice u KM nije u značajnoj mjeri promijenio procentualno učešće osnovice u stranim valutama.

Tokom 2024. godine osnovica za obračun obavezne rezerve je zabilježila kontinuiran mjesečni rast (Grafikon 2.7). Trend rasta strane aktive banaka (420,12 miliona KM u toku 2024. godine) odrazio se na stanje viška iznad obavezne rezerve gdje se u toku 2024. godine bilježi kontinuiran mjesečni pad (Grafikon 2.7).

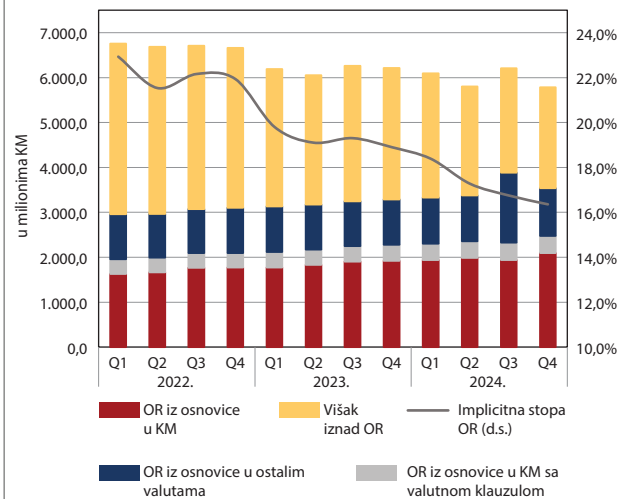
Grafikon 2.7: Mjesečne promjene obavezne rezerve i viška iznad obavezne rezerve

Izvor: CBBiH

Ukupna sredstva na računima rezervi kod CBBiH na kraju decembra 2024. godine iznosila su 6,20 milijardi KM i manja su za svega 8,4 miliona KM u odnosu na posljednji obračunski period 2023. godine. Posljedično, implicitna stopa obavezne rezerve manja je za 1,1% i na kraju posljednjeg obračunskog perioda 2024. godine iznosila je 17,3% (Grafikon 2.8). Na kraju decembra prosječna sredstva iznad obavezne rezerve iznosila su 2,62 milijarde KM.

Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBiH i implicitna stopa obavezne rezerve

Izvor: CBBiH

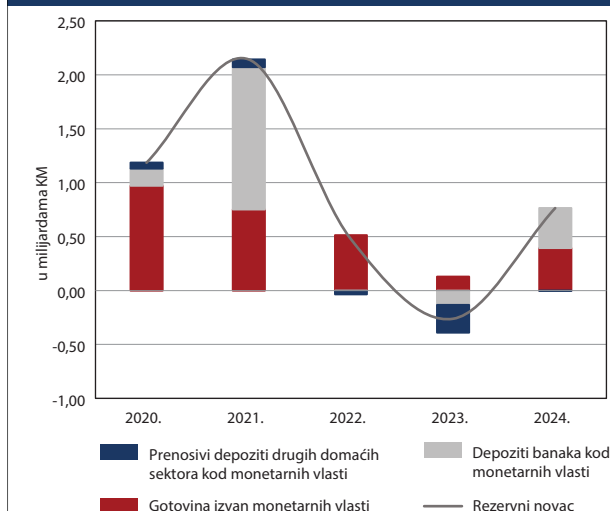
Smanjenje viška iznad OR koje je započeto u četvrtom kvartalu 2022. godine i koje je trajalo tokom 2023. godine, nastavljeno je, nešto blažim intezitetom, i tokom cijele 2024. Tako je smanjenje viška iznad obavezne rezerve u toku 2024. godine iznosilo 514,46 miliona KM, što je ipak manje od zabilježenog smanjenja u prethodnoj godini (709,86 miliona KM). Smanjenje viška iznad obavezne rezerve zabilježeno prethodne dvije godine je primjetno kod većine banaka, a ne samo nekolicine, te možemo zaključiti da se radi o sistemskoj pojavi, a ne samo poslovnoj politici pojedinih banaka. Uzroci ovih promjena su mnogobrojni, ali posebno se izdvajaju promjene na finansijskim tržištima eurozone kao i značajne promjene monetarne politike ECB-a koje su se desile u prethodnoj godini.

Sredstva iznad obavezne rezerve predstavljaju samo jednu od komponenti visokolikvidne aktive bankarskog sistema i upravo je i u toku 2024. godine zabilježena visoka likvidnost bankarskog sektora.

Rezervni novac je na kraju 2024. godine iznosio približno 15,43 milijardi KM, što predstavlja godišnji rast od 764,7 miliona KM ili 5,21% u relativnom iznosu (Grafikon 2.9). Oko 96% rasta ovog indikatora na godišnjem nivou se desilo u drugoj polovini 2024. godine. Na godišnjem nivou, stavka depozita banaka kod monetarnih vlasti je zabilježila rast od 372,2 miliona KM. S druge strane, gotovina izvan monetarnih vlasti kao najznačajnija komponenta rezervnog novca je zabilježila godišnji rast od 394,1 milion KM. Većina rasta ove komponente rezervnog novca se desila tokom ljetnih mjeseci i turističke sezone kada je najizraženiji sezonski uticaj povećanja gotovine izvan monetarnih vlasti.

Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti, kao tradicionalno najmanja stavka rezervnog novca, zabilježili su godišnji pad od 9,43% (1,6 miliona KM u apsolutnim iznosima). Budući da su ostale dvije stavke zabilježile znatno veći godišnji rast, pad ove stavke je imao zanemariv uticaj na konačnu godišnju promjenu ukupnog rezervnog novca.

Grafikon 2.9: Godišnje promjene u komponentama rezervnog novca

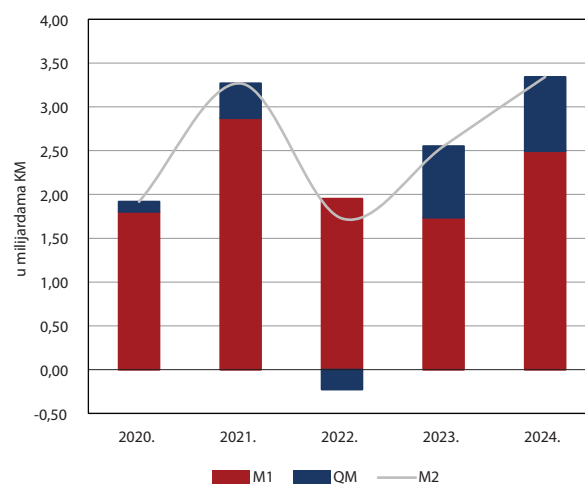

Izvor: CBBiH

U toku 2024. godine ostvaren je rast M2 monetarnog agregata od 3,34 milijarde KM (9,34%), što je, historijski posmatrano, umjeren rast (Grafikon 2.10). S druge strane, M1 monetarni agregat, kao dominantna komponenta M2 agregata, zabilježio je godišnji rast od 2,5 milijardi KM, što predstavlja godišnju stopu rasta od 11,55%. Porast prenosivih depozita u domaćoj valuti od 2,17 milijardi KM je bio glavni uzrok rasta monetarnih agregata, te je zaslužan za 87,1% i 65% rasta M1 i M2 monetarnih agregata respektivno. Ovakva kretanja su odraz višegodišnjeg trenda snažnog rasta prenosivih depozita domaćinstava i preduzeća u bankarskom sektoru BiH.

Gotovina izvan banaka je, kao druga komponenta M1 monetarnog agregata, zabilježila godišnji rast od 322,7 miliona KM. Kvazi novac (QM) je zabilježio godišnji rast od 846,1 milion KM, za što je najzaslužniji bio rast ostalih depozita u stranoj valuti u iznosu od 458,5 miliona KM.

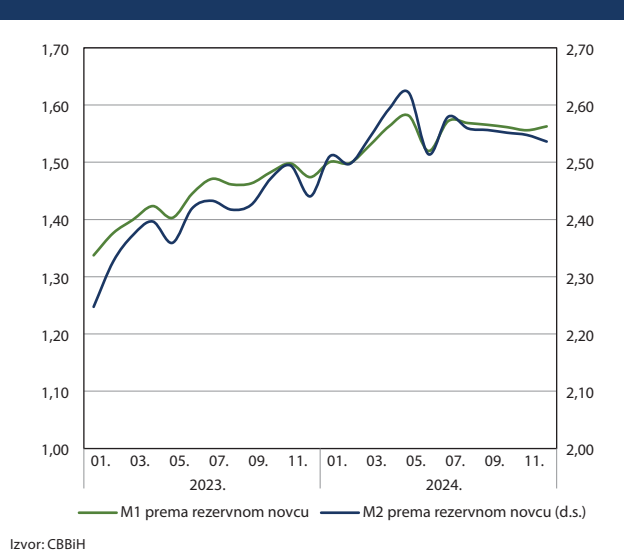
Grafikon 2.10: Godišnje promjene monetarnih agregata

Izvor: CBBiH

Promjene u kretanju komponenti novčane mase kao i promjene u rezervnom novcu zabilježene tokom 2024. godine odrazile su se i na monetarnu multiplikaciju. Usljed bržeg rasta monetarnih agregata u odnosu na rast rezervnog novca, monetarni multiplikatori su zabilježili rast u 2024. godini, s najizraženijim rastom u prvoj polovini godine (Grafikon 2.11). Monetarni multiplikator za M1 agregat je zabilježio intenzivniji rast naspram multiplikatora za M2 agregat, za što je zaslužan snažan rast prenosivih depozita u domaćoj valuti.

Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija

Regulatorni podaci sektora komercijalnih banaka također ukazuju na značaj kratkoročnih obaveza u pasivi bankarskog sektora (Tabela 2.1). Podaci također upućuju na zaključak da je rast prenosivih depozita u bankarskom sektoru povećao iznose likvidnih sredstava u približno istim iznosima, što je vidljivo u činjenici da je omjer likvidnih sredstava prema kratkoročnim finansijskim obavezama bankarskog sektora ostao relativno stabilan s veoma malim promjenama od kraja 2023. godine. Procenat kratkoročnih prema ukupnim finansijskim obavezama banaka koji se još uvijek nalazi na visokom nivou ukazuje na nepovoljnu ročnu strukturu izvora koja ne pogoduje snažnijem rastu dugoročnih kreditnih plasmana. Nadalje, snažna potražnja za kreditima i posljedično snažniji rast kreditnih plasmana naspram rasta depozita je doveo do blagog pada omjera depozita i kredita.

Po posljednjim raspoloživim podacima, koeficijent pokriva likvidnosti (LRC)⁸⁹ je na kraju trećeg kvartala 2024. godine na nivou bankarskog sistema iznosio 234,1% i gotovo sve banke u sistemu bilježe znatno više vrijednosti indikatora od minimalno propisane.

U skladu s važećim regulatornim propisima banke su od kraja četvrtog kvartala 2021. godine bile obavezne izvještavati agencije o koeficijentu neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR)⁹⁰, a od kraja 2022. godine su dužne ispunjavati zahtjeve u pogledu NSFR. Minimalni zahtijevani nivo koeficijenta neto stabilnih izvora finansiranja prema

Bazelskom komitetu je 100% na dnevnoj osnovi. Ovaj indikator je na kraju trećeg kvartala 2024. godine iznosio 159%, što predstavlja blagi pad u odnosu na kraj 2023. godine kada je ovaj koeficijent iznosio 159,9%. Pored adekvatnog iznosa ovog indikatora na nivou bankarskog sistema, sve banke pojedinačno bilježe znatno više vrijednosti indikatora od minimalno propisane.

Tabela 2.1: Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH

		Likvidna sredstva prema ukupnim sredstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim finansijskim obavezama	Depoziti prema kreditima	kratkoročne finansijske prema ukupnim finansijskim obavezama
2020.	Q1	27,7%	57,5%	113,2%	56,3%
	Q2	26,9%	52,7%	114,9%	59,7%
	Q3	27,6%	49,8%	117,8%	64,9%
	Q4	28,6%	51,3%	120,7%	65,4%
2021.	Q1	28,5%	51,2%	122,3%	65,5%
	Q2	27,8%	49,0%	125,4%	66,5%
	Q3	28,5%	49,9%	127,7%	67,2%
	Q4	30,7%	51,3%	130,3%	68,8%
2022.	Q1	29,3%	49,2%	124,6%	68,9%
	Q2	29,6%	48,7%	126,1%	70,3%
	Q3	30,8%	49,8%	129,3%	71,5%
	Q4	30,5%	48,4%	130,8%	72,6%
2023.	Q1	29,4%	48,0%	129,8%	70,9%
	Q2	28,8%	47,0%	130,0%	71,0%
	Q3	30,3%	49,5%	132,0%	71,3%
	Q4	29,0%	47,2%	131,0%	71,1%
2024.	Q1	28,5%	46,5%	131,3%	71,3%
	Q2	28,2%	46,4%	128,1%	70,6%
	Q3	28,8%	47,1%	129,1%	71,2%

Izvor: CBBiH

2.3 Upravljanje deviznim rezervama

U skladu sa Zakonom o CBBiH i odgovarajućim internim aktima (investicionim smjernicama, strateškom alokacijom aktive i pravilima i parametrima rizika), CBBiH upravlja deviznim rezervama polazeći prvenstveno od principa sigurnosti i likvidnosti. S obzirom na to da prema članu 34. Zakona o CBBiH nije moguće investirati više od ekvivalenta 50% ukupnog nesmanjenog kapitala i rezervi u druge valute osim EUR, CBBiH više od 99% deviznih rezervi investira u finansijske instrumente denominovane u EUR. Niz investicionih odluka koje su donesene u prethodnom periodu, uključujući i pravovremeno i adekvatno restrukturiranje portfolija deviznih rezervi u 2023. i 2024. godini, omogućili su korištenje okruženja visokih (ili povoljnih) kamatnih stopa i prinosa na vrijednosne papire na finansijskim tržištima eurozone. Posljedično, u 2024. godini je ostvareno 40% više neto kamatnih prihoda u stranoj valuti, u poređenju s prethodnom godinom.

⁸⁹ Koeficijent pokriva likvidnosti (LCR) pokazuje sposobnost banaka da izdrže tridesetodnevni scenarij stresa likvidnosti i izračunava se kao omjer između zaštitnog sloja likvidnosti, što su sredstva koja bi bila likvidna u vremenima stresa i neto likvidnosnih odliva koji se izračunavaju u skladu s utvrđenim parametrima scenarija u narednih 30 kalendarskih dana. Banke su dužne održavati LCR u iznosu od najmanje 100%.

⁹⁰ Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR) je novi FSI koji pokazuje sposobnost banaka da izdrže tržišne poremećaje u periodu od godinu dana. Ovaj FSI se izračunava kao omjer raspoloživog stabilnog finansiranja i potrebnog stabilnog finansiranja.

Odluke o upravljanju i investiranju deviznih rezervi donose se na tri nivoa u okviru organizacije CBBiH: strateškom – Upravno vijeće; taktičkom – Investicioni komitet, i operativnom – nadležna odjeljenja Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom. Upravno vijeće utvrđuje investicione smjernice, kojima se definiraju maksimalna tolerancija na rizik, optimalna kombinacija (engl. trade-off) između rizika i povrata, strateška alokacija aktive, investiciona ograničenja, investicioni period i referentna vrijednost (engl. benchmark) za ocjenu performansi. Investicioni komitet djeluje u okviru obavezujućih zakonskih ograničenja, politike upravljanja deviznim rezervama i investicionih smjernica usvojenih od strane Upravnog vijeća, te pravila i parametara rizika vezanih za investiranje deviznih rezervi, koje donosi guverner. Odlučivanje i odgovornost za svakodnevno upravljanje deviznim rezervama je na operativnom nivou, koji djeluju u skladu s politikom, smjernicama, te pravilima i parametrima rizika.

U procesu upravljanja deviznim rezervama, tokom 2024. godine, kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze koje bi mogle uticati na investiranje deviznih rezervi u tekućoj godini, ali i u narednom periodu. Također, analizirane su mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim rezervama CBBiH, i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagođavanja novim tržišnim uslovima u eurozoni. Kontinuirano su analizirane i informacije vezane za rejtinge ino banaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu, i država koje su emitenti vrijednosnih papira zastupljenih u portfoliju deviznih rezervi CBBiH.

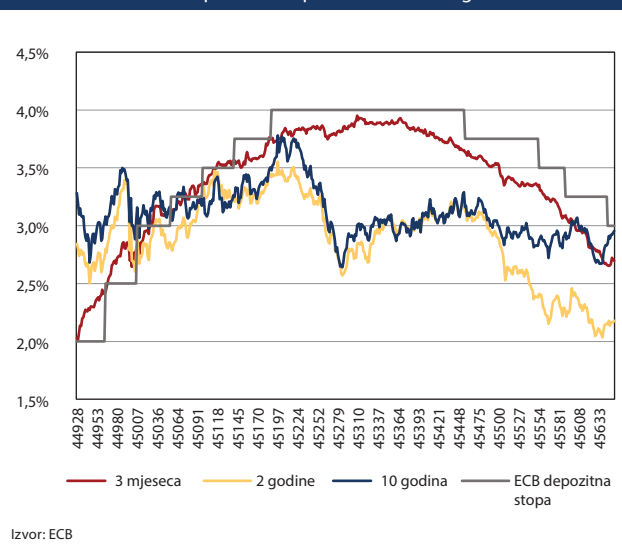
Portfolio deviznih rezervi CBBiH izložen je prvenstveno finansijskim rizicima (kamatnom, kreditnom i riziku likvidnosti), deviznom riziku, i riziku cijene zlata. Upravljanje kamatnim rizikom, odnosno, rizikom smanjenja tržišne vrijednosti portfolija deviznih rezervi usljed hipotetičkih, nepovoljnih kretanja kamatnih stopa, podrazumijeva: propisivanje ciljanog modifikovanog trajanja portfolija deviznih rezervi, i dozvoljenog odstupanja trajanja za investicioni portfolio, i za ukupni portfolio deviznih rezervi, te praćenje vrijednosti pod rizikom (engl. Value at Risk).

CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku investiranjem u obveznice odabranih država eurozone, te plasiranjem depozita u: odabrane centralne banke u eurozoni, Banku za međunarodna poravnanja (engl. Bank for International Settlements, BIS), te odabrane komercijalne ino banke, uz uslov da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane. Osnovni princip u upravljanju kreditnim rizikom predstavlja odgovarajući kriterij odabira ugovornih strana i dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom, i izbjegavanje prevelike koncentracije izloženosti kreditnom riziku prema pojedinoj ugovornoj strani. Navedeni standardi i ograničenja preispituju se i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o zvaničnim ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i indikatorima dobijenim

primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika. Upravljanje rizikom likvidnosti se bazira na procjeni potencijalnih potreba za likvidnošću i identifikaciji likvidnih finansijskih instrumenata. Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost su prekonoćni depoziti i sredstva na tekućim računima kod ugovornih strana koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika te dopijevajuća sredstva po svim instrumentima.

Devizni rizik predstavlja rizik promjene vrijednosti devizne imovine i obaveza zbog promjene valutnih kursa u kojima se drže devizne rezerve, i vrše transakcije, u odnosu na domaću valutu. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture imovine i obaveza CBBiH, kao i postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost deviznom riziku. Vodeće centralne banke su, od sredine 2024. godine, restriktivnu monetarnu politiku zamijenile ekspanzivnom (poglavlje 1.1). ECB je ukupno četiri, a FED tri puta tokom 2024. godine smanjio referentne kamatne stope, svaka za ukupno 100 bp. Uprkos relativno slabom rastu ekonomske aktivnosti u eurozoni, inverzija krive prinosa⁹¹ na euroobveznice je bila manja u odnosu na 2023. godinu, što se ogledalo u rastu prosječnih tržišnih prinosa na tromjesečne obveznice zemalja eurozone u odnosu na 2023. godinu. Prosječni tržišni prinosi na obveznice zemalja eurozone duže ročnosti su bili niži u odnosu na 2023. godinu (Grafikon 2.12). Tokom 2024. godine, prinosi evropskih dugoročnih državnih obveznica (desetogodišnje obveznice) su bilježili manje oscilacije i na kraju godine imali za 17 baznih poena viši nivo nego na početku godine. Za razliku od dugoročnih, tržišni prinosi evropskih kratkoročnih državnih obveznica su pratili trend depozitne stope ECB-a. U odnosu na početak 2024. godine, na kraju godine su prinosi na tromjesečne obveznice bili niži za 110 bp, a u slučaju dvogodišnjih obveznica prinosi su bili niži za 44 bp.

Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni i ECB-ove depozitne stope u 2023. i 2024. godini

⁹¹ Netipična situacija na tržištu, koja nastaje kada kratkoročni dužnički instrumenti, istog kreditnog profila kreditni profil, nose više prinosa od dugoročnih dužničkih instrumenata. Inverzna kriva prinosa, u pravilu, signalizira da tržišta očekuju recesiju u kratkom roku.

Rast tržišnih prinosa u 2023. godini, omogućio je generisanje značajno viših iznosa kamatnih prihoda ne samo u toj, nego i u 2024. godini. Stoga su prosječne ponderisane neto kamatne stope (označena kao PPnKS u Tabeli 2.2; izračunava se kao omjer ostvarenih neto kamatnih prihoda/rashoda i prosječnog stanja deviznih rezervi u posmatranom periodu) u 2023. i 2024. godini bile znatno više u odnosu na prethodnih 10 godina. Posmatrano po kvartalima u 2024. godini, PPnKS je iznosila 3,05%, 3,03%, 2,98%, i 2,75% respektivno.

Tabela 2.2: Prosječna ponderisana godišnja neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni

	PPnKS, %	ECB - Depozitna stopa, %	ECB - Glavne operacije refinansiranja, %	Euribor, %		EUR obveznice, %					
				1 m	3 m	Mjeseci		Godine			
						3	6	1	2	5	10
2016.	0,22	-0,38	0,01	-0,34	-0,27	-0,42	-0,39	-0,36	-0,32	0,01	0,77
2017.	0,18	-0,40	0,00	-0,37	-0,41	-0,54	-0,52	-0,49	-0,39	0,18	1,09
2018.	0,16	-0,40	0,00	-0,37	-0,32	-0,48	-0,43	-0,33	-0,13	0,46	1,14
2019.	0,11	-0,43	0,00	-0,40	-0,36	-0,46	-0,42	-0,37	-0,27	-0,02	0,40
2020.	0,04	-0,50	0,00	-0,50	-0,43	-0,50	-0,49	-0,47	-0,43	-0,27	0,08
2021.	-0,08	-0,50	0,00	-0,56	-0,55	-0,64	-0,63	-0,62	-0,58	-0,37	0,10
2022.	0,09	0,08	0,58	0,09	0,35	0,15	0,35	0,66	0,97	1,44	1,91
2023.	2,14	3,30	3,80	3,25	3,43	3,28	3,33	3,27	3,08	2,99	3,24
2024.	2,95	3,74	4,14	3,56	3,57	3,49	3,30	3,02	2,72	2,66	2,98

Promjena (u bp) u 2024. godini, u odnosu na:

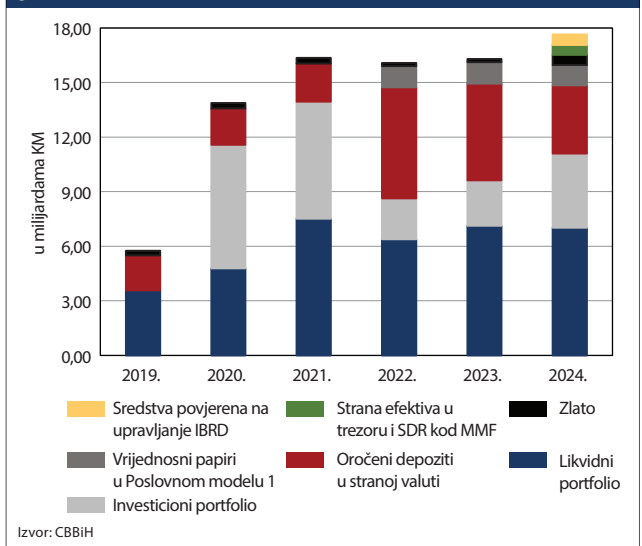
2023.	81	44	34	32	14	21	-3	-25	-36	-33	-26
2020.	291	424	414	406	400	399	379	349	315	293	290

Izvor: CBBiH, ECB

Napomene: Prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi izračunati su kao prosjek dnevnih kamatnih stopa i tržišnih prinosa u posmatranoj godini. Depozitna stopa ECB je, tokom 2024. godine, smanjena s početnih 4%, do nivoa od 3%.

Strukturu deviznih rezervi na kraju 2024. godine (Grafikon 2.13) činili su: oročeni depoziti s učešćem od 21,24%; likvidni portfolio s učešćem od 39,80%; investicioni portfolio (vrijednosni papiri kojima je do dospeljeća preostalo više od godinu dana) s učešćem od 23,09%; vrijednosni papiri u Poslovnom modelu 1⁹² s učešćem od 6,40%; zlato s učešćem od 3,14, te nova komponenta sredstva deviznih rezervi, sredstva povjerena na upravljanje Međunarodnoj banci za obnovu i razvoj (IBRD), sa 3,32%⁹³. Na kraju 2024. godine, likvidni portfolio su činili: tekući računi kod banaka i prekonoćni depoziti (22,61% ukupnih deviznih rezervi) i vrijednosni papiri kojima je do dospeljeća preostalo godinu dana i manje (22,47% ukupnih deviznih rezervi). Od 2024. godine, strana efektivna u trezorima (2,98% ukupnih deviznih rezervi) i specijalna prava vučenja (SDR) kod Međunarodnog monetarnog fonda (MMF-a), u visini 0,03% ukupnih deviznih rezervi, zasebne su komponente deviznih rezervi, i nisu u sastavu likvidnog portfolija.

Grafikon 2.13: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine

Vrijednosni papiri s fiksnim prihodom, na kraju 2024. godine, činili su 55,37% ukupnih deviznih rezervi, što je više u odnosu na njihovo učešće u deviznim rezervama na kraju 2023. godine (44,99%). S ciljem zaštite od kreditnog rizika, investiranje se vrši u vrijednosne papire odabranih evropskih zemalja, uz ograničenja minimalnog prihvatljivog praga kompozitnog kreditnog rejtinga, i zahtijevanog prosječnog kreditnog rejtinga portfolija. Sredstva deponovana kod nerezidentnih banaka, na kraju 2024. godine, činila su 38,48% (51,12% na kraju 2023. godine). Učešće zlata na kraju 2024. godine (3,14%) je povećano u odnosu na kraj prethodne godine (1,08%), dok su strana efektivna u trezorima i SDR kod MMF-a zadržani na približno istim nivoima.

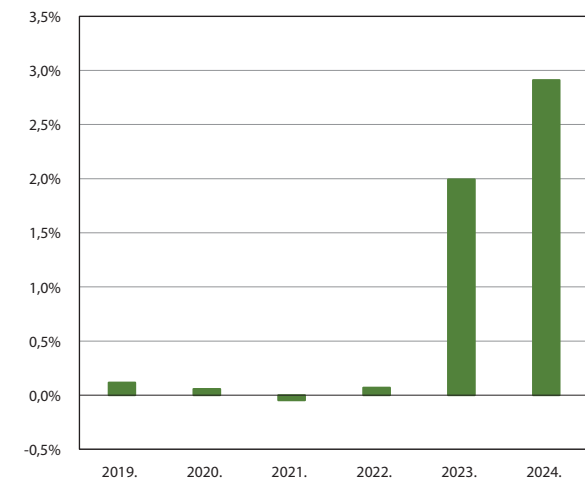
Neto efekat investiranja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu na bilans uspjeha za period 1. 1. - 31. 12. 2024. godine iznosi 455,2 miliona KM, a izražen efektivnom stopom prinosa⁹⁴ iznosi 2,91% (Grafikon 2.14). CBBiH je, i u 2024. godini, ostala dosljedna politici investiranja u skladu sa zakonski definisanim ciljevima i zadacima, što podrazumijeva da se službenim deviznim rezervama upravlja na siguran i profitabilan način.

⁹² Dio portfolija vrijednosnih papira klasifikovan prema metodi amortizovanog troška.

⁹³ CBBiH je u 2024. godini pristupila programu Svjetske banke, Reserves and Advisory Management Program (RAMP) u okviru kojeg je jedan manji dio portfolija deviznih rezervi povjerila na upravljanje IBRD-u. Više informacija u poglavlju 2.9.

⁹⁴ Efektivna stopa prinosa izračunata je tako što se neto efekat investiranja sredstava deviznih rezervi podijeli s prosječnim stanjem deviznih rezervi u posmatranom periodu. Pri izračunavanju ukupnih neto efekata investiranja sredstava deviznih rezervi u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosne papire i depozite u stranoj valuti, kao i realizovani neto kapitalni dobici/gubici usljed prodaje vrijednosnih papira iz portfolija deviznih rezervi CBBiH.

Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH

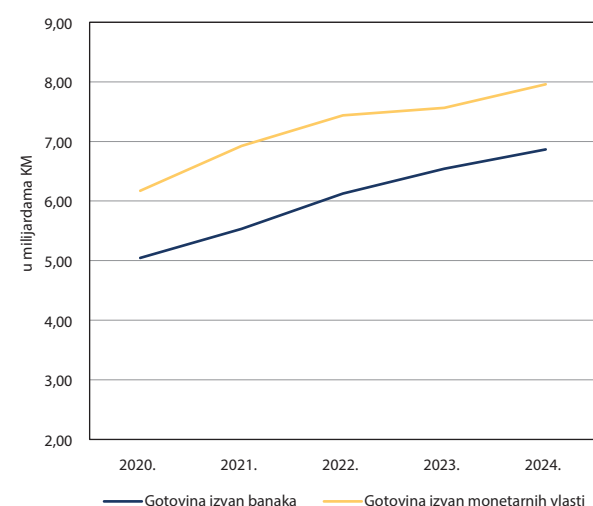

Izvor: CBBiH

2.4 Upravljanje gotovim novcem

Trend rasta gotovog novca u opticaju (izvan banaka) iz prethodnih godina je nastavljen. Na dan 31. 12. 2024. godine, stanje gotovog novca u opticaju izvan banaka iznosilo je 6,87 milijardi KM (Grafikon 2.15), što je za 4,98% više u odnosu na 2023. godinu. Razlozi rasta potražnje za KM su aktivnosti u sektoru turizma i time vezanih uslužnih djelatnosti (vidjeti poglavlje 1.2.4), ali i rast ukupne ekonomske aktivnosti. Trend snažnog rasta gotovine izvan CBBiH nastavljen je i u 2024. godini (Grafikon 2.15). Potražnja za gotovinom od strane banaka posljedica je zahtjeva klijenata za gotovim novcem.

Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka na kraju godine

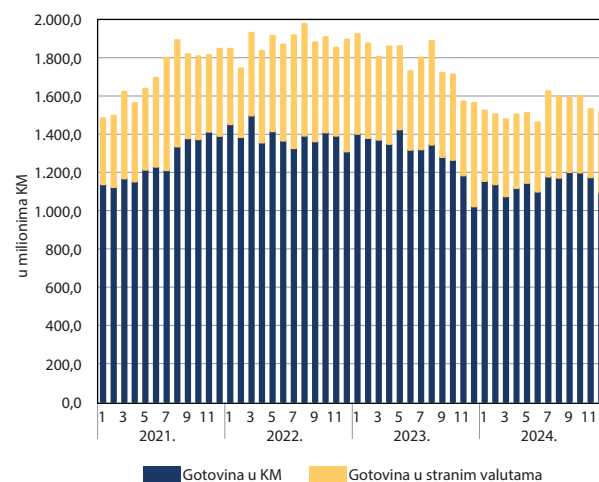

Izvor: CBBiH

Za razliku od prethodnih godina, komercijalne banke su smanjile iznos gotovine u vlastitim trezorima tokom 2024. godine (Grafikon 2.16). Ovakva promjena svakako nije zabrinjavajuća, jer se u sistemu ne primijeti nedostatak gotovog novca, bilo kod banaka, bilo kod njihovih klijenata. U prilog tome ukazuju i smanjenja podizanja gotovine na POS terminalima u BiH i povećanja bezgotovinskih plaćanja, što potvrđuje daljnju digitalizaciju platnog prometa (vidjeti poglavlje 2.5).

Indikatori finansijskog zdravlja banaka u 2024. godini ukazuju na poboljšanje indikatora likvidnosti bankarskog sektora.⁹⁵ Imajući u vidu značajne razlike između prinosa na domaćem i stranom tržištu (vidjeti poglavlje 2.3) i naknade koje je CBBiH plaćala bankama na sredstva na računu rezervi (vidjeti poglavlje 2.2), izvjesno je kako su banke dio gotovine u trezorima, ali i viška iznad obavezne rezerve (poglavlje 2.2) preusmjerile u stranu aktivu kod ino banaka. Vezano za smanjenje gotovine u stranim valutama, dio gotovine u stranim valutama, u trezorima banaka, vjerovatno je smanjen, skupa sa dijelom obavezne rezerve koja se od 1. 1. 2024. godine u iznosu od 5% izdvaja na računima rezervi u EUR (poglavlje 2.2).

Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka

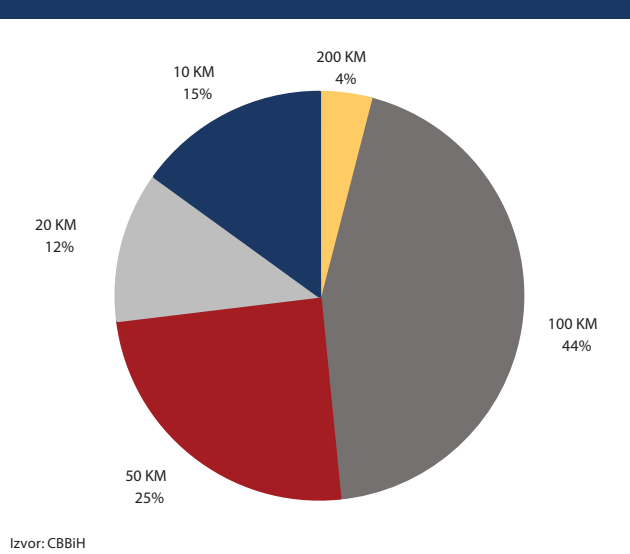

Izvor: CBBiH

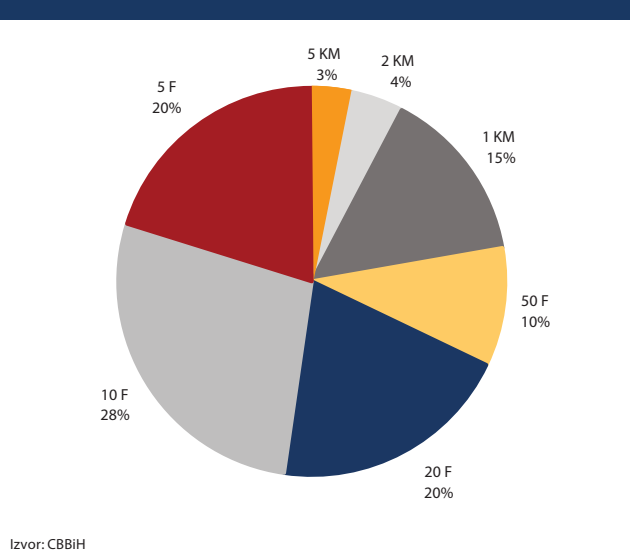
Izvan CBBiH, na kraju 2024. godine, nalazilo se 111,6 miliona novčanica KM i 544,5 miliona kovanica KM, ukupne vrijednosti 7,96 milijardi KM, što je za 5,2% više u odnosu na 2023. godinu. U pogledu apoenske strukture novca izvan CBBiH, najzastupljenije su bile novčanice od 100 KM i 50 KM, a kod kovanica apoen 10 F (Grafikoni 2.17 i 2.18).

⁹⁵ Vidjeti Indikatore finansijskog zdravlja, Ocjena rizika po finansijsku stabilnost, i Izvještaj o finansijskoj stabilnosti, sve dostupno na web-stranici CBBiH.

Grafikon 2.17: Apoenska struktura novčanica u 2024. godini

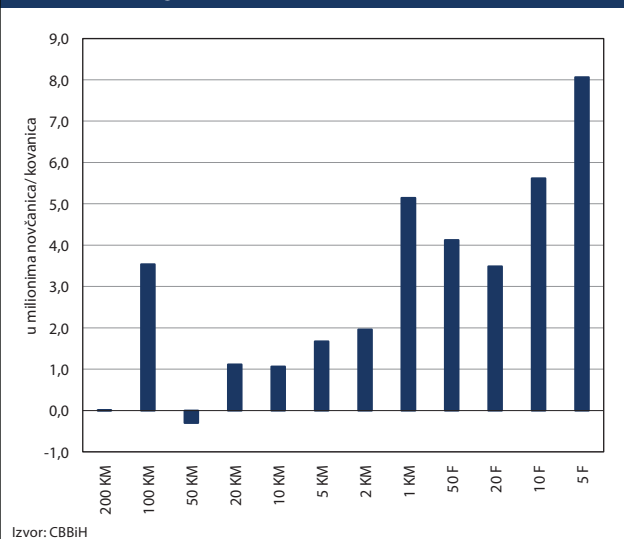
Grafikon 2.18: Apoenska struktura kovanica u 2024. godini

Broj novčanica u apoenima od 100 KM, koje su na kraju 2024. godine bile u opticaju, viši je za 3,5 miliona (7,7%) u odnosu na kraj 2023. godine.

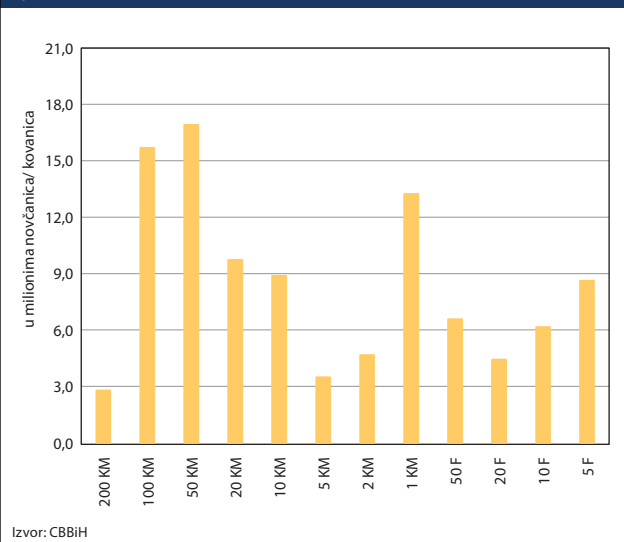
U odnosu na 2023. godinu, količina novčanica izvan CBBiH je povećana za 5,42 miliona komada (5,1%), ukupne vrijednosti 372,97 miliona KM (Grafikon 2.19). Količina kovanica izvan CBBiH je u istom periodu povećana za 30,06 miliona komada (5,84%), ukupne vrijednosti 21,14 miliona KM (Grafikon 2.20).

Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2023. godinu

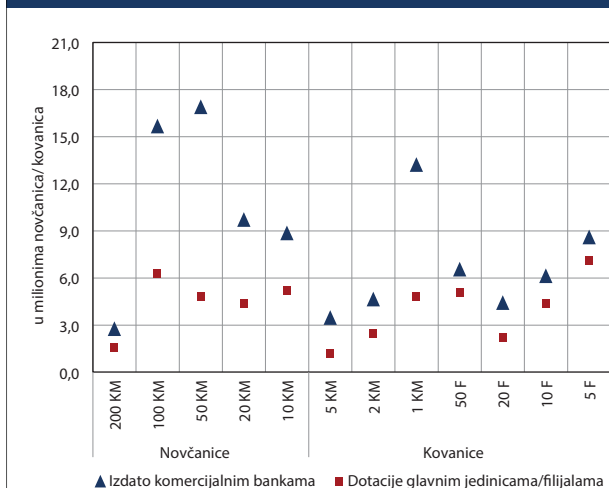
Snabdijevanje komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i filijala CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz striktno poštivanje aranžmana valutnog odbora. U toku 2024. godine komercijalnim bankama je izdato 53,97 miliona komada novčanica i 47,11 miliona komada kovanica, ukupne vrijednosti 3,30 milijardi KM (Grafikon 2.21).

Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdate u 2024. godini, prema apoenima

U istom periodu je iz Odjeljenja trezora Centralnog ureda, glavnim jedinicama i Filijali Brčko, izdato (dotacije) 22,18 miliona komada novčanica i 27,18 miliona komada kovanica, ukupne vrijednosti 1,34 milijarde KM. Grafikon 2.21 ispod implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Pošto komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama / filijalama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2024. godini

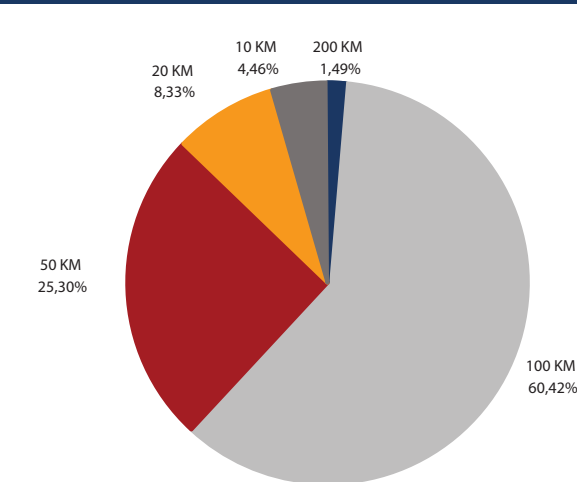
Izvor: CBBiH

CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za opticaj, koje se uništavaju u skladu s važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica, i puštanjem u opticaj novčanica nove serije, CBBiH održava zadovoljavajući kvalitet novca u opticaju. U 2024. godini uništeno je 12,69 miliona komada novčanica i 13.407 komada kovanica nepodobnih za opticaj.

CBBiH je u 2024. godini donijela Odluku o povlačenju iz opticaja novčanica apoena 10, 20, 50 i 100 konvertibilnih maraka puštenih u opticaj u periodu od 1998. do 2009. godine, „Službeni glasnik BiH“, broj: 27/24 od 19. aprila 2024. godine. Utvrđeni su rokovi za korištenje novčanica u prometu, kao i rokovi i način njihove zamjene kod komercijalnih banaka, odnosno kod CBBiH. Novčanice konvertibilne marke apoena 10 KM, 20 KM, 50 KM i 100 KM puštene u opticaj u periodu od 1998. do 2009. godine su se mogle koristiti u gotovinskom prometu do 31. decembra 2024. godine, dok nakon 1. januara 2025. godine one prestaju biti zakonsko sredstvo plaćanja i podliježu isključivo postupku zamjene kod komercijalnih banaka, godinu dana, tačnije do 31. 12. 2025. godine, a nakon toga 10 godina u CBBiH, počev od 1. januara 2026. godine, zaključno s 31. decembrom 2035. godine. Postupak povlačenja novčanica starijih izdanja je veoma značajan jer će u opticaju ostati samo novčanice koje posjeduju identičnu i unaprijeđenu zaštitu od krivotvorenja, što će olakšati provjeru autentičnosti za javnost, osobe koje obavljaju ručnu obradu novčanica, kao i na uređajima za prijem i obradu novčanica. Također, osigurat će se povećan nivo kvaliteta novčanica u opticaju, jer će se novčanice koje se povlače iz opticaja zamjenjivati novim novčanicama visokog kvaliteta. U skladu s analizama koje provodi CBBiH trenutno se količina novčanica starijih izdanja koje se povlače iz opticaja procjenjuje na 7,3 miliona komada novčanica KM (u odnosu na ukupnu količinu novčanica izvan CBBiH u količini od 111 miliona komada, novčanice starijih izdanja učestvuju s procentom od oko 6%).

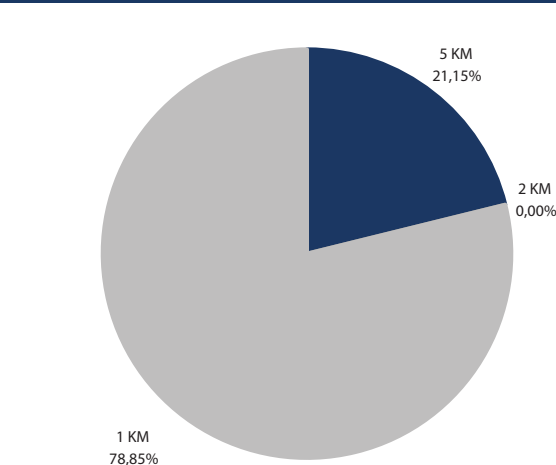
U 2024. godini, u CBBiH je registrovano 336 krivotvorenih novčanica konvertibilne marke, što je za 4% manje u odnosu na 2023. godinu. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke je registrovano 383 komada, što je za 9,4% manje u odnosu na 2023. godinu. Prema apoenskoj strukturi, najviše krivotvorenih novčanica je bilo u apoenu od 100 KM (Grafikon 2.22), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (Grafikon 2.23).

Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2024. godini

Izvor: CBBiH

Grafikon 2.23: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2024. godini

Izvor: CBBiH

2.5 Održavanje platnih sistema

Zakonsku obavezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sistema CBBiH ispunila je i u 2024. godini: platni promet u zemlji se odvijao neometano, kroz sisteme žiro kliringa i bruto poravnanja u realnom vremenu (BPRV); održavani su i unapređivani Centralni registar kredita (CRK) i Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata (JRRPS); a obavljan je i međunarodni kliring

plaćanja s inostranstvom. Prepoznajući makroekonomski, i značaj sigurnih i efikasnih platnih sistema za finansijsku stabilnost, CBBiH je u toku 2024. godine intenzivno radila na jačanju kapaciteta i operacionalizaciji funkcije nadgledanja platnih sistema.

Podaci za 2024. godinu ukazuju na nastavak pozitivnih trendova u platnom sistemu, uz stabilan rast broja i vrijednosti transakcija (Tabela 2.3). Ukupan broj transakcija porastao je za 6,3%, sa 113,5 miliona na 120,6 miliona. U odnosu na 2023. godinu, rast je naročito naglašen kod broja i vrijednosti transakcija kroz sistem bruto poravnanja u realnom vremenu (Tabela 21 u Statističkom dodatku). Rast je bio izraženiji kod unutarbankarskih transakcija (+7,2%) nego kod međubankarskih (+5,1%), što ukazuje na povećanu aktivnost unutar pojedinačnih banaka i jaču digitalizaciju platnog prometa. Vrijednost transakcija također je zabilježila rast od 9,2%, dostigavši 333,2 milijarde KM u 2024. godini. Međubankarske transakcije porasle su za 12,2%, dok je vrijednost unutarbankarskih transakcija porasla za 5,7%, što ukazuje na povećanu upotrebu bankarskih servisa među korisnicima. Kao i u ranijim periodima, većina transakcija u međubankarskom platnom prometu obavljala se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 67,52% ukupne vrijednosti i 72,28% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2024. godini.

Tabela 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka

	Međubankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milionima						
2019.	43,6	3,0%	56,9	-3,3%	100,5	-0,7%
2020.	43,8	0,4%	53,9	-5,2%	97,7	-2,8%
2021.	48,0	9,6%	56,3	4,4%	104,3	6,8%
2022.	49,7	3,6%	58,7	4,3%	108,4	4,0%
2023.	50,8	2,3%	62,7	6,7%	113,5	4,7%
2024.	53,4	5,1%	67,2	7,2%	120,6	6,3%
Vrijednost, u milijardama KM						
2019.	123,05	19,8%	113,37	-1,8%	236,42	8,4%
2020.	105,13	-14,6%	100,43	-11,4%	205,56	-13,1%
2021.	122,40	16,4%	110,47	10,0%	232,87	13,3%
2022.	145,83	19,1%	128,13	16,0%	273,95	17,6%
2023.	163,10	11,8%	142,03	10,8%	305,12	11,4%
2024.	183,04	12,2%	150,16	5,7%	333,20	9,2%

Izvor: CBBiH

U 2024. godini, daleko veći broj i međubankarskih i unutarbankarskih transakcija obavljali su klijenti pravna lica (84% i 68% respektivno). Samim tim, a uzimajući u obzir i prosječnu veličinu naloga kod pravnih lica, na ovu vrstu klijenata se odnosilo više od 91% ukupne vrijednosti unutarbankarskih transakcija, i više od 96% ukupne vrijednosti međubankarskih transakcija. U pogledu vrste inicijacije transakcije, u 2024. godini su, u unutarbankarskom platnom prometu, bili zastupljeniji

papirni nalozi (49,97% od ukupnog broja naloga), dok je 50,03% međubankarskih transakcija bilo inicirano elektronskim nalogima. U 2024. godini je nastavljen trend značajnog rasta broja klijenata elektronskog bankarstva, posebno u segmentu fizičkih lica (12,2%, do broja od 1,63 miliona korisnika), pri čemu se najveći dio odnosi na mobilno bankarstvo. Međutim, broj aktivnih klijenata elektronskog bankarstva je znatno manji; svega 34,6% fizičkih lica registrovanih korisnika je u 2024. godini aktivno koristilo elektronsko bankarstvo. Broj pravnih lica, aktivnih klijenata elektronskog bankarstva, bio je u 2024. godini znatno veći nego u slučaju fizičkih lica (70,08% ukupnog broja registrovanih korisnika). U 2024. godini je zabilježeno 165,53 milijardi KM vrijednosti transakcija u elektronskom bankarstvu, od čega se na internet bankarstvo pravnih lica odnosilo čak 95,78% ukupne vrijednosti transakcija u elektronskom bankarstvu.

I u 2024. godini je zabilježen rast prometa na POS terminalima (mjesto prodaje, eng. Point of sale, POS). Vrijednost realizovanih transakcija na POS terminalima je u 2024. godini iznosila 5,17 milijardi KM (Tabela 2.4). Internet prodaja je u odnosu na rast iz prethodne godine nešto manja, ali i dalje raste (25,13%), čemu su sigurno doprinosili i nove politike prodajnih lanaca u zemlji, nastavak aktivnog korištenja usluga dostave roba u prehrambenoj i industriji ugostiteljstva, ali i početak dostave u BiH nekih od najvećih svjetskih internet trgovina. Na internet prodaju u inostranstvu se odnosilo 64,10% ukupne internet prodaje u 2024. godini. Promet na ATM uređajima (aparati za podizanje gotovine; eng. Automated teller machine, ATM) je, također, nastavio snažno rasti (11,67% u odnosu na 2023. godinu), što je bilo i očekivano, imajući u vidu rast nominalnih plata (poglavlje 1.2.1, dio IV), i rast broja zaposlenih u 2024. godini.

Tabela 2.4: Pregled prometa karticama na ATM, POS uređajima i internetu

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
POS, u milijardama KM	3,26	3,19	2,94	3,77	4,42	5,17
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	4,3%	-2,1%	-7,7%	28,3%	17,1%	17,1%
ATM, u milijardama KM	7,75	8,17	8,75	9,88	11,13	12,44
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8,2%	5,3%	7,2%	12,9%	12,6%	11,8%
Internet, u milionima KM	157,4	180,6	265,0	448,2	651,7	815,5
Ukupno, u milijardama KM	11,17	11,54	11,96	14,10	16,20	18,43
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8,6%	3,3%	3,7%	17,9%	14,8%	13,8%

Izvor: CBBiH

Snažan rast u sektoru turizma i povezanim uslužnim djelatnostima u 2024. godini se najbolje odražava u snažnom rastu realizovanih vrijednosti inostranih kartica u BiH (Tabela 2.5). Promet po ino karticama u BiH, za kupovinu roba i usluga na POS terminalima, u odnosu na 2023. godinu, veći je za čak 22,09%. I podizanje gotovine na bankomatima u zemlji, korištenjem kartica izdatih u inostranstvu je također poraslo u odnosu na prethodnu godinu.

S druge strane, i realizovani promet u iniostranstvu, po karticama izdatim u BiH, znatno je porastao u odnosu na prethodnu godinu. Trend smanjenja podizanja gotovine na POS terminalima u BiH i povećanja bezgotovinskih plaćanja potvrđuje daljnju digitalizaciju platnog prometa.

Tabela 2.5: Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizovane vrijednosti inostranih kartica u BiH, u milionima KM				
2019.	1.648,8	59,7	833,5	2.542,0
2020.	1.117,6	59,7	399,3	1.576,6
2021.	1.360,7	39,3	619,3	2.019,3
2022.	1.793,1	63,0	1.105,1	2.961,1
2023.	1.933,3	28,7	1.396,0	3.358,0
2024.	2.020,5	16,1	1.704,4	3.741,0
Realizovane vrijednosti u inostranstvu kartica izdatih u BiH, u milionima KM				
2019.	165,3	3,0	426,8	595,1
2020.	162,3	4,0	355,7	522,0
2021.	143,4	3,4	447,0	593,8
2022.	142,9	2,8	644,1	789,7
2023.	153,4	3,0	594,0	750,3
2024.	307,2	3,0	697,6	1.007,8

Izvor: CBBiH

Mastercard je i dalje daleko najzastupljeniji brend kartica u BiH (Tabela 2.6). Razlog je što banke u BiH, uglavnom, prihvataju Mastercard i Visa brendove kartica na ATM i POS terminalima. Ostali brendovi su bili zastupljeni u vrlo malom broju banaka. U toku 2024. godine, zbog promjena na tržištu Bosne i Hercegovine, potpuno je obustavljeno poslovanje vezano za izdavanje i prihvatanje Diners kartica. Broj beskontaktnih kartičnih transakcija u BiH na ATM i POS terminalima u 2024. godini je bio viši u odnosu na kontaktne (134,38 naspram 68,30 miliona), ali je vrijednost transakcija realizovanih preko kontaktnih kartica bila znatno viša (11,92 milijarda KM, odnosno 62,07% ukupne vrijednosti).

Tabela 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ukupno
2019.	757.775	1.348.275	7.304	12.280	12.970	2.138.604
2020.	736.947	1.410.718	6.901	9.666	6.324	2.170.556
2021.	749.874	1.452.272	6.382	10.371	30	2.218.929
2022.	773.691	1.541.267	5.984	10.890	1.299	2.333.131
2023.	831.883	1.601.158	5.682	13.953	1.674	2.454.350
2024.	853.656	1.711.867	5.447	14.449		2.585.419

Izvor: CBBiH

CBBiH je i u 2024. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srbijanskih banaka. Kroz sistem klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 12.779 naloga (+9,64% u odnosu na 2023. godinu), čija je vrijednost bila 392,18 miliona eura (-77,51% u odnosu na 2023. godinu).

2.6 Uloga fiskalnog agenta

Zakonom o CBBiH (član 52.) i Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama BiH definisano je da CBBiH pruža usluge bankarskog agenta, te izvršava transakcije po nalogu Ministarstva finansija i trezora BiH (MFTBiH) u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH, i djeluje kao fiskalni agent za članstvo BiH u međunarodnim finansijskim institucijama. U skladu s Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i Ministarstva finansija i trezora BiH, Centralna banka BiH je i tokom 2024. godine izvršavala poslove bankara, depozitara, zastupnika pri plaćanju i fiskalnog agenta. Ova usluga je u 2024. godini obuhvatala poslove platnog prometa u zemlji i inostranstvu, upravljanja depozitnim računima i konverzije sredstava vezane za kredite i donacije po ugovorima koje je zaključilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine s međunarodnim finansijskim institucijama, poslove koji su proizašli iz aranžmana i članstva Bosne i Hercegovine u međunarodnim finansijskim institucijama, te poslove servisiranja ino duga. Tokom cijele 2024. godine Ministarstvo je koristilo povoljne uslove na međunarodnim finansijskim tržištima i dostavljalo naloge za investiranje jednog dijela deviznih sredstava kojima je raspolagalo.

CBBiH obavlja bankarske usluge i izvršava transakcije po nalogu MFTBiH, u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH. MFTBiH je nadležno za provođenje procedura za zaduživanje i upravljanje državnim dugom, obezbjeđenje pokrića obaveza u domaćoj valuti i vođenje baze podataka o vanjskom dugu BiH. Uloge CBBiH i MFTBiH, po poslovima servisiranja vanjskog duga BiH, definisane su, pored gore navedenih zakona, i Zakonom o finansiranju institucija BiH, Zakonom o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH i Zakonom o uplatama na Jedinstveni račun i raspodjeli prihoda.

Poslovi, zadaci, nadležnosti i međusobni odnosi između MFTBiH i CBBiH definisani su bilateralnim ugovorima, prema kojim je CBBiH nadležna za:

- pravovremeno obezbjeđenje potrebnih iznosa u stranim valutama za plaćanje dospjelih obaveza;
- pravovremeno i tačno izvršenje plaćanja na osnovu naloga/instrukcija MFTBiH;
- korespondenciju sa stranim bankama i kreditorima u vezi s plaćanjem obaveza, i;
- izvještavanje MFT BiH o svim izvršenim transakcijama.

Sredstva potrebna za servisiranje vanjskog duga u domaćoj valuti obezbjeđuje MFTBiH od Uprave za indirektno oporezivanje (UINO) i/ili direktnim uplatama krajnjih korisnika kredita. Godišnji plan sredstava potrebnih za servisiranje vanjskog duga sastavni je dio dokumenta „Budžet institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH“ koji donosi Parlamentarna skupština BiH. U skladu sa zaključenim Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i UINO, a na osnovu Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tokom 2024. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UINO za prikupljanje prihoda od indirektnih poreza. Po ovom aranžmanu komercijalne banke na dnevnoj osnovi transferišu na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UINO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom se ti prihodi, po nalogu UINO, svakodnevno alociraju na više računa po različitim namjenama u skladu sa zakonskom reglativom i nalogom UINO. Na osnovu Zakona o akcizama, u 2024. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovu putarina na račun UINO kod CBBiH, te raspored ovih sredstava po nalogu UINO prema entitetima i Distriktu Brčko.

Sve obaveze po vanjskom dugu BiH tokom protekle godine servisirane su uredno i pravovremeno. U skladu s dospijecima obaveza i programiranom dinamikom otplate duga, izvršene su obaveze prema: Međunarodnom monetarnom fondu (MMF), Svjetskoj banci (IBRD, IDA), Pariškom klubu, Evropskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD), Londonskom klubu povjerilaca, Razvojnoj banci Vijeća Evrope (CEB), Saudijskom fondu za obnovu i razvoj, Evropskoj investicionoj banci (EIB), Evropskoj komisiji (EK), Njemačkoj razvojnoj banci (KfW), Izvozno-uvoznoj banci Koreje, OFID Fondu, Međunarodnom fondu za razvoj poljoprivrede (IFAD), Banci za rad i privredu i Austrijskoj poštanskoj štedionici (B.A.W.A.G.), EUROFIMA-i, Kuvajtskom fondu za arapski ekonomski razvoj, Vladi Japana, Vladi Belgije, Vladi Španije, te ostalim javnim i privatnim kreditorima.

CBBiH je fiskalni agent i izvršava transakcije u vezi s članstvom i aranžmanima BiH u MMF-u od 2002. godine, na osnovu odluke Vijeća ministara BiH. Međusobni odnosi, nadležnosti i postupanje pet institucija u BiH (CBBiH, MFTBiH, Federalno ministarstvo finansija, Ministarstvo finansija Republike Srpske i UINO) po pitanju finansijskih aranžmana s MMF-om, definisani su Memorandumom o razumijevanju. Prvi je zaključen 2002. godine, na snazi su oni iz 2016. i 2020. godine. CBBiH je depozitar za račune (gotovinske i vrijednosnih papira) koje MMF drži kod fiskalnog agenta svih članica, u skladu sa Statutom (engl. Articles of Agreement) MMF-a. Da bi se izvršile transakcije odobrenja sredstava od MMF-a i plaćanja obaveza prema MMF-u, CBBiH vodi namjenski Depozitni račun za transakcije s MMF-om, s podračunima Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta. CBBiH izvršava transakcije s MMF-om nakon što nadležne institucije u BiH obezbijede puno pokriće u domaćoj

valuti na spomenutom računu/podračunima. Kvota BiH, koja predstavlja uplaćeni i upisani „kapital“ svake zemlje članice u opšti/generalni izvor sredstava MMF-a, iznosi 265,2 miliona SDR. Alokacija SDR za BiH iznosi 415,1 miliona SDR, i obaveza zemlje članice je da kvartalno plaća troškove MMF-u po ovom osnovu.

U skladu sa Statutom Svjetske banke, CBBiH je depozitar za članice grupe Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica, CBBiH izvršava transakcije kupoprodaje strane valute za domaću i izvršava plaćanja/transfere krajnjim korisnicima u domaćem platnom prometu.

CBBiH je i u 2024. godini, u skladu s Ugovorom zaključenim s Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfolija vrijednosnih papira ove institucije kojim upravlja eksterni portfolio menadžer, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita s istim. Također, na osnovu zaključenih ugovora između CBBiH i Federalnog ministarstva finansija i CBBiH, izvršavaju se poslovi bankarskog i fiskalnog agenta. CBBiH je, u skladu sa zaključenim ugovorima, nastavila djelovati kao bankarski agent Agencije za bankarstvo Federacije BiH, Agencije za bankarstvo RS-a, Brčko distrikta, te za entitetske registre vrijednosnih papira.

Usluga korištenja elektronskog bankarstva je pružana deponentima i tokom 2024. godine. S ciljem stimulisanja većeg broja deponenata da postanu korisnici elektronskog bankarstva, CBBiH je u 2024. godini izvršila izmjenu Odluke o utvrđivanju tarife naknada za usluge koje vrši za svoje deponente čineći usluge elektronskog bankarstva znatno povoljnijim. CBBiH svakodnevno poduzima aktivnosti na unapređenju poslovanja u radu s deponentima, automatizovanju procesa, međusobne komunikacije, a sve u cilju postizanja što veće efikasnosti u radu.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

CBBiH je, zajedno s Agencijom za statistiku BiH, proizvođač službene statistike na nivou BiH. U tom smislu, ima obavezu proizvesti i objaviti indikatore službene statistike BiH iz nadležnosti CBBiH, a koje se odnose na: statistiku monetarnog i finansijskog sektora, statistiku vanjskog sektora, te statistiku vladinih finansija za BiH. Sve proizvedene statistike CBBiH ulaze u Plan statističkih aktivnosti Bosne i Hercegovine. U okviru Radne grupe za statistiku, u procesu EU integracija, u više navrata se analizirala i definisala lista prioriteta za statistički sistem u BiH. Kontinuirano se ulaže u poboljšanje metoda prikupljanja, proširivanje broja izvornih podataka (administrativnih i direktnih prikupljanjem), te primjenu međunarodno usaglašenih metodologija. Naročiti naglasak je, u posljednjih nekoliko godina, na uvođenju statističkih standarda i metodologija koje su na snazi unutar EU, jer će CBBiH imati naglašenu odgovornost u pripremi i dostavi podataka kao zemlja kandidat.

Tokom 2024. godine, CBBiH je uspješno implementirala prelazak s GDDS (eng. General Data Dissemination System) na SDDS (eng. Special Data Dissemination Standard) sistem izvještavanja prema MMF. Prelazak na SDDS će dodatno unaprijediti pravovremenost i sveobuhvatnost dostupnih statistika, u skladu s međunarodnim standardima. Krajem 2024. godine započeta su i dva dvogodišnja projekta u sklopu IPA projekata. Prvi, višekorisnički projekt je vezan za razvoj statistike direktnih investicija u skladu s EU standardima. Drugi je twinning projekt vezan za razvoj mjesečnog platnog bilansa, koji se implementira u saradnji sa statistikama Danske, Finske i Italije. U toku 2024. godine pokrenuto je i istraživanje o stranim podružnicama u sklopu OFATS (eng. Outward Foreign Affiliates Statistics) statistike. Cilj ovog istraživanja je da se razvije potpuno novi detaljni set statistika vezanih za strane investicije u BiH. U toku 2024. godine je započet i proces proširenja statistike kamatnih stopa u skladu s ECB metodologijom. Očekuje se da će nova statistika kamatnih stopa biti objavljena početkom 2025. godine.

Uz korištenje raspoloživih izvora podataka i primjenu zahtijevanih metodologija, nastavlja se redovna dostava podataka o vanjskom dugu BiH prema Svjetskoj banci. Naglašena je, i dalje unaprijeđena, razmjena informacija koja se realizuje s Eurostatom, što uključuje redovne metodološke provjere i analize, kao i redovno izvještavanje u okviru Monitoringa usklađenosti (SIMS) sa statističkim zahtjevima EU, te godišnjeg (dvokružno) prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja. Na međunarodnom planu se kontinuirano ulažu napor u cilju poboljšanja kvantiteta i kvaliteta statistike, kroz učešće u forumima (Pododbor Evropske komisije, radne grupe Eurostata, ECB-a, BIS Irving Fischer komitet za statistiku, i zemljama iz regiona kroz različite projekte i konferencije). Planirana statistička istraživanja su u velikom dijelu završena i kompletirana, te su podaci na vrijeme objavljivani i dostavljani međunarodnim i domaćim institucijama, u skladu s obavezama koje CBBiH ima u svom domenu statistike. CBBiH redovno međunarodnim i regionalnim institucijama dostavlja obimne setove statističkih podataka, a preko kojih je BiH predstavljena u međunarodnim bazama statističkih podataka (Eurostat, MMF, Svjetska banka, Evropska centralna banka, Evropska banka za obnovu i razvoj EBRD, UNCTAD, BIS banka, UN Statističko odjeljenje. CBBiH priprema i dostavlja podatke za potrebe Fiskalnog vijeća BiH, Sekretarijata CEFTA, Direkcije za ekonomsko planiranje, Agencije za unapređenje stranih investicija, Ministarstva finansija i trezora BiH, Ministarstva privrede i preduzetništva RS, i Ministarstva trgovine FBiH.

2.8 Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu

CBBiH vrši funkciju praćenja finansijske stabilnosti koja podrazumijeva pravovremeno identifikovanje ranjivosti u finansijskom sistemu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH

u ovom području je da se poboljša razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između finansijskog sistema i makroekonomskog okruženja, upozore finansijske institucije i drugi učesnici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima i poduzmu korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti finansijskog sistema obuhvataju i specijalizovanu komunikaciju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sistemskih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po finansijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju finansijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za finansijsku stabilnost (SOFs) BiH, kojeg, pored guvernera CBBiH i direktora agencija za bankarstvo čine ministar finansija i trezora BiH, entitetski ministri finansija i direktor Agencije za osiguranje depozita BiH.

CBBiH izvještava širu javnost o rizicima po finansijsku stabilnost kroz redovnu godišnju publikaciju, Izvještaj o finansijskoj stabilnosti. Objavljivanjem Izvještaja o finansijskoj stabilnosti, CBBiH javnosti želi ukazati na rizike koji dolaze iz finansijskog sistema, kao i makroekonomskog okruženja i izazove s kojima će se finansijski sistem, a posebno bankarski sektor, vjerovatno, suočiti u narednim periodima. U izvještajima se redovno prezentiraju rezultati analiza za praćenje sistemskih rizika.

Od 2023. godine CBBiH objavljuje novu godišnju publikaciju, Ocjena rizika po finansijsku stabilnost, koja sadrži presjek glavnih makroekonomskih kretanja i trendova u finansijskom sektoru u prvoj polovini godine, rezultate analiza za ocjenu rizika i otpornosti bankarskog sektora na rizike na bazi podataka za prvo polugodište, kao i informacije o unapređenjima u finansijskoj infrastrukturi i najvažnijim izmjenama u regulatornom okviru za poslovanje banaka u BiH. Cilj ovih publikacija je unapređenje svijesti šire javnosti i finansijskih institucija o pitanjima iz oblasti finansijske stabilnosti, a posebno ukazivanje na potencijalne rizike po finansijsku stabilnost u BiH.

Kompilacija i objavljivanje seta osnovnih indikatora finansijskog zdravlja prema metodologiji MMF-a također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Indikatori finansijskog zdravlja se objavljuju kvartalno na statističkom web-portalu CBBiH, i na web-stranici MMF-a. Izvještavanje je u potpunosti metodološki usklađeno s MMF-ovim Vodičem za kompilaciju indikatora finansijskog zdravlja iz 2019. godine. Pored indikatora finansijskog zdravlja, na statističkom web-portalu CBBiH se od septembra 2023. godine objavljuju i referentne stope prosječnog troška finansiranja banaka koje posluju na teritoriji BiH - RSTF3⁹⁶, kao i agregirani podaci o kamatnim troškovima banaka za glavne izvore sredstava i podaci o stanjima tih izvora sredstava na kraju

⁹⁶ RSTF3 - Referentna stopa prosječnog ponderiranog troška finansiranja banaka za sve izvore sredstava primljene od stanovništva, nefinansijskih društava i finansijskih institucija.

svakog mjeseca. Frekvencija objavljivanja ovih podataka je na kvartalnom nivou. Informacije o prosječnim troškovima finansiranja u BiH u dužem vremenskom horizontu, mogu koristiti bankama, ali i ostalim učesnicima na finansijskim tržištima za analize i donošenje poslovnih odluka. Također, domaćim bankama je ponuđen izbor korištenja ovih stopa, kao referentnih vrijednosti u ugovorima o kreditima s promjenjivom kamatnom stopom, s ciljem boljeg upravljanja kamatno induciranim kreditnim rizikom.

U 2024. godini u CBBiH je nastavljeno provođenje testiranja na stres solventnosti i likvidnosti kao dva bitna alata za procjenu rizika u bankarskom sektoru BiH, kao i s pripremom redovnih kvartalnih izvještaja o rezultatima testova na stres. Nalazi testova na stres solventnosti i likvidnosti, uključujući i izvještaje o rezultatima testova na stres, dijele se s agencijama za bankarstvo. O rezultatima testova na stres solventnosti se, kroz odgovarajuću formu Izvještaja o rezultatima testova na stres, upoznaje i SOFS. Agregirani rezultati testova na stres solventnosti i likvidnosti, provedeni s podacima s kraja godine, objavljuju se u Izvještaju o finansijskoj stabilnosti. Agregirani rezultati testiranja na stres provedenog na bazi podataka s kraja prvog polugodišta objavljuju se u izvještaju Ocjena rizika po finansijsku stabilnost. Krajem 2024. godine u CBBiH su se počele provoditi pripreme aktivnosti za kreiranje okvira za provođenje testova na stres za klimatske rizike. Testovi na stres za klimatske rizike trebali bi omogućiti ocjenu sposobnosti bankarskog sektora u BiH da apsorbira rizike povezane s klimatskim promjenama, bilo da je riječ o fizičkim ili tranzicijskim rizicima. Uvođenje novog alata za procjenu rizika vezanih za klimatske promjene pokazuje jasnu opredijeljenost CBBiH ka integraciji okolišnih, socijalnih i upravljačkih (ESG) faktora u sve poslovne procese CBBiH.

Zadaci koji proizlaze iz koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka, nastavili su se provoditi i u 2024. godini. Početkom godine dogovoren je novi modalitet saradnje kojim je uspostavljen kanal za jednostavniju, direktniju i efikasniju međusobnu komunikaciju. Sastanci bankarske koordinacije su održavani na mjesečnom nivou, a na poziv su sastancima redovno prisustvovali i predstavnici Agencije za osiguranje depozita u BiH. Time je učesnicima u koordinaciji bankarske supervizije osigurana redovna informacija o stanju fonda osiguranih depozita u BiH i aktivnostima ove agencije. Pored osnovnih tema koje uključuju diskusiju o stanju u bankarskom sektoru i aktuelnim i planiranim aktivnostima agencija za bankarstvo i CBBiH, dogovoreno je uspostavljanje međuinstitucionalne saradnje u procesu priključenja naše zemlje SEPA području, prikupljanja informacija o cyber rizicima, aktivnostima u oblasti finansijske edukacije i inkluzije, čime su proširene redovne oblasti saradnje. Krajem 2024. godine CBBiH je počela sa pripremanjem makroekonomskih scenarija za nadzorno testiranje otpornosti na stres, koje će agencije za bankarstvo provesti u toku 2025. godine.

2.9 Saradnja sa međunarodnim institucijama i rejting agencijama

Tokom 2024. godine, CBBiH je nastavila intenzivne aktivnosti vezane za ispunjavanje obaveza BiH koje proizlaze iz procesa pristupanja EU. Kroz dijalog i saradnju s institucijama Evropske unije, EU centralnim bankama i drugim partnerima, unapređujući poslovne procese u skladu s preporukama EU, CBBiH je potvrdila jaku opredijeljenost evropskoj perspektivi BiH.

Kroz nekoliko izvještajnih ciklusa, CBBiH je pripremila informacije i izvještaje za Prilog BiH za godišnji Izvještaj Evropske komisije (EK) koji predstavlja najznačajniji dokument na osnovu kojeg EK ocjenjuje ostvareni napredak zemlje u procesu EU integracija. U prošlogodišnjem Izvještaju, EK je pozitivno ocijenila aktivnosti CBBiH s posebnim akcentom na potrebu osiguranja nezavisnosti centralne banke i integriteta monetarne politike. Značaj CBBiH u procesu EU integracija prepoznat je i u drugom strateškom EU dokumentu: Zajedničkim zaključcima godišnjeg Ministarskog dijaloga u okviru Ekonomskog i finansijskog dijaloga država članica EU, Evropske komisije i Evropske centralne banke, te ministarstava finansija i centralnih banaka zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja. U ovom dokumentu, kao i Izvještaju Evropske komisije, ključna preporuka za CBBiH glasi: "Nastaviti s čuvanjem integriteta aranžmana valutnog odbora i nezavisnosti centralne banke" naglašavajući da monetarna politika valutnog odbora ima visok kredibilitet u široj javnosti.

Ministarskom dijalogu su prethodile redovne godišnje aktivnosti u sklopu izrade Programa ekonomskih reformi BiH (PER), uključujući učešće u konsultacijama i sastancima sa ECB i EK, kao dio dijaloga o ekonomskoj politici u okviru Vijeća za ekonomska i finansijska pitanja EU (ECOFIN). U cilju unapređenja efikasnosti procesa evropskih integracija, kroz ispunjenje preporuka EK u smislu potrebe podizanja kvaliteta dokumenta PER, CBBiH je 2024. godine, s Direkcijom za ekonomsko planiranje, potpisala Memorandum o razumijevanju i saradnji na polju ispunjavanja zahtjeva u vezi s analitičkim izvještavanjem prema institucijama Evropske unije, u procesu evropskih integracija. Na osnovu potpisanog memoranduma, doprinos CBBiH, prvenstveno u formi dijela potrebnih projekcija i statističkih podataka, značajno je naglašeniji već u procesu izrade dokumenta Program ekonomskih reformi za period 2025 – 2027. godina.

Projekcije koje je CBBiH dostavila za PER, konzistentne su sa srednjoročnim makroekonomskim projekcijama iz novembarskog kruga projekcija 2024. godine, a koje su detaljno diskutovane u smislu analiza, ali i osnovnih pretpostavki, na ekspertskim sastancima za makroekonomske projekcije između EK i zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU. Predstavnici CBBiH, od 2023. godine, učestvuju na ekspertskim sastancima za makroekonomske projekcije između EK i

zemalja kandidata. Ovo je standardna procedura za sve zemlje kandidate za članstvo u EU, a sastanci se održavaju dva puta godišnje, prije izvještaja o napetku za zemlje članice kandidate, paralelno s proljetnim i jesenjim krugom makroekonomskih projekcija EK. Izvještavanje i diskusija se odvijaju prema formatu EK. Ovim su višegodišnje aktivnosti CBBiH na izradi makroekonomskih projekcija i brzih procjena dodatno dobile na značaju. U 2024. godini je finaliziran dvogodišnji projekt tehničke pomoći MMF-a, u okviru kojeg je razvijen kvartalni gap model, potpuno prilagođen karakteristikama BiH, konzistentan s MMF-ovim okvirom Finansijskog programiranja i politika (FPP). Upravo su doprinosi za Program ekonomskih reformi za period 2025 – 2027. godina bili bazirani na kombinaciji projekcija CBBiH na osnovu modela razvijenog u saradnji s MMF-om, i modela koji se trenutno koristi za izradu srednjoročnih makroekonomskih projekcija. Pored modela razvijenog uz pomoć MMF-a, paleta modela za makroekonomske projekcije i analize je, u 2024. godini, obogaćena i za model procjene potencijalnog BDP-a, izgrađenog kroz Program bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka, koji se realizuje uz podršku Vlade Švicarske. CBBiH će procjene potencijalnog BDP-a i BDP jaza, zajedno s pratećom tehničkom dokumentacijom, objaviti s proljetnim krugom srednjoročnih makroekonomskih projekcija u 2025. godini. Konačno, tokom 2024. godine je završen najveći dio aktivnosti na izradi modela za makroekonomske projekcije, koji finansira EK (i implementira Svjetska banka) za regionalne zemlje kandidate za članstvo u EU, s ciljem osiguravanja bolje međusobne uporedivosti projekcija koje zemlje dostavljaju za ekspertske sastanke za makroekonomske projekcije između EK i zemalja kandidata. Posljedično, tokom 2025. godine, CBBiH će imati potpuno aktivan osnovni set modela za makroekonomske projekcije koji koriste moderne centralne banke.

U okviru radnih grupa u procesu EU integracija, CBBiH ima aktivnu ulogu u sljedećim poglavljima: 4. Sloboda kretanja kapitala; 9. Finansijske usluge; 17. Ekonomska i monetarna politika; 18. Statistika; 32. Finansijska kontrola (Zaštita eura od krivotvorenja); 33. Finansijske i budžetske odredbe, te; područje Ekonomski kriterij. U njihovom radu predstavnici CBBiH su dali značajan doprinos u pripremi dokumenata i materijala koji su od ključne važnosti za dalji napredak BiH u procesu pristupanja EU. Predstavnici CBBiH su učestvovali u radu i pripremi materijala za redovne godišnje sastanke radnih tijela osnovanih u cilju praćenja realizacije ugovornih obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP): Pododbor za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku i Pododbor za unutrašnje tržište.

Tokom 2024. godine, unaprijeđena je i ojačana funkcija koordinacije bankarske supervizije te je saradnja u okviru bankarske koordinacije proširena i na sljedeće teme: ESG, finansijska inkluzija i cyber sigurnosti u finansijskom sistemu. U skladu s EU preporukama u domeni održivih finansija, CBBiH je usvojila Politiku upravljanja izazovima klimatskih promjena, te je postala punopravna članica dvije

međunarodno priznate mreže – Mreže za ozelenjavanje finansijskog sistema (Network for Greening the Financial System – NGFS) i Mreže za održivo bankarstvo i finansije (Sustainable Banking and Finance Network – SBFN) što je prepoznato i u Izvještaju EK.

Programi tehničke saradnje su, tokom 2024. godine, realizovani na bilateralnoj osnovi na osnovu dogovora dvije centralne banke i finansirani iz vlastitog budžeta, ali i kroz učešće u višeinstitucionalnim regionalnim i multilateralnim projektima koji se finansiraju bespovratnim sredstvima EU iz IPA pretpripravnog finansijskog instrumenta. Institucionalni dijalog centralnih banaka je potvrđen kao najbolja i najefikasnija platforma za prenos znanja i važan instrument za integraciju u strukture ESCB-a. Posebna vrijednost ove vrste saradnje je kontinuirano širenje i jačanje mreže postojećih i uspostavljanje novih profesionalnih kontakata. Od programa međunarodne saradnje, koje je CBBiH finansirala iz vlastitog budžeta, bitno je napomenuti i pridruživanje Partnerstvu za savjetovanje i upravljanje rezervama (Reserve Advisory & Management Partnership – RAMP) Svjetske banke. U okviru RAMP programa, čiji je cilj jačanje institucionalnih kapaciteta u oblasti upravljanja deviznim rezervama, CBBiH će koristiti usluge savjetovanja, obuke i upravljanja sredstvima. CBBiH se ulaskom u ovaj program pridružila globalnoj mreži od preko 70 javnih institucija i centralnih banaka.

Vrijedi izdvojiti trogodišnji IPA Program jačanja kapaciteta centralnih banaka Zapadnog Balkana (za period 2022 – 2025. godina) sa ciljem integracije u Evropski sistem centralnih banaka (ESCB) koji vodi Deutsche Bundesbank, uz podršku ECB i još 19 centralnih banaka ESCB. Svrha Programa je jačanje monetarne i finansijske stabilnosti u regionu kroz dalje jačanje institucionalnih kapaciteta 6 centralnih banaka zapadnog Balkana i agencija za nadzor banaka u BiH, kao i jačanje dijaloga centralnih banaka, na dva nivoa: regionalnom i na nivou EU. U okviru ovog programa, predstavnici CBBiH učestvovali su na edukacijama u sljedećim područjima: finansijska zaštita potrošača, finansijska inkluzija i finansijska edukacija, računovodstvo, EU integracije i pravni aspekti, monetarna politika i istraživanje, politike platnih sistema i pitanja nadzora i statistika, te na dvije radionice na visokom nivou o politikama platnih sistema i upravljanja gotovinom. U okviru programa je realizovana aktivnost stažiranja u Banci Francuske pri Međunarodnom institutu za bankarstvo i finansije (The International Banking and Finance Institute – IBFI), čija je uloga da promoviše finansijsku i monetarnu stabilnost pružanjem obuka i tehničke pomoći centralnim bankama, dok će drugi dio stažiranja biti realizovan u predstavničkom uredu Austrijske narodne banke u Briselu. U okviru istog programa, CBBiH je u 2024. godini realizovala direktnu bilateralnu saradnju s Centralnom bankom Luksemburga u cilju unapređenja procesa upravljanja deviznim rezervama. Konačno, u CBBiH je, u 2024. godini, održana prva radionica o procesu pridruživanja EU, čime je označen početak bilateralne saradnje s Hrvatskom

narodnom bankom u vezi s prenosom iskustava HNB-a o pripremama Centralne banke za članstvo u EU-u/ESCB-u i izradu Mape puta CBBiH na putu ka EU.

Tokom 2024. godine nastavljeno je provođenje III faze (2023 - 2028.) Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka (Bilateral Assistance and Cooperation with Central Banks - BCC), koji se realizuje uz podršku Vlade Švicarske /Švicarskog sekretarijata za ekonomske poslove (SECO). Saradnja adresira sljedeća područja:

- I. Analiza i implementacija monetarne politike
 - a. Upravljanje deviznim rezervama
 - b. Strategija istraživanja u skladu sa zahtjevima EU
 - c. Komunikacije
- II. Statistika i baze podataka
- III. Finansijska stabilnost
- IV. Otpornost i upravljanje rizicima
- V. Upravljanje ljudskim resursima

U okviru Programa CBBiH je, u oktobru 2024. godine, organizovala tradicionalnu međunarodnu godišnju istraživačku konferenciju pod nazivom „Neregistrovana ekonomija: mjerenje i efekti“ (Informal Economy: Measurement and Effects). Na temu neregistrovane ekonomije u CBBiH je održana i radionica BCC partnerskih centralnih banaka.

U organizaciji CBBiH, tokom 2024. godine, održana je online misija rejting agencije Standard & Poor's, te misije u BiH rejting agencija Standard & Poor's i Moody's Investors Service sa relevantnim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH, u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. U toku 2024. godine agencija Standard & Poor's potvrdila je kreditni rejting BiH „B+/sa stabilnim izgledima“, agencija Moody's Investors Service potvrdila je kreditni rejting BiH „B3/sa stabilnim izgledima“.

2.10 Upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima je proces razvoja, implementacije i revizije politika, metoda, sredstava i alata za identifikaciju, procjenu, odgovor i praćenje rizika radi postizanja ciljeva i izvršavanja zadataka CBBiH. Aktivnosti procesa upravljanja rizicima CBBiH su razvoj i implementacija mjera koje doprinose pravovremenom odgovoru na rizike koji nastaju u poslovanju CBBiH, uz praćenje međunarodnih standarda u upravljanju rizicima te primjenu najboljih poslovnih praksi. Opšti pristup i regulatorni okvir upravljanja rizicima definisan je Politikom integrisanog upravljanja rizicima u CBBiH. Opšti okvir upravljanja rizicima definiše ciljeve i principe upravljanja rizicima, organizaciju, profil rizika, prihvatljive nivoe, klasifikaciju rizika, te ključne faze procesa upravljanja rizicima uključujući i praćenje i izvještavanje o rizicima.

Upravljanje rizicima u CBBiH se zasniva na modelu tri linije. Prvu liniju čine organizacioni oblici koji su direktno uključeni u poslovne procese i upravljaju rizicima koji proizlaze iz redovnih operativnih aktivnosti poslovnih procesa. Drugu liniju čine stručna tijela nadležna za upravljanje rizicima, specijalizirani stručnjaci koji obavljaju strateške, metodološke i kontrolne funkcije upravljanja rizicima te organizacioni oblik nadležan za upravljanje rizicima. Uloga druge linije jeste redovno praćenje, koordinacija i pravovremeno pružanje informacija o procesu upravljanju rizicima. Interna revizija, kao treća linija, uspostavlja i održava odgovarajuće procedure i instrumente za kontrolu rizika i nadzire njihovu primjenu. Komitet za rizike je, u toku 2024. godine, proaktivno i sistematično obavljao sve aktivnosti uspostavljanja adekvatne koordinacije te odgovarajućeg okvira procesa upravljanja rizicima, s posebnim fokusom na operativne rizike, rizike informacione sigurnosti i usklađenosti poslovanja. U toku 2024. godine, provodio je aktivnosti usmjerene na definisanje i implementaciju procesa upravljanja operativnim rizicima, definisanje mjera prevencije nastanka štetnih posljedica izloženosti rizicima, pravovremenog i adekvatnog odgovora na rizike te uspostavljanje efektivnog i efikasnog procesa izvještavanja o incidentima, kao jednog od osnovnih indikatora za praćenje izloženosti operativnim rizicima. Investicioni komitet je razmatrao pitanja vezana za finansijske rizike koji proizlaze iz procesa upravljanja deviznim rezervama CBBiH.

Upravljanje operativnim rizicima se u toku 2024. godine odvijalo u skladu s definisanim regulatornim okvirom upravljanja operativnim rizicima koji se sastoji od sljedećih internih akata: Politika upravljanja operativnim rizicima i kontinuitetom poslovanja u CBBiH, Metodologija upravljanja operativnim rizicima u CBBiH, i Metodologija prikupljanja podataka o incidentima i kalkulacije operativne vrijednosti pod rizikom. U toku 2024. godine izvršena su dodatna unapređenja procesa upravljanja operativnim rizicima koja su obezbijedila implementaciju aktivnosti pružanja razumnog uvjeravanja da će CBBiH ostvariti svoju misiju i ciljeve, te zaštititi reputaciju i finansijska sredstva u skladu s politikom tolerancije rizika. Regulatorni okvir za obavljanje funkcije interne revizije predstavljaju Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Pravilnik o internoj reviziji u CBBiH, Priručnik o radu interne revizije u CBBiH, i obavezujuće smjernice Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije. Cilj interne revizije je pomoći instituciji u ostvarenju njenih strateških ciljeva i efikasnom izvršavanju njenih zadataka, provjeravajući da li je provođenje upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuće, ekonomično i dosljedno u odnosu na zakonske propise, interne akte i druge propise. Interna revizija daje mišljenje, preporuke i savjete u vezi s aktivnostima koje su predmet revidiranja. Tokom 2024. godine, aktivnosti su bile usmjerene na izvršavanje dužnosti definisanih članom 20.

Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Strateškim planom interne revizije za period 2022–2024, Planom interne revizije za 2024. godinu i realizaciji poslova i zadataka utvrđenih Planom rada CBBiH za 2024. godinu.

U 2024. godini CBBiH je započela s implementacijom aktivnosti koje za cilj imaju očuvanje životne sredine, ograničavanje rizika povezanih s klimatskim promjenama, te smanjenje štetnih posljedica klimatskih promjena na finansijski sistem i sveukupni kvalitet života. Donošenjem Politike upravljanja izazovima klimatskih promjena u CBBiH, kao društveno odgovorna institucija, u skladu sa svojim mandatom očuvanja monetarne i finansijske stabilnosti, CBBiH nastoji uticati na podizanje svijesti o složenosti i važnosti održivog finansiranja, te podstaći aktivnije angažovanje svih učesnika na finansijskom tržištu i njihovog međusobnog partnerstva u daljnjem razvoju. Vodeći se navedenim opredjeljenjem, CBBiH je postala članica dvije međunarodno priznate mreže - Mreže za ozelenjavanje finansijskog sistema (The Network for Greening the Financial System - NGFS) i Mreže za održivo bankarstvo i finansije (The Sustainable Banking and Finance Network - SBFN). Članstvo u ovim mrežama CBBiH omogućava unapređenje poslovnih standarda u oblasti centralnog bankarstva kroz primjenu najboljih praksi u međunarodnom okruženju, s ciljem očuvanja životne sredine i smanjenja klimatskih rizika, kao jednog od najvećih izazova današnjice. Aktivno učešće u aktivnostima navedenih međunarodno priznatih mreža doprinosi kvalitetnijem i efikasnijem upravljanju klimatskim promjenama i povezanim rizicima, kroz razmjenu znanja i iskustva u analizi, identifikaciji i proaktivnom donošenju odluka iz oblasti upravljanja rizicima povezanim s klimatskim promjenama. Na taj način CBBiH doprinosi usmjeravanju finansijskog sistema, kao ključnog faktora ekonomske stabilnosti i razvoja, prema održivoj ekonomiji, a u skladu s najboljim praksama i iskustvima drugih centralnih banaka.

2.11 Ostalo

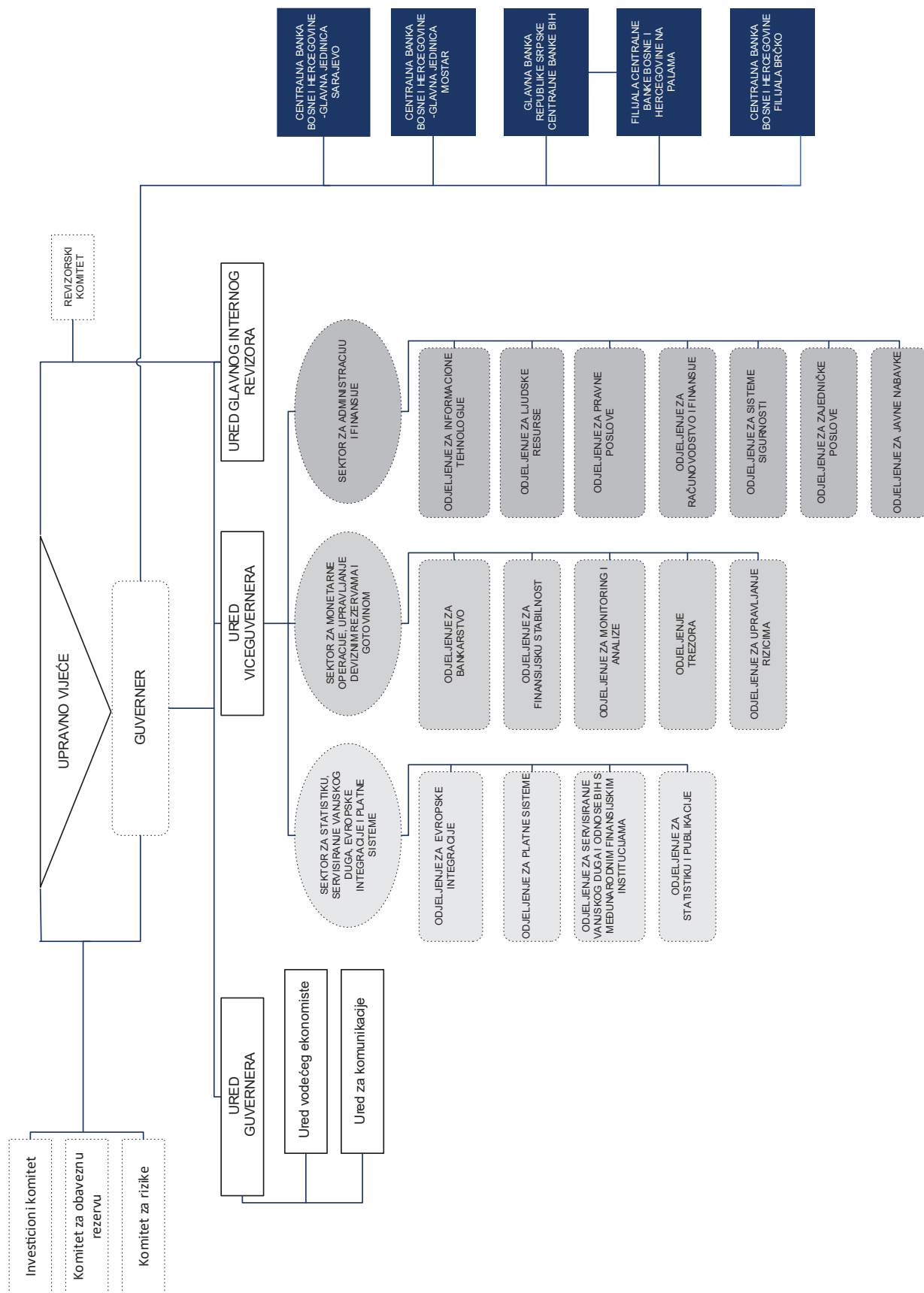
2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima

Najviši organ CBBiH je Upravno vijeće (UV), koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner, koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (Tabela 2.7). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera koje je imenovao guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki je viceguverner neposredno odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacionu šemu CBBiH).

Tabela 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2024. godine

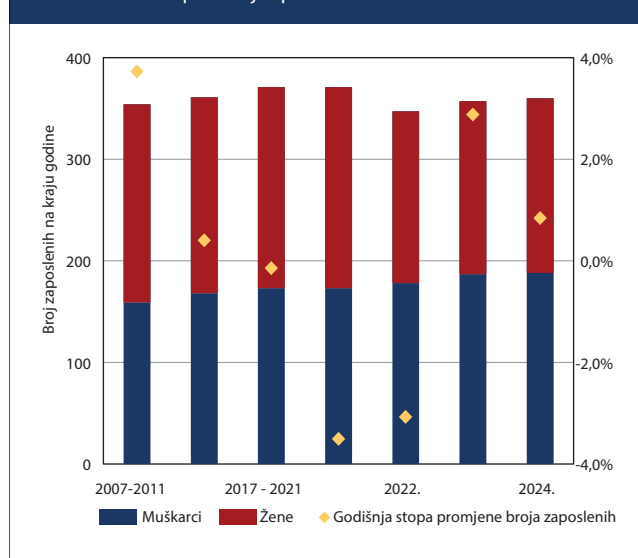
Upravno vijeće CBBiH	dr. Jasmina Selimović, predsjedavajuća i guvernerka
	dr. Danijela Martinović, član
	dr. Radomir Božić, član
	dr. Darko Tomaš, član
Uprava CBBiH	dr. Mirza Kršo, član
	dr. Jasmina Selimović, guvernerka
	mr. Ernadina Bajrović, viceguvernerka nadležna za poslove Sektora za statistiku, servisiranje vanjskog duga, evropske integracije i platne sisteme
	dr. Željko Marić, viceguverner nadležan za poslove Sektora za administraciju i finansije
	mr. Marko Vidaković, viceguverner nadležan poslove Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom

Izvor: CBBiH

S obzirom na prirodu i specifičnosti poslovanja centralnih banaka, kao i njihovu tržišnu ulogu, CBBiH je opredijeljena za strategiju efikasnosti, s ciljem održavanja i kontinuiranog unapređenja ljudskih resursa, uz modernizaciju procesa upravljanja ljudskim resursima, koja omogućava efikasno izvršavanje svih aktivnosti. U toku 2024. godine odvijala se prirodna fluktuacija službenika, usljed odlaska službenika u penziju ili sporazumnog raskida radnog odnosa, a prijem novih službenika nije prelazio planirani ukupan broj službenika. U CBBiH je, sa 31.12.2024. godine, bilo ukupno 360 službenika (Grafikon 2.24). Od ukupnog broja službenika, 77,5% bili su s visokom stručnom spremom, a od toga osam doktora nauka, te sedamdeset i sedam magistara. Prosječna starost službenika bila je 47 godina, a od ukupnog broja službenika na kraju 2024. godine, 52,2% bili su muškarci. Uz podršku Evropskog fonda za jugoistočnu Evropu (EFSE), CBBiH je počela raditi na razvoju internih politika i izmjenju u načinu dostavljanja statističkih podataka, a u cilju promovisanja ravnopravnosti spolova. Iako je i do sada provedena politika koja je bila izuzetno senzitivna u smislu održavanja ravnopravnosti spolova (uključujući i spolnu strukturu na rukovodećim pozicijama), od sada će gender politike biti jasno ugrađene u akte CBBiH.

Grafikon 2.24: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH

Jedna od misija CBBiH je i pomoć visokoškolskim ustanovama u BiH, koja se ogleda kroz potpisane ugovore o saradnji s nekoliko ekonomskih fakulteta u BiH, te davanju mogućnosti studentima, postdiplomcima i akademskim istraživačima da kroz praksu u CBBiH steknu prijeko neophodno iskustvo putem studijskih i ferijalnih praksi. Prakse studenata i postdiplomaca su realizovane i u toku 2024. godine.

U želji za unapređenjem procesa kontinuiranog učenja službenika, banka je postala članica Evropske fondacije za razvoj menadžmenta (EFMD). Kroz ovo članstvo, CBBiH preduzima aktivnosti na unapređivanju internih procesa sticanja, dijeljenja i očuvanja institucionalnog znanja, kao dijelom šire transformacije u instituciju znanja

(eng. *learning organization*) i agilnu organizaciju (eng. *agile organization*). Izvještajna godina je bila jedna od najaktivnijih na polju edukacija. Broj službenika koji su pohađali edukacije u 2024. godini povećao se za 12% u odnosu na godinu prije, a na online edukacije se odnosilo 19,6% ukupnog broja edukacija. Značajan broj edukacija je organizovan i u samoj banci. U pogledu oblasti, najveći broj edukacija se odnosio na ekonomska istraživanja, informacione tehnologije, finansijsko-računovodstvene poslove, poslove bankarstva, platnih sistema, finansijske stabilnosti, te informacione sigurnosti.

2.11.2 Komuniciranje sa javnošću

Slijedeći ključne principe javnosti – pravo na informaciju, transparentnost, otvorenost i dostupnost – CBBiH je, u 2024. godini, značajno unaprijedila svoju vidljivost, istovremeno jačajući reputaciju institucije i povjerenje javnosti. Kao institucija koja djeluje u skladu s onim što govori i preuzima odgovornost za ono što radi, CBBiH se pozicionirala kao pouzdan partner kako za građane, tako i za medije. Ovakav pristup rezultirao je profesionalnim odnosom prema instituciji, s objavama koje su uglavnom bile neutralnog ili pozitivnog karaktera, osnažujući dodatno njen ugled u javnosti.

Tokom 2024. godine, objavljeno je više od 80 saopštenja za javnost, čime je dodatno ojačana uloga CBBiH u transparentnom i odgovornom komuniciranju s javnošću. Obradeno je više od 100 medijskih zahtjeva, te na taj način javnosti date pravovremene i tačne informacije. Društvene mreže koje igraju ključnu ulogu u modernom komuniciranju omogućile su CBBiH direktan i interaktivan pristup javnosti. Koristeći ove prednosti, tokom 2024. godine, na platformama Instagram, Facebook, LinkedIn, X i Flickr, objavljeno je 160 postova što je za 50% više nego godinu ranije, čime se dodatno osnažila transparentnost i dostupnost informacija. Ukupan doseg objava dostigao je 4.500.000, što predstavlja rast od 229,2% u odnosu na 2023. godinu, te ukazuje na značajno povećanu vidljivost i angažman publike. Pregledi sadržaja iznosili su 1.198.040, uz rast od 294,7%, što pokazuje veći interes za objavljene informacije. Interakcije s objavljenim sadržajem porasle su na 47.900, bilježeći rast od 437,7%, što potvrđuje da je publika aktivno uključena u komunikaciju. Ukupan broj pratilaca povećan je na 30.000, uz rast od 300,4%, što pokazuje kontinuirani porast interesovanja za rad CBBiH. I ostali komunikacioni kanali koji su korišteni, imaju važno mjesto u efikasnom i brzom prenošenju informacija, pa je tokom 2024. godine, putem Viber grupe, objavljeno više od 160 informacija za medije, što je značajno doprinijelo pravovremenom informisanju i jačanju odnosa s medijima i posredno, s javnošću. Intranet stranica je obogaćena tekstovima i objavama za potrebe informisanja službenika CBBiH, a pokrenut je i postupak za redizajn web-stranice koji će biti realizovan u 2025. godini.

Finansijska edukacija je unaprijeđena i podignuta na viši nivo, te je u Strateškom planu za period 2025-2027. jačanje finansijske pismenosti i inkluzije navedeno kao jedan od važnih strateških ciljeva institucije. Uz organizovanje velikog broja edukacija za učenike osnovnih i srednjih škola i studente fakulteta i redovnu aktivnost - Obilježavanje Svjetskog dana štednje, u organizaciji CBBiH obilježen i Global Money Week organizovanjem debate učenika iz srednjih škola širom BiH. Tokom 2024. godine, Centralni ured CBBiH, glavne jedinice i filijale posjetilo je 1.452 učenika. Samostalno su osmišljene i kreirane dvije publikacije za djecu osnovnoškolskog uzrasta, čime je finansijska edukacija obogaćena, a sve s ciljem da najmlađi kroz igru uče o štednji i novcu. U namjeri da se finansijska edukacija uvede i na fakultete, pokrenuta je saradnja s javnim ekonomskim fakultetima u BiH, entitetskim agencijama za bankarstvo i agencijama za osiguranje.

Kao dio svoje društveno odgovorne aktivnosti, CBBiH je potpisala Memorandum o saradnji na polju finansijske edukacije i inkluzije sa SOS Dječijim selima Bosne i Hercegovine. Memorandumom je definisana saradnja CBBiH i SOS Dječijih sela Bosne i Hercegovine u provođenju edukativnih aktivnosti u oblastima finansijske pismenosti za djecu, mlade i roditelje iz brige i podrške Dječijih sela Bosne i Hercegovine. S tim u vezi, CBBiH će, u saradnji sa SOS Dječijim selima Bosne i Hercegovine, raditi na jačanju kapaciteta mladih s vještinama potrebnim u pripremi za tržište rada, te realizovati programe i aktivnosti za mlade u cilju njihovog osnaživanja, motivisanja i osamostaljenja kroz ferijalne prakse, mentorstvo, radionice, posjete CBBiH i druge oblike rada usmjerene na unapređenje razvoja i ličnih i profesionalnih kompetencija, s posebnim fokusom na finansijsku pismenost.

Predstavnici CBBiH su prisustvovali godišnjem sastanku projekta tehničke podrške za finansijsku edukaciju Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) u okviru zemalja belgijsko-holandske konstitucije koji je održan u Crnoj Gori. CBBiH je, na panelu „Saradnja za uspješnu implementaciju programa finansijske edukacije“, predstavila modele saradnje s obrazovnim institucijama u BiH, s posebnim naglaskom na model „Train the Trainer“, koji se pokazao kao praktičan način izvođenja finansijske edukacije u školama. Ovaj model izazvao je veliko interesovanje drugih centralnih banaka i učvrstio reputaciju CBBiH kao pionira u oblasti edukacije mladih o finansijskim temama.

U 2024. godini, CBBiH je postala članica EFMD Global mreže za uvođenje standarda učenja i prenosa na daljinu, a za svoje aktivnosti na polju finansijske edukacije institucija je nagrađena prestižnim domaćim priznanjem „Zlatni BAM“. CBBiH je pokrenula projekt Promoting Gender Inclusive Finance: Reporting and Policy Development, finansiran od strane Evropskog fonda za jugoistočnu Evropu (EFSE), koji doprinosi strateškim ciljevima CBBiH kroz podršku razvoju inkluzivnijih finansijskih politika.

Idući ukorak s EU standardima, i poštujući pravila globalne ekološke osviještenosti, CBBiH prestaje sa štampanjem svih CBBiH publikacija, te prelazi na objavu u isključivo, digitalnoj formi. Ovo će rezultirati kvalitetnom i inovativnom tehničkom pripremom, te pravovremenim objavljivanjem publikacija i ostalih CBBiH informacija na web-stranici CBBiH.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка

Finansijski izvještaji i Izvještaj nezavisnog vanjskog revizora

SADRŽAJ

Odgovornost za finansijsko izvještavanje	69
Izvještaj nezavisnog revizora	70
Izvještaj o finansijskom položaju	73
Izvještaj o dobiti ili gubitku	74
Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	75
Izvještaj o promjenama u kapitalu	76
Izvještaj o novčanim tokovima	78
Napomene uz finansijske izvještaje	80
1 Osnovne informacije	81
2 Osnova za pripremu	82
3 Značajne informacije o računovodstvenim politikama	86
4 Aranžman valutnog odbora	98
5 Klasifikacija i mjerenje fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obaveza	99
6 Upravljanje finansijskim rizicima	103
7 Gotovina u stranim valutama	124
8 Depoziti kod inostranih banaka	124
9 Specijalna prava vučenja u MMF-u	128
10 Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	128
11 Monetarno zlato	130
12 Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	131
13 Ostala imovina	132
14 Nekretnine i oprema	133
15 Nematerijalna imovina	134
16 Ostala ulaganja	134
17 Novčanice i kovanice u opticaju	135
18 Depoziti banaka	136
19 Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	136
20 Rezervisanja	137
21 Ostale obaveze	138
22 Neto kamatni prihodi	138
23 Neto prihodi od naknada i provizija	141
24 Neto realizovani (gubici) od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	141
25 Neto dobici / (gubici) od kursnih razlika	141
26 Neto umanjenja / povećanja vrijednosti na finansijsku imovinu	142
27 Ostali prihodi	142
28 Troškovi osoblja	142
29 Administrativni i ostali operativni troškovi	143
30 Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica	143
31 Raspodjela godišnje neto dobiti	143
32 Kapital	146
33 Novac i novčani ekvivalenti	147
34 Transakcije sa povezanim licima	148
35 Vanbilansni depoziti	150
36 Članstvo BiH u MMF-u	150
37 Domaći platni sistem i sistem za poravnanja	152
38 Događaji poslije datuma izvještavanja	153

3. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG VANJSKOG REVIZORA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2024. GODINE

ODGOVORNOST ZA FINANSIJSKO IZVJEŠTAVANJE

Uprava Centralne banke Bosne i Hercegovine je odgovorna za pripremu godišnjih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Uprava je odgovorna za dosljednu primjenu odabranih računovodstvenih politika, donošenje razumnih i uvjerljivih prosuđivanja i procjena i za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućavaju pripremanje finansijskih izvještaja. Uprava ima opštu odgovornost za preduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni i za sprovođenje takvih internih kontrola koje omogućavaju očuvanje imovine Centralne banke Bosne i Hercegovine, te sprečavanje i otkrivanje prevara i drugih nepravilnosti.

Upravno vijeće je odgovorno za odabir prikladnih računovodstvenih politika koje su usklađene sa primjenjivim Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Upravno vijeće razmatra finansijske izvještaje i nadgleda proces finansijskog izvještavanja Centralne banke Bosne i Hercegovine.

U funkciji nadgledanja procesa finansijskog izvještavanja, Upravnom vijeću pomaže Revizorski komitet koji se sastoji od tri nezavisna člana. Godišnji finansijski izvještaji se razmatraju i odobravaju od strane Upravnog vijeća i podnose Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Predsjedništvu Bosne i Hercegovine.

Ovi finansijski izvještaji za 2024. godinu su revidirani od strane nezavisnog revizora Centralne banke Bosne i Hercegovine ERNST & YOUNG d.o.o. Sarajevo i njegov izvještaj je dat na stranama od 2 do 4. Nezavisni revizor ima pun i neograničen pristup svim podacima i informacijama potrebnim za sprovođenje i razmatranje revizorskih procedura.

Priloženi finansijski izvještaji na stranama od 5 do 85 su odobreni od strane Upravnog vijeća 27. marta 2025. godine.

dr. Jasmina Selimović

Predsjedavajuća Upravnog vijeća
Guvernerka

Meliha Smajlagić

Rukovoditeljica Odjeljenja za računovodstvo i finansije

**Building a better
working world**

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
ey.com/en_ba

Izvještaj nezavisnog revizora

Upravnom vijeću Centralne banke Bosne i Hercegovine

Mišljenje

Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Centralne banke Bosne i Hercegovine (Centralna banka), koji obuhvataju izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. decembar 2024., izvještaj o dobiti ili gubitku, izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o promjenama u kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za tada završenu godinu, te napomene uz finansijske izvještaje, uključujući i značajne informacije o računovodstvenim politikama.

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i fer prezentuju finansijski položaj Centralne banke na dan 31. decembar 2024. i njenu finansijsku uspješnost, te njene novčane tokove za tada završenu godinu u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI).

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem izvještaju u odjeljku o odgovornostima revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Nezavisni smo od Centralne banke u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Bosni i Hercegovini i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornosti Uprave, Upravnog vijeća i Revizorskog komiteta za finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI i za one kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške.

U sastavljanju finansijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Centralne banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava ili namjerava likvidirati Centralnu banku ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Upravno vijeće je odgovorno za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Centralna banka. U funkciji nadgledanja procesa finansijskog izvještavanja, Upravnom vijeću pomaže Revizorski komitet.

Izvještaj nezavisnog revizora (nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške i izdati revizorski izvještaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viši nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenja, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Centralne banke.
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava.
- zaključujemo o primjerenosti korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Centralne banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izvještaju na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvještaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Centralna banka ne bude u mogućnosti nastaviti s vremenski neograničenim poslovanjem.
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Building a better
working world

Izvještaj nezavisnog revizora (*nastavak*)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja (*nastavak*)

Mi komuniciramo s onima koji su zaduženi za upravljanje u vezi sa, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući sve značajne nedostatke u internim kontrolama koje utvrdimo tokom naše revizije.

Danijela Mirković, prokurista

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Sarajevo, 27. mart 2025. godine

Tarik Alijagić, licencirani revizor

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Sarajevo, 27. mart 2025. godine

Nikola Ribar, partner

Ernst & Young d.o.o. Beograd
Vladimira Popovića 8a
11070 Beograd
Republika Srbija

Beograd, 27. mart 2025. godine

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU

U hiljadama KM	Napomena	31. decembar 2024.	Na dan 31. decembar 2023.
IMOVINA			
Gotovina u stranim valutama	7	525.980	455.191
Depoziti kod inostranih banaka	8	6.786.228	8.326.590
Specijalna prava vučenja u MMF-u	9, 36	4.771	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	10	8.639.813	6.150.130
Monetarno zlato	11	555.157	175.459
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	12	1.128.901	1.180.421
Ostala imovina	13	18.461	17.384
Nekretnine i oprema	14	48.451	47.310
Nematerijalna imovina	15	912	864
Ostala ulaganja	16	27.813	27.813
UKUPNO IMOVINA		17.736.487	16.383.235
OBAVEZE I KAPITAL			
OBAVEZE			
Novčanice i kovanice u opticaju	17	7.959.215	7.565.108
Depoziti banaka	18	7.455.395	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	19	860.083	752.898
Rezervisanja	20	13.119	2.025
Ostale obaveze	21	250.492	68.669
Ukupno obaveze		16.538.304	15.471.935
KAPITAL			
Početni kapital		25.000	25.000
Rezerve		1.173.183	886.300
Ukupno kapital	32	1.198.183	911.300
UKUPNO OBAVEZE I KAPITAL		17.736.487	16.383.235

Napomene na stranama od 12 do 85 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

IZVJEŠTAJ O DOBITI ILI GUBITKU

U hiljadama KM	Napomena	Za godinu koja je završila 31. decembra	
		2024.	2023.
Kamatni prihodi		461.179	330.687
Kamatni rashodi		(14.557)	(14.269)
NETO KAMATNI PRIHODI	<u>22</u>	446.622	316.418
Prihodi od naknada i provizija		23.173	21.945
Rashodi od naknada i provizija		(970)	(534)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	<u>23</u>	22.203	21.411
Neto realizovani (gubici) od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	<u>24</u>	(6.019)	(22.487)
Neto dobiti / (gubici) od kursnih razlika	<u>25</u>	6.794	(202)
Neto umanjjenja / povećanja vrijednosti na finansijsku imovinu	<u>26</u>	(2.482)	100
Ostali prihodi	<u>27</u>	1.353	793
OPERATIVNI PRIHODI		468.471	316.033
Troškovi osoblja	<u>28</u>	(38.256)	(23.074)
Administrativni i ostali operativni troškovi	<u>29</u>	(9.724)	(7.500)
Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica	<u>30</u>	(5.272)	(4.404)
Troškovi amortizacije	<u>14,15</u>	(2.619)	(2.794)
OPERATIVNI TROŠKOVI		(55.871)	(37.772)
NETO DOBIT ZA GODINU	<u>31</u>	412.600	278.261

Napomene na stranama od 12 do 85 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

IZVJEŠTAJ O SVEOBUHVAATNOJ DOBITI

U hiljadama KM	Napomena	Za godinu koja je završila 31. decembra	
		2024.	2023.
NETO DOBIT ZA GODINU		412.600	278.261
Ostala sveobuhvatna dobit			
<i>Stavke koje su ili koje se mogu naknadno prenijeti u dobit ili gubitak:</i>			
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			
Neto promjena u fer vrijednosti tokom godine	10	44.159	113.948
Neto promjena u rezervacijama za očekivane kreditne gubitke priznata u dobit ili gubitak tokom godine	6.1.1., 26	1.647	99
Reklasifikacija u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata	24	6.019	22.487
		51.825	136.534
Monetarno zlato			
Neto promjena u fer vrijednosti tokom godine	11	66.765	15.419
		66.765	15.419
Ukupno ostala sveobuhvatna dobit		118.590	151.953
UKUPNO SVEOBUHVAATNA DOBIT ZA GODINU		531.190	430.214

Napomene na stranama od 12 do 85 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU

U hiljadama KM	Početni kapital	Rezerve fer vrijednosti za dužničke instrumente	Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	Rezerve za nerealizovane kursne razlike	Ostale rezerve	Generalne rezerve (zadržana dobit)	Ukupno rezerve	Ukupno kapital
Stanje na dan 1. januar 2024. godine	25.000	(6.471)	73.530	-	31.300	787.941	886.300	911.300
Ukupno sveobuhvatna dobit za godinu	-	51.825	66.765	-	-	412.600	531.190	531.190
Neto dobit za godinu (napomena 31)	-	-	-	-	-	412.600	412.600	412.600
Ostala sveobuhvatna dobit	-	51.825	66.765	-	-	-	118.590	118.590
Neto povećanje u fer vrijednosti dužničkih instrumenata	-	44.159	-	-	-	-	44.159	44.159
Neto povećanja u rezervacijama za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente priznata u dobit ili gubitak	-	1.647	-	-	-	-	1.647	1.647
Reklasifikacija u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata	-	6.019	-	-	-	-	6.019	6.019
Neto povećanje u fer vrijednosti monetarnog zlata	-	-	66.765	-	-	-	66.765	66.765
Prenos neto nerealizovanih dobitaka po osnovu kursnih razlika (napomena 31)	-	-	-	4.628	-	(4.628)	-	-
Raspodjela dobiti u budžet Bosne i Hercegovine (napomena 31)	-	-	-	-	-	(244.307)	(244.307)	(244.307)
Stanje na dan 31. decembar 2024. godine	25.000	45.354	140.295	4.628	31.300	951.606	1.173.183	1.198.183

Napomene na stranama od 12 do 85 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU (NASTAVAK)

U hiljadama KM	Početni kapital	Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente	Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	Rezerve za neralizovane kursne razlike	Ostale rezerve	Generalne rezerve (zadržana dobit)	Ukupno rezerve	Ukupno kapital
Stanje na dan 1. januar 2023. godine	25.000	(143.005)	58.111	-	31.300	573.999	520.405	545.405
Ukupno sveobuhvatna dobit za godinu	-	136.534	15.419	-	-	278.261	430.214	430.214
Neto dobit za godinu (napomena 31)	-	-	-	-	-	278.261	278.261	278.261
Ostala sveobuhvatna dobit	-	136.534	15.419	-	-	-	151.953	151.953
Neto povećanje u fer vrijednosti dužničkih instrumenata	-	113.948	-	-	-	-	113.948	113.948
Neto povećanja u rezervacijama za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente	-	99	-	-	-	-	99	99
priznata u dobit ili gubitak	-	-	-	-	-	-	-	-
Reklasifikacija u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata	-	22.487	-	-	-	-	22.487	22.487
Neto povećanje u fer vrijednosti monetarnog zlata	-	-	15.419	-	-	-	15.419	15.419
Prenos neto nerealizovanih dobitaka po osnovu kursnih razlika	-	-	-	-	-	-	-	-
Raspodjela dobiti u budžet	-	-	-	-	-	-	-	-
Bosne i Hercegovine (napomena 31)	-	-	-	-	-	(64.319)	(64.319)	(64.319)
Stanje na dan 31. decembar 2023. godine	25.000	(6.471)	73.530	-	31.300	787.941	886.300	911.300

Napomene na stranama od 12 do 85 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

Napomena	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2024.	2023.
U hiljadama KM		
NOVČANI TOKOVI OD OPERATIVNIH AKTIVNOSTI		
Neto dobit za godinu	412.600	278.261
Prilagođeno za:		
Kamatne prihode	22 (461.179)	(330.687)
Kamatne rashode	22 14.557	14.269
Neto umanjjenja / (povećanja) vrijednosti na finansijsku imovinu	26 2.482	(100)
Neto realizovane gubitke od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	24 6.019	22.487
Neto (dobitke) / gubitke od kursnih razlika	25 (6.794)	202
Prihode od donacija	-	(3)
Neto povećanja u rezervisanjima	20, 28 11.300	1.255
Neto (dobitke) od otuđenja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	(40)	(2)
Prihod od dividendi priznat u dobit ili gubitak	27 (940)	(721)
Amortizaciju	14, 15 2.619	2.794
Neto novčani tokovi od operativnih aktivnosti prije promjena na poslovnoj imovini i obavezama	(19.376)	(12.245)
Promjene na poslovnoj imovini i obavezama		
Smanjenje / (povećanje) oročenih depozita kod inostranih banaka	123.704	(748.816)
(Povećanje) dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	(2.439.362)	(148.593)
Smanjenje / (povećanje) dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku	51.359	(7.553)
(Povećanje) monetarnog zlata	(312.933)	-
(Povećanje) / smanjenje ostale imovine	(637)	1.107
Povećanje novčanica i kovanica u opticaju	17 394.107	129.011
Povećanje / (smanjenje) depozita banaka	370.874	(135.333)
Povećanje / (smanjenje) depozita Vlade i ostalih javnih institucija	107.185	(205.347)
Povećanje ostalih obaveza	1.766	116
Isplate po osnovu rezervisanja	20 (206)	(127)
Naplaćena kamata	444.221	307.731
Plaćena kamata	(13.271)	(13.088)
Neto novac od operativnih aktivnosti	(1.292.569)	(833.137)
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI		
Prilivi od prodaje nekretnina i opreme	40	3
Kupovine nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	14, 15 (3.806)	(1.594)
Primljena dividenda	940	721
Neto novac od investicijskih aktivnosti	(2.826)	(870)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
 Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA (NASTAVAK)

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila	
	31. decembra	2023.
Napomena	2024.	2023.
NOVČANI TOKOVI OD FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI		
Transfer dijela godišnje neto dobiti u budžet BiH	(64.319)	-
Neto novac od finansijskih aktivnosti	(64.319)	-
Neto efekti umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke na novac i novčane ekvivalente	(397)	266
Neto efekti kursnih razlika na novac i novčane ekvivalente	699	(266)
Neto (smanjenje) novca i novčanih ekvivalenata	(1.359.412)	(834.007)
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	7.012.626	7.846.633
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	5.653.214	7.012.626

Napomene na stranama od 12 do 85 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Centralna banka Bosne i Hercegovine („Centralna banka”) je vrhovna monetarna vlast Bosne i Hercegovine („BiH“). Njeno osnivanje, organizacija i operacije su definisani Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH, broj: 1/97, 29/02, 08/03, 13/03, 14/03, 09/05, 76/06 i 32/07 („Zakon o Centralnoj banci“), koji je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, saglasno Opštem okvirnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini („Ustav BiH“).

Centralna banka je osnovana 20. juna 1997. godine i počela je sa radom 11. augusta 1997. godine.

Centralna banka posluje preko Centralnog ureda, tri glavne jedinice u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije filijale u Brčkom i na Palama. Filijala Pale je pod nadležnošću glavne jedinice u Banjoj Luci.

Sjedište Centralnog ureda Centralne banke je u Sarajevu, adresa Maršala Tita broj 25.

Osnovni cilj Centralne banke je da postigne i održi stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što izdaje konvertibilnu marku (KM) u skladu sa pravilom valutnog odbora. Pravilo valutnog odbora, definisano Zakonom o Centralnoj banci, podrazumijeva da se KM izdaje samo uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim rezervama. Pored toga, Centralna banka ima obavezu da, na zahtjev, bez ograničenja kupuje i prodaje KM za euro (EUR) po službenom deviznom kursu u iznosu $1,95583 \text{ KM} = 1 \text{ EUR}$, koji je određen Zakonom o Centralnoj banci.

Garantovana konvertibilnost KM i potpuno pokriće monetarne pasive konvertibilnim deviznim rezervama po aranžmanu valutnog odbora su primarni ciljevi Centralne banke. Sve aktivnosti i operacije Centralne banke se poduzimaju kako bi se ostvarili zakonski postavljeni ciljevi i zadaci odnosno očuvala monetarna stabilnost u skladu sa pravilom valutnog odbora i nisu ni u jednom momentu usmjereni ka maksimizaciji profita.

Osnovni zadaci Centralne banke, definisani Zakonom o Centralnoj banci, uključuju:

- definisanje, usvajanje i kontrolisanje monetarne politike BiH putem izdavanja domaće valute (konvertibilne marke) po propisanom deviznom kursu uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim rezervama;
- držanje i upravljanje zvaničnim deviznim rezervama Centralne banke na siguran i profitabilan način;
- uspostavljanje i održavanje odgovarajućih platnih i obračunskih sistema;
- izdavanje propisa i smjernica za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci;
- koordinaciju djelatnosti agencija za bankarstvo nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- primanje depozita od institucija i javnih agencija BiH, entitetskih institucija i agencija i depozita od rezidentnih banaka u cilju ispunjavanja zahtjeva za obaveznom rezervom;
- stavljanje u opticaj i povlačenje iz optičaja domaće valute, uključujući novčanice i kovanice zakonskog sredstva plaćanja, pridržavajući se strogo pravila valutnog odbora;
- učestvovanje u radu međunarodnih organizacija koje rade na jačanju finansijske i ekonomske stabilnosti kroz međunarodnu monetarnu saradnju;
- zastupanje BiH na svim međuvladinim sastancima, tijelima i organizacijama po pitanjima monetarne politike i drugim pitanjima koja su u njevoj nadležnosti.

U okviru svojih ovlaštenja, utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je potpuno nezavisna od entiteta, javnih agencija i bilo kojih drugih organa u izvršavanju svojih ciljeva i zadataka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

1. OSNOVNE INFORMACIJE (NASTAVAK)

Ključno rukovodstvo Centralne banke čine dva tijela: Upravno vijeće i Uprava.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, sva ovlaštenja koja nisu specifično data Upravnom vijeću dodjeljuju se guverneru. Guverner je predsjedavajući Upravnog vijeća i predsjedavajući Uprave.

Upravu Centralne banke pored guvernera čine tri viceguvernera, koje imenuje guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Uprava operativno rukovodi poslovanjem Centralne banke.

Tokom 2023. i 2024. godine, uključujući i period do datuma izdavanja ovih izvještaja, članove ključnog rukovodstva Centralne banke čine:

Upravno vijeće

dr. Jasmina Selimović	predsjedavajuća (od 3. januara 2024. godine)
dr. Senad Softić	predsjedavajući (do 3. januara 2024. godine)
dr. Radomir Božić	član
dr. Danijela Martinović	članica
dr. Mirza Kršo	član (od 3. januara 2024. godine)
dr. Darko Tomaš	član (od 3. januara 2024. godine)
mr. Šerif Isović	član (do 3. januara 2024. godine)
dr. Dragan Kulina	član (do 3. januara 2024. godine)

Uprava

dr. Jasmina Selimović	guvernerka (od 3. januara 2024. godine)
dr. Senad Softić	guverner (do 3. januara 2024. godine)
mr. Ernadina Bajrović	viceguvernerka (do 31. decembra 2024. godine)
dr. Željko Marić	viceguverner
mr. Marko Vidaković	viceguverner
dr. Emir Kurtić	viceguverner (od 1. januara 2025. godine)

Revizorski komitet procjenjuje sveukupnu adekvatnost i efektivnost procesa finansijskog izvještavanja Centralne banke, vrši pregled finansijskih izvještaja prije njihovog razmatranja i odobrenja od strane Upravnog vijeća, kao i nadzor procesa vanjske revizije godišnjih finansijskih izvještaja i procesa izbora nezavisnih revizora Centralne banke. Nadzorne funkcije Revizorskog komiteta podrazumijevaju i nadzor okvira upravljanja rizicima i sistema internih kontrola, nadzor funkcije usklađenosti poslovanja i nadzor funkcije interne revizije.

Tokom 2023. i 2024. godine, uključujući i period do datuma izdavanja ovih izvještaja, članove Revizorskog komiteta Centralne banke čine:

Revizorski komitet

dr. Elvir Čizmić	predsjedavajući (do 31. decembra 2024. godine)
dr. Dijana Čavar	članica (do 31. decembra 2024. godine)
dr. Vasilj Žarković	član (do 28. februara 2025. godine)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU**2.1. Izjava o usklađenosti**

Finansijski izvještaji Centralne banke pripremljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“), objavljenim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde („OMRS“).

Ovi finansijski izvještaji su pripremljeni na osnovu pretpostavke o vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Više informacija o uslovima u okruženju u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2024. godini, a koji su značajno uticali na iskazana stanja imovine, obaveza, prihoda i rashoda Centralne banke je objavljeno u [napomeni 3.13.](#)

2.2. Osnova za mjerenje

Ovi finansijski izvještaji su pripremljeni primjenom obračunske računovodstvene osnove i koristeći historijski trošak kao osnovu mjerenja, izuzev za sljedeće značajne pozicije:

Pozicija	Osnova mjerenja
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	fer vrijednost
Monetarno zlato	fer vrijednost

2.3. Funkcionalna i izvještajna valuta

Finansijski izvještaji Centralne banke prikazani su u monetarnoj jedinici BiH koju predstavlja KM. Sve finansijske informacije su zaokružene na najbližu hiljadu (ukoliko nije drugačije navedeno).

2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima**2.4.1. Novi i izmijenjeni standardi**

Usvojene računovodstvene politike su u skladu sa onima iz prethodne finansijske godine, osim sljedećih MSFI i izmijenjenih MSFI-jeva koji su usvojeni od strane Centralne banke od 1. januara 2024. godine:

- MRS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja: Klasifikacija kratkoročnih i dugoročnih obaveza (Dopune)**

Izmjene i dopune su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine i primjenjuju se retrospektivno. Cilj izmjena je da razjasni principe u MRS 1 za klasifikaciju obaveza na kratkoročne i dugoročne. Izmjenama je pojašnjeno značenje prava na odlaganje izmirenja obaveza, uslov da ovo pravo postoji na kraju izvještajnog perioda, da namjera menadžmenta ne utiče na klasifikaciju na kratkoročne i dugoročne obaveze, da opcije druge ugovorne strane koje bi mogle da dovedu do izmirenja obaveza prenosom sopstvenih instrumenata kapitala subjekata ne utiču na klasifikaciju na kratkoročnu i dugoročnu obavezu. Također, izmjene i dopune preciziraju da samo kovenante sa kojima subjekt mora biti usklađen na ili prije datuma izvještavanja mogu uticati na klasifikaciju obaveze. Dodatna objavljivanja su također potrebna za dugoročne obaveze koje proizilaze iz kreditnih aranžmana koji su predmet usaglašenosti sa kovenantama u roku od dvanaest mjeseci nakon datuma izvještavanja. Novousvojeni MSFI i izmjene MSFI nisu imale materijalnog uticaja na računovodstvene politike Centralne banke.

- MSFI 16 Najmovi: Obaveze po osnovu transakcija prodaje i povratnog najma (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine. Izmjene i dopune imaju za cilj da poboljšaju zahtjeve koje prodavac - najmodavac koristi u odmjeraivanju obaveze za najam koja proizilazi iz transakcije prodaje i povratnog najma u MSFI 16, dok se ne mijenja računovodstveni tretman najma koji nije u vezi sa transakcijama prodaje i povratnog najma. Konkretno, prodavac - najmodavac određuje „plaćanja najma” ili „revidirana plaćanja najma” na takav način da prodavac - najmodavac ne priznaje bilo kakav iznos dobitka ili gubitka koji se odnosi na pravo korištenja koje zadržava. Primjena ovih zahtjeva ne sprječava prodavca - najmodavca da prizna, u izvještaju o dobiti ili gubitku, bilo kakav dobitak ili gubitak u vezi sa djelimičnim ili potpunim raskidom najma.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)**2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)****2.4.1. Novi i izmijenjeni standardi (nastavak)**

Prodavac - najmodavac primjenjuje izmjenu retrospektivno na transakcije prodaje i povratnog najma koje su sklopljene nakon datuma početne primjene, što je početak godišnjeg izvještajnog perioda u kojem je subjekat prvi put primjenio MSFI 16. Novousvojeni MSFI i izmjene MSFI nisu imale materijalnog uticaja na računovodstvene politike Centralne banke.

- **MRS 7 Izvještaj o tokovima gotovine i MSFI 7 Finansijski instrumenti: Objavljivanja – Finansijski aranžmani sa dobavljačima (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine. Izmjene dopunjuju zahtjeve koji su već u MSFI i zahtijevaju od subjekta da objavi odredbe i uslove finansijskih aranžmana sa dobavljačima. Pored toga, od subjekata se zahtijeva da na početku i na kraju izvještajnog perioda objave knjigovodstvene iznose finansijskih obaveza po osnovu finansijskih aranžmana sa dobavljačima i stavke u kojima su te obaveze prikazane, kao i knjigovodstvene iznose finansijskih obaveza i stavki za koje su finansijeri već izmirili odgovarajuće obaveze prema dobavljačima. Subjekti također treba da objave vrstu i efekat bezgotovinskih promjena u knjigovodstvenim vrijednostima finansijskih obaveza po osnovu finansijskih aranžmana sa dobavljačima koje spriječavaju da knjigovodstveni iznosi finansijskih obaveza budu uporedivi. Nadalje, izmjene zahtijevaju od subjekta da na početku i na kraju izvještajnog perioda objavi raspon datuma dospijeca za finansijske obaveze koje duguju finansijerima i za uporedive obaveze prema dobavljačima koje nisu dio tih aranžmana. Novousvojeni MSFI i izmjene MSFI nisu imale materijalnog uticaja na računovodstvene politike Centralne banke.

2.4.2. Standardi koji su objavljeni, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni

- **MRS 21 Efekti promjena deviznih kurseva: Nedostatak razmjernosti (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2025. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene i dopune preciziraju kako subjekt treba da procijeni da li je valuta razmjenjiva i kako treba da odredi spot kurs kada zamjena nije moguća. Smatra se da je valuta zamjenjiva u drugu valutu kada je subjekt u mogućnosti da dobije drugu valutu u administrativno razumnom vremenskom okviru, putem tržišta ili mehanizma razmjene u kojem bi transakcija razmjene stvorila izvršna prava i obaveze. Ako valuta nije zamjenjiva u drugu valutu, od subjekta se traži da procijeni spot kurs na dan vrednovanja. Cilj subjekta u procjeni spot kursa je da odrazi kurs po kojem bi se odvijala uredna transakcija razmjene na datum vrednovanja između učesnika na tržištu pod preovlađujućim ekonomskim uslovima. Izmjenama se napominje da subjekt može da koristi dostupni kurs bez prilagođavanja ili druge tehnike procjene. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

- **MSFI 9 Finansijski instrumenti i MSFI 7 Finansijski instrumenti: Objavljivanja – Klasifikacija i odmjeravanje finansijskih instrumenata (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2026. godine. Ranije usvajanje izmjena je dozvoljeno u dijelu klasifikacije finansijske imovine i povezanih objavljivanja, sa mogućnošću da se druge izmjene primijene kasnije. Izmjene i dopune pojašnjavaju da se prestanak priznavanja finansijske obaveze vrši na „datum poravnanja“, kada je obaveza otplaćena, otkazana, istekla ili na drugi način ispunjava uslove za prestanak priznavanja. Uvodi se opcija izbora računovodstvene politike za prestanak priznavanja obaveza izmirenih putem elektronskih platnih sistema prije datuma poravnanja, pod određenim uslovima. Također, pružaju se smjernice za procjenu ugovornih karakteristika novčanih tokova finansijskih sredstava sa karakteristikama vezanim za životnu sredinu, društvo i upravljanje (ESG) ili drugim sličnim potencijalnim karakteristikama. Pored toga, pojašnjava se tretman imovine bez prava regresa i ugovorno povezanih instrumenata i zahtijevaju se dodatna objavljivanja u skladu sa MSFI 7 za finansijska sredstva i obaveze sa referencama na potencijalne događaje (uključujući one vezane za ESG) i vlasničke instrumente klasifikovane po fer vrijednosti kroz ostali rezultat.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)**2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)****2.4.2. Standardi koji su objavljeni, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni (nastavak)**

Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne Banke.

- **MSFI 9 Finansijski instrumenti i MSFI 7 Finansijski instrumenti: Objavljivanja – Ugovori koji se odnose na električnu energiju zavisnu od prirode (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2026. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene uključuju pojašnjenje primjene zahtjeva za „sopstvenu upotrebu“, omogućavanje računovodstva zaštite ako se ugovori u okviru ovih izmjena koriste kao instrumenti zaštite i uvode nove zahtjeve za objavljivanje kako bi se investitorima omogućilo da razumiju uticaj ovih ugovora na finansijske performanse i novčane tokove. Pojašnjenja u vezi sa zahtjevima za „sopstvenu upotrebu“ moraju se primjenjivati retrospektivno, ali uputstva koja dozvoljavaju računovodstvo zaštite moraju se primjeniti prospektivno na nove odnose zaštite koji su uspostavljeni na ili nakon datuma početne primjene. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

- **MSFI 18 Presentacija i objavljivanje u finansijskim izvještajima**

MSFI 18 uvodi nove zahtjeve za prezentaciju u računu dobiti ili gubitka. Zahtjeva od subjekta da klasifikuje sve prihode i rashode u okviru svoje dobiti ili gubitka u jednu od pet kategorija: operativni, investiranje, finansiranje, porezi na dobit i grupa za otuđenje. Ove kategorije su dopunjene zahtjevima za predstavljanje međuzbirova i zbirova za „poslovni dobitak ili gubitak“, „dobitak ili gubitak prije rezultata iz finansiranja i poreza na dobit“ i „dobitak ili gubitak“. Također zahtjeva objavljivanje mjerila uspješnosti definisanih od strane rukovodstva i uključuje nove zahtjeve za agregiranje i raščlanjivanje finansijskih informacija na osnovu identifikovanih „uloga“ osnovnih finansijskih izvještaja i napomena. Pored toga, postoje posljedične izmjene i dopune drugih računovodstvenih standarda. MSFI 18 je na snazi za periode izvještavanja koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2027. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Retrospektivna primjena je potrebna kako u godišnjim tako i u periodičnim finansijskim izvještajima. U budućim izvještajnim periodima rukovodstvo će analizirati zahtjeve ovog novoizdatog standarda i procijeniti njegov uticaj.

- **MSFI 19 Zavisna lica bez javne odgovornosti: Objavljivanja**

MSFI 19 dozvoljava zavisnim licima bez javne odgovornosti da koriste smanjene zahtjeve za objavljivanjem ako njihova matična kompanija (bilo krajnja ili posredna) priprema javno dostupne konsolidovane finansijske izvještaje u skladu sa MSFI računovodstvenim standardima. Ova zavisna lica i dalje moraju da primjenjuju zahtjeve priznavanja, odmjeravanja i prezentacije u drugim MSFI. Osim ako nije drugačije navedeno, kvalifikovani subjekti koji odluče da primjene MSFI 19 neće morati da primjenjuju zahtjeve za objavljivanjem u drugim MSFI. MSFI 19 je na snazi za periode izvještavanja koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2027. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

- **Godišnja poboljšanja MSFI standarda – ciklus 11**

Godišnji proces poboljšanja OMRS-a bavi se neurgentnim, ali neophodnim pojašnjenjima i izmjenama MSFI. U julu 2024. godine, OMRS je izdao godišnja poboljšanja MSFI standarda – ciklus 11. Subjekti će primijeniti te izmjene za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2026. godine. Godišnja poboljšanja MSFI standarda – ciklus 11, uključuju izmjene i dopune MSFI 1, MSFI 7, MSFI 9, MSFI 10 i MRS 7. Ove izmjene imaju za cilj da razjasne formulacije, isprave manje neželjene posljedice, previde ili sukobe između zahtjeva u standardima. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)**2.4. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)****2.4.2. Standardi koji su objavljeni, ali još uvijek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni (nastavak)**

- **Dopuna MSFI 10 - Konsolidovani finansijski izvještaji i MRS 28 - Ulaganja u pridružena društva i zajedničke poduhvate: Prodaja imovine između investitora i zavisnog društva**

Izmjene ukazuju na poznato neslaganje zahtjeva u MSFI 10 i onih u MRS 28, vezanih za prodaju ili unošenje imovine između ulagača i njegovih zavisnih društava i zajedničkih poduhvata. Glavna posljedica izmjena odnosi se na to da je ukupan gubitak ili dobitak priznat kada transakcija tangira poslovanje (bez obzira da li je riječ o zavisnom društvu ili ne). Djelimičan dobitak ili gubitak je priznat kada transakcija tangira imovinu koja ne predstavlja biznis, čak i kada je ova imovina dio zavisnog društva. U decembru 2015. godine OMRS odložio je datum primjene ovog standarda na neodređeno vrijeme čekajući ishod istraživanja vezano za primjenu metoda učešća. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA

Centralna banka je dosljedno primjenjivala objavljene značajne računovodstvene politike na sve periode prikazane u ovim finansijskim izvještajima.

3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze

3.1.1. Klasifikacija finansijske imovine i finansijskih obaveza

Klasifikacija finansijske imovine i finansijskih obaveza se određuje prilikom početnog priznavanja.

A. Finansijska imovina

Finansijska imovina Centralne banke se može klasifikovati u jednu od tri navedene kategorije prilikom početnog priznavanja:

- Finansijska imovina koja se naknadno mjeri po amortizovanom trošku,
- Finansijska imovina koja se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i
- Finansijska imovina koja se naknadno mjeri po fer vrijednost kroz dobit ili gubitak.

Na datume izvještavanja Centralna banka nije imala finansijsku imovinu koja spada u kategoriju naknadnog mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Klasifikacija finansijske imovine određena je:

- Poslovnim modelom Centralne banke za upravljanje finansijskom imovinom i
- Karakteristikama finansijske imovine sa ugovornim novčanim tokovima.

Poslovni model

Poslovni model označava način na koji Centralna banka upravlja finansijskom imovinom sa ciljem generisanja novčanih tokova. Na datume izvještavanja, Centralna banka upravlja svojom imovinom kroz sljedeće poslovne modele:

1. Model „držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova“ za finansijsku imovinu koja generiše ugovorne novčane tokove u toku svog životnog vijeka i
2. Model „držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i prodaje“ za finansijsku imovinu koja generiše ugovorne novčane tokove u toku svog životnog vijeka i novčane tokove koji nastaju u trenutku njene prodaje.

Upravljanje ugovornim novčanim tokovima po osnovu investiranja u dužničke instrumente može se vršiti kroz oba poslovna modela.

Centralna banka je dužna, isključivo ako mijenja svoj poslovni model za upravljanje finansijskom imovinom, reklasifikovati svu finansijsku imovinu na koju utiče promjena poslovnog modela.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)**3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)****3.1.1. Klasifikacija finansijske imovine i finansijskih obaveza (nastavak)**

Za finansijsku imovinu kojom se upravlja kroz ove modele, Centralna banka procjenjuje da li su ugovorni novčani tokovi finansijske imovine samo plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice. Ova procjena se radi na nivou portfolija iz razloga što je taj nivo najbolji odraz načina upravljanja finansijskom imovinom. U svrhu procjene, „glavnica“ se definiše kao fer vrijednost finansijske imovine prilikom početnog priznavanja. „Kamata“ se definiše kao naknada za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik povezan sa nepodmirenim iznosom glavnice tokom određenog perioda i ostale rizike i troškove povezane sa držanjem finansijske imovine.

Za potrebe procjene da li su ugovorni novčani tokovi „plaćanje samo glavnice i kamate“, Centralna banka uzima u obzir ugovorne novčane tokove instrumenta. Samo ona finansijska imovina koja zadovoljava zahtjeve „plaćanje samo glavnice i kamate“ može se klasifikovati u kategoriju finansijske imovine koja se mjeri po amortizovanom trošku ili finansijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Finansijska imovina se mjeri po amortizovanom trošku ako zadovoljava sljedeće uslove:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i
- ugovornim uslovima finansijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

Finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako imovina zadovoljava sljedeće uslove:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj postignut naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine i
- ugovornim uslovima finansijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

B. Finansijske obaveze

Finansijske obaveze Centralne banke su klasifikovane kao naknadno mjerene po amortizovanom trošku, osim novčanica i kovanica u opticaju koje se mjere po nominalnoj vrijednosti ([napomena 3.6](#)). Finansijske obaveze se ne reklasifikuju.

Na datume izvještavanja Centralna banka nije imala finansijske obaveze koje spadaju u kategoriju naknadnog mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

3.1.2. Početno priznavanje finansijske imovine i finansijskih obaveza

Finansijska imovina i finansijske obaveze se priznaju u izvještaju o finansijskom položaju samo kada Centralna banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uslovi finansijskog instrumenta.

Finansijska imovina i finansijske obaveze se početno mjere po fer vrijednosti. Transakcijski troškovi direktno povezani sa sticanjem ili izdavanjem finansijske imovine i finansijskih obaveza, osim za imovinu i obaveze koji se klasifikuju po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, se dodaju u ili oduzimaju od fer vrijednosti finansijske imovine ili finansijskih obaveza prilikom početnog priznavanja po potrebi. Transakcijski troškovi direktno povezani sa sticanjem finansijske imovine ili finansijskih obaveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak se priznaju direktno u dobit ili gubitak.

Sva finansijska imovina se početno priznaje na datum podmirenja, a to je datum kada Centralna banka stekne imovinu ili se imovina isporuči Centralnoj banci.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)

3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)

3.1.3. Naknadno mjerenje finansijske imovine i finansijskih obaveza

Izabrana klasifikacija finansijske imovine i finansijskih obaveza određuje način njihovog naknadnog mjerenja.

Amortizovani trošak finansijske imovine ili finansijske obaveze je iznos po kojem se finansijska imovina ili finansijska obaveza mjeri prilikom početnog priznavanja, umanjen za otplatu glavnice, uvećan ili umanjen za kumulativnu amortizaciju primjenom metode efektivne kamatne stope svih razlika između početnog iznosa i iznosa do dospijeca, i u slučaju finansijske imovine, usklađen za svako umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine je amortizovani trošak finansijske imovine prije usklađenja za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračuna amortizovanog troška (bruto knjigovodstvene vrijednosti) finansijske imovine ili finansijske obaveze i raspoređivanja i priznavanja prihoda i rashoda od kamata u dobit ili gubitak tokom određenog perioda.

A. Finansijska imovina

Finansijska imovina po amortizovanom trošku

Nakon početnog priznavanja, finansijska imovina se mjeri po amortizovanom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine. Efekti naknadnog mjerenja finansijske imovine po amortizovanom trošku se priznaju u dobit ili gubitak kao prihodi od kamata ili rashodi po osnovu efekata negativnih kamatnih stopa u periodu kada su nastali.

Na datume izvještavanja, u kategoriju finansijske imovine po amortizovanom trošku klasifikovani su gotovina u stranim valutama, depoziti kod inostranih banaka, specijalna prava vučenja u MMF-u, dužnički instrumenti po amortizovanom trošku i ostala finansijska imovina.

Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Nakon početnog priznavanja, finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i usklađuje se sa fer vrijednosti finansijske imovine na svaki datum izvještavanja. Tokom perioda držanja, efekti naknadnog mjerenja finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se na sljedeći način:

- Prihodi od kamata ili rashodi po osnovu efekata negativnih kamatnih stopa priznaju se u dobit ili gubitak u periodu kada su nastali.
- Usklađivanja fer vrijednosti priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u periodu kada su nastali.

Prilikom prestanka priznavanja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasifikuje se u dobit ili gubitak, uključujući prethodno priznate dobitke ili gubitke od umanjenja.

Na datume izvještavanja, u kategoriju finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit klasifikovani su dužnički instrumenti Centralne banke.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)**3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)****3.1.3. Naknadno mjerenje finansijske imovine i finansijskih obaveza (nastavak)****Vlasnički instrumenti**

Centralna banka je napravila neopoziv izbor da u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prikaže naknadne promjene fer vrijednosti vlasničkih instrumenata koji se ne drže za trgovanje zbog svojih specifičnih karakteristika i nepostojanja aktivnog tržišta za njihovo trgovanje. Ostala ulaganja predstavljaju vlasničke instrumente koji su početno priznati po trošku sticanja za koji se smatra da odgovara njihovoj fer vrijednosti zbog nemogućnosti pouzdanog utvrđivanja njihove fer vrijednosti.

Na datume izvještavanja, vlasničke instrumente Centralne banke po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit čine dionice Banke za međunarodna poravnanja (*eng.* BIS - The Bank for International Settlements) i dionice SWIFT-a (*eng.* Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) ([napomena 16](#)).

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Zahtjevi za umanjjenjem vrijednosti finansijske imovine koriste više informacija po principu pogleda unaprijed za priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka. Instrumenti koji potpadaju pod ove zahtjeve odnose se na finansijsku imovinu mjerenu po amortizovanom trošku odnosno depozite kod inostranih banaka, dužničke instrumente po amortizovanom trošku i specijalna prava vučenja u MMF-u, kao i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Centralna banka koristi pojednostavljeni pristup u izračunu očekivanih kreditnih gubitaka za ostala potraživanja. Vlasnički instrumenti mjereni po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit nisu predmetom umanjenja vrijednosti.

Centralna banka priznaje umanjenje vrijednosti za ove gubitke na svaki datum izvještavanja. Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka odražava:

- Objektivni i ponderisano vjerovatan iznos koji se određuje procjenom više mogućih ishoda,
- Vremensku vrijednost novca i
- Razumne i korisne informacije koje su na raspolaganju bez dodatnih troškova ili napora na datum izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i predviđanjima o budućim ekonomskim uslovima.

[Napomena 6.1.](#) pruža više informacija o načinu mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka.

Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke obračunava se i prikazuje u izvještaju o finansijskom položaju kako slijedi:

Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i evidentiraju kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine.

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine, ali se umanjenje vrijednosti priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kao rezervacija za očekivane kreditne gubitke i ne umanjuje knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine u izvještaju o finansijskom položaju.

Umanjenje vrijednosti na finansijsku imovinu priznaje se u dobit ili gubitak, nezavisno od klasifikacije finansijske imovine koja je predmetom umanjenja na svaki datum izvještavanja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)**3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)****3.1.3. Naknadno mjerenje finansijske imovine i finansijskih obaveza (nastavak)****B. Finansijske obaveze**

Prihod ili rashod od kamate po osnovu finansijskih obaveza mjerenih po amortizovanom trošku priznaje se u dobit ili gubitak koristeći metodu efektivne kamatne stope.

Prihodi od naknada i provizija po osnovu finansijskih obaveza priznaju se kada je usluga izvršena.

Finansijske obaveze mjerene po amortizovanom trošku uključuju novčanice i kovanice u opticaju, depozite banaka, depozite Vlade i ostalih javnih institucija i ostale finansijske obaveze.

3.1.4. Prestanak priznavanja finansijske imovine i finansijskih obaveza

Centralna banka prestaje priznavati finansijsku imovinu samo onda kada ugovorna prava na novčane primitke od imovine isteknu ili kada Centralna banka prenese finansijsku imovinu i suštinski sve rizike i koristi od vlasništva imovine na drugi subjekt.

Finansijska obaveza se prestaje priznavati kada je izmirena, otkazana ili je istekla.

3.2. Prebijanje

Finansijska imovina i obaveze se prebijaju i neto iznos se iskazuje u izvještaju o finansijskom položaju na neto principu samo kada postoji zakonski provedivo pravo za prebijanjem priznatih iznosa i kada postoji namjera za prikazivanjem i podmirivanjem transakcija na neto osnovi.

Prihodi i rashodi se prikazuju na neto osnovi samo kada to dopušta određeni MSFI, ili za one dobitke i gubitke koji proizlaze iz grupe sličnih transakcija.

3.3. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima sastoje se od sljedećih kategorija: žiro računi, gotovina u stranim valutama, depoziti u stranoj valuti po viđenju, depoziti u stranoj valuti sa rokom dospijeca do tri mjeseca ili kraće od datuma sticanja i specijalna prava vučenja u MMF-u.

3.4. Monetarno zlato

Monetarno zlato je dio deviznih rezervi Centralne banke i klasifikovano je kao finansijska imovina. Monetarno zlato se početno priznaje po fer vrijednosti, uključujući transakcijske troškove koji se direktno mogu pripisati sticanju monetarnog zlata.

Nakon početnog priznavanja, monetarno zlato se naknadno mjeri po fer vrijednosti. Nerealizovani dobiti i gubici koji proizlaze iz promjena fer vrijednosti, a po osnovu promjena u cijeni monetarnog zlata, priznaju se na računu rezervi fer vrijednosti u okviru ostale sveobuhvatne dobiti. Prije raspodjele godišnje ostvarene dobiti, ukoliko nerealizovani gubici prelaze stanje rezervi fer vrijednosti za monetarno zlato, Centralna banka priznaje iznos negativnog salda na račun dobiti ili gubitka i taj iznos ulazi u ostvarenu dobit raspoloživu za raspodjelu, ukoliko su ispunjeni zakonski propisani uslovi za raspodjelu dobiti.

Prilikom prodaje zlata, nerealizovani dobiti i gubici iz ostale sveobuhvatne dobiti se prenose u dobit ili gubitak.

Fer vrijednost monetarnog zlata se iskazuje u EUR valuti, prevodeći ga po fiksnom kursu KM na datum izvještavanja i utvrđuje se prema posljednjoj raspoloživoj poslijepodnevnoj cijeni jedne unce zlata na datum izvještavanja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)**3.5. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina**

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina je imovina nabavljena iz vlastitih sredstava Centralne banke i novčanih i nenovčanih donacija. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina iskazuju se po historijskom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Trošak uključuje kupovnu cijenu i sve troškove koji su direktno povezani sa dovođenjem imovine u radno stanje za namjeravanu upotrebu. Održavanje i popravke, zamjene, te poboljšanja manjeg značaja priznaju se kao rashod kad su nastali. Značajna poboljšanja i zamjene se kapitalizuju.

Imovina u pripremi iskazana je po trošku nabavke uključujući troškove fakturisane od trećih lica. Nakon završetka, svi akumulirani troškovi imovine prebacuju se na odgovarajuću kategoriju nekretnina, opreme i nematerijalne imovine na koje se naknadno primjenjuju odgovarajuće stope amortizacije.

Amortizacija se obračunava na sve nekretnine, opremu i nematerijalnu imovinu osim na zemljište i imovinu u pripremi prema linearnoj metodi po propisanoj stopi koja je utvrđena za postepeno otpisivanje troška nabavke imovine kroz njen procijenjeni korisni vijek trajanja. Procijenjene stope amortizacije za 2024. i 2023. godinu su date kako slijedi:

Nekretnine i oprema

Zgrade	1,3% do 4,0%
Oprema	11,0% do 20,0%
Namještaj	10,0% do 12,5%
Vozila	15,5%

Nematerijalna imovina

Softver	20,0%
Ostala nematerijalna imovina	20,0%

Dobici i gubici po osnovu otuđenja nekretnina i opreme priznaju se u dobit ili gubitak.

Umanjenje vrijednosti nefinansijske imovine

Korisni vijek trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine se preispituje i prilagođava najmanje jednom godišnje ili ako se smatra potrebnim i primjenjuje se prospektivno.

Knjigovodstvena vrijednost nefinansijske imovine Centralne banke se pregleda na svaki datum izvještavanja u svrhu ocjenjivanja postoje li naznake umanjenja vrijednosti. Ukoliko postoje, procjenjuje se nadoknativa vrijednost imovine. Gubitak od umanjenja vrijednosti se priznaje uvijek kada knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinica koje stvaraju novac prelazi njenu nadoknadivu vrijednost. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se u dobit ili gubitak.

Nadoknativa vrijednost ostale imovine je veća vrijednost pri upoređivanju njene upotrebne vrijednosti u odnosu na fer vrijednost, umanjena za troškove prodaje. U procjenjivanju upotrebne vrijednosti, očekivani budući novčani tokovi se diskontuju na sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije oporezivanja koja odražava trenutna tržišna očekivanja vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu. Za imovinu koja ne generiše nezavisne novčane prilive, nadoknativi iznos se određuje za jedinicu koja stvara novac kojoj imovina pripada.

Gubitak od umanjenja se ukida ukoliko je došlo do promjena u procjenama korištenim u određivanju nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja se ukida samo u mjeri u kojoj knjigovodstvena vrijednost imovine ne prelazi knjigovodstvenu vrijednost koja bi se mogla odrediti, bez amortizacije, da nije bilo prethodno priznatog gubitka od umanjenja vrijednosti te imovine.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)**3.6. Novčanice i kovanice u opticaju**

Centralna banka je jedina institucija u BiH ovlaštena za izdavanje i povlačenje KM novčanica i kovanica, djelujući striktno u skladu sa pravilom valutnog odbora.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, ukupan iznos novčanica i kovanica u opticaju evidentiran je kao finansijska obaveza Centralne banke u izvještaju o finansijskom položaju. Novčanice i kovanice u opticaju uključuju samo KM novčanice i kovanice koje se nalaze izvan trezora Centralne banke.

Prilikom povlačenja novčanica i kovanica iz optičaja, iste se priznaju kao obaveza u okviru novčanica i kovanica u optičaju do formalnog roka povlačenja iz optičaja. Iznosi koji nisu povučeni nakon formalnog roka za povlačenje iz optičaja, priznaju se kao prihod.

3.7. Depoziti banaka i deponenata

Ovi depoziti uključuju primljene depozite rezidentnih banaka i depozite Vlade i ostalih javnih institucija i predstavljaju finansijske obaveze Centralne banke koje se početno priznaju po fer vrijednosti i naknadno mjere po amortizovanom trošku. Depoziti banaka uključuju depozite rezidentnih banaka po osnovu politike obavezne rezerve Centralne banke i druge depozite rezidentnih banaka. Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija predstavljaju primljene depozite institucija BiH i drugih javnih agencija BiH i entitetskih institucija i agencija.

Uloga Centralne banke kao depozitara, bankara, savjetnika i fiskalnog agenta je propisana Zakonom o Centralnoj banci.

3.8. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada Centralna banka, kao posljedicu prošlog događaja, ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu za koju je vjerovatno da će biti potreban odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi radi podmirenja obaveze i iznos obaveze se može pouzdano procijeniti. Rezervisanja se utvrđuju diskontovanjem očekivanih budućih novčanih tokova koristeći stopu koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu obavezu.

Rezervisanja se održavaju na nivou koji Uprava Centralne banke smatra dovoljnim za pokrivanje nastalih gubitaka. Uprava određuje adekvatnost rezervisanja na osnovu uvida u pojedine stavke, tekuće ekonomske uslove, karakteristike rizika određenih kategorija transakcija kao i ostale relevantne faktore.

Rezervisanja mogu uključivati iznose na koje se primijenjuju zahtjevi MRS 19: Primanja zaposlenih i zahtjevi MRS 37: Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina. Rezervisanja se ukidaju samo za one troškove za koje je rezervisanje izvorno priznato. Ako odliv ekonomskih koristi za podmirenje obaveza više nije vjerovatan, rezervisanje se ukida.

3.9. Priznavanje prihoda i rashoda**Kamatni prihodi i rashodi**

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u dobit ili gubitak primjenom metode efektivne kamatne stope. „Efektivna kamatna stopa“ je stopa koja tačno diskontuje procijenjena buduća novčana plaćanja i primitke kroz očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta na:

- bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine ili
- amortizovani trošak finansijske obaveze.

Prilikom izračuna efektivne kamatne stope za finansijske instrumente, Centralna banka procjenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uslove finansijskog instrumenta, ali isključujući očekivane kreditne gubitke. Obračun uključuje sve naknade i plaćene ili primljene iznose između Centralne banke i druge strane koji su sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcijske troškove i sve druge diskonte ili premije.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)**3.9. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)**

Obračunate kamate na finansijsku imovinu sa pozitivnom kamatnom stopom odnosno prinosom priznaju se u dobit ili gubitak kao prihodi od kamata. Obračunate kamate na finansijsku imovinu sa negativnom kamatnom stopom odnosno prinosom priznaju se u dobit ili gubitak kao efekti negativnih kamatnih stopa u okviru rashoda od kamata. Na datume izvještavanja, prihodi od kamata uključuju prihode od kamata na depozite kod inostranih banaka, dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, dužničke instrumente po amortizovanom trošku i specijalna prava vučenja u MMF-u. Efekti negativnih kamatnih stopa na finansijsku imovinu su bili nastali po osnovu dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u uporednom periodu.

Obračunate kamate na finansijske obaveze po amortizovanom trošku priznaju se u dobit ili gubitak kao rashodi od kamata odnosno kao efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na finansijske obaveze u okviru prihoda od kamata. Na datume izvještavanja, obračunate kamate na finansijske obaveze uključuju rashode od kamata na depozite rezidentnih banaka po osnovu politike obavezne rezerve.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija ostvareni pružanjem usluga Centralne banke priznaju se u dobit ili gubitak u trenutku pružanja usluge. Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija u skladu sa utvrđenim tarifama za svoje usluge. Usluge koje pruža Centralna banka uključuju usluge rezidentnim bankama, deponentima i drugim nebankarskim klijentima. One nastaju po osnovu transakcija u platnim sistemima, obrade novca, transakcija konverzije i ostalih usluga.

Rashodi od naknada i provizija nastaju po osnovu primljenih usluga koje se odnose na upravljanje deviznim rezervama Centralne banke i priznaju se u dobit ili gubitak kada je usluga primljena.

Transakcije u stranim valutama i kursne razlike

Prilikom početnog priznavanja transakcije u stranim valutama evidentiraju se u KM primjenjujući na iznos u stranoj valuti promptni devizni kurs između KM i strane valute na datum transakcije.

Monetarne stavke iskazane u stranim valutama preračunavaju se u KM primjenom kursa sa kursne liste Centralne banke na datum izvještavanja. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po historijskom trošku preračunavaju se po kursu važećem na datum transakcije. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po fer vrijednosti preračunavaju se koristeći kurs koji je bio važeći na datum mjerenja fer vrijednosti.

Kursne razlike proizašle iz transakcija monetarnih stavki ili iz preračunavanja monetarnih stavki po kursovima različitim od onih po kojima su početno priznate u tekućem ili u prethodnim izvještajnim periodima, priznaju se u dobit ili gubitak kada nastanu. Zbog pravila valutnog odbora, ne postoje kursne razlike od monetarnih stavki denominovanih u EUR valuti.

Srednji kursevi najznačajnijih valuta dati su u nastavku:

Srednji kurs:	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
	KM	KM
EUR	1,95583	1,95583
CHF	2,072952	2,112127
GBP	2,357842	2,250538
USD	1,872683	1,769982
XDR	2,454215	2,381282

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)**3.9. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)****Prihod od dividende**

Prihod od dividende na vlasničke instrumente priznaje se u dobit ili gubitak kada se uspostavi pravo Centralne banke da prima uplate. Prihod od dividende potiče od dionica BIS banke u posjedu Centralne banke ([napomene 16 i 27](#)).

Primanja zaposlenih*Kratkoročna primanja zaposlenih*

U skladu sa domaćim propisima, a u ime svojih zaposlenika, Centralna banka uplaćuje porez na dohodak i doprinose za penzijsko, invalidsko, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti, na i iz plate, koji se obračunavaju po zakonskim stopama tokom godine od iznosa bruto plate. Centralna banka plaća ove poreze i doprinose u korist institucija Federacije Bosne i Hercegovine (na federalnom i kantonalnom nivou), Republike Srpske i Brčko Distrikta.

Osim toga, naknade za topli obrok, prevoz i regres isplaćuju se u skladu sa domaćim zakonskim zahtjevima. Ovi troškovi se priznaju u dobit ili gubitak u periodu u kojem su nastali.

Dugoročna primanja zaposlenih

Prema domaćim zakonskim propisima, prilikom odlaska u penziju zaposlenici Centralne banke imaju pravo na otpremninu, a po ispunjenju zakonskih uslova kao što su starost ili godine provedene u radnom odnosu, koja se u skladu sa internim aktima Centralne banke dodjeljuje u visini od šest redovnih mjesečnih plata zaposlenika isplaćenih u zadnjih šest mjeseci. Takve isplate se tretiraju kao ostala dugoročna primanja zaposlenih. Centralna banka angažuje ovlaštenog aktuara u svrhu izrade aktuarskog obračuna u skladu sa metodom projicirane kreditne jedinice.

Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica

Troškovi koji se odnose na proizvodnju i dizajn novčanica i kovanica početno su priznati kao unaprijed plaćeni troškovi u okviru ostale imovine Centralne banke i naknadno se amortizuju priznavanjem troškova kroz dobit ili gubitak tokom perioda od pet godina.

Porezi

Centralna banka je obavezna da plaća porez na dodanu vrijednost za sve kupljene robe i usluge. Ova plaćanja su dio administrativnih i ostalih operativnih troškova Centralne banke. Prema Zakonu o Centralnoj banci, Centralna banka je oslobođena od obaveza plaćanja poreza na dobit.

3.10. Upravljanje sredstvima za i u ime trećih lica

Centralna banka također vodi određene račune u stranim valutama vezane za sporazume između vlada BiH i njenih entiteta, te inostranih vlada i finansijskih organizacija, kao i račune u stranim valutama institucija i agencija BiH, te rezidentnih banaka za koje Centralna banka djeluje kao agent ([napomena 35](#)).

3.11. Finansijski aranžmani Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim monetarnim fondom

Na osnovu finansijskih aranžmana zaključenih između BiH, Centralne banke i Međunarodnog monetarnog fonda („MMF”), izvještaj o finansijskom položaju Centralne banke sadrži sljedeće stavke koje se odnose na članstvo BiH u MMF-u: držanje specijalnih prava vučenja koja su dio deviznih rezervi Centralne banke i koja su kamatonosna, MMF-ov račun br. 1 i MMF-ov račun br. 2 koji su dio finansijskih obaveza Centralne banke. Ovi računi su također uključeni u iskazivanje poštovanja pravila valutnog odbora ([napomena 4](#)).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)**3.11. Finansijski aranžmani Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim monetarnim fondom (nastavak)**

Ostale aktivne i pasivne stavke koje se odnose na MMF, a koje pripadaju ili koje su odgovornost BiH, evidentirane su na posebnom povjerilačkom fondu u okviru vanbilansne evidencije. Centralna banka ima obavezu da obezbijedi odgovarajuće evidencije po osnovu transakcija između BiH i MMF-a, ali djelujući striktno u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i domaćim zakonskim propisima u BiH koji regulišu vanjski dug BiH ([napomena 36](#)).

3.12. Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene

U pripremi finansijskih izvještaja Centralne banke u skladu sa MSFI Uprava primjenjuje prosuđivanja i radi procjene koji se kontinuirano razmatraju. U procjeni značajnih prosuđivanja i procjena, Uprava uzima u obzir pretpostavke zasnovane na historijskom iskustvu i očekivanjima o budućnosti za koja se smatra da su razumne u datim okolnostima.

Značajna prosuđivanja i procjene utiču na iskazane iznose imovine i obaveza, kao i objavljivanje iznosa potencijalne imovine i obaveza na datum izvještavanja, te odgovarajuće iskazane iznose prihoda i rashoda za izvještajni period. Stvarni iznosi mogu se razlikovati od ovih procjena. Promjene u računovodstvenim politikama Centralne banke se primjenjuju retrospektivno kada je to primjenjivo u skladu sa MSFI. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se prospektivno u periodu u kojem je procjena izmijenjena ukoliko izmjena utiče samo na taj period ili i u periodu izmjene i u budućim periodima, ako izmjena utiče i na tekući i na buduće periode.

Ovi finansijski izvještaji su pripremljeni prema uslovima koji su postojali na dan 31. decembar 2024. godine. Uslovi u budućnosti mogu biti drugačiji od onih koji su rezultirali finansijskim informacijama objavljenim u ovim finansijskim izvještajima. Uprava kontinuirano prati povećane faktore neizvjesnosti koji mogu značajno uticati na finansijske performanse Centralne banke u narednom periodu.

Ključne pretpostavke i procjene vezane za značajne pozicije izvještaja o finansijskom položaju su prikazane u nastavku:

Poslovni model

[Napomena 3.1.1.](#): Određivanje poslovnog modela u okviru kojeg se drži finansijska imovina i procjena ugovornih uslova finansijske imovine vezanih za zahtjev „plaćanje samo glavnice i kamate“. Ove procjene određuju klasifikaciju finansijske imovine.

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Centralna banka izračunava očekivane kreditne gubitke za određene klase finansijske imovine mjerene po amortizovanom trošku i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

U 2024. godini Centralna banka je revidirala i ažurirala metodologiju obračuna očekivanih kreditnih gubitaka u dijelu određenih parametara ulaznih varijabli koje se koriste prilikom obračuna očekivanih kreditnih gubitaka za pojedine klase finansijskih instrumenata.

[Napomena 6.1.](#) opisuje pretpostavke i ažuriranja koja su korištena u određivanju ulaznih podataka u model za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući i zahtjev za budućim informacijama u izvještajnim periodima.

Fer vrijednost imovine i obaveza

Poslovna politika Centralne banke je da objavi informacije o fer vrijednosti finansijske imovine ili obaveza za koje postoje zvanične tržišne informacije ili se vrijednost može izračunati na osnovu alternativnih tehnika vrednovanja i kada se fer vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Po mišljenju Uprave Centralne banke, iznosi u finansijskim izvještajima odražavaju najvjerodostojniju i najkorisniju procjenu fer vrijednosti za potrebe finansijskog izvještavanja u skladu sa MSFI. Za više informacija o mjerenju fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obaveza pogledati [napomenu 5](#).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)**3.12. Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene (nastavak)***Amortizacija i primijenjene stope amortizacije*

Obračun amortizacije i stope amortizacije su zasnovani na procijenjenom ekonomskom korisnom vijeku trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine. Jednom godišnje Centralna banka procjenjuje ekonomski korisni vijek trajanja na osnovu postojećih pretpostavki.

Uticaj klimatskih promjena i održivog razvoja na finansijsko izvještavanje Centralne banke

Uvažavajući zahtjeve MSFI S1: Opšti zahtjevi za objavljivanje finansijskih informacija u vezi sa održivošću i MSFI S2: Objavljivanje informacija o klimatskim promjenama, Centralna banka je prepoznala rizike povezane sa održivim razvojem i klimatskim promjenama kao potencijalni izvor neizvjesnosti u budućem periodu.

Kao odgovor na prepoznate klimatske i održive neizvjesnosti, Centralna banka je intezivirala aktivnosti u smjeru stvaranja uslova za proaktivno upravljanje ovim izvorima neizvjesnosti. Tokom 2024. godine, Centralna banka je postala članica Mreže za ozelenjavanje finansijskog sistema (*eng.* The Network for Greening the Financial System - NGFS) i Mreže za održivo bankarstvo i finansije (*eng.* The Sustainable Banking and Finance Network - SBFN) koje predstavljaju dvije međunarodno priznate mreže. Članstvo u ovim mrežama omogućava unapređenje poslovnih standarda u centralnom bankarstvu i primjenu međunarodno prepoznatih najboljih praksi s ciljem zaštite životne sredine i smanjenja klimatskih rizika. Pored toga, Centralna banka je definisala politiku upravljanja izazovima klimatskih promjena čime je stvorila polaznu osnovu za proaktivno upravljanje ovim rizicima, njihovu kvantifikaciju i procjenu uticaja na finansijsko poslovanje u budućem periodu.

Na datume izvještavanja, Centralna banka smatra da ovi izvori neizvjesnosti nemaju značajan uticaj na finansijski položaj i performanse Centralne banke.

3.13. Uslovi u okruženju u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2024. godini

Poslovanje Centralne banke tokom 2024. godine odvijalo se u uslovima umjerenog oporavka globalne ekonomije i ekonomije eurozone uprkos prisutnim makroekonomskim, a posebno geopolitičkim neizvjesnostima. Odluke i najave vodećih centralnih banaka, naročito Evropske centralne banke („ECB“) značajno su uticale na uslove poslovanja i okolnosti na finansijskim tržištima eurozone. ECB je tokom 2024. godine nastavila sa ublažavanjem restriktivnih mjera monetarne politike, smanjujući ključne kamatne stope u četiri navrata - u junu, septembru, oktobru i decembru. Kamatna stopa na novčane depozite je ukupno smanjena za 100 baznih poena u 2024. godini.

Tokom 2024. godine Centralna banka je investirala i reinvestirala sredstva deviznih rezervi u okruženju povoljnih tržišnih okolnosti i uslova koji su se pozitivno odrazili na osnovne finansijske pokazatelje Centralne banke i omogućili dodatnu stabilizaciju valutnog odbora. Osnovni finansijski pokazatelji i rezultati Centralne banke na dan i za godinu koja završava 31. decembra 2024. godine imaju sljedeće vrijednosti:

Neto strana aktiva Centralne banke iznosi 1.363.695 hiljada KM na dan 31. decembar 2024. godine,

Neto dobit Centralne banke iznosi 412.600 hiljada KM za 2024. godinu,

Iznos godišnje neto dobiti koji će biti transferisan u budžet BiH iznosi 244.307 hiljada KM i predstavlja obavezu Centralne banke na dan 31. decembar 2024. godine i

Kapital Centralne banke, nakon raspodjele godišnje neto dobiti, iznosi 1.198.183 hiljade KM na dan 31. decembar 2024. godine.

Tokom 2024. godine, Centralna banka je više usmjeravala sredstva deviznih rezervi u portfolio dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i dodatno kupila 64.000 unci monetarnog zlata, dok su ostvareni kamatni prihodi po osnovu kamatonosnih komponenti deviznih rezervi bili glavni prihodovni generator neto dobiti Centralne banke za 2024. godinu.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

3. ZNAČAJNE INFORMACIJE O RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (NASTAVAK)**3.13. Uslovi u okruženju u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2024. godini (nastavak)**

Ukupni kapital Centralne banke za 2024. godinu je primarno povećan finansijskim rezultatima procesa investiranja deviznih rezervi kako kroz rast kamatnih prihoda, tako i kroz finansijske efekte promjena tržišnih vrijednosti komponenti deviznih rezervi koje se naknadno mjere po fer vrijednosti. Neto promjene fer vrijednosti dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i monetarnog zlata iznose 118.590 hiljada KM za 2024. godinu koje su, zajedno sa ostvarenom godišnjom neto dobiti, rezultirale ukupnom sveobuhvatnom dobiti od 531.190 hiljada KM.

U 2024. godini Centralna banka je zaključila sporazum sa Svjetskom bankom (*eng.* The World Bank), a po osnovu pridruživanja Partnerstvu za savjetovanje i upravljanje rezervama (*eng.* Reserve Advisory & Management Partnership – RAMP) te je dio sredstava deviznih rezervi Centralne banke preusmjeren vanjskom portfolio menadžeru na upravljanje po ovom osnovu. Na dan 31. decembar 2024. godine, vanjski portfolio menadžer je investirao povjerena sredstva deviznih rezervi u dužničke instrumente u EUR i USD valuti.

Više informacija o promjenama i analitičkim stanjima značajnih komponenti deviznih rezervi te odgovarajućim iznosima koji su uticali na neto stranu aktivu, godišnju neto dobit i kapital Centralne banke je objavljeno u sljedećim napomenama:

Napomena	Naziv
4	Aranžman valutnog odbora
8	Depoziti kod inostranih banaka
10	Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
11	Monetarno zlato
22	Neto kamatni prihodi
32	Kapital

Povećanje iznosa monetarne pasive u 2024. godini je primarno rezultat neto finansijskih efekata izvršenih transakcija kupovina i prodaja KM sa rezidentnim bankama i za deponente Centralne banke te neto deviznih uplata na račune rezervi u EUR od strane rezidentnih banaka u cilju ispunjavanja obavezne rezerve u skladu sa zahtjevima novog okvira obavezne rezerve. Pored toga, rezidentne banke su necikličnim intenzitetom podizale i vraćale KM novčanice i kovanice putem izdvojenih trezora Centralne banke što je dovelo do kumulativnog neto porasta KM novčanica i kovanica u opticaju u odnosu na 31. decembar 2023. godine, uz istovremeno neto smanjenje računa rezervi rezidentnih banaka po ovom osnovu.

Sve rezidentne banke su uredno ispunjavale obaveznu rezervu u skladu sa zakonskim propisima Centralne banke. Od 1. januara 2024. godine Centralna banka primjenjuje novi okvir obavezne rezerve za rezidentne banke. Novim okvirom su definisane i stope naknada po osnovu sredstava obaveznih rezervi koje se obračunavaju i isplaćuju rezidentnim bankama. Centralna banka nije mijenjala stope naknada tokom 2024. godine.

Više informacija o promjenama i analitičkim stanjima komponenti monetarne pasive te primijenjenoj politici obavezne rezerve Centralne banke je objavljeno u sljedećim napomenama:

Napomena	Naziv
17	Novčanice i kovanice u opticaju
18	Depoziti banaka
19	Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija
22	Neto kamatni prihodi

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

4. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA

Valutni odbor je aranžman sa fiksnim deviznim kursom koji je vezan za stabilnu stranu valutu tzv. rezervnu valutu, gdje se ukupan iznos domaće valute u svakom trenutku može slobodno konvertovati u rezervnu valutu. Svaka emitovana KM ima puno pokriće u stranoj valuti za koju je vezana prema unaprijed definisanom deviznom fiksnom kursu prema EUR valuti. Zakonom o Centralnoj banci definisano je pravilo za izdavanje valute „valutni odbor“ prema kojem je Centralna banka obavezna da obezbijedi da ukupan iznos njene monetarne pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos (izražen u KM) njenih neto deviznih rezervi.

Detalji poštovanja tog pravila su sljedeći:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Zvanične devizne rezerve		
Gotovina u stranim valutama	525.980	455.191
Depoziti kod inostranih banaka	6.786.228	8.326.590
Specijalna prava vučenja u MMF-u	4.771	2.073
Dužnički instrumenti	9.768.714	7.330.551
Monetarno zlato	555.157	175.459
UKUPNO	17.640.850	16.289.864
Obaveze prema nerezidentima	2.462	2.454
Neto devizne rezerve (Zvanične devizne rezerve umanjene za obaveze prema nerezidentima)	17.638.388	16.287.410
Monetarna pasiva		
Novčanice i kovanice u opticaju	7.959.215	7.565.108
Depoziti banaka	7.455.395	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	860.083	752.898
UKUPNO	16.274.693	15.401.241
NETO STRANA AKTIVA (Neto devizne rezerve umanjene za monetarnu pasivu)	1.363.695	886.169

Prikazani iznosi svih komponenti valutnog odbora predstavljaju njihova knjigovodstvena stanja na datume izvještavanja.

Neto strana aktiva Centralne banke je glavni finansijski indikator postizanja i održavanja stabilnosti domaće valute u BiH i njena osnovna mjera uspješnog poslovanja. Ona predstavlja dio zvaničnih deviznih rezervi, koje se mogu koristiti samo za namjene i potrebe određene Zakonom o Centralnoj banci.

Neto strana aktiva je iznos koji garantuje stabilnost domaće valute, odnosno monetarnu stabilnost i apsorbuje potencijalne finansijske rizike koji proizilaze iz upravljanja zvaničnim deviznim rezervama. Značajno poboljšane finansijske performanse Centralne banke u 2024. godini su dovele do povećanja iznosa neto strane aktive Centralne banke, kao glavnog pokazatelja stabilnosti valutnog odbora. Na dan 31. decembar 2024. godine finansijsko stanje neto strane aktive iznosi 1.363.695 hiljada KM i u potpunosti je obezbijedena stabilnost domaće valute (31. decembar 2023: 886.169 hiljada KM).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

4. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA (NASTAVAK)

Više informacija o finansijskim rizicima kojima je Centralna banka bila izložena u upravljanju zvaničnim deviznim rezervama je objavljeno u [napomeni 6](#).

Na datume izvještavanja, adekvatan nivo kapitalizovanosti Centralne banke je obezbijedio izvršavanje njenih funkcija propisanih Zakonom o Centralnoj banci. Za više informacija pogledati [napomenu 32](#).

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBAVEZA

Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom imovine ili plaćena za prenos obaveze u redovnoj transakciji između tržišnih učesnika na datum mjerenja, nezavisno od toga da li je ona vidljiva direktno ili procijenjena nekom drugom metodom vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obaveze, Centralna banka uzima u obzir karakteristike imovine ili obaveze koju bi tržišni učesnici uzeli u obzir prilikom procjenjivanja njihove cijene na datum mjerenja.

Procjenjene fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obaveza Centralne banke su određene koristeći raspoložive tržišne informacije, ukoliko ih ima, i odgovarajuće metodologije vrednovanja.

Osim toga, u svrhu finansijskog izvještavanja, mjerenje fer vrijednosti se kategoriše u Nivo 1, 2 ili 3 u zavisnosti od stepena raspoloživosti mjerenja fer vrijednosti i značaja ulaznih podataka za cjelokupno mjerenje fer vrijednosti, što je opisano u nastavku:

- Nivo 1 ulazni podaci su kotirane cijene (neprilagođene) za identičnu imovinu i obaveze na aktivnim tržištima kojima Centralna banka može pristupiti na datum mjerenja;
- Nivo 2 ulazni podaci su podaci, osim kotiranih cijena uključenih u Nivo 1, koji su bilo direktno ili indirektno raspoloživi za imovinu i obaveze; i
- Nivo 3 ulazni podaci su podaci koji nisu raspoloživi za imovinu ili obaveze.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH
OBAVEZA (NASTAVAK)

5.1. Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti

Sljedeća tabela daje analizu finansijske imovine mjerene po fer vrijednosti na svaki datum izvještavanja po nivoima hijerarhije fer vrijednosti unutar koje je mjerenje fer vrijednosti kategorizovano. Ovi iznosi predstavljaju vrijednosti koje su prikazane u izvještaju o finansijskom položaju.

U hiljadama KM

31. decembar 2024.

Finansijska imovina	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit				
Dužnički instrumenti	8.639.813	-	-	8.639.813
Monetarno zlato	555.157	-	-	555.157
UKUPNO	9.194.970	-	-	9.194.970

U hiljadama KM

31. decembar 2023.

Finansijska imovina	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit				
Dužnički instrumenti	6.150.130	-	-	6.150.130
Monetarno zlato	175.459	-	-	175.459
UKUPNO	6.325.589	-	-	6.325.589

Finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti u izvještaju o finansijskom položaju koristeći zadnje poslijepodnevne cijene koje kotiraju na aktivnom tržištu, preuzete sa zvaničnih servisa, a što odgovara Nivou 1 hijerarhije na datume izvještavanja. Za mjerenje fer vrijednosti dužničkih instrumenta koriste se tržišne cijene sa zvaničnog servisa Bloomberg, a za mjerenje fer vrijednosti monetarnog zlata koristi se cijena unce zlata preuzeta sa zvaničnog servisa Reuters.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBAVEZA (NASTAVAK)**5.2. Finansijska imovina i finansijske obaveze koji se ne mjere po fer vrijednosti**

U hiljadama KM

	31. decembar 2024.	
	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost
Finansijska imovina		
<i>Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku:</i>		
Gotovina u stranim valutama	525.980	525.980
Depoziti kod inostranih banaka	6.786.228	6.786.228
Specijalna prava vučenja u MMF-u	4.771	4.771
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.128.901	1.041.621
Ostala finansijska imovina	4.121	4.121
	<u>8.450.001</u>	<u>8.362.721</u>
<i>Finansijska imovina klasifikovana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit - izbor troška sticanja:</i>		
Ostala ulaganja	27.813	27.813
	<u>27.813</u>	<u>27.813</u>
Ukupno	8.477.814	8.390.534
Finansijske obaveze		
<i>Finansijske obaveze mjerene po amortizovanom trošku:</i>		
Novčanice i kovanice u opticaju	7.959.215	7.959.215
Depoziti banaka	7.455.395	7.455.395
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	860.083	860.083
Ostale finansijske obaveze	250.245	250.245
Ukupno	16.524.938	16.524.938

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBAVEZA (NASTAVAK)**5.2. Finansijska imovina i finansijske obaveze koji se ne mjere po fer vrijednosti (nastavak)**

U hiljadama KM

	31. decembar 2023.	
	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost
Finansijska imovina		
<i>Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku:</i>		
Gotovina u stranim valutama	455.191	455.191
Depoziti kod inostranih banaka	8.326.590	8.326.590
Specijalna prava vučenja u MMF-u	2.073	2.073
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.180.421	1.084.267
Ostala finansijska imovina	3.539	3.539
	9.967.814	9.871.660
<i>Finansijska imovina klasifikovana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – izbor troška sticanja:</i>		
Ostala ulaganja	27.813	27.813
	27.813	27.813
Ukupno	9.995.627	9.899.473
Finansijske obaveze		
<i>Finansijske obaveze mjerene po amortizovanom trošku:</i>		
Novčanice i kovanice u opticaju	7.565.108	7.565.108
Depoziti banaka	7.083.235	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	752.898	752.898
Ostale finansijske obaveze	68.423	68.423
Ukupno	15.469.664	15.469.664

Za finansijsku imovinu i finansijske obaveze koji se ne mjere po fer vrijednosti, fer vrijednost ovih komponenti je razmotrena u svrhu objavljivanja podataka o njihovoj procijenjenoj fer vrijednosti. Uprava smatra da knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine po amortizovanom trošku, ostalih ulaganja i finansijskih obaveza po amortizovanom trošku, osim dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku predstavljaju razumnu procjenu njihove fer vrijednosti na datume izvještavanja. Navedena procjena je izvršena uvažavajući specifičan položaj Centralne banke kao vrhovne monetarne vlasti koja operira po aranžmanu valutnog odbora kao i dominantnu kratkoročnost ovih komponenti. Za više informacija pogledati [napomene 6.3.](#) i [8.](#)

Na datume izvještavanja, finansijska imovina i finansijske obaveze koje se ne mjere po fer vrijednosti pripadaju nivou 2 mjerenja fer vrijednosti, osim za dužničke instrumente po amortizovanom trošku koji pripadaju nivou 1 mjerenja jer je njihova fer vrijednost utvrđena istom tehnikom mjerenja koja se koristi za dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Finansijska imovina po osnovu koje je Centralna banka izložena finansijskim rizicima (kreditni rizik, tržišni rizici i rizik likvidnosti) su:

- Gotovina u stranim valutama,
- Depoziti kod inostranih banaka (centralnih banaka, poslovnih banaka i BIS-a),
- Specijalna prava vučenja u MMF-u,
- Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit,
- Monetarno zlato,
- Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku,
- Ostala finansijska imovina (potraživanja od rezidentnih banaka, krediti zaposlenim i ostala potraživanja) i
- Ostala ulaganja.

Na upravljanje deviznim rezervama i upravljanje finansijskim rizicima u procesu upravljanja deviznim rezervama u značajnoj mjeri utiču kretanja na finansijskim tržištima, prvenstveno kretanja na finansijskom tržištu eurozone, na koje utiče veliki broj različitih faktora, od koji su najvažnije mjere ECB-a i ostalih vodećih centralnih banaka na globalnom nivou.

Sve tri ključne kamatne stope ECB su smanjivane u junu, septembru, oktobru i decembru 2024. godine. Kamatna stopa na novčane depozite (*eng.* Deposit facility rate) je sa 4,00% koliko je iznosila na početku godine, do kraja godine smanjena na 3,00%. Kamatna stopa za glavne operacije refinansiranja (*eng.* Main refinancing operations rate) smanjena je sa 4,50% na 3,15%, a kamatna stopa za mogućnost posuđivanja (*eng.* Marginal lending facility rate) smanjena je sa 4,75% na 3,40%. Glavna determinanta monetarne politike ECB je i dalje nivo inflacije u eurozoni, sa ciljem da se dostigne srednjoročni ciljani nivo inflacije od 2,00%. Upravno vijeće ECB ističe kako se, pri određivanju monetarne politike, ne opredjeljuje unaprijed za određenu dinamiku promjene stopa, nego primjenjuje pristup koji se zasniva na najskorijim dostupnim podacima. Odluke Upravnog vijeća ECB o kamatnim stopama će, kako su naveli, zavisiti o procjeni budućih inflatornih kretanja na osnovu najskorijih makroekonomskih i finansijskih podataka, te dinamici temeljne inflacije i jačini transmisije monetarne politike.

Smanjivanje ključnih kamatnih stopa u eurozoni se, kao i prethodnih godina, odrazilo na kretanje tržišnih kamatnih stopa (euribor) i tržišnih prinosa na euroobveznice u 2024. godini. Polovinom godine je došlo do izraženijeg pada prinosa obveznica zemalja članica eurozone, a prinosi obveznica kraće ročnosti su takav trend uglavnom zadržali do kraja godine. S druge strane, prinosi obveznica srednje i duže ročnosti su krajem godine zabilježili određenu korekciju na više, zbog očekivanja da naredna smanjenja kamatnih stopa ECB vjerovatno neće biti toliko intenzivna.

Pored toga, uticaj na ovakva kretanja prinosa imala su i očekivanja po pitanju buduće monetarne politike američkog Sistema federalnih rezervi (*eng.* Fed – Federal Reserve System). Američka centralna banka je tokom 2024. godine tri puta smanjila referentnu kamatnu stopu (u septembru, novembru i decembru) za ukupno 100 baznih poena.

Kriva prinosa državnih obveznica na finansijskom tržištu eurozone je i dalje inverzna u tekućem izvještajnom periodu, odnosno prinosi državnih obveznica dužih preostalih ročnosti do dospijanja i dalje su niži od kratkoročnih tržišnih prinosa i kratkoročnih kamatnih stopa na finansijskom tržištu eurozone.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od neizvršenja ugovornih obaveza od strane druge ugovorne strane ili emitenta dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom, pri čemu ugovorna strana predstavlja subjekta kod kojeg se, u skladu s propisima Centralne banke, drže ili su investirana sredstva deviznih rezervi.

Upravljanje kreditnim rizikom ostvaruje se:

- ograničavanjem obima finansijskih instrumenata,
- ograničavanjem ugovornih strana i emitenata na one s prihvatljivim kompozitnim kreditnim rejtingom,
- definisanjem ograničenja u pogledu koncentracije za investiranje kod svake pojedinačne ugovorne strane,
- ograničavanjem maksimalnog iznosa koji se može investirati u pojedinačne vrste finansijskih instrumenata,
- ograničavanjem veličine emisije pojedinačnog vrijednosnog papira i
- ograničavanjem ročnosti investiranja.

Za sredstva koja su evidentirana u vanbilansnoj evidenciji, Centralna banka nije izložena kreditnom riziku, jer sav rizik koji eventualno može rezultirati iz osnova plasmana tih sredstava snose ugovorno vlasnici sredstava (pogledati [napomene 35 i 36](#)).

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

Finansijska imovina za koju Centralna banka vrši izračun očekivanih kreditnih gubitaka obuhvata:

- depozite kod inostranih banaka,
- specijalna prava vučenja u MMF-u,
- dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit,
- dužničke instrumente po amortizovanom trošku i
- ostalu finansijsku imovinu (potraživanja od rezidentnih banaka, krediti zaposlenim i ostala potraživanja).

Osnovni kriterij za definisanje ograničenja izloženosti kreditnom riziku predstavlja kompozitni kreditni rejting. Kompozitni kreditni rejting predstavlja prosjek nivoa postojećih kreditnih rejtinga dodijeljenih određenom emitentu od strane najmanje dvije od tri kreditne rejting agencije (Standard & Poor's, Fitch Ratings ili Moody's).

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting nivoa AA minus (AA-) ili viši, Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog nivoa.

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting nivoa od BBB minus (BBB-) do A plus (A+), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku srednjeg nivoa.

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting nivoa nižeg od BBB minus (BBB-), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku visokog nivoa.

U nedostatku kreditnog rejtinga, Centralna banka procjenjuje kapacitet dužnika da uredno izmiruje dospjele ugovorne novčane obaveze.

Model umanjenja vrijednosti finansijske imovine definiše tri faze raspodjele izloženosti, u zavisnosti od nivoa kreditnog rizika kod inicijalnog priznavanja i na temelju promjena nivoa kreditnog rizika nakon inicijalnog priznavanja kao što je prikazano u nastavku:

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)**

1. Faza 1 raspodjele izloženosti – Finansijska imovina koju Centralna banka prilikom inicijalnog priznavanja tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog ili srednjeg nivoa alocira se u Fazu 1. Prema internim aktima Centralne banke, ulaganje deviznih sredstava koje podrazumijeva izlaganje kreditnom riziku visokog nivoa nije dozvoljeno. Svako ulaganje sredstava deviznih rezervi prilikom inicijalnog priznavanja alocira se u Fazu 1 raspodjele izloženosti.
2. Faza 2 raspodjele izloženosti – Ukoliko dođe do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje, finansijska imovina koja je bila alocirana u Fazu 1 prelazi u Fazu 2.
3. Faza 3 raspodjele izloženosti – Ukoliko se finansijskoj imovini dodijeli status neispunjavanja obaveza (*eng.* Default), finansijska imovina prelazi u Fazu 3.

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka vrši se ili na 12-mjesečnoj ili na cjeloživotnoj osnovi, u zavisnosti od toga koji je nivo kompozitnog kreditnog rejtinga finansijske imovine, da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od momenta inicijalnog priznavanja finansijske imovine ili je finansijska imovina kreditno umanjena.

Za finansijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 1, vrši se obračun 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka, dok se za finansijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 2 ili Fazu 3, vrši obračun cjeloživotnih očekivanih kreditnih gubitaka.

Značajno povećanje kreditnog rizika

Značajno povećanje kreditnog rizika, kao kriterija za transfer izloženosti u Fazu 2, predstavlja:

- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga za više od dva podioka u odnosu na datum inicijalnog priznavanja, osim u slučaju da se finansijska imovina i nakon smanjenja ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog nivoa na datum izvještavanja ili
- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga finansijske imovine ispod investibilnog nivoa kompozitnog kreditnog rejtinga, tj. ispod ocjene BBB minus (BBB-).

Finansijska imovina se ne može iz Faze 1 realocirati u Fazu 2 ukoliko Centralna banka smatra da dužnik koji nema dodijeljen kreditni rejting ima veliki kapacitet da uredno izmiruje dospjele ugovorne obaveze. U Fazu 2 ne može se alocirati ni finansijska imovina koja i nakon smanjenja nivoa kompozitnog kreditnog rejtinga, ima nivo AA minus (AA-) ili viši, obzirom da se tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog nivoa.

Ukoliko se finansijski instrument sastoji iz više tranši koje su inicijalno priznate u različitim periodima i koje su u različitim periodima imale različite kompozitne kreditne rejtinge, uvažavajući konzervativni pristup, kao relevantno uzima se izračunato povećanje kreditnog rizika od najvišeg podioka.

Ukoliko je do promjene ocjene kreditnog rizika došlo uslijed promjene metodologije određene kreditne rejting agencije i ne radi se o značajnom povećanju kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, izloženosti se ne klasifikuju u Fazu 2.

Centralna banka može na osnovu vlastite analize za svaki individualni finansijski instrument odrediti alokaciju tog finansijskog instrumenta u Fazu 2 ili Fazu 3. Ukoliko su otklonjeni uzroci koji su doveli do alokacije finansijske imovine u Fazu 2, izloženost se može vratiti u Fazu 1, ali minimalno 90 dana nakon otklanjanja uzroka.

Pored navedenih kriterija, klasifikacija po fazama može se vršiti i na osnovu pretpostavke da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika ukoliko plaćanje kasni 30 ili više dana, pri čemu se finansijska imovina klasifikuje u Fazu 2 (*eng.* underperforming) ukoliko plaćanje kasni 30-89 dana. Finansijska imovina se klasifikuje u Fazu 3 (*eng.* nonperforming) ukoliko plaćanje kasni 90 ili više dana.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

Definicija statusa neispunjavanja obaveza (eng. Default)

Kriterij za status neispunjavanja obaveza predstavljaju objektivni dokazi umanjjenja vrijednosti, i to posebno:

- značajne finansijske poteškoće emitenta vrijednosnog papira,
- nepoštovanje ugovornih obaveza u smislu kašnjenja po obavezama glavnice i kamate,
- eventualno restrukturiranje ili izmjena postojećih uslova servisiranja obaveza po osnovu duga proizašlog iz finansijskog instrumenta iz razloga koji se odnose na finansijske poteškoće emitenta,
- vjerovatnoća bankrota i/ili likvidacije ili drugi oblik finansijske reorganizacije i/ili
- nestanak aktivnog tržišta za trgovanje.

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka

Očekivani kreditni gubici se izračunavaju kao proizvod tri varijable: vjerovatnoće neispunjenja obaveza (eng. PD - Probability of Default), gubitka u slučaju neispunjenja obaveza (eng. LGD - Loss Given Default) i izloženosti (eng. EAD - Exposure at Default), koji se definišu kako slijedi:

- **Vjerovatnoća neispunjenja obaveza (PD)** predstavlja procjenu vjerovatnoće da druga ugovorna strana neće biti u mogućnosti da ispuni svoje obaveze po osnovu duga. U izvještajnim periodima koristio se isti način kalkulacije PD-a u skladu sa metodologijom Centralne banke za izračun očekivanih kreditnih gubitaka koja je u primjeni od 1. januara 2019. godine.

Tokom 2024. godine izvršeno je ažuriranje parametara za izračun vjerovatnoće neispunjenja obaveze (eng. default) za izloženosti prema stranim bankama i izloženosti po osnovu stranih dužničkih instrumenata, u svjetlu percepcije porasta kreditnih rizika uslijed intenziviranja geopolitičkih tenzija i njihovog uticaja na svjetsku ekonomiju. Rezultat toga je veća vjerovatnoća neispunjenja obaveze za sve izloženosti koje imaju dodjeljene suverene i korporativne rejtinge od strane vodećih svjetskih agencija za ocjenu rejtinga, što je uzrokovalo veće iznose očekivanih kreditnih gubitaka. Za izračunavanje umanjjenja vrijednosti, u skladu sa najboljim praksama u drugim centralnim bankama u regionu i u Evropskoj uniji, a koje su u obavezi primjene MSFI, Centralna banka kao parametar vjerovatnoće neispunjenja obaveza, koristi procjene na osnovu podataka iz tranzicionih matrica koje objavljuju kreditne rejting agencije i ekspertske ocjene u vidu fiksnih procenata vjerovatnoće neispunjenja obaveza.

Za izračunavanje vjerovatnoće neispunjenja obaveza procjene se rade na osnovu tranzicionih matrica za korporacije na globalnom nivou koje sadrže podatke o prosječnoj stopi jednogodišnje tranzicije odgovarajućeg dugoročnog nivoa kreditnog rejtinga u status „D“, tj. default ili status „SD“, tj. selective default. Na osnovu navedenih podataka vrše se procjene vjerovatnoće neispunjenja obaveza za izloženosti prema stranim komercijalnim bankama i stranim državama, odnosno stranim centralnim bankama i vladama, za koje je moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge. Pri procjeni vjerovatnoće neispunjenja obaveza za izloženosti prema stranim državama, odnosno stranim centralnim bankama i vladama, u obzir se uzima i prvi nenulti podatak o stopi jednogodišnje tranzicije nivoa suverenih rejtinga u status „D“, tj. default ili status „SD“, tj. selective default iz tranzicionih matrica za suverene rejtinge. Za izloženosti za koje nije moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge, u oba izvještajna perioda, koriste se ekspertske ocjene u vidu fiksnih procenata, odnosno pojednostavljeni pristup u skladu sa analizom trenutnog stanja i dosadašnjeg iskustva.

- **Gubitak u slučaju neispunjenja obaveza (LGD)** predstavlja procjenu procentualne izloženosti emitentu koja se u slučaju nastanka neispunjenja obaveza neće moći naplatiti. Za gubitak u slučaju neispunjenja obaveza se koristi konstantna vrijednost jednogodišnjeg LGD-a u iznosu od 45% u skladu s članom 161. Uredbe 575/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća od 26. juna 2013. godine (eng. Capital Requirements Regulations odnosno „CRR“).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

- **Izloženost (EAD)** predstavlja knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine, odnosno knjigovodstveno stanje na dan inicijalnog priznavanja/na datum izvještavanja.

Iznos umanjenja vrijednosti za izloženosti koje su predmet individualne procjene se računa kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine i vjerovatnoćom ponderisane sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova, diskontovane efektivnom kamatnom stopom, pri čemu se očekivani kreditni gubici diskontuju na datum izvještavanja, a ne na datum očekivanog neispunjenja obaveza ili na drugi datum.

Za potrebe određivanja značajnog povećanja kreditnog rizika i priznavanja očekivanih kreditnih gubitaka, finansijski instrumenti se mogu svrstati u skupine, i to na temelju zajedničkih karakteristika kreditnog rizika, kako bi se omogućilo lakše provođenje analize radi pravovremenog utvrđivanja značajnog povećanja kreditnog rizika.

Izračunavanje umanjenja vrijednosti za finansijske instrumente na kolektivnoj osnovi se kod izloženosti klasifikovanih u Fazu 1 vrši na 12-mjesečnom nivou, dok se za izloženosti klasifikovane u Fazu 2 izračunava cjeloživotni kreditni gubitak.

Uključivanje budućih (eng. forward-looking) informacija

Cilj umanjenja vrijednosti je priznati očekivane kreditne gubitke na cjeloživotnom periodu za finansijske instrumente kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, bez obzira da li se procjena radi na individualnoj ili kolektivnoj osnovi, uzimajući u obzir sve razumne i potkrijepljene informacije uključujući i one koje se odnose na budućnost.

U skladu sa navedenim, uključivanje budućih informacija u izračunavanje očekivanih gubitaka vrši se prilagođavanjem vjerovatnoće gubitka.

S obzirom da Centralna banka u svom portfoliju ima finansijske instrumente od izdavaoca različitih i po strukturi, kao i geografskoj rasprostranjenosti, s ciljem uključivanja budućih (eng. forward-looking) informacija pri izračunavanju očekivanih kreditnih gubitaka, Centralna banka se oslanja na predviđanja promjene rejtinga (eng. outlook) za pojedine instrumente odnosno izdavaoce.

Predviđanje smjera kretanja rejtinga na izračunatu vjerovatnoću gubitka: pozitivno, stabilno ili negativno predviđanje od strane tri najveće rejting agencije je uključeno u vjerovatnoću neispunjenja obaveza po principu jednakih vjerovatnoća.

Centralna banka za ocjenu umanjenja vrijednosti koristi individualni i kolektivni pristup.

S obzirom na strukturu i klasifikaciju portfolija, Centralna banka će svaku izloženost za koju se utvrdi objektivno umanjenje vrijednosti, odnosno status neispunjenja obaveza, posmatrati kao individualno značajnu izloženost i primjenjivati individualnu procjenu. Za individualni pristup ocjeni umanjenja vrijednosti koristi se ocjena kroz tri različita scenarija. Za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka nije nužno odrediti svaki mogući scenario, ali je potrebno uzeti u obzir rizik ili vjerovatnoću nastanka kreditnog gubitka na način koji odražava vjerovatnoću nastanka kreditnog gubitka i vjerovatnoću izostanka kreditnog gubitka, čak i kada je vjerovatnoća nastanka veoma mala.

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku

Sljedeća tabela prikazuje usklađivanje između početnog i zaključnog stanja umanjenja vrijednosti i rezervacija za finansijsku imovinu na datume izvještavanja:

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)

U hiljadama KM

	2024.				2023.			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
1. Depoziti kod inostranih banaka								
Na dan 1. januar	1.657	-	-	1.657	1.850	-	-	1.850
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	10.472	-	-	10.472	13.096	-	-	13.096
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(183)	-	-	(183)	(139)	-	-	(139)
Otpuštanja zbog prestanka priznavanja oročenih depozita	(9.615)	-	-	(9.615)	(13.150)	-	-	(13.150)
Na dan 31. decembar	2.331	-	-	2.331	1.657	-	-	1.657
2. Specijalna prava vučenja u MMF-u								
Na dan 1. januar	-	-	-	-	-	-	-	-
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-
Na dan 31. decembar	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit								
Na dan 1. januar	904	-	-	904	910	-	-	910
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	2.299	-	-	2.299	619	-	-	619
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(46)	-	-	(46)	(28)	-	-	(28)
Otpuštanja zbog dospjelih instrumenata	(606)	-	-	(606)	(492)	-	-	(492)
Neto povećanja tokom godine	1.647	-	-	1.647	99	-	-	99
Neto otpuštanja zbog prodatih instrumenata	(37)	-	-	(37)	(105)	-	-	(105)
Na dan 31. decembar	2.514	-	-	2.514	904	-	-	904

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)

U hiljadama KM

	2024.				2023.			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
4. Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku								
Na dan 1. januar	219	-	-	219	225	-	-	225
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	199	-	-	199	3	-	-	3
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(12)	-	-	(12)	(9)	-	-	(9)
Otpuštanja zbog dospelih instrumenata	(26)	-	-	(26)	-	-	-	-
Na dan 31. decembar	380	-	-	380	219	-	-	219
5. Ostala finansijska imovina								
Na dan 1. januar	6	-	601	607	6	-	601	607
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	6	-	-	6	7	-	-	7
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(6)	-	-	(6)	(7)	-	-	(7)
Na dan 31. decembar	6	-	601	607	6	-	601	607
Ukupno početno stanje na dan 1. januar	2.786	-	601	3.387	2.991	-	601	3.592
Ukupno neto povećanja / (otpuštanja) očekivanih kreditnih gubitaka tokom godine	2.445	-	-	2.445	(205)	-	-	(205)
Ukupno zaključno stanje na dan 31. decembar	5.231	-	601	5.832	2.786	-	601	3.387

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika

a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Finansijska imovina koja je predmet umanjenja

Slijedeća tabela prikazuje maksimalnu izloženost finansijske imovine Centralne banke kreditnom riziku na datume izvještavanja, analiziranu po klasama finansijskih instrumenata za koje se očekivani kreditni gubici računaju i priznaju:

	31. decembar 2024.			31. decembar 2023.				
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
U hiljadama KM								
Klase finansijskih instrumenata								
Gotovina u stranim valutama								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	525.980	-	-	525.980	455.191	-	-	455.191
Umanjenje vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	525.980	-	-	525.980	455.191	-	-	455.191
Depoziti kod inostranih banaka								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	6.788.559	-	-	6.788.559	8.328.247	-	-	8.328.247
Umanjenje vrijednosti	(2.331)	-	-	(2.331)	(1.657)	-	-	(1.657)
Knjigovodstvena vrijednost	6.786.228	-	-	6.786.228	8.326.590	-	-	8.326.590
Specijalna prava vučenja u MMF-u								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	4.771	-	-	4.771	2.073	-	-	2.073
Umanjenje vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	4.771	-	-	4.771	2.073	-	-	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti								
kroz ostalu sveobuhvatnu dobit								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	8.639.813	-	-	8.639.813	6.150.130	-	-	6.150.130
Rezervacije za očekivane kreditne gubitke (priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti)	2.514	-	-	2.514	904	-	-	904
Bruto knjigovodstvena vrijednost	8.639.813	-	-	8.639.813	6.150.130	-	-	6.150.130

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

U hiljadama KM Klase finansijskih instrumenata	31. decembar 2024.			31. decembar 2023.				
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	1.129.281	-	-	1.129.281	1.180.640	-	-	1.180.640
Umanjenje vrijednosti	(380)	-	-	(380)	(219)	-	-	(219)
Knjigovodstvena vrijednost	1.128.901	-	-	1.128.901	1.180.421	-	-	1.180.421
Ostala finansijska imovina								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	4.127	-	601	4.728	3.545	-	601	4.146
Umanjenje vrijednosti	(6)	-	(601)	(607)	(6)	-	(601)	(607)
Knjigovodstvena vrijednost	4.121	-	-	4.121	3.539	-	-	3.539

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)****b) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Finansijski instrumenti koji nisu predmet umanjenja**

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Knjigovodstvene vrijednosti		
Monetarno zlato	555.157	175.459
Ostala ulaganja	27.813	27.813
UKUPNO	582.970	203.272

Centralna banka ne drži kolaterale i ostala založna sredstva u cilju pokrivanja kreditnog rizika. Na dan 31. decembar 2024. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 601 hiljade KM (Na dan 31. decembar 2023. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 601 hiljade KM).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Koncentracija prema kreditnom rejtingu

Sljedeće tabele predstavljaju analizu koncentracije finansijske imovine Centralne banke prema kompozitnom kreditnom rejtingu ugovorne strane na datume izvještavanja:

U hiljadama KM

31. decembar 2024.

Kreditni rejting	Gotovina u stranim valutama	Depoziti kod inostranih banaka	Specijalna prava vučenja u MMF-u	Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu		Monetarno zlatu	Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	Ostala finansijska imovina	Ostala ulaganja	Ukupno
				dobit	trošku					
AAA	-	3.590.164	-	-	2.413.995	-	142.730	-	-	6.146.889
AA+	-	601	-	-	1.830.820	-	285.063	-	-	2.116.484
AA	-	8.625	-	-	61.464	-	55.400	-	-	125.489
AA-	-	1.406.504	-	-	2.778.154	-	316.143	-	-	4.500.801
A+	-	877.999	-	-	-	-	-	-	-	877.999
A	-	472.428	-	-	131.506	-	41.279	-	-	645.213
A-	-	-	-	-	781.479	-	192.408	-	-	973.887
II ¹	-	432.238	4.771	-	-	555.157	-	-	27.813	1.019.979
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	-	642.395	-	96.258	-	-	738.653
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez rejtinga	525.980	-	-	-	-	-	-	4.728	-	530.708
Ukupno	525.980	6.788.559	4.771	8.639.813	555.157	555.157	1.129.281	4.728	27.813	17.676.102
Umanjenje vrijednosti	-	(2.331)	-	-	-	-	(380)	(607)	-	(3.318)
UKUPNO	525.980	6.786.228	4.771	8.639.813 ²	555.157	555.157	1.128.901	4.121	27.813	17.672.784

¹ Međunarodne institucije (*eng.* International institutions)

² Rezervacije za očekivane kreditne gubitke ne umanjuju bruto knjigovodstvenu vrijednost dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

U hiljadama KM

										31. decembar 2023.
Kreditni rejting	Gotovina u stranim valutama	Depoziti kod inostranih banaka	Specijalna prava vučenja u MMF-u	Dužnički instrumenti po vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Monetarno zlato	Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	Ostala finansijska imovina	Ostala ulaganja	Ukupno	
AAA	-	3.914.210	-	2.015.799	-	141.871	-	-	6.071.880	
AA+	-	431	-	653.467	-	283.696	-	-	937.594	
AA	-	836.324	-	1.578.434	-	221.715	-	-	2.636.473	
AA-	-	806.995	-	723.414	-	146.741	-	-	1.677.150	
A+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
A	-	2.224.953	-	37.616	-	41.528	-	-	2.304.097	
A-	-	-	-	683.479	-	191.383	-	-	874.862	
II ³	-	545.334	2.073	-	175.459	-	-	27.813	750.679	
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
BBB	-	-	-	457.921	-	153.706	-	-	611.627	
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bez rejtinga	455.191	-	-	-	-	-	4.146	-	459.337	
Ukupno	455.191	8.328.247	2.073	6.150.130	175.459	1.180.640	4.146	27.813	16.323.699	
Umanjenje vrijednosti	-	(1.657)	-	-	-	(219)	(607)	-	(2.483)	
UKUPNO	455.191	8.326.590	2.073	6.150.130⁴	175.459	1.180.421	3.539	27.813	16.321.216	

³ Međunarodne institucije (eng. International institutions)

⁴ Rezervacije za očekivane kreditne gubitke ne umanjuju bruto knjigovodstvenu vrijednost dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Geografska koncentracija rizika finansijske imovine sa izloženošću kreditnom riziku

Sljedeće tabele daju informaciju o izloženosti finansijske imovine Centralne banke kreditnom riziku po bruto knjigovodstvenim vrijednostima, razvrstano po geografskim regijama na datume izvještavanja. Za potrebe ove objave, Centralna banka je razvrstala izloženosti po regijama na osnovu domicilne zemlje ugovorne strane:

31. decembar 2024. godine

U hiljadama KM	EU zemlje	Zemlje		Ukupno
		nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	
Gotovina u stranim valutama	-	-	525.980	525.980
Depoziti kod inostranih banaka	3.834.332	2.954.227	-	6.788.559
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	4.771	-	4.771
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	8.553.500	86.313	-	8.639.813
Monetarno zlato	-	555.157	-	555.157
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.129.281	-	-	1.129.281
Ostala finansijska imovina	-	-	4.728	4.728
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ukupno	13.517.123	3.628.271	530.708	17.676.102
Umanjenje vrijednosti				(3.318)
UKUPNO				17.672.784

31. decembar 2023. godine

U hiljadama KM	EU zemlje	Zemlje		Ukupno
		nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	
Gotovina u stranim valutama	-	-	455.191	455.191
Depoziti kod inostranih banaka	4.967.125	3.361.122	-	8.328.247
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	2.073	-	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	6.150.130	-	-	6.150.130
Monetarno zlato	-	175.459	-	175.459
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.180.640	-	-	1.180.640
Ostala finansijska imovina	-	-	4.146	4.146
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ukupno	12.297.905	3.566.457	459.337	16.323.699
Umanjenje vrijednosti				(2.483)
UKUPNO				16.321.216

Analiza kamatonosnih komponenti deviznih rezervi prema pojedinačnoj zemlji u kojoj su sredstva investirana je objavljena u [napomenama 8, 10 i 12](#).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Tržišni rizik**

Tržišni rizik je rizik od promjene tržišne vrijednosti finansijske imovine i instrumenata uslijed promjene uslova na finansijskim tržištima. Tržišni rizici sa kojima se Centralna banka susreće u svom poslovanju su: devizni rizik, kamatni rizik i rizik cijene zlata. Cilj upravljanja tržišnim rizicima je kontrola i upravljanje rizicima u okviru prihvatljivih parametara, s ciljem optimizacije povrata.

U svrhu kvantifikacije efekata tržišnog rizika na vrijednost deviznih rezervi Centralna banka koristi koncept „vrijednosti pod rizikom“ (VaR – Value at Risk). Vrijednost pod rizikom predstavlja statističku mjeru koja pokazuje najveći mogući gubitak portfolija deviznih rezervi koji može nastati uslijed promjene cijena finansijskih instrumenata i promjene deviznih kursa, uz određeni nivo pouzdanosti za određeni vremenski interval. Vrijednost VaR za tržišni rizik se izračunava analitičkom (parametarskom) metodom, na osnovu srednje vrijednosti dobitka/gubitka ili stope prinosa posmatranog portfolija i standardne devijacije posmatranih podataka. Centralna banka pri obračunu VaR primjenjuje nivo pouzdanosti od 99% za vremenski interval od deset dana.

Za izračunavanje vrijednosti VaR portfolija deviznih rezervi Centralne banke, uzimaju se u obzir sve pozicije u portfoliju deviznih rezervi koje su izložene tržišnim rizicima, odnosno deviznom, kamatnom i cjenovnom riziku. Na dan 31. decembar 2024. godine, izloženost deviznih rezervi Centralne banke (VaR uz nivo pouzdanosti 99% za vremenski interval od deset dana) koja uključuje promjene cijena finansijskih instrumenata i promjene deviznih kursa u odnosu na KM, iznosi 73.590 hiljada KM (2023: 29.493 hiljade KM), što predstavlja ekvivalent 0,42% ukupne finansijske imovine (2023: 0,18% ukupne finansijske imovine).

Vrijednost pod rizikom u odnosu na 2023. godinu je povećana prvenstveno zbog povećanog rizika promjene eurske cijene monetarnog zlata (doprinos porastu VaR je 63,13%) i zbog povećanja kamatnog rizika portfolija deviznih rezervi Centralne banke (doprinos porastu VaR je 36,03%).

Vrijednosti VaR na datume izvještavanja izračunati su kao zbir komponentalnih vrijednosti VaR:

- za dio dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i depozita kod inostranih banaka (devizni VaR koji proističe iz promjene deviznih kursa),
- za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (kamatni VaR koji proističe iz promjene tržišnih prinosa, odnosno promjene tržišne cijene dužničkih instrumenata) i
- za monetarno zlato (VaR zbog promjene eurske tržišne cijene monetarnog zlata).

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Kamatni rizik	37.528	21.641
Rizik promjene eurske cijene monetarnog zlata	35.314	7.477
Devizni rizik	748	375
Ukupno VaR	73.590	29.493

6.2.1. Devizni rizik

Devizni rizik je rizik promjene vrijednosti devizne imovine i obaveza uslijed promjene deviznog kursa. Centralna banka je izložena deviznom riziku kroz transakcije u stranim valutama. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture imovine i obaveza Centralne banke, kao i postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost deviznom riziku.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Tržišni rizik (nastavak)****6.2.1. Devizni rizik (nastavak)**

Upravljanje i kontrolu deviznog rizika Centralna banka obezbjeđuje strogim poštovanjem odredbi Zakona o Centralnoj banci i internim aktima Centralne banke.

Najveći dio zvaničnih deviznih rezervi drži se u EUR, a maksimalan iznos koji se može držati u drugim konvertibilnim valutama osim EUR ne može biti veći od 50% od ukupnog iznosa nesmanjenog kapitala i rezervi Centralne banke.

Sljedeće tabele prikazuju deviznu poziciju Centralne banke na dan 31. decembar 2024. i 31. decembar 2023. godine:

31. decembar 2024.					
U hiljadama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	525.980	-	-	-	525.980
Depoziti kod inostranih banaka	6.761.143	17.083	8.002	-	6.786.228
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-	4.771	-	4.771
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	8.553.500	86.313	-	-	8.639.813
Monetarno zlato	555.157	-	-	-	555.157
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.128.901	-	-	-	1.128.901
Ostala finansijska imovina	66	-	-	4.055	4.121
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno finansijska imovina	17.524.757	103.396	12.773	31.858	17.672.784
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	7.959.215	7.959.215
Depoziti banaka	623.510	-	-	6.831.885	7.455.395
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	860.083	860.083
Ostale finansijske obaveze	745	263	1	249.236	250.245
Ukupno finansijske obaveze	624.255	263	1	15.900.419	16.524.938
NETO DEVIZNA POZICIJA	16.900.502	103.133	12.772	(15.868.561)	1.147.846

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Tržišni rizik (nastavak)****6.2.1. Devizni rizik (nastavak)**

31. decembar 2023.					
U hiljadama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	455.191	-	-	-	455.191
Depoziti kod inostranih banaka	8.313.378	6.829	6.383	-	8.326.590
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-	2.073	-	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	6.150.130	-	-	-	6.150.130
Monetarno zlato	175.459	-	-	-	175.459
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.180.421	-	-	-	1.180.421
Ostala finansijska imovina	63	-	-	3.476	3.539
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno finansijska imovina	16.274.652	6.829	8.456	31.279	16.321.216
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	7.565.108	7.565.108
Depoziti banaka	-	-	-	7.083.235	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	752.898	752.898
Ostale finansijske obaveze	561	23	1	67.838	68.423
Ukupno finansijske obaveze	561	23	1	15.469.079	15.469.664
NETO DEVIZNA POZICIJA	16.274.091	6.806	8.455	(15.437.800)	851.552

Centralna banka nije izložena riziku promjene kursa EUR zbog aranžmana valutnog odbora čime je KM vezana za EUR po kursu 1 EUR = 1,95583 KM.

6.2.2. Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik promjene tržišne vrijednosti finansijske imovine uslijed nepovoljnih kretanja kamatnih stopa.

Kamatnim rizikom se upravlja propisivanjem ciljanog modifikovanog trajanja investiranih deviznih rezervi, praćenjem vrijednosti pod rizikom, te odabirom odgovarajućeg tržišnog indeksa koji, uz neophodna prilagođavanja, predstavlja referentni portfolio (benčmark) i propisivanjem maksimalnog iznosa dozvoljenog odstupanja povrata portfolija od povrata njemu odgovarajućeg benčmarka (greška praćenja).

Ciljano modifikovano trajanje se odgovarajućim propisima Centralne banke skraćuje ili produžuje, u zavisnosti od aktuelne strukture portfolija deviznih rezervi, aktuelnih tržišnih uslova i dostupnih očekivanja i prognoza, a u skladu sa strateškim opredjeljenjem da je maksimalan dozvoljeni rok investiranja dužničkih instrumenata sa fiksnim prihodom deset godina, a maksimalan dozvoljeni rok investiranja depozita kod inostranih banaka je jedna godina.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Tržišni rizik (nastavak)****6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)**

Prema propisima važećim na datume izvještavanja, ciljano modifikovano trajanje ukupnog portfolija deviznih rezervi kojim upravlja Centralna banka iznosi 1,10 godina, uz dozvoljena odstupanja +/- 0,40 godina, dok ciljano modifikovano trajanje portfolija dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sa preostalim rokom do dospeljeća dužim od godinu dana iznosi 2,20 godina uz dozvoljena odstupanja +/- 0,30 godina

Za sredstva deviznih rezervi koja su povjerena na upravljanje vanjskom portfolio menadžeru po osnovu sporazuma zaključenog sa Svjetskom bankom u okviru RAMP programa, dozvoljena odstupanja modifikovanog trajanja su +/- 0,25 godina od odgovarajućih benčmarka za USD i EUR portfolio dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ([napomena 10](#)).

Centralna banka kao osnovnu mjeru izloženosti kamatnom riziku koristi modifikovano trajanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Modifikovano trajanje je mjera osjetljivosti cijene finansijskog instrumenta na promjenu kamatne stope, odnosno tržišnog prinosa dužničkog instrumenta. Modifikovano trajanje se izražava kao broj godina i što je trajanje duže, veći je i kamatni rizik. Modifikovano trajanje portfolija se izračunava kao ponderisani prosjek dospeljeća novčanih tokova pojedinačnih finansijskih instrumenata u portfoliju, pri čemu je ponder sadašnja vrijednost novčanog toka. Tokom četvrtog tromjesečja 2024. godine modifikovano trajanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, uključujući sredstva deviznih rezervi koja su povjerena na upravljanje vanjskom portfolio menadžeru, je blago produženo i iznosi 1,35 godina na dan 31. decembar 2024. godine (31. decembar 2023. godine: 0,97 godina), s obzirom da je poboljšana stabilnost valutnog odbora.

Sljedeće tabele prikazuju izloženost Centralne banke kamatnom riziku na datume izvještavanja, po knjigovodstvenoj vrijednosti instrumenata, kategorizovane (razvrstane u razrede ročnosti) prema kriteriju datuma ponovnog određivanja kamatnih stopa u skladu sa ugovornim aranžmanima (ugovorni novčani tokovi, kao npr. isplate kupona) ili datumom dospeljeća instrumenata. U skladu s tim, kriterij za razvrstavanje instrumenata u razrede ročnosti za kuponske dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je datum dospeljeća prve naredne isplate kupona, dok se diskontni dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, te dužnički instrumenti po amortizovanom trošku i depoziti kod inostranih banaka razvrstavaju u razrede ročnosti prema datumu dospeljeća instrumenta:

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

31. decembar 2024.

U hiljadama KM

	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	-	-	525.980	525.980
Depoziti kod inostranih banaka	6.193.032	571.034	-	-	22.162	6.786.228
Specijalna prava vučenja u MMF-u	4.742	-	-	-	29	4.771
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	2.986.605	5.602.376	-	-	50.832	8.639.813
Monetarno zlato	-	-	-	-	555.157	555.157
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	-	58.664	231.159	836.608	2.470	1.128.901
Ostala finansijska imovina	-	-	-	-	4.121	4.121
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno finansijska imovina	9.184.379	6.232.074	231.159	836.608	1.188.564	17.672.784
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	-	7.959.215	7.959.215
Depoziti banaka	7.454.281	-	-	-	1.114	7.455.395
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	-	860.083	860.083
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	-	250.245	250.245
Ukupno finansijske obaveze	7.454.281	-	-	-	9.070.657	16.524.938
KAMATNA NEUSKLADENOST	1.730.098	6.232.074	231.159	836.608	(7.882.093)	1.147.846

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

31. decembar 2023.						
U hiljadama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	-	-	455.191	455.191
Depoziti kod inostranih banaka	7.465.786	824.722	-	-	36.082	8.326.590
Specijalna prava vučenja u MMF-u	2.053	-	-	-	20	2.073
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	1.321.372	4.827.264	-	-	1.494	6.150.130
Monetarno zlato	-	-	-	-	175.459	175.459
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	-	58.271	153.916	965.658	2.576	1.180.421
Ostala finansijska imovina	-	-	-	-	3.539	3.539
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno finansijska imovina	8.789.211	5.710.257	153.916	965.658	702.174	16.321.216
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	-	7.565.108	7.565.108
Depoziti banaka	7.082.560	-	-	-	675	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	-	752.898	752.898
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	-	68.423	68.423
Ukupno finansijske obaveze	7.082.560	-	-	-	8.387.104	15.469.664
KAMATNA NEUSKLAĐENOST	1.706.651	5.710.257	153.916	965.658	(7.684.930)	851.552

Analiza osjetljivosti bazirana na scenarijima predefinisanih promjena tržišnih prinosa

U svrhu kvantifikacije efekata izloženosti deviznih rezervi kamatnom riziku, kao dopunu VaR analize, koristi se stres test (analiza osjetljivosti) koji na bazi modifikovanog trajanja portfolija dužničkih instrumenata predviđa mogući efekat promjene kamatnih stopa (tržišnih prinosa) na finansijsku imovinu Centralne banke.

Za Centralnu banku je najvažniji scenario mogući neočekivani skok kamatnih stopa (pad tržišnih cijena dužničkih instrumenata), tako da se izračunava uticaj na finansijsku imovinu u slučaju porasta kamatnih stopa (pomjeranja krive prinosa na euro obveznice na gore) prema pretpostavljenom scenariju (predefinisani porasti).

Analiza osjetljivosti na kamatni rizik bazirana na scenarijima predefinisanih promjena tržišnih prinosa (kamatnih stopa) izraženih u baznim poenima (b.p.) pokazuje koji su efekti promjene nivoa krive prinosa obveznica u eurozoni (kriva prinosa na euro obveznice) na vrijednost finansijske imovine banke na izvještajne datume.

Efekti promjene nivoa krive prinosa na euro obveznice predstavljaju pad tržišnih vrijednosti dužničkih instrumenata za predefinisane poraste kamatnih stopa za 1, 50, 100 ili 200 baznih poena. Ova analiza pretpostavlja da su sve ostale varijable nepromijenjene na posmatrane izvještajne datume.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Tržišni rizik (nastavak)****6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)**Analiza osjetljivosti - scenariji pretpostavljenih promjena tržišnih prinosa na dan 31. decembar 2024.

Promjena tržišnih prinosa	+/- 1 b.p.	+/- 50 b.p.	+/- 100 b.p.	+/- 200 b.p.
Promjena finansijske imovine (u hiljadama KM)	(1.048)/1.048	(52.419)/52.419	(104.837)/104.837	(209.674)/209.674

Analiza osjetljivosti - scenariji pretpostavljenih promjena tržišnih prinosa na dan 31. decembar 2023.

Promjena tržišnih prinosa	+/- 1 b.p.	+/- 50 b.p.	+/- 100 b.p.	+/- 200 b.p.
Promjena finansijske imovine (u hiljadama KM)	(595)/595	(29.739)/29.739	(59.478)/59.478	(118.957)/118.957

U slučaju scenarija pomjeranja krive prinosa na euro obveznice na gore za 1 b.p. (0,01%), finansijska imovina Centralne banke bi na dan 31. decembar 2024. godine bila smanjena za 1.048 hiljada KM (Na dan 31. decembar 2023. godine: 595 hiljada KM).

U slučaju scenarija pomjeranja krive prinosa na euro obveznice na dole za 1 b.p. (0,01%), finansijska imovina Centralne banke bi na dan 31. decembar 2024. godine bila veća za 1.048 hiljada KM (Na dan 31. decembar 2023. godine: 595 hiljada KM).

Efekti na vrijednost finansijske imovine u slučaju scenarija većih pomjeranja (+/- 50 b.p., +/- 100 b.p., ili +/-200 b.p.) krive prinosa na euro obveznice, bili bi proporcionalni efektima promjene vrijednosti finansijske imovine uzrokovanim navedenim pomjeranjima krive prinosa za +/- 1 b.p. (+/- 0,01%).

6.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se odnosi na moguće poteškoće u brzom likvidaciji dijela imovine, što je moguće u situaciji u kojoj su tržišni uslovi nepovoljni i također i kada dođe do nepoželjnog kretanja cijena.

Likvidnost portfolija deviznih rezervi je obezbjeđena držanjem dovoljnog iznosa likvidnih instrumenata u portfoliju.

Pod pojmom likvidne imovine definiše se imovina čija konverzija u novčana sredstva podrazumijeva minimalne transakcijske troškove i čija je vrijednost najbliža tržišnoj vrijednosti.

S obzirom na obavezu garantovanja konvertibilnosti KM, dnevna likvidnost mora biti obezbjeđena ročnom usklađenošću deviznih rezervi Centralne banke.

Okvir za likvidnost treba da uskladi prognozirane potencijalne potrebe za likvidnošću sa odgovarajućim likvidnim instrumentima. Likvidnost svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta podobnog za investiranje treba da bude razmotrena na odgovarajući način prije nego što se izvrši investiranje u taj instrument.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

Analiza ročnosti

Ročnost finansijskih obaveza Centralne banke na datume izvještavanja prikazana je u tabelama u nastavku na osnovu preostalog ugovornog dospeljeća od datuma izvještavanja.

Novčanice i kovanice u opticaju su raspoređene u period do tri mjeseca.

31. decembar 2024.						
U hiljadama KM	Do 3	Od 3	Od 1	Preko 3	Bez	Ukupno
	mjeseca	do 12	do 3	godine	određenog	
		mjeseci	godine	godine	dospeljeća	
Novčanice i kovanice u opticaju	7.959.215	-	-	-	-	7.959.215
Depoziti banaka	7.455.395	-	-	-	-	7.455.395
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	860.083	-	-	-	-	860.083
Ostale finansijske obaveze	5.938	244.307	-	-	-	250.245
UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	16.280.631	244.307	-	-	-	16.524.938

31. decembar 2023.						
U hiljadama KM	Do 3	Od 3	Od 1	Preko 3	Bez	Ukupno
	mjeseca	do 12	do 3	godine	određenog	
		mjeseci	godine	godine	dospeljeća	
Novčanice i kovanice u opticaju	7.565.108	-	-	-	-	7.565.108
Depoziti banaka	7.083.235	-	-	-	-	7.083.235
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	752.898	-	-	-	-	752.898
Ostale finansijske obaveze	4.104	64.319	-	-	-	68.423
UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	15.405.345	64.319	-	-	-	15.469.664

Kamatonosne komponente deviznih rezervi, analizirane prema njihovoj preostaloj ugovorenoj ročnosti u odnosu na datume izvještavanja, su objavljene u [napomenama 8, 10 i 12](#).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

7. GOTOVINA U STRANIM VALUTAMA

Gotovina u stranim valutama predstavlja gotovinu koja se drži u trezorima Centralne banke. Na datum izvještavanja, ukupan iznos gotovine u stranim valutama se drži u EUR valuti (31. decembar 2023. godine: Ukupan iznos gotovine u stranim valutama se držao u EUR valuti).

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima gotovina u stranim valutama je uključena u novac i novčane ekvivalente ([napomena 33](#)).

8. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA

Depoziti kod inostranih banaka predstavljaju investirana sredstva deviznih rezervi Centralne banke koja se drže na računima inostranih banaka i međunarodnih finansijskih institucija. Depoziti kod inostranih banaka uključuju depozite po viđenju i oročene depozite i drže se kod inostranih banaka zemalja eurozone i zemalja van eurozone ([napomena 6.1.2](#)).

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima, depoziti u stranoj valuti po viđenju i depoziti u stranoj valuti sa rokom dospijeca do tri mjeseca ili kraće, od datuma sticanja, su uključeni u novac i novčane ekvivalente. Naredna tabela prikazuje analizu depozita kod inostranih banaka za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Depoziti po viđenju	1.547.796	1.811.641
Oročeni depoziti do 3 mjeseca ili kraće od datuma sticanja	3.575.469	4.744.565
Umanjenje vrijednosti	(1.884)	(1.486)
Uključeno u novac i novčane ekvivalente (napomena 33)	5.121.381	6.554.720
Oročeni depoziti preko 3 mjeseca od datuma sticanja	1.665.294	1.772.041
Umanjenje vrijednosti	(447)	(171)
Ukupno	1.664.847	1.771.870
UKUPNO	6.786.228	8.326.590

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

8. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA (NASTAVAK)

Naredna tabela prikazuje stanja oročenih depozita i depozita po viđenju sa analitičkim prikazom po valuti držanja:

	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
U hiljadama KM		
Oročeni depoziti:		
EUR	5.240.763	6.512.976
USD	-	3.630
	5.240.763	6.516.606
Umanjenje vrijednosti	(2.117)	(1.520)
Ukupno	5.238.646	6.515.086
Depoziti po viđenju:		
EUR	1.522.704	1.802.057
USD	17.087	3.199
CHF	5.893	4.325
GBP	2.112	2.060
	1.547.796	1.811.641
Umanjenje vrijednosti	(214)	(137)
Ukupno	1.547.582	1.811.504
UKUPNO	6.786.228	8.326.590

Prosječne kamatne stope na oročene depozite denominovane u EUR valuti u 2024. godini se kreću u rasponu od 2,21% do 4,03% godišnje (2023: Prosječne kamatne stope na oročene depozite denominovane u EUR valuti su se kretale u rasponu od 1,95% do 4,12% godišnje).

Prosječne kamatne stope na depozite po viđenju denominovane u EUR valuti u 2024. godini se kreću u rasponu od 0,00% do 4,00% godišnje (2023: Prosječne kamatne stope na depozite po viđenju denominovane u EUR valuti su se kretale u rasponu od 0,00% do 4,00% godišnje).

Depoziti kod inostranih banaka uključuju obračunatu kamatu u iznosu od 22.162 hiljade KM na dan 31. decembar 2024. godine (31. decembar 2023. godine: Uključivali su neto obračunatu kamatu u iznosu od 36.082 hiljade KM).

Prosječna stopa efektivnog prinosa na depozite kod inostranih banaka iznosi 3,73% za 2024. godinu (2023: Prosječna stopa efektivnog prinosa je iznosila 3,19%).

Naredna tabela prikazuje analizu oročenih depozita kod inostranih banaka prema preostaloj ugovorenoj ročnosti u odnosu na datume izvještavanja:

	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
U hiljadama KM		
Do mjesec dana	3.625.697	3.983.673
Od jednog do dva mjeseca	514.532	960.845
Od dva do tri mjeseca	526.785	738.995
Od tri do četiri mjeseca	267.875	298.167
Od četiri do dvanaest mjeseci	305.874	534.926
Ukupno	5.240.763	6.516.606
Umanjenje vrijednosti	(2.117)	(1.520)
UKUPNO	5.238.646	6.515.086

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

8. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA (NASTAVAK)

Analiza depozita kod inostranih banaka prema vrsti finansijske institucije u kojoj su sredstva investirana data je sljedećom tabelom:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Inostrane komercijalne banke		
Oročeni depoziti	1.906.111	2.739.866
Prekonoćni depoziti	1.493.276	1.199.902
Depoziti po viđenju	14.213	4.506
	3.413.600	3.944.274
Inostrane centralne banke		
Oročeni depoziti	1.423.857	2.038.953
Prekonoćni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	1.518.864	1.799.686
	2.942.721	3.838.639
Međunarodne finansijske institucije		
Oročeni depoziti	417.519	537.885
Prekonoćni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	14.719	7.449
	432.238	545.334
Ukupno	6.788.559	8.328.247
Umanjenje vrijednosti (napomena 6.1.1.)	(2.331)	(1.657)
UKUPNO	6.786.228	8.326.590

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za depozite kod inostranih banaka na datume izvještavanja je objavljeno u [napomeni 6.1.2.](#)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

8. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA (NASTAVAK)

Depoziti kod inostranih banaka, analizirani prema zemlji u kojoj su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tabelom:

U hiljadama KM		31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Švicarska			
	Oročeni depoziti	2.472.067	2.257.205
	Depoziti po viđenju	14.719	7.449
		2.486.786	2.264.654
Njemačka			
	Oročeni depoziti	117.388	-
	Depoziti po viđenju	1.516.489	1.052.667
		1.633.877	1.052.667
Francuska			
	Oročeni depoziti	1.405.081	1.682.242
	Depoziti po viđenju	2.180	278.492
		1.407.261	1.960.734
Luksemburg			
	Oročeni depoziti	779.388	1.481.122
	Depoziti po viđenju	2.940	374.134
		782.328	1.855.256
Velika Britanija			
	Oročeni depoziti	466.839	1.096.037
	Depoziti po viđenju	-	-
		466.839	1.096.037
Belgija			
	Oročeni depoziti	-	-
	Depoziti po viđenju	8.625	-
		8.625	-
Nizozemska			
	Oročeni depoziti	-	-
	Depoziti po viđenju	2.242	98.468
		2.242	98.468
SAD			
	Oročeni depoziti	-	-
	Depoziti po viđenju	601	431
		601	431
Ukupno oročeni depoziti		5.240.763	6.516.606
Ukupno depoziti po viđenju		1.547.796	1.811.641
Umanjenje vrijednosti		(2.331)	(1.657)
UKUPNO		6.786.228	8.326.590

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

9. SPECIJALNA PRAVA VUČENJA U MMF-u

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Račun specijalnih prava vučenja u MMF-u	4.742	2.053
Obračunata kamata	29	20
Ukupno	4.771	2.073
Umanjenje vrijednosti	-	-
UKUPNO	4.771	2.073

Promjene po osnovu specijalnih prava vučenja u MMF-u u izvještajnim periodima su prikazane u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	2024.	2023.
Na dan 1. januar	2.073	149
Novčani prilivi po računu specijalnih prava vučenja	68.282	75.937
Novčani odlivi	(65.830)	(73.705)
Prihodi od kamata po računu specijalnih prava vučenja	240	189
Naplata obračunate kamate	(232)	(171)
Neto dobici / (gubici) od kursnih razlika	238	(326)
Na dan 31. decembar	4.771	2.073

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima specijalna prava vučenja u MMF-u su uključena u novac i novčane ekvivalente ([napomena 33](#)).

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit predstavljaju sredstva deviznih rezervi Centralne banke koja su investirana u likvidne državne vladine obveznice zemalja eurozone i zemalja van eurozone. Portfolio ovih dužničkih instrumenata se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih obveznica vlada sa fiksnom kamatnom stopom.

Na datum izvještavanja, dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit su denominovani u EUR i USD valuti (31. decembar 2023. godine: Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit su bili denominovani u EUR valuti).

Struktura ulaganja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je prikazana sljedećom tabelom:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Kuponski dužnički instrumenti	6.781.033	4.476.401
Obračunata kamata na kuponske dužničke instrumente	64.195	29.919
	6.845.228	4.506.320
Diskontni dužnički instrumenti	1.807.948	1.672.235
Obračunati (diskont) na diskontne dužničke instrumente	(13.363)	(28.425)
	1.794.585	1.643.810
UKUPNO	8.639.813	6.150.130

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT (NASTAVAK)

Naredna tabela prikazuje strukturu portfolija dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u zavisnosti od toga da li sredstvima deviznih rezervi upravlja Centralna banka ili su povjerena vanjskom portfolio menadžeru na upravljanje:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Dužnički instrumenti kojima upravlja Centralna banka	8.062.986	6.150.130
Dužnički instrumenti povjereni na upravljanje vanjskom portfolio menadžeru	576.827	-
UKUPNO	8.639.813	6.150.130

Naredna tabela prikazuje stanja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sa analitičkim prikazom po valuti držanja:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit:		
EUR	8.553.500	6.150.130
USD	86.313	-
UKUPNO	8.639.813	6.150.130

Na datum izvještavanja, dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit kojima upravlja vanjski portfolio menadžer iznose 576.827 hiljada KM i drže se u EUR valuti u iznosu od 490.514 hiljada KM odnosno u USD valuti u iznosu od 86.313 hiljada KM.

Na dan 31. decembar 2024. godine rezervacije za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente, priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, iznose 2.514 hiljada KM (31. decembar 2023. godine: 904 hiljade KM). Tokom 2024. godine, neto povećanja po osnovu rezervacija za očekivane kreditne gubitke, priznata u dobit ili gubitak, iznose 1.647 hiljada KM (2023: Neto povećanja 99 hiljada KM). Za više informacija pogledati [napomene 6.1.1](#) i [26](#).

Prosječna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu iznosi 2,79% za 2024. godinu (2023: Prosječna stopa efektivnog prinosa je iznosila 0,75%).

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, analizirani prema zemlji u koju su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tabelom:

	31. decembar 2024.		31. decembar 2023.	
	U hiljadama KM	%	U hiljadama KM	%
<i>Francuska</i>	1.977.683	22,89	1.578.434	25,67
<i>Njemačka</i>	1.422.155	16,46	1.842.371	29,96
<i>Austrija</i>	916.221	10,60	303.826	4,94
<i>Nizozemska</i>	905.753	10,48	173.428	2,82
<i>Finska</i>	828.286	9,59	349.641	5,69
<i>Belgija</i>	800.471	9,26	683.296	11,11
<i>Španija</i>	781.479	9,05	683.479	11,11
<i>Italija</i>	642.395	7,44	457.921	7,45
<i>Slovačka</i>	131.506	1,52	37.616	0,60
<i>SAD</i>	86.313	1,00	-	-
<i>Luksemburg</i>	86.087	1,00	-	-
<i>Irska</i>	61.464	0,71	40.118	0,65
UKUPNO	8.639.813	100,00	6.150.130	100,00

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT (NASTAVAK)

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit na datume izvještavanja je objavljeno u [napomeni 6.1.2.](#)

Promjene po osnovu dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit tokom izvještajnih perioda su prikazane u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	2024.	2023.
Na dan 1. januar	6.150.130	5.887.589
Kupovine tokom godine	7.004.418	4.741.235
Prodaje tokom godine	(290.228)	(987.892)
Prihodi od kamata priznati tokom godine (napomena 22)	221.908	69.366
Efekti negativnih kamatnih stopa priznati tokom godine (napomena 22)	-	(4.427)
Dospijeca dužničkih instrumenata	(4.417.956)	(3.640.509)
Dospijeca kupona	(78.788)	(29.186)
Neto nerealizovana promjena fer vrijednosti tokom godine	44.159	113.948
Neto dobiti od kursnih razlika	6.162	-
Transakcijski troškovi	8	6
Na dan 31. decembar	8.639.813	6.150.130

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, analizirani po njihovom preostalom ugovorenom dospeljeću u odnosu na datume izvještavanja, su prikazani u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Do tri mjeseca	1.604.277	716.892
Od tri do dvanaest mjeseci	2.595.687	2.943.406
Od jedne do tri godine	3.111.784	2.414.490
Preko tri godine	1.328.065	75.342
UKUPNO	8.639.813	6.150.130

11. MONETARNO ZLATO

Na datume izvještavanja, vrijednosti ulaznih podataka za izračun fer vrijednosti monetarnog zlata su date u sljedećoj tabeli:

Na dan	Količina unci	Cijena jedne unce u KM	Fer vrijednost monetarnog zlata na dan u hiljadama KM
31. decembar 2024.	112.000	4.956,76	555.157
31. decembar 2023.	48.000	3.655,40	175.459

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

11. MONETARNO ZLATO (NASTAVAK)

Promjene po osnovu monetarnog zlata u izvještajnim periodima su date u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	2024.	2023.
Na dan 1. januar	175.459	160.040
Kupovine tokom godine	312.933	-
Neto nerealizovana promjena u fer vrijednosti tokom godine	66.765	15.419
Na dan 31. decembar	555.157	175.459

12. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO AMORTIZOVANOM TROŠKU

Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku predstavljaju sredstva deviznih rezervi Centralne banke koja su investirana u likvidne državne vladine obveznice zemalja eurozone sa namjerom držanja do njihovog dospijeca. Na datume izvještavanja, ovaj portfolio se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih kuponskih obveznica vlada sa fiksnom kamatnom stopom. Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku su denominovani u EUR valuti.

Struktura ulaganja dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku je prikazana sljedećom tabelom:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Kuponski dužnički instrumenti	1.126.811	1.178.064
Obračunata kamata na kuponske dužničke instrumente	2.470	2.576
Ukupno	1.129.281	1.180.640
Umanjenje vrijednosti	(380)	(219)
UKUPNO	1.128.901	1.180.421

Prosječna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po amortizovanom trošku iznosi 1,02% za 2024. godinu (2023. godina: 1,01%).

Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku, analizirani prema zemlji u koju su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tabelom:

	31. decembar 2024.		31. decembar 2023.	
	U hiljadama KM	%	U hiljadama KM	%
<i>Francuska</i>	223.587	19,80	221.715	18,78
<i>Španija</i>	192.408	17,04	191.383	16,21
<i>Austrija</i>	191.421	16,95	190.662	16,15
<i>Italija</i>	96.258	8,52	153.706	13,02
<i>Finska</i>	93.642	8,29	93.034	7,88
<i>Belgija</i>	92.556	8,20	91.810	7,78
<i>Njemačka</i>	58.893	5,22	58.887	4,99
<i>Nizozemska</i>	56.288	4,98	55.710	4,72
<i>Irska</i>	55.400	4,91	54.933	4,65
<i>Slovačka</i>	41.279	3,66	41.528	3,52
<i>Luksemburg</i>	27.549	2,43	27.272	2,30
Ukupno	1.129.281	100,00	1.180.640	100,00
Umanjenje vrijednosti	(380)		(219)	
UKUPNO	1.128.901		1.180.421	

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

12. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO AMORTIZOVANOM TROŠKU (NASTAVAK)

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za dužničke instrumente po amortizovanom trošku na datume izvještavanja je objavljeno u [napomeni 6.1.2.](#)

Promjene po osnovu dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku tokom izvještajnih perioda su prikazane u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	2024.	2023.
Na dan 1. januar	1.180.421	1.172.862
Prihodi od kamata priznati tokom godine (napomena 22)	11.858	11.912
Dospijeca dužničkih instrumenata	(59.100)	-
Dospijeca kupona	(4.117)	(4.359)
Neto umanj enje / povećanje vrijednosti tokom godine	(161)	6
Na dan 31. decembar	1.128.901	1.180.421

Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku, analizirani po njihovom preostalom ugovorenom dospijecu u odnosu na datume izvještavanja, su prikazani u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Do tri mjeseca	-	-
Od tri do dvanaest mjeseci	58.893	58.406
Od jedne do tri godine	231.308	154.187
Preko tri godine	839.080	968.047
Ukupno	1.129.281	1.180.640
Umanjenje vrijednosti	(380)	(219)
UKUPNO	1.128.901	1.180.421

13. OSTALA IMOVINA

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Potraživanja od rezidentnih banaka	2.596	2.526
Žiro računi (napomena 33)	1.081	642
Potraživanja od službenika po osnovu manjka gotovog novca	601	601
Ostala razna finansijska imovina	450	377
Ukupno	4.728	4.146
Umanjenje vrijednosti	(607)	(607)
Ukupno ostala finansijska imovina	4.121	3.539
Unaprijed plaćeni troškovi za proizvodnju novčanica i kovanica	10.902	11.062
Unaprijed plaćeni troškovi za administrativno poslovanje	1.742	1.367
Numizmatičke zbirke	1.468	1.198
Ostala razna nefinansijska imovina	228	218
Ukupno ostala nefinansijska imovina	14.340	13.845
UKUPNO	18.461	17.384

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

13. OSTALA IMOVINA (NASTAVAK)

Kako je objavljeno u [napomeni 3.9](#), unaprijed plaćeni troškovi za proizvodnju novčanica i kovanica se početno priznaju kao odgođeni troškovi i naknadno se amortizuju priznavanjem troškova tokom perioda od pet godina. Za više informacija pogledati [napomenu 30](#).

14. NEKRETNINE I OPREMA

U hiljadama KM	Zemljište i zgrade	Oprema i namještaj	Vozila	Ostalo	Imovina u pripremi	Nekretnine i oprema ukupno
Nabavna vrijednost						
Na dan 1. januar 2023.	49.674	26.469	1.402	1.059	130	78.734
Nabavke	-	-	-	-	1.184	1.184
Prenos na upotrebu	-	1.144	-	21	(1.165)	-
Otpisi i otuđenja	-	(769)	(178)	(8)	-	(955)
Na dan 31. decembar 2023.	49.674	26.844	1.224	1.072	149	78.963
Nabavke	-	-	-	-	3.417	3.417
Prenos na upotrebu	-	3.049	265	115	(3.429)	-
Vraćeno u upotrebu	-	7	-	-	-	7
Otpisi i otuđenja	-	(1.160)	-	(1)	-	(1.161)
Na dan 31. decembar 2024.	49.674	28.740	1.489	1.186	137	81.226
Akumulirana amortizacija						
Na dan 1. januar 2023.	7.713	20.231	1.338	917	-	30.199
Trošak amortizacije	580	1.736	61	27	-	2.404
Otpisi i otuđenja	-	(764)	(178)	(8)	-	(950)
Na dan 31. decembar 2023.	8.293	21.203	1.221	936	-	31.653
Trošak amortizacije	580	1.668	6	24	-	2.278
Vraćeno u upotrebu	-	4	-	-	-	4
Otpisi i otuđenja	-	(1.159)	-	(1)	-	(1.160)
Na dan 31. decembar 2024.	8.873	21.716	1.227	959	-	32.775
Neto knjigovodstvena vrijednost						
Na dan 1. januar 2024.	41.381	5.641	3	136	149	47.310
Na dan 31. decembar 2024.	40.801	7.024	262	227	137	48.451

Centralna banka je kupila zemljište na osnovu ugovora sa Opštinom Centar za izgradnju poslovne zgrade Glavne jedinice Sarajevo. Opština Centar je naknadno donijela rješenje o odbijanju izdavanja urbanističke saglasnosti koje je postalo konačno rješenjem nadležnog kantonalnog Ministarstva nakon provođenja drugostepenog pravnog postupka.

Na datume izvještavanja, Centralna banka vodi dva sudska postupka po pitanju kupljenog zemljišta od kojih se jedan odnosi na raskid ugovora o kupovini zemljišta sa Opštinom Centar i naknadu štete, a drugi na poništenje rješenja nadležnog kantonalnog Ministarstva. Centralna banka je zakonski vlasnik zemljišta i nema neizvršenih ugovornih obaveza prema Opštini Centar kao prodavcu zemljišta.

Izuzev navedenog, Centralna banka nije imala nikakvih drugih terećenja po osnovu svojih nekretnina i opreme na datume izvještavanja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

15. NEMATERIJALNA IMOVINA

U hiljadama KM	Softveri i ostala nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina u pripremi	Nematerijalna imovina ukupno
Nabavna vrijednost			
Na dan 1. januar 2023.	15.953	-	15.953
Nabavke	-	410	410
Prenos na upotrebu	410	(410)	-
Otpisi i otuđenja	(310)	-	(310)
Na dan 31. decembar 2023.	16.053	-	16.053
Nabavke	-	389	389
Prenos na upotrebu	307	(307)	-
Na dan 31. decembar 2024.	16.360	82	16.442
Akumulirana amortizacija			
Na dan 1. januar 2023.	15.109	-	15.109
Trošak amortizacije	390	-	390
Otpisi i otuđenja	(310)	-	(310)
Na dan 31. decembar 2023.	15.189	-	15.189
Trošak amortizacije	341	-	341
Na dan 31. decembar 2024.	15.530	-	15.530
Neto knjigovodstvena vrijednost			
Na dan 1. januar 2024.	864	-	864
Na dan 31. decembar 2024.	830	82	912

16. OSTALA ULAGANJA

Struktura ostalih ulaganja je sljedeća:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
<i>Vlasnički instrumenti</i>		
Dionice BIS-a	27.803	27.803
Dionice SWIFT-a	10	10
UKUPNO	27.813	27.813

BIS banka je specijalizovana međunarodna finansijska institucija u vlasništvu i pod upravom 63 centralne banke širom svijeta čija je osnovna uloga da podstiče saradnju među centralnim bankama, teži da obezbijedi monetarnu i finansijsku stabilnost i posreduje u finansijskim transakcijama između centralnih banaka. Dionice BIS banke su isključivo u vlasništvu centralnih banaka i monetarnih vlasti.

SWIFT je međunarodno udruženje u vlasništvu finansijskih institucija koje su njegovi članovi.

Dionicama BIS-a i SWIFT-a se ne trguje.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

16. OSTALA ULAGANJA (NASTAVAK)

Centralna banka posjeduje obične dionice BIS banke po nominalnoj vrijednosti od 5.000 SDR po dionici, plaćenih u iznosu od 25% njihove nominalne vrijednosti od strane bivše Jugoslavije. U skladu sa Statutom BIS-a, preostalih 75% nominalne vrijednosti dionica se uplaćuje od strane Centralne banke po pozivu BIS-a. Centralna banka ima pravo na dividendu po osnovu ovih dionica ([napomena 27](#)).

Dionice SWIFT-a se sastoje od dvije obične dionice i njihova ukupna vrijednost je 10 hiljada KM.

Dionice BIS-a i SWIFT-a predstavljaju nekotirane vlasničke instrumente čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi i stoga se evidentiraju po trošku sticanja.

17. NOVČANICE I KOVANICE U OPTICAJU

Promjene po osnovu novčanica i kovanica u opticaju tokom izvještajnih perioda su prikazane u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM

	2024.	2023.
Na dan 1. januar	7.565.108	7.436.097
Neto porast vrijednosti novčanica i kovanica u opticaju tokom godine	394.107	129.011
Na dan 31. decembar	7.959.215	7.565.108

Apoenska struktura i količina novčanica i kovanica u opticaju je prikazana u sljedećoj tabeli:

		31. decembar 2024.		31. decembar 2023.	
Apoen		Vrijednost		Vrijednost	
		Komada	u hiljadama KM	Komada	u hiljadama KM
Kovanice	0,05	109.898.527	5.495	101.836.346	5.092
Kovanice	0,10	149.895.239	14.990	144.279.167	14.428
Kovanice	0,20	109.885.948	21.977	106.401.362	21.280
Kovanice	0,50	53.734.646	26.867	49.610.221	24.805
Kovanice	1	79.209.267	79.209	74.067.545	74.068
Kovanice	2	23.915.604	47.831	21.957.007	43.914
Kovanice	5	17.972.643	89.863	16.301.766	81.509
Ukupno kovanice			286.232		265.096
Novčanice	10	16.767.446	167.674	15.705.792	157.058
Novčanice	20	13.284.351	265.687	12.168.451	243.369
Novčanice	50	27.517.579	1.375.879	27.815.563	1.390.778
Novčanice	100	49.493.662	4.949.366	45.958.334	4.595.833
Novčanice	200	4.571.881	914.377	4.564.870	912.974
Ukupno novčanice			7.672.983		7.300.012
UKUPNO			7.959.215		7.565.108

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

18. DEPOZITI BANAKA

Struktura depozita banaka prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Depoziti rezidentnih banaka		
<i>KM</i>	6.830.771	7.082.560
<i>EUR</i>	623.510	-
	7.454.281	7.082.560
Računi rezervi organizacionih jedinica Centralne banke	1.081	642
Posebni depoziti rezidentnih banaka – blokirana sredstva	33	33
UKUPNO	7.455.395	7.083.235

Depoziti rezidentnih banaka služe za ispunjavanje politike obavezne rezerve Centralne banke, za poravnanje platnih transakcija između rezidentnih banaka međusobno, kao i za transakcije rezidentnih banaka sa Centralnom bankom. Na dan 31. decembar 2024. godine ukupan iznos depozita rezidentnih banaka od 7.454.281 hiljadu KM predstavlja depozite 22 rezidentne banke (31. decembar 2023. godine: Iznos od 7.082.560 hiljada KM je predstavljao depozite 22 rezidentne banke).

Depoziti rezidentnih banaka uključuju obračunatu naknadu po osnovu politike obavezne rezerve u iznosu od 1.286 hiljada KM na dan 31. decembar 2024. godine (31. decembar 2023. godine: Uključivali su obračunatu naknadu u iznosu od 1.181 hiljadu KM).

Od 1. januara 2024. godine Centralna banka primjenjuje novi okvir obavezne rezerve za rezidentne banke. Novi okvir obavezne rezerve propisuje obavezu rezidentnim bankama da izdvajaju i održavaju obaveznu rezervu u KM i EUR valuti, na računima rezervi u KM i u EUR valuti. Obavezna rezerva se obračunava kao obavezna rezerva u KM na osnovicu u domaćoj valuti i obavezna rezerva u EUR na deviznu osnovicu primjenjujući jedinstvenu stopu od 10% po svim osnovicama. Održavanje obavezne rezerve u EUR se vrši izdvajanjem iznosa od 5% vrijednosti obračunate obavezne rezerve u EUR valuti na računu rezervi u EUR, dok se iznos od 95% obračunate obavezne rezerve u EUR izdvaja i održava u KM protuvrijednosti na računu rezervi u KM.

U 2023. godini osnovicu za obračun obavezne rezerve rezidentnih banaka su činili depoziti i pozajmljena sredstva bez obzira u kojoj valuti su sredstva bila izražena, a primijenjena stopa obavezne rezerve na osnovicu za obračun obavezne rezerve je iznosila 10%. Obavezna rezerva se izdvajala i održavala u KM.

Iznosi iznad obavezne rezerve su depoziti rezidentnih banaka koje one drže na svojim računima rezervi. Više informacija o primijenjenim stopama naknada po osnovu instrumenta obavezne rezerve Centralne banke u izvještajnim periodima je objavljeno u [napomeni 22](#).

19. DEPOZITI VLADE I OSTALIH JAVNIH INSTITUCIJA

Struktura depozita Vlade i ostalih javnih institucija prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Budžetski depoziti institucija BiH	756.999	633.891
Depoziti ostalih domaćih vlada i vladinih institucija	87.770	85.101
Depoziti ostalih javnih institucija	15.295	16.887
Depozitni računi po transakcijama MMF-a	19	17.019
UKUPNO	860.083	752.898

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

20. REZERVISANJA

Promjene u rezervisanjima su prikazane u sljedećim tabelama:

						2024.
U hiljadama KM	Sudski sporovi	Životno osiguranje	Otpremnine zaposlenim	Jubilarne nagrade	Neiskorišteni godišnji odmor	Ukupno
Na dan 1. januar	300	-	1.419	306	-	2.025
Otpuštanja rezervisanja	-	-	(18)	-	-	(18)
Povećanja u rezervisanjima	1.400	8.060	661	543	654	11.318
Ukupno priznato u dobit ili gubitak	1.400	8.060	643	543	654	11.300
Plaćeni iznosi	(46)	-	(113)	(47)	-	(206)
Na dan 31. decembar	1.654	8.060	1.949	802	654	13.119

						2023.
U hiljadama KM	Sudski sporovi	Životno osiguranje	Otpremnine zaposlenim	Jubilarne nagrade	Neiskorišteni godišnji odmor	Ukupno
Na dan 1. januar	-	-	860	37	-	897
Otpuštanja rezervisanja	-	-	(15)	-	-	(15)
Povećanja u rezervisanjima	300	-	689	281	-	1.270
Ukupno priznato u dobit ili gubitak	300	-	674	281	-	1.255
Plaćeni iznosi	-	-	(115)	(12)	-	(127)
Na dan 31. decembar	300	-	1.419	306	-	2.025

Rezervisanja po osnovu primanja zaposlenih

U 2024. godini, pored rezervisanja koja se odnose na rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenim, Centralna banka je izvršila rezervisanja za životno osiguranje za zaposlene i neiskorišteni godišnji odmor zaposlenih. Izradu aktuarskog obračuna za formiranje ovih rezervisanja je izvršio ovlašteni aktuar.

Sudski sporovi

Centralna banka se pojavljuje kao tužena strana u nekoliko sudskih procesa koji proizlaze iz njenog poslovanja. Centralna banka je dodatno formirala rezervisanja za sudske sporove u kojima se pojavljuje kao tužena strana u iznosu od 1.400 hiljada KM na osnovu postojanja neizvjesnosti finalnog ishoda sudskih sporova u 2024. godini (2023: rezervisanja za sudske sporove su iznosila 300 hiljada KM).

Preuzete obaveze

Na datume izvještavanja, Centralna banka nema ugovorenih obaveza koje nisu priznate.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

21. OSTALE OBAVEZE

Struktura ostalih obaveza data je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Obaveze za raspodjelu dijela dobiti u budžet BiH (napomena 31)	244.307	64.319
Dobavljači	2.471	1.527
MMF-ovi računi broj 1 i 2 (napomena 36)	2.271	2.203
Obračunate, a nefakturisane obaveze	937	92
Depoziti Svjetske banke	191	251
Ostale razne finansijske obaveze	68	31
Ukupno ostale finansijske obaveze	250.245	68.423
Nefinansijske obaveze po raznim osnovama	205	215
Naplaćeni i odloženi prihodi	42	31
Ukupno ostale nefinansijske obaveze	247	246
UKUPNO	250.492	68.669

22. NETO KAMATNI PRIHODI

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra 2024.	2023.
Kamatni prihodi po osnovu:		
Depozita kod inostranih banaka (napomena 8)	227.173	249.220
Dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (napomena 10)	221.908	69.366
Dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku (napomena 12)	11.858	11.912
Specijalnih prava vučenja u MMF-u	240	189
Ukupno	461.179	330.687
Kamatni rashodi po osnovu:		
Depozita rezidentnih banaka	(14.557)	(9.842)
Efekata negativnih kamatnih stopa na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (napomena 10)	-	(4.427)
Ukupno	(14.557)	(14.269)
Neto kamatni prihodi	446.622	316.418

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Ukupni kamatni i srodni prihodi i rashodi po klasama kamatonosnih finansijskih instrumenta su prikazani u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2024.	2023.
1. Finansijska imovina po amortizovanom trošku		
<i>Kamatni prihodi po osnovu:</i>		
Depozita kod inostranih banaka	227.173	249.220
Dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku	11.858	11.912
Specijalnih prava vučenja u MMF-u	240	189
Ukupno	239.271	261.321
2. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		
Kamatni prihodi	221.908	69.366
Efekti negativnih kamatnih stopa	-	(4.427)
Ukupno	221.908	64.939
3. Finansijske obaveze po amortizovanom trošku		
Kamatni rashodi po osnovu depozita rezidentnih banaka	(14.557)	(9.842)
Ukupno	(14.557)	(9.842)
Neto kamatni prihodi	446.622	316.418

Osnovicu za obračun rashoda od kamata na depozite rezidentnih banaka generiše ukupan iznos depozita rezidentnih banaka na računima rezervi tokom desetodnevnoeg obračunskog perioda, koji se sastoji od iznosa sredstava obavezne rezerve i iznosa sredstava iznad obavezne rezerve.

Kako je objavljeno u [napomeni 18](#), primjena novog okvira obavezne rezerve od 1. januara 2024. godine propisuje obavezu rezidentnim bankama da izdvajaju i održavaju obaveznu rezervu u KM i EUR valuti, na računima rezervi u KM i u EUR valuti.

U periodu 1.1. - 31.12.2024. godine, Centralna banka obračunava i isplaćuje naknadu rezidentnim bankama po utvrđenim stopama naknada na sredstva obaveznih rezervi u KM odnosno na sredstva obaveznih rezervi u EUR. Centralna banka primjenjuje nultu stopu naknade na sredstva iznad obaveznih rezervi rezidentnih banaka nezavisno od valutnog izdvajanja i održavanja obavezne rezerve.

U periodu 1.1. - 31.12.2023. godine, Centralna banka je obračunavala i isplaćivala naknadu rezidentnim bankama primjenjujući stope naknada na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u domaćoj valuti odnosno na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom. Centralna banka je obračunavala nultu stopu naknade na sredstva iznad obavezne rezerve rezidentnih banaka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Naredna tabela prikazuje primijenjene stope naknada Centralne banke tokom izvještajnih perioda:

Osnovica za obračun naknade	Stopa naknade Centralne banke za period	
2024.: Novi okvir obavezne rezerve		
Sredstva obavezne rezerve	1.1. - 31.12.	
Obavezna rezerva u KM na osnovicu u domaćoj valuti	0,50%	
Obavezna rezerva u EUR na deviznu osnovicu	0,30%	
Sredstva iznad obavezne rezerve	0,00%	
2023.: Prethodno važeći okvir obavezne rezerve		
Sredstva obavezne rezerve	1.1. - 30.6.	1.7. - 31.12.
Osnovica u domaćoj valuti	0,25%	0,50%
Osnovica u stranim valutama	0,10%	0,30%
Osnovica u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom	0,10%	0,30%
Sredstva iznad obavezne rezerve	0,00%	0,00%

Kamatni rashodi po osnovu depozita rezidentnih banaka uključuju rashode po osnovu sredstava obaveznih rezervi u iznosu od 14.557 hiljada KM za 2024. godinu (2023. godina: Kamatni rashodi po osnovu depozita rezidentnih banaka su uključivali rashode po osnovu sredstava obaveznih rezervi u iznosu od 9.842 hiljade KM).

Više informacija vezano za politiku obavezne rezerve Centralne banke objavljeno je u [napomeni 18](#).

Naredna tabela prikazuje iznose kamatnih prihoda na depozite kod inostranih banaka sa analitičkim prikazom pripadajućih iznosa u zavisnosti od tipa oročenja:

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2024.	2023.
Kamatni prihodi		
Oročeni depoziti	189.430	214.020
Depoziti po viđenju	37.743	35.200
Ukupno	227.173	249.220

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

23. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2024.	2023.
Prihodi od naknada i provizija po osnovu:		
Usluga za rezidentne banke	21.589	20.465
Usluga za Vladu i druge nebankarske komitente	1.584	1.480
Ukupno	23.173	21.945
Rashodi od naknada i provizija po osnovu:		
Čuvanja i ostalih rashoda za dužničke instrumente	(935)	(499)
Transakcija sa bankama u inostranstvu	(31)	(32)
Ostalih rashoda od naknada i provizija	(4)	(3)
Ukupno	(970)	(534)
Neto prihodi od naknada i provizija	22.203	21.411

Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija prema utvrđenim tarifama za svoje usluge ([napomena 3.9](#)). Prihodi od naknada i provizija za rezidentne banke se dominantno generišu po osnovu transakcija u sistemu bruto poravnanja u realnom vremenu i u žiro kliring sistemu. Više informacija o funkcionisanju platnih sistema je objavljeno u [napomeni 37](#).

24. NETO REALIZOVANI (GUBICI) OD PRODAJE DUŽNIČKIH INSTRUMENATA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2024.	2023.
Realizovani dobitci	37	-
Realizovani gubici	(6.056)	(22.487)
UKUPNO	(6.019)	(22.487)

Odgovarajući iznosi realizovanih dobitaka po osnovu otpuštanja rezervacija za očekivane kreditne gubitke za prodate dužničke instrumente su prikazani u [napomeni 6.1.1](#).

25. NETO DOBICI / (GUBICI) OD KURSNIH RAZLIKA

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2024.	2023.
Nerealizovani dobitci od kursnih razlika	6.378	1.930
Nerealizovani (gubici) od kursnih razlika	(1.750)	(2.218)
Neto nerealizovani dobitci / (gubici) od kursnih razlika	4.628	(288)
Realizovani dobitci od kursnih razlika	2.376	86
Realizovani (gubici) od kursnih razlika	(210)	-
Neto realizovani dobitci od kursnih razlika	2.166	86
UKUPNO	6.794	(202)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

26. NETO UMANJENJA / POVEĆANJA VRIJEDNOSTI NA FINANSIJSKU IMOVINU

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2024.	2023.
Neto (povećanja) / otpuštanja po osnovu umanjenja vrijednosti na depozite kod inostranih banaka	(674)	193
Neto (povećanja) / otpuštanja po osnovu umanjenja vrijednosti na specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-
Neto (povećanja) po osnovu rezervacija za očekivane kreditne gubitke na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	(1.647)	(99)
Neto (povećanja) / otpuštanja po osnovu umanjenja vrijednosti na dužničke instrumente po amortizovanom trošku	(161)	6
Neto (povećanja) / otpuštanja po osnovu umanjenja vrijednosti na ostalu finansijsku imovinu	-	-
UKUPNO	(2.482)	100

Više informacija o iznosima ukupnih dobitaka i gubitaka po osnovu otpuštanja i povećanja očekivanih kreditnih gubitaka u izvještajnim periodima je objavljeno u [napomeni 6.1.1.](#)

27. OSTALI PRIHODI

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2024.	2023.
Prihod od dividende po osnovu dionica BIS-a (napomena 16)	940	721
Neto efekti usklađivanja vrijednosti numizmatičkih zbirki	289	29
Ostali razni prihodi	124	43
UKUPNO	1.353	793

Tokom 2024. godine Centralna banka je primila dividendu po osnovu dionica BIS-a u iznosu od 940 hiljada KM (2023: 721 hiljada KM).

28. TROŠKOVI OSOBLJA

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2024.	2023.
Plate	15.666	12.530
Doprinosi i druge naknade na plate	8.729	6.972
Ostala primanja zaposlenih	3.229	2.086
Doprinosi i druge naknade na ostala primanja zaposlenih	732	531
Ukupno	28.356	22.119
Neto povećanja u rezervisanjima po osnovu MRS-a 19 (napomena 20)	9.900	955
UKUPNO	38.256	23.074

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

28. TROŠKOVI OSOBLJA (NASTAVAK)

Troškovi osoblja uključuju 5.378 hiljada KM (2023: 4.249 hiljada KM) obaveznih doprinosa za penziono osiguranje plaćenih javnim zavodima za penziono osiguranje u BiH. Doprinosi se računaju kao postotak bruto plate.

Ostala primanja zaposlenih uglavnom čine troškovi po osnovu naknada za topli obrok, prevoz i regres.

Prosječan broj zaposlenih iznosi 357 za 2024. godinu (2023: 353).

Za obračun rezervisanja po osnovu MRS-a 19 korištena je diskontna stopa od 3% u 2024. godini (2023: 4%). Više informacija o dodatnim vrstama rezervisanja koje su urađene u 2024. godini je objavljeno u [napomeni 20](#).

29. ADMINISTRATIVNI I OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2024.	2023.
Troškovi održavanja platnih sistema	1.825	1.794
Troškovi IT infrastrukture	1.078	1.049
Režijski troškovi	1.017	935
Troškovi pristupa zvaničnim servisima	831	794
Troškovi održavanja dugoročne imovine	601	608
Ostali administrativni i operativni troškovi	4.372	2.320
UKUPNO	9.724	7.500

30. TROŠKOVI PROIZVODNJE NOVČANICA I KOVANICA

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2024.	2023.
Troškovi proizvodnje i dizajna novčanica	2.764	1.950
Troškovi proizvodnje i dizajna kovanica	2.508	2.454
UKUPNO	5.272	4.404

31. RASPODJELA GODIŠNJE NETO DOBITI

Raspodjela godišnje neto dobiti Centralne banke vrši se u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci.

Odredbama Zakona o Centralnoj banci definisani su kriteriji raspodjele godišnje neto dobiti, po kojima Centralna banka usmjerava 60% tekuće dobiti na račun institucije zadužene za budžet BiH, ukoliko zadovolji kriterij da iznos početnog kapitala i generalnih rezervi (zadržane dobiti) bude jednak 5,000% ukupnog iznosa monetarne pasive. Nakon što se zadovolji uslov da iznos početnog kapitala i generalnih rezervi (zadržane dobiti) bude jednak 5,000% ukupnog iznosa monetarne pasive, preostali iznos neto dobiti se umanjuje za neto nerealizovani dobitak koji se raspodjeljuje na račun rezervi za nerealizovane dobitke i na tako utvrđeni iznos se primijenjuju navedeni zakonski propisani procentualni odnosi za raspodjelu.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

31. RASPODJELA GODIŠNJE NETO DOBITI (NASTAVAK)

Odnos početnog kapitala i generalnih rezervi (zadržane dobiti) prije raspodjele neto dobiti u 2024. godini iznosi 4,995% (2023: 3,889%). Odlukom Upravnog vijeća i u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci iznos od 794 hiljade KM ostvarene neto dobiti za 2024. godinu raspoređuje se u generalne rezerve (zadržanu dobit) čime je prvo zadovoljen zakonski uslov da iznos početnog kapitala i generalnih rezervi (zadržane dobiti) bude jednak 5,000% ukupnog iznosa monetarne pasive. Preostali iznos neto dobiti se umanjuje za 4.628 hiljada KM po osnovu neto nerealizovnih dobitaka proizašlih iz kursnih razlika čime se formira iznos neto dobiti koji je predviđen za raspodjelu. Od preostale neto dobiti za 2024. godinu u iznosu od 407.178 hiljada KM, 60% raspoređuje se u budžet BiH u iznosu od 244.307 hiljada KM, a 40% raspoređuje se u generalne rezerve (zadržanu dobit) u iznosu od 162.871 hiljada KM (2023.: Neto dobit za 2023. godinu u iznosu od 278.261 hiljade KM je bila alocirana u generalne rezerve u ukupnom iznosu od 213.942 hiljade KM i u budžet BiH u iznosu od 64.319 hiljada KM).

2024.**Prije raspodjele dobiti**

	(u hiljadama KM)
Monetarna pasiva	16.274.693
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	812.941
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	4,995%

Raspodjela dobiti

	(u hiljadama KM)
Neto dobit prije raspodjele	412.600
Prva raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	794
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) poslije prve raspodjele	813.735
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	5,000%

	(u hiljadama KM)
Neto dobit poslije prve raspodjele	411.806
Neto nerealizovani dobiti po osnovu kursnih razlika	4.628
Neto dobit za raspodjelu	407.178
Raspodjela dobiti u budžet BiH	244.307
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	162.871

Ukupna raspodjela neto dobiti za 2024. godinu	(u hiljadama KM)
Raspodjela dobiti u budžet BiH	244.307
<i>Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)</i>	<i>163.665</i>
<i>Prenos neto nerealizovnih dobitaka u rezerve za nerealizovane kursne razlike</i>	<i>4.628</i>
Raspodjela dobiti u kapital Centralne banke	168.293
Ukupno	412.600

Nakon raspodjele dobiti

	(u hiljadama KM)
Monetarna pasiva	16.274.693
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	976.606
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	6,001%

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

31. RASPODJELA GODIŠNJE NETO DOBITI (NASTAVAK)**2023.****Prije raspodjele dobiti**

	(u hiljadama KM)
Monetarna pasiva	15.401.241
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	598.999
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	3,889%

Raspodjela dobiti

	(u hiljadama KM)
Neto dobit prije raspodjele	278.261
Prva raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	171.063
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) poslije prve raspodjele	770.062
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	5,000%

	(u hiljadama KM)
Neto dobit poslije prve raspodjele	107.198
Raspodjela dobiti u budžet BiH	64.319
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	42.879

Ukupna raspodjela neto dobiti za 2023. godinu	(u hiljadama KM)
Raspodjela dobiti u budžet BiH	64.319
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	213.942
Ukupno	278.261

Nakon raspodjele dobiti

	(u hiljadama KM)
Monetarna pasiva	15.401.241
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	812.941
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	5,278%

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

32. KAPITAL

Struktura kapitala je prikazana u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Početni kapital	25.000	25.000
Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente	45.354	(6.471)
Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	140.295	73.530
Rezerve za nerealizovane kursne razlike	4.628	-
Ostale rezerve	31.300	31.300
Generalne rezerve (zadržana dobit)	951.606	787.941
Ukupno rezerve	1.173.183	886.300
UKUPNO	1.198.183	911.300

Početni kapital

Početni kapital predstavlja nominalni kapital koji je prema Zakonu o Centralnoj banci uplaćen 12. juna 1998. godine.

Rezerve fer vrijednosti

Rezerve fer vrijednosti se odnose na:

- Rezerve fer vrijednosti za dužničke instrumente i monetarno zlato i predstavljaju kumulativne nerealizovane dobitke i gubitke koji nastaju zbog promjena tržišne vrijednosti ovih finansijskih instrumenata tokom njihovog držanja.
- Rezervacije za očekivane kreditne gubitke i odnose se na dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Za više informacija pogledati [napomenu 6.1.1.](#)

Rezerve za nerealizovane kursne razlike

Rezerve za nerealizovane kursne razlike odnose se na neto nerealizovane dobitke ostvarene po osnovu kursnih razlika.

Ostale rezerve

Ostale rezerve se odnose na:

- Rezerve od donacija u iznosu od 3.497 hiljada KM po osnovu novčanih donacija primljenih od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine 12. juna 1998. godine. Status ovih rezervi je regulisan Odlukom Upravnog vijeća Centralne banke uz odobrenje Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Pravo raspolaganja rezervama od donacija je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke.
- Sredstva primljena u skladu sa Sporazumom o sukcesiji bivše Jugoslavije u iznosu od 27.803 hiljade KM i odnose se na dionice BIS-a (pogledati [napomenu 16](#)).

Generalne rezerve (zadržana dobit)

Generalne rezerve (zadržana dobit) čini akumulirana nedistribuirana dobit Centralne banke od početka njenog rada, 11. augusta 1997. godine. Status generalnih rezervi (zadržane dobiti) je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke. Generalne rezerve (zadržana dobit) se primarno koriste za alokaciju godišnje neto dobiti ili pokriće godišnjeg neto gubitka Centralne banke, kako je propisano Zakonom o Centralnoj banci.

Na dan 31. decembar 2024. godine došlo je do rasta kapitala u odnosu na dan 31. decembar 2023. godine. Rast kapitala primarno je ostvaren dijelom godišnje neto dobiti koja je alocirana u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci kao i pozitivnim neto promjenama fer vrijednosti za monetarno zlato i dužničke instrumente. Kako je objavljeno u [napomeni 3.13](#), poduzete aktivnosti s ciljem prilagođavanja uslovima u okruženju u kojem Centralna banka investira devizne rezerve značajno su poboljšale finansijske performanse Centralne banke za 2024. godinu.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

33. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI

Za potrebe Izvještaja o novčanim tokovima, novac i novčani ekvivalenti se sastoje od:

	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
U hiljadama KM		
Depoziti u stranoj valuti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma sticanja (napomena 8)	3.575.469	4.744.565
Depoziti u stranoj valuti po viđenju (napomena 8)	1.547.796	1.811.641
Gotovina u stranim valutama (napomena 7)	525.980	455.191
Specijalna prava vučenja u MMF-u (napomena 9)	4.771	2.073
Žiro računi (napomena 13)	1.081	642
Ukupno	5.655.097	7.014.112
Umanjenje vrijednosti	(1.883)	(1.486)
UKUPNO	5.653.214	7.012.626

Promjene u očekivanim kreditnim gubicima na novac i novčane ekvivalente su date u nastavku:

	2024.	2023.
U hiljadama KM		
Na dan 1. januar	1.486	1.752
Depoziti u stranoj valuti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma sticanja	320	(287)
Depoziti u stranoj valuti po viđenju	77	21
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-
Na dan 31. decembar	1.883	1.486

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Centralna banka u okviru svog redovnog poslovanja stupa u transakcije sa povezanim licima. Imajući u vidu da je Centralna banka osnovana aktom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a da je početni kapital uplaćen u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, transakcije koje se odvijaju u okviru redovnih operacija Centralne banke sa državom i institucijama BiH predstavljaju transakcije sa povezanim licima. U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka djeluje kao agent države i drugih institucija BiH. Centralna banka prima depozite od države i drugih javnih agencija koje je odredilo Predsjedništvo BiH i djeluje striktno u ime i po nalogu deponenta.

Transakcije sa državom i institucijama BiH prikazane su u slijedećim tabelama:

U hiljadama KM

Na dan
31. decembar 2024. godine

	Ministarstvo finansija i trezora BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH	Uprava za indirektno oporezivanje BiH	Ukupno
IMOVINA				
Ostala imovina	37	-	3	40
UKUPNO	37	-	3	40
OBAVEZE				
Depoziti deponenata	484.581	1.353	290.341	776.275
Obaveze za raspodjelu dijela dobiti u budžet BiH	244.307	-	-	244.307
Ostale obaveze	-	-	9	9
UKUPNO	728.888	1.353	290.350	1.020.591

U hiljadama KM

Na dan
31. decembar 2023. godine

	Ministarstvo finansija i trezora BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH	Uprava za indirektno oporezivanje BiH	Ukupno
IMOVINA				
Ostala imovina	55	-	3	58
UKUPNO	55	-	3	58
OBAVEZE				
Depoziti deponenata	442.770	68	244.938	687.776
Obaveze za raspodjelu dijela dobiti u budžet BiH	64.319	-	-	64.319
Ostale obaveze	-	-	94	94
UKUPNO	507.089	68	245.032	752.189

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (NASTAVAK)

Ostvareni prihodi sa državom i institucijama BiH su prikazani u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2024.	2023.
Prihodi od naknada i provizija		
Ministarstvo finansija i trezora BiH	98	111
Uprava za indirektno oporezivanje BiH	43	30
Agencija za osiguranje depozita BiH	3	13
UKUPNO	144	154

U obavljanju funkcija bankara, depozitara i fiskalnog agenta propisanih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka također vodi odgovarajuće računovodstvene evidencije i izvršava transakcije za državu i institucije BiH koji se vode u poslovnim knjigama Centralne banke vanbilansno. Više informacija o ovim vanbilansnim evidencijama prikazano je u [napomenama 35](#) i [36](#).

Naknade ključnim članovima upravljačke strukture

U skladu sa MRS-om 24, povezanim licima se smatraju članovi ključnog rukovodstva, bliski članovi porodica članova ključnog rukovodstva i društva pod kontrolom, zajedničkom kontrolom ili značajnim uticajem članova ključnog rukovodstva i bliskih članova njihovih porodica.

Ukupne naknade članovima ključnog rukovodstva u 2024. godini iznose 1.504 hiljade KM, od čega se 940 hiljada KM odnosi na plate i ostale naknade, a 564 hiljade KM na poreze i doprinose (u 2023. godini ukupan iznos od 1.165 hiljada KM odnosio se na plate i ostale naknade u iznosu od 727 hiljada KM, a 438 hiljada KM na poreze i doprinose).

35. VANBILANSNI DEPOZITI

Centralna banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada BiH i inostranih vlada i finansijskih organizacija i institucija. Kako ovi računi nisu niti imovina niti obaveze Centralne banke, oni nisu uključeni u izvještaj o finansijskom položaju Centralne banke.

Vanbilansni depoziti sadrže devizne račune vlada i vladinih institucija BiH i javnih agencija, za koje Centralna banka djeluje kao agent, kao i devizne račune rezidentnih banaka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

35. VANBILANSNI DEPOZITI (NASTAVAK)

Vanbilansni depoziti se sastoje od:

U hiljadama KM	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Depoziti Vijeća ministara BiH za budžet institucija BiH	316.379	304.440
Depoziti Vijeća ministara BiH za servisiranje vanjskog duga BiH	10.462	10.294
Ostali depoziti Vijeća ministara BiH	392	298
Depoziti Vijeća ministara BiH na osnovu sukcesije	53	48
Ukupno	327.286	315.080
Sredstva Agencije za osiguranje depozita BiH	2.042	589
Ukupno	2.042	589
Budžetski depoziti entitetskih vlada-Federacija BiH	1	-
Ukupno	1	-
Depozitni računi rezidentnih banaka	19.315	21.035
Depoziti – penzije iz Njemačke	-	237
Ukupno	19.315	21.272
UKUPNO	348.644	336.941

Ministarstvo finansija i trezora BiH je institucija koja djeluje u ime Vijeća ministara BiH i države u upravljanju i koordinaciji depozitima kako je prikazano u tabeli. Na dan 31. decembar 2024. godine ova sredstva ukupno iznose 327.286 hiljada KM (2023: 315.080 hiljada KM).

Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire

Centralna banka je omogućila Agenciji za osiguranje depozita BiH da investira u vrijednosne papire otvarajući račun (gotovinski račun i račun za čuvanje vrijednosnih papira) koji glasi na Centralnu banku. Sve transakcije na ovom računu odvijaju se između Agencije za osiguranje depozita BiH i njenog Asset Managera. Centralna banka za navedeni račun ne obračunava kamatu.

36. ČLANSTVO BIH U MMF-u

U skladu sa potpisanim sporazumima između BiH i MMF-a, Centralna banka je određena za fiskalnog agenta i depozitara za članstvo BiH u MMF-u. Uloga Centralne banke kao fiskalnog agenta je specifična zbog aranžmana valutnog odbora. Obavljajući funkciju fiskalnog agenta u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine, Centralna banka ni na koji način nije obavezna plaćati bilo koji dug BiH niti joj se može pripisati plaćanje takvog duga niti se njene devizne rezerve na bilo koji način mogu smatrati garancijom za plaćanje takvog duga. Centralna banka djeluje u ime Bosne i Hercegovine u njenim odnosima sa MMF-om, ali nema nikakvu odgovornost za sredstva i obaveze vezane uz članstvo.

Centralna banka drži račun specijalnih prava vučenja u MMF-u, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 u izvještaju o finansijskom položaju. Centralna banka također obezbjeđuje usluge čuvanja vrijednosnih papira Bosne i Hercegovine izdatih za pokriće članstva u MMF-u i za reotkup obaveza, a koji su evidentirani u vanbilansnoj evidenciji.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

36. ČLANSTVO BIH U MMF-u (NASTAVAK)

Specijalna prava vučenja u MMF-u su sredstva po viđenju denominovana u SDR-u na računu otvorenom kod MMF-a za Bosnu i Hercegovinu. Centralna banka drži specijalna prava vučenja kao dio svoje funkcije upravljanja deviznim rezervama. Ova sredstva su kamatonosna za Centralnu banku.

MMF-ov račun broj 1 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji se koristi za transakcije sa MMF-om vezane za korištenje i otplatu MMF-ovih kredita. MMF-ov račun broj 2 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji koristi MMF za račune i administrativne isplate u KM na teritoriji Bosne i Hercegovine. Ovi računi su dio obaveza Centralne banke i iskazani su u KM.

Kvota je specifična vrsta imovine koja predstavlja uplatu za članstvo BiH u MMF-u i koja je denominovana u SDR-u. Kvota predstavlja glasačko pravo BiH u MMF-u, ograničenja za pristup finansijskim izvorima MMF-a i udio BiH u alokaciji SDR-a, koja su obračunska jedinica MMFa.

Vrijednosne papire izdaje Ministarstvo finansija i trezora BiH i one se zamjenjuju za KM. Ovi vrijednosni papiri su unovčivi na zahtjev MMF-a.

Alokacija SDR-a je također kamatonosna. Ministarstvo finansija i trezora BiH plaća kamatu na alokaciju specijalnih prava vučenja.

Račun vrijednosnih papira, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 predmetom su valutnog usklađivanja uvijek kada se valuta koristi u finansijskim transakcijama između MMF-a i BiH. Najmanje jednom godišnje, na kraju MMF-ove finansijske godine (30. april), sva držanja valuta u MMF-u se ponovo vrednuju po važećem kursu SDR-a. Ova vrijednosna prilagođavanja uključena su u prikazanim stanjima računa.

Centralna banka koristi neto metod u prikazivanju finansijske pozicije BiH u MMF-u, kako je prikazano narednom tabelom:

U hiljadama KM

	31. decembar 2024.	31. decembar 2023.
Kvota	650.858	631.516
Specijalna prava vučenja u MMF-u	4.771	2.073
UKUPNO IMOVINA	655.629	633.589
MMF-ov račun br. 1	1.627	1.579
MMF-ov račun br. 2	644	624
Vrijednosni papiri	953.711	1.291.461
Alokacija SDR	1.018.667	988.395
Obračunata kamata na alokaciju SDR	5.663	6.867
Računi plativih troškova	2.004	5.710
UKUPNO OBAVEZE	1.982.316	2.294.636
NETO POZICIJA BiH U MMF-u	1.326.687	1.661.047

Kvota BiH u MMF-u iznosi 265.200 hiljada SDR na datume izvještavanja. Kvota ne donosi kamatu.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

37. DOMAĆI PLATNI SISTEM I SISTEM ZA PORAVNANJA

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je uspostavila sisteme preko kojih se obavljaju međubankarska plaćanja u KM u BiH.

Sistemi međubankarskog kliringa i poravnanja su od januara 2001. godine organizovani kroz dva platna sistema čiji je vlasnik i kojima upravlja Centralna banka. To su: sistem bruto poravnanja u realnom vremenu („BPRV“) i žirokliring sistem („ŽK“).

BPRV sistem je sistem preko kojeg se vrši poravnanje platnih naloga u realnom vremenu, a preko računa za poravnanje koje učesnici imaju otvorene kod Centralne banke. Učesnici u sistemu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa i Centralna banka. Poravnanje se smatra konačnim i neopozivim u trenutku kada je račun za poravnanje banke nalogodavca zadužen, te za isti iznos odobren račun za poravnanje banke primaoca u BPRV. Kroz sistem se izvršavaju transakcije iznad 10 hiljada KM, a za niže iznose je opcionalno korištenje.

ŽK sistem je sistem međubankarskog kliringa (bilateralni i multilateralni) za transakcije u iznosu manjem ili jednakom 10 hiljada KM. Poravnanje neto pozicija učesnika ŽK sistema se vrši preko računa za poravnanje u BPRV, kao i poravnanje transakcija pravnih lica koji su u funkciji obračunskih agenata kao što su npr. operatori kartičnog poslovanja. Učesnici u sistemu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa, a koje su učesnici u sistemu BPRV, kao i Centralna banka. Sistem je usklađen sa standardom SEPA-e, tj. ISO 20022. Kliring platnih naloga svih učesnika ŽK sistema izvršava se utvrđivanjem neto pozicije svakog pojedinačnog učesnika kao rezultat obračuna svih potraživanja i dugovanja učesnika za svaki klirinški ciklus.

U cilju ravnomjernije raspodjele naloga u toku dana, te stimulisanja banaka učesnica u platnim sistemima za brže izvršavanje naloga klijenata, Centralna banka je u toku 2024. godine izvršila izjednačavanje tarife za naloge koji se izvršavaju u ŽK sistemu odnosno BPRV sistemu na jedinstvenu cijenu po nalogu.

Kreditni rizik

Svaki učesnik platnih sistema je dužan imati obezbijedena sredstva na računu za poravnanje prije poravnanja platnih naloga u BPRV.

U skladu sa ulogom Centralne banke, a kako je definisano Zakonom o Centralnoj banci, Centralnoj banci nije dozvoljeno kreditirati učesnike BPRV i ŽK sistema s ciljem obezbjeđivanja likvidnosti u sistemu na bilo koji način.

Operativni rizik

U cilju minimiziranja operativnog rizika nesmetanog funkcionisanja platnih sistema, izdata su Operativna pravila za BPRV i ŽK sisteme, kao prateće Odluke koje određuju minimalne standarde sigurnosti za funkcionisanje sistema.

Važeći sigurnosni ciljevi, politike i procedure imaju svrhu da obezbijede sigurnosne mjere i karakteristike. Sistemi i mreže funkcionišu u skladu sa uspostavljenim ciljevima i politikama. Sigurnosni ciljevi i politike se periodično pregledavaju. Od svakog učesnika se također zahtijeva da posjeduje određene sigurnosne mjere i kontrole za izvršavanje plaćanja.

Centralna banka je definisala sljedeće procedure za poravnanja u slučaju nepredviđenih situacija:

- **Planovi i mjere za nepredviđene situacije:** u slučaju prekida u redovnom funkcionisanju platnog sistema i sistema za poravnanje ili nekog drugog nepredviđenog događaja, Centralna banka je definisala mjere za nepredviđene situacije kako bi obezbijedila kontinuitet u funkcionisanju pouzdanih, ispravnih i zakonitih platnih transakcija u platnom sistemu i sistemu za poravnanje.
- **Rezervni sistem na primarnoj lokaciji i DR lokacija:** Centralna banka je osim primarne lokacije za platne sisteme, na kojoj postoje redundantni sistemi (u slučaju pada jednog, prelazi se na drugi sistem na primarnoj lokaciji), uspostavila i funkcionalan DR (Disaster Recovery) sistem na lokaciji Glavne banke Republike Srpske Centralne banke u Banjoj Luci.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2024.

37. DOMAĆI PLATNI SISTEM I SISTEM ZA PORAVNANJA (NASTAVAK)**Nadgledanje i razvoj platnih sistema**

Centralna banka primjenjujući principe i odgovornosti definisane „Principima za infrastrukturu finansijskog tržišta“ koje je donio Odbor za platni sistem i sistem poravnanja BIS-a (CPSS) i Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire (IOSCO) vrši konstantan monitoring i periodičnu procjenu funkcionisanja platnih sistema u odnosu na usvojene principe. Aktivnostima procjene usklađenosti platnih sistema, te monitoringom sistema se podstiče sigurnost i efikasnost funkcionisanja platnih sistema i nesmetano obavljanje međubankarskog platnog prometa u BiH, te na taj način Centralna banka direktno potpomaže održavanje finansijske stabilnosti u BiH.

Također, Centralna banka kroz razvojnu funkciju platnih sistema aktivno učestvuje u pripremnim i fazama implementacije koje se odnose na inovacije u platnim sistemima i analizira njihov uticaj na ekonomiju BiH, te uticaj na ciljeve javne politike sigurnih i efikasnih platnih sistema.

38. DOGAĐAJI POSLIJE DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Na sjednici Upravnog vijeća održanoj 27. decembra 2024. godine, guvernerka Centralne banke, uz odobrenje Upravnog vijeća, je imenovala dr. Emira Kurtića za viceguvernera Centralne banke na mandatni period od četiri godine, počevši od 1. januara 2025. godine.

Tokom 2025. godine, Centralna banka je obaviještena o pitanju izvršenja odluke Arbitražnog vijeća u Vašingtonu kojom je BiH kao tužena strana obavezana da tužiteljima Viaduct d.o.o. Portorož izvrši plaćanje naknade štete sa pripadajućim kamatama i advokatskim troškovima, kao i sa namjerom tužitelja da će pokrenuti postupke izvršenja od nadležnih organa širom BiH, uključujući i nekretnine Centralne banke. Arbitražni postupak se vodio duži niz godina i rezultirao je donošenjem arbitražne odluke na teret BiH. Centralna banka nije bila strana u postupku niti je imala saznanja o mogućnosti da se eventualna naplata potraživanja iz arbitražnog postupka može usmjeriti prema imovini Centralne banke.

Dana 7. februara 2025. godine, Centralna banka je od strane tužitelja obaviještena da po osnovu pravosnažne arbitražne odluke upućenog prema nadležnim sudovima u BiH predlaže naplatu svojih potraživanja od BiH i Centralne banke odnosno zapljenu i prodaju nekretnina Centralne banke u Banjoj Luci, Mostaru i Brčko Distriktu. Dana 11 marta 2025. godine, Općinski sud u Mostaru je donio nepravomoćno rješenje o prihvatanju ovog prijedloga za objekat Centralne banke u Mostaru koje je Centralna banka zaprimila 13. marta 2025. godine. Centralna banka je putem javnog pravobranilaštva izjavila žalbu protiv ovog rješenja dana 21. marta 2025. godine.

Na datum odobrenja finansijskih izvještaja, način izvršenja arbitražne odluke nije određen uslijed nepostojanja pravosnažnih sudskih odluka i nije moguće pouzdano ocijeniti konačan ishod spora, ali Centralna banka smatra da ne postoje pravni osnovi za naplatu iz njene imovine i u skladu s tim, ne očekuje odlive ekonomskih koristi po ovom osnovu.

Osim gore navedenih, u periodu između 31. decembra 2024. godine i datuma odobrenja ovih finansijskih izvještaja nije bilo događaja koji bi zahtijevali usklađivanje ili koji su značajni, ali ne zahtijevaju usklađivanje.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка

Statističke tabele

SPISAK TABELA

T01: Glavni ekonomski indikatori	159
T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)	160
T03: Indeks industrijske proizvodnje	161
T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)	162
T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije	163
T06: Monetarni agregati	164
T07: Monetarni pregled	165
T08: Bilans stanja CBBiH.....	167
T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH	168
T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu	170
T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima	171
T12: Kamatne stope na depozite stanovništva	172
T13: Kamatne stope na depozite nefinansijskih preduzeća	173
T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka.....	174
T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka	175
T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka	176
T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka	177
T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka	178
T19: Kupovina i prodaja KM	179
T20: Prosječne obavezne rezerve	180
T21: Transakcije u platnom prometu	181
T22: Platni bilans Bosne i Hercegovine	182
T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)	183
T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade	184
T25: Ukupan dug sektora opšte vlade (Mastriški dug)	185
T26: Devizne rezerve CBBiH	186
T27: BiH izvoz po zemljama destinacije	187
T28: BiH uvoz po zemljama porijekla	188
T29: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM	189
T30: Vladine finansije BiH - jedinice sektora vlade	190
T31: Vladine finansije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda	191
T32: Tokovi direktnih stranih ulaganja u BiH klasifikovani prema zemlji stranog ulagača	192
T33: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti	193
T34: Stanja direktnih ulaganja u BiH klasifikovana po zemlji stranog ulagača	194
T35: Realni i nominalni efektivni kurs KM	195

T01: Glavni ekonomski indikatori

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.*
Nominalni BDP BiH, (u milionima KM)¹⁾ tekuće cijene	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	49.920	53.864
Godišnji rast realnog BDP-a (u%)¹⁾	3,1	3,2	3,2	3,8	2,9	-3,0	7,4	4,2	2,0	2,4
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH ²⁾										
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	-1,0	-1,1	1,2	1,4	0,6	-1,0	2,0	14,0	6,1	1,7
Godišnja stopa rasta CPI za decembar	-1,3	-0,3	0,7	1,6	0,3	-1,6	6,4	14,7	2,2	2,2
Budžet sektora opće vlade³⁾										
Prihodi	43,0	42,7	42,4	42,4	42,0	41,6	41,0	39,9	40,7	-
Rashodi ⁴⁾	42,3	41,5	39,8	40,2	40,1	46,8	41,3	40,3	41,9	-
Saldo	0,7	1,2	2,5	2,2	1,9	-5,2	-0,3	-0,4	-1,2	-
Novac i kredit										
Novac u širem smislu (M2)	64,5	66,7	69,5	71,3	73,6	81,3	80,5	72,9	71,7	72,7
Krediti nevladinim sektorima	54,4	53,7	54,9	54,3	55,0	55,2	50,8	45,9	44,9	45,5
Platni bilans										
Bruto devizne rezerve										
U milionima KM	8.606	9.531	10.557	11.623	12.597	13.868	16.348	16.066	16.290	17.642
U milionima USD	4.883	5.391	6.083	7.012	7.210	8.079	9.885	8.637	9.004	9.760
U mjesecima uvoza robe i usluga	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8	10,0	9,3	6,8	7,0	7,2
Saldo tekućeg računa										
U milionima KM	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-579	-2.001	-1.157	-2.129
U milionima USD	-827	-805	-876	-660	-531	-571	-350	-1.075	-640	-1.178
U procentima BDP-a	-5,0	-4,7	-4,8	-3,2	-2,6	-2,8	-1,5	-4,4	-2,3	-4,0
Saldo robne razmjene										
U milionima KM	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.259	-11.747
U milionima USD	-4.071	-4.010	-4.274	-4.538	-4.558	-3.651	-4.335	-5.474	-5.671	-6.499
U procentima BDP-a	-24,8	-23,4	-23,3	-22,2	-22,3	-18,0	-18,3	-22,3	-20,6	-21,8
Vanjski dug sektora vlade**										
U milionima KM	8.693	8.872	8.147	8.198	8.140	8.726	9.435	9.474	8.867	9.110
U milionima USD	4.856	4.782	4.996	4.801	4.657	5.479	5.468	5.167	5.010	4.865
U procentima BDP-a	30,0	29,3	25,6	24,2	22,7	25,1	24,1	20,8	17,8	16,9
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade⁵⁾										
U milionima KM	581	723	983	955	794	741	773	802	1255	1333
U milionima USD	330	409	567	576	454	432	467	431	694	737
U procentima izvoza robe i usluga	5,7	6,7	7,7	6,7	5,5	6,2	4,6	3,6	5,7	6,1

Napomena:

¹⁾ Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu za 2023. godinu, januar 2025.

²⁾ Izvor: Agencija za statistiku BiH

³⁾ Izvor: Centralna banka BiH

⁴⁾ Rashodi uključuju i neto nabavku stalnih sredstava.

⁵⁾ Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

*BDP za 2024. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

**Podaci revidirani od 2009. godine u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva finansija i trezora BiH od 26.01.2023. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktan dug Brčko distrikta.

- Podaci nisu dostupni

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.*
Nominalni BDP, (u milionima KM)	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	49.920	53.864
Nominalni BDP (u milionima USD)	16.413	17.118	18.325	20.478	20.481	20.230	23.669	24.523	27.594	29.800
BDP po stanovniku BiH (u KM)	8.223	8.620	9.076	9.709	10.251	9.994	11.337	13.284	14.588	15.779
BDP po stanovniku BiH (u USD)	4.665	4.876	5.230	5.857	5.867	5.822	6.854	7.141	8.064	8.730
Godišnji rast realnog BDP (u%)	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	7,4	4,2	2,0	2,4
Broj stanovnika (u hiljadama) ¹⁾	3.518	3.511	3.504	3.496	3.491	3.475	3.453	3.434	3.422	3.414
Prosječni godišnji kurs KM/USD	1,763	1,768	1,735	1,657	1,747	1,717	1,654	1,860	1,809	1,808

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2023., januar 2025. Podatak o prosječnom godišnjem kursu KM/USD izvor je CBBiH.

Napomena:

¹⁾ Procjena broja stanovnika za 2024. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom prirastu sa krajem septembra 2023. godine; Izvor: Agencija za statistiku BiH

*BDP za 2024. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Period / isti period prethodne godine		
		FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	103,1
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,8	100,8	104,2	101,6
2019.	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7
2020.	12.	103,1	103,7	103,2	93,7	93,4	93,6
2021.	12.	107,4	106,6	107,2	109,8	109,9	109,8
2022.	12.	98,0	96,0	96,0	101,2	102,1	101,0
2023.	12.	90,0	93,8	91,0	95,8	96,8	96,1
2024.	12.	100,0	94,5	100,7	96,1	95,5	96,1
2024.	01.	94,7	92,3	93,8	94,7	92,3	93,8
	02.	102,6	101,4	102,5	98,7	96,9	98,2
	03.	89,1	88,9	89,4	95,3	93,9	95,0
	04.	99,5	93,7	97,6	96,3	93,8	95,6
	05.	89,9	89,1	89,6	95,0	92,8	94,4
	06.	94,9	91,7	93,6	95,0	92,7	94,3
	07.	99,1	98,4	98,6	95,6	93,5	94,9
	08.	92,8	91,6	92,3	95,2	93,3	94,6
	09.	94,5	93,7	94,3	95,1	93,3	94,5
	10.	99,4	104,2	100,5	95,6	94,4	95,1
	11.	97,8	106,8	100,8	95,8	95,5	95,7
	12.	100,0	94,5	100,7	96,1	95,5	96,1

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS

Napomena:

Indeks industrijske proizvodnje za period / isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Period/isti period prethodne godine
2015.	12.	...	98,7	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2018.	12.	...	101,6	101,4
2019.	12.	...	99,9	100,6
2020.	12.	...	98,4	99,0
2021.	12.	...	106,4	102,0
2022.	12.	...	114,7	114,0
2023.	12.	...	102,2	106,1
2024.	12.	...	102,2	101,7
2024.	01.	100,2	102,0	102,0
	02.	100,5	102,1	102,0
	03.	100,3	102,0	102,0
	04.	100,1	102,0	102,0
	05.	99,8	102,0	102,0
	06.	99,5	101,6	102,0
	07.	100,0	101,8	101,9
	08.	100,5	101,3	101,9
	09.	100,1	100,8	101,7
	10.	100,2	100,9	101,7
	11.	100,4	101,5	101,6
	12.	100,4	102,2	101,7

Izvor:

Agencija za statistiku BiH od 2006. a do 2006. Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS

Napomena:

Do 2006. prikazan je indeks cijena na malo na nivou BiH i izračunat je kao ponderisani prosjek mjesečnih indeksa cijena entiteta, gdje ponder predstavlja učešće entiteta u BDP-u (vidi napomenu T01).

Za 2006. i dalje prikazan je indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za period/isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije

- u KM -

Godina	Mjesec	Bruto plate				Neto plate				Penzije		
		FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2018.		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361	342
2019.		1.420	1.407	1.426	1.421	923	906	915	921	415	378	357
2020.		1.474	1.485	1.477	1.476	956	956	948	956	423	394	367
2021.		1.542	1.546	1.486	1.542	996	1.004	959	997	428	408	375
2022.		1.724	1.729	1.600	1.722	1.114	1.143	1.051	1.122	461	460	412
2023.		1.959	1.937	1.759	1.947	1.261	1.274	1.180	1.263	570	540	491
2024.		2.140	2.146	1.974	2.138	1.373	1.404	1.329	1.381	620	593	540
2024.	01.	2.083	2.001	1.905	2.052	1.338	1.312	1.279	1.328	612	592	537
	02.	2.045	2.129	1.903	2.068	1.315	1.392	1.281	1.338	612	592	537
	03.	2.078	2.130	1.908	2.090	1.335	1.394	1.285	1.353	615	592	538
	04.	2.125	2.140	1.929	2.125	1.364	1.400	1.296	1.374	623	593	539
	05.	2.160	2.146	1.943	2.150	1.384	1.403	1.308	1.388	623	593	541
	06.	2.108	2.182	1.967	2.128	1.351	1.426	1.329	1.374	623	593	542
	07.	2.163	2.165	1.993	2.160	1.387	1.416	1.341	1.395	622	593	541
	08.	2.159	2.157	1.995	2.154	1.384	1.411	1.343	1.392	622	593	541
	09.	2.135	2.159	2.028	2.140	1.369	1.412	1.364	1.382	622	594	541
	10.	2.210	2.171	2.035	2.193	1.415	1.420	1.373	1.415	622	594	540
	11.	2.182	2.172	2.037	2.175	1.401	1.420	1.373	1.406	622	594	541
	12.	2.231	2.202	2.048	2.217	1.428	1.438	1.377	1.430	623	594	541

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta

Napomena:

Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plate na nivou BiH uključene su i plate Brčko distrikta.

T06: Monetarni agregati

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Rezervni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.977,2	8.166,4	4.302,2	1.961,5	5.782,3	10.399,4	12.143,7	12.046,0	24.189,6
2019.	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
2020.	12.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0
2021.	12.	6.923,8	7.219,6	304,9	5.540,0	12.387,6	3.044,2	3.300,1	7.243,8	14.448,3	17.927,5	13.588,1	31.515,6
2022.	12.	7.436,1	7.217,4	272,7	6.126,2	13.752,5	2.878,7	3.583,9	6.898,8	14.926,2	19.878,6	13.361,3	33.240,0
2023.	12.	7.565,1	7.083,2	16,9	6.550,5	15.064,1	2.891,3	3.974,6	7.310,3	14.665,2	21.614,6	14.176,2	35.790,8
2024.	12.	7.959,2	7.455,4	15,3	6.873,2	17.237,0	3.170,0	4.083,5	7.768,8	15.429,9	24.110,2	15.022,2	39.132,4
2024.	01.	7.533,2	6.679,3	34,3	6.378,3	14.998,9	2.943,3	4.191,7	7.257,7	14.246,9	21.377,2	14.392,6	35.769,8
	02.	7.568,3	6.807,6	31,8	6.430,9	15.155,0	2.907,5	4.009,5	7.475,0	14.407,7	21.585,9	14.392,0	35.977,9
	03.	7.628,2	6.638,8	29,3	6.553,1	15.303,8	2.934,4	4.038,1	7.519,3	14.296,3	21.856,9	14.491,9	36.348,8
	04.	7.791,7	6.337,6	10,8	6.672,9	15.423,3	2.927,1	4.100,8	7.542,5	14.140,1	22.096,2	14.570,3	36.666,6
	05.	7.754,9	6.206,1	11,0	6.609,7	15.483,3	2.945,9	4.060,7	7.526,3	13.971,9	22.093,0	14.532,9	36.625,9
	06.	7.823,6	6.860,1	8,7	6.723,3	15.602,9	2.998,0	4.037,4	7.574,6	14.692,5	22.326,3	14.610,0	36.936,3
	07.	7.969,2	6.500,0	13,2	6.791,3	15.971,5	2.981,5	4.127,9	7.484,8	14.482,4	22.762,8	14.594,2	37.357,0
	08.	8.036,0	6.663,0	11,9	6.863,7	16.208,8	3.022,6	4.047,8	7.503,9	14.710,9	23.072,5	14.574,3	37.646,8
	09.	8.006,8	6.809,7	13,4	6.804,6	16.408,7	3.076,7	4.065,6	7.554,1	14.829,9	23.213,3	14.696,3	37.909,6
	10.	7.989,3	6.897,7	33,2	6.789,9	16.502,9	3.115,2	3.982,3	7.678,9	14.920,2	23.292,9	14.776,5	38.069,3
	11.	7.975,2	7.037,8	11,0	6.800,2	16.574,7	3.107,6	4.070,9	7.722,0	15.024,1	23.374,8	14.900,5	38.275,4
	12.	7.959,2	7.455,4	15,3	6.873,2	17.237,0	3.170,0	4.083,5	7.768,8	15.429,9	24.110,2	15.022,2	39.132,4

Napomena:

Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskom nivou (iz Federacije BiH: Fond PIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srpske: Fond penzijsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječiju zaštitu RS) klasifikovani su na nivo centralne vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8) i predstavlja gotov novac u opticaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferabilni depoziti u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u stranoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i stranoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite priključeni su centralnoj vladi na entitetskom nivou i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Monetarni agregat QM je definisan kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tabela 7) i obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

AKTIVA												
Godina	Mjesec	Neto strana aktiva				Potraživanja od domaćih sektora						Ukupno
		Strana aktiva	Strana pasiva	5 = 3+4	Potraživanja od centralne vlade (neto)	Potraživanja od kantona i općina	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora		
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2
2018.	12.	15.505,5	-3.041,0	12.464,5	-461,2	496,5	428,0	8655,0	136,8	9.315,0	18.570,1	31.034,5
2019.	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6
2020.	12.	18.340,2	-2.326,3	16.013,9	-236,3	538,1	540,8	8618,1	155,0	9.937,9	19.553,6	35.567,5
2021.	12.	21.065,4	-1.949,0	19.116,3	-804,4	583,5	532,3	8812,6	164,1	10.478,3	19.766,3	38.882,7
2022.	12.	21.084,4	-1.813,4	19.271,1	-509,1	592,0	652,8	9197,6	180,2	11.027,6	21.141,1	40.412,2
2023.	12.	22.027,1	-1.492,6	20.534,4	125,1	645,6	644,9	9828,3	231,8	11.847,1	23.322,8	43.857,2
2024.	12.	24.234,1	-1.949,7	22.284,4	630,9	749,8	734,5	10713,4	300,1	12.932,8	26.061,4	48.345,9
2024.	01.	22.081,0	-1.462,6	20.618,4	154,3	641,2	635,8	9776,1	221,2	11.864,8	23.293,4	43.911,9
	02.	22.112,2	-1.466,7	20.645,4	224,0	637,2	622,6	9.920,9	218,8	11.944,6	23.568,0	44.213,4
	03.	22.283,7	-1.419,2	20.864,5	86,4	642,6	625,3	10.118,3	243,6	12.082,4	23.798,7	44.663,2
	04.	22.305,3	-1.444,0	20.861,4	165,5	642,7	607,5	10.256,2	249,6	12.195,7	24.117,2	44.978,6
	05.	22.022,8	-1.486,8	20.536,0	222,5	655,3	607,2	10.364,6	245,3	12.323,2	24.418,2	44.954,2
	06.	22.622,0	-1.884,5	20.737,5	179,8	661,2	605,5	10.509,0	271,7	12.426,7	24.653,9	45.391,4
	07.	23.126,7	-1.844,8	21.281,9	19,3	679,7	620,1	10.503,8	268,8	12.550,9	24.642,5	45.924,4
	08.	23.364,5	-1.846,4	21.518,1	105,3	684,9	603,9	10.482,7	268,8	12.639,3	24.784,9	46.303,0
	09.	23.532,2	-1.867,1	21.665,0	220,9	690,8	609,2	10.542,4	304,7	12.718,5	25.086,6	46.751,6
	10.	23.700,0	-1.881,7	21.818,3	194,9	736,6	595,8	10.576,9	264,0	12.809,9	25.178,2	46.996,5
	11.	23.965,0	-1.942,6	22.022,4	169,3	753,1	612,2	10.650,6	287,3	12.882,5	25.355,0	47.377,4
	12.	24.234,1	-1.949,7	22.284,4	630,9	749,8	734,5	10713,4	300,1	12.932,8	26.061,4	48.345,9

Napomena:

Monetarni pregled prikazuje konsolidovane podatke Bilansa stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tabela 8) i Konsolidovanog bilansa komercijalnih banaka BiH (tabela 9). Neto strana aktiva predstavlja razliku između zbira stranih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbira stranih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od centralne vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite centralne vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske Fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasifikuju na nivo centralne vlade kao entitetski vanbudžetski fondovi, što se direktno odražava na podatke o neto potraživanjima od centralne vlade u Monetarnom pregledu.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

		PASIVA												
		Novčana masa (M2)												
		Novac (M1)			Kvazi-novac (QM)									
Godina	Mjesec	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti		Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti			Vrijednosni papiri	Kredit	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14
2015	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1
2016	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2
2018	12.	3.977,2	8.166,4	12.143,7	1.961,5	4.302,2	5.782,3	12.046,0	24.189,6	8,0	467,5	4.867,2	1.502,3	31.034,5
2019.	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.224,6	1.436,9	33.534,6
2020.	12.	5.043,4	10.011,8	15.055,2	2.902,5	3.034,7	7.256,6	13.193,8	28.249,0	0,0	606,7	5.307,8	1.404,0	35.567,5
2021.	12.	5.540,0	12.387,6	17.927,5	3.300,1	3.044,2	7.243,8	13.588,1	31.515,6	0,0	638,5	5.287,3	1.441,4	38.882,7
2022.	12.	6.126,2	13.752,5	19.878,6	3.583,9	2.878,7	6.898,8	13.361,3	33.240,0	0,0	622,8	5.208,0	1.341,4	40.412,2
2023.	12.	6.550,5	15.064,1	21.614,6	3.974,6	2.891,3	7.310,3	14.176,2	35.790,8	3,7	643,4	6.012,6	1.406,7	43.857,2
2024.	12.	6.873,2	17.237,0	24.110,2	4.083,5	3.170,0	7.768,8	15.022,2	39.132,4	3,4	608,0	7.032,2	1.569,9	48.345,9
2024.	01.	6.378,3	14.998,9	21.377,2	4.191,7	2.943,3	7.257,7	14.392,6	35.769,8	3,7	643,2	6.134,6	1.360,6	43.911,9
	02.	6.430,9	15.155,0	21.585,9	4.009,5	2.907,5	7.475,0	14.392,0	35.977,9	3,7	654,1	6.222,2	1.355,6	44.213,4
	03.	6.553,1	15.303,8	21.856,9	4.038,1	2.934,4	7.519,3	14.491,9	36.348,8	0,0	669,0	6.323,4	1.322,0	44.663,2
	04.	6.672,9	15.423,3	22.096,2	4.100,8	2.927,1	7.542,5	14.570,3	36.666,6	3,4	652,1	6.396,1	1.260,4	44.978,6
	05.	6.609,7	15.483,3	22.093,0	4.060,7	2.945,9	7.526,3	14.532,9	36.625,9	3,4	653,9	6.436,1	1.234,9	44.954,2
	06.	6.723,3	15.602,9	22.326,3	4.037,4	2.998,0	7.574,6	14.610,0	36.936,3	3,4	657,2	6.552,3	1.242,3	45.391,4
	07.	6.791,3	15.971,5	22.762,8	4.127,9	2.981,5	7.484,8	14.594,2	37.357,0	3,4	663,9	6.705,4	1.194,8	45.924,4
	08.	6.863,7	16.208,8	23.072,5	4.047,8	3.022,6	7.503,9	14.574,3	37.646,8	3,4	664,3	6.837,5	1.150,9	46.303,0
	09.	6.804,6	16.408,7	23.213,3	4.065,6	3.076,7	7.554,1	14.696,3	37.909,6	3,4	606,7	7.026,3	1.205,6	46.751,6
	10.	6.789,9	16.502,9	23.292,9	3.982,3	3.115,2	7.678,9	14.776,5	38.069,3	3,4	607,6	7.133,6	1.182,6	46.996,5
	11.	6.800,2	16.574,7	23.374,8	4.070,9	3.107,6	7.722,0	14.900,5	38.275,4	3,4	608,2	7.268,5	1.221,9	47.377,4
	12.	6.873,2	17.237,0	24.110,2	4.083,5	3.170,0	7.768,8	15.022,2	39.132,4	3,4	608,0	7.032,2	1.569,9	48.345,9

Napomena:

Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Kvazi-novac QM obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosni papiri, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni finansijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su također uključeni i ograničeni depoziti, protivstavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T08: Bilans stanja CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA			PASIVA									
		Strana aktiva	Potraživanja od privatnog sektora	Ukupno	Rezervni novac				Ukupno	Strana pasiva	Depoziti centralne vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
					Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti komercijalnih banaka kod monetarnih vlasti	Depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti							
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10	11	12	13	14=9+...+13	
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	4.063,5	51,7	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7	
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	4.269,1	52,0	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4	
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	5.033,1	76,1	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6	
2018.	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	5.523,3	125,5	10.399,4	1,8	583,9	720,0	-51,9	11.653,1	
2019.	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	5.743,6	176,6	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1	
2020.	12.	13.895,8	2,0	13.897,9	6.172,5	5.901,1	231,8	12.305,4	1,7	665,2	982,3	-56,8	13.897,9	
2021.	12.	16.376,0	2,6	16.378,5	6.923,8	7.219,6	304,9	14.448,3	2,3	1.124,7	861,4	-58,3	16.378,5	
2022.	12.	16.093,7	2,8	16.096,5	7.436,1	7.217,4	272,7	14.926,2	2,6	685,5	545,4	-63,3	16.096,5	
2023.	12.	16.317,7	2,8	16.320,5	7.565,1	7.083,2	16,9	14.665,2	2,5	736,0	911,3	5,5	16.320,5	
2024.	12.	17.668,7	2,9	17.671,6	7.959,2	7.455,4	15,3	15.429,9	2,5	844,8	1.198,2	196,2	17.671,6	
2024.	01.	15.935,7	1,7	15.937,3	7.533,2	6.679,3	34,3	14.246,9	2,3	734,1	949,3	4,7	15.937,3	
	02.	16.057,9	2,0	16.059,9	7.568,3	6.807,6	31,8	14.407,7	2,8	689,5	959,4	0,5	16.059,9	
	03.	16.058,7	2,4	16.061,0	7.628,2	6.638,8	29,3	14.296,3	2,6	739,5	1.021,7	1,0	16.061,0	
	04.	15.898,7	2,0	15.900,7	7.791,7	6.337,6	10,8	14.140,1	2,4	773,0	1.048,7	-63,3	15.900,7	
	05.	15.794,8	2,2	15.797,0	7.754,9	6.206,1	11,0	13.971,9	2,7	799,9	1.085,0	-62,5	15.797,0	
	06.	16.583,1	2,5	16.585,6	7.823,6	6.860,1	8,7	14.692,5	2,5	818,0	1.134,4	-61,8	16.585,6	
	07.	16.461,4	2,1	16.463,4	7.969,2	6.500,0	13,2	14.482,4	2,8	826,2	1.213,2	-61,2	16.463,4	
	08.	16.708,9	2,2	16.711,1	8.036,0	6.663,0	11,9	14.710,9	2,7	795,0	1.262,7	-60,2	16.711,1	
	09.	16.892,9	2,4	16.895,3	8.006,8	6.809,7	13,4	14.829,9	2,4	789,5	1.333,4	-59,9	16.895,3	
	10.	17.067,4	2,0	17.069,5	7.989,3	6.897,7	33,2	14.920,2	2,6	841,1	1.365,1	-59,6	17.069,5	
	11.	17.234,8	2,2	17.237,0	7.975,2	7.037,8	11,0	15.024,1	2,9	836,9	1.432,5	-59,5	17.237,0	
	12.	17.668,7	2,9	17.671,6	7.959,2	7.455,4	15,3	15.429,9	2,5	844,8	1.198,2	196,2	17.671,6	

Napomena:

Strana aktiva CBBiH - monetarnih vlasti obuhvata zlato, devize u trezoru CBBiH, devizne depozite kod inostranih banaka, raspolaganje SDR, strane vrijednosne papire i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u opticaju izvan centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Strana pasiva CBBiH obuhvata kratkoročne obaveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obaveze prema nerezidentima i obaveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti centralne vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA							
		Rezerve	Strana aktiva	Potraživanja od opće vlade	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7
2018.	12.	6.298,3	3.854,5	2.285,0	428,0	8.655,0	136,8	9.314,6	30.972,1
2019.	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9
2020.	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8
2021.	12.	8.608,0	4.689,4	3.095,4	532,3	8.812,6	164,1	10.478,0	36.379,7
2022.	12.	8.541,6	4.990,8	3.171,7	652,8	9.197,6	180,2	11.027,3	37.761,9
2023.	12.	8.116,2	5.709,4	3.440,2	644,9	9.828,3	231,8	11.846,8	39.817,7
2024.	12.	8.400,9	6.565,4	3.903,6	734,5	10.713,4	300,1	12.932,5	43.550,3
2024.	01.	7.852,9	6.145,4	3.448,1	635,8	9.776,1	221,2	11.864,7	39.944,1
	02.	7.978,6	6.054,3	3.448,9	622,6	9.920,9	218,8	11.944,4	40.188,5
	03.	7.740,8	6.225,1	3.516,8	625,3	10.118,3	243,6	12.082,1	40.552,0
	04.	7.473,0	6.406,6	3.546,1	607,5	10.256,2	249,6	12.195,6	40.734,6
	05.	7.367,5	6.228,0	3.580,8	607,2	10.364,6	245,3	12.323,0	40.716,4
	06.	7.985,5	6.039,8	3.501,6	605,5	10.509,0	271,7	12.426,4	41.339,5
	07.	7.706,0	6.665,3	3.532,1	620,1	10.503,8	268,8	12.550,7	41.846,8
	08.	7.875,4	6.655,7	3.482,1	603,9	10.482,7	268,8	12.639,1	42.007,6
	09.	8.049,2	6.639,3	3.495,5	609,2	10.542,4	304,7	12.718,2	42.358,6
	10.	8.125,0	6.632,5	3.606,1	595,8	10.576,9	264,0	12.809,8	42.610,2
	11.	8.233,6	6.730,2	3.609,8	612,2	10.650,6	287,3	12.882,3	43.005,9
	12.	8.400,9	6.565,4	3.903,6	734,5	10.713,4	300,1	12.932,5	43.550,3

Napomena:

Konsolidovani bilans komercijalnih banaka obuhvata Konsolidovane bilanse komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od jula 2001. do novembra 2002), NBRS (do decembra 1998) i NBBiH (do novembra 2002). Konsolidovana su međusobna potraživanja i obaveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u trezorima banaka i depozita banaka kod CBBiH. Strana aktiva komercijalnih banaka obuhvata: devize u trezorima, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti kod nerezidenata, kredite nerezidentima, vrijednosne papire nerezidenata u stranoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenata. Potraživanja od opće vlade obuhvataju potraživanja od svih nivoa vlada: centralne vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i necentralne vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvataju: potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća, nefinansijskih privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora).

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	PASIVA										
		Depoziti centralne vlade	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Vrijednosni papiri	Kredit	Strana pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,5	4.302,2	5.782,3	8,0	467,5	3.039,2	4.147,2	1.557,4	30.972,1
2019.	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.368,0	1.507,7	33.380,9
2020.	12.	2.048,4	9.780,0	2.902,5	3.034,7	7.256,6	0,0	606,7	2.324,6	4.325,4	1.531,8	33.810,8
2021.	12.	2.191,8	12.082,7	3.300,1	3.044,2	7.243,8	0,0	638,5	1.946,7	4.425,8	1.506,2	36.379,7
2022.	12.	2.403,2	13.479,7	3.583,9	2.878,7	6.898,8	0,0	622,8	1.810,8	4.662,6	1.421,5	37.761,9
2023.	12.	1.933,6	15.047,2	3.974,6	2.891,3	7.310,3	3,7	643,4	1.490,2	5.101,3	1.422,0	39.817,7
2024.	12.	1.678,3	17.221,7	4.083,5	3.170,0	7.768,8	3,4	608,0	1.947,2	5.834,0	1.235,6	43.550,3
2024.	01.	1.918,5	14.964,6	4.191,7	2.943,3	7.257,7	3,7	643,2	1.460,3	5.185,3	1.375,9	39.944,1
	02.	1.898,4	15.123,1	4.009,5	2.907,5	7.475,0	3,7	654,1	1.463,9	5.262,8	1.390,4	40.188,5
	03.	2.048,4	15.274,5	4.038,1	2.934,4	7.519,3	0,0	669,0	1.416,7	5.301,8	1.349,8	40.552,0
	04.	1.965,0	15.412,6	4.100,8	2.927,1	7.542,5	3,4	652,1	1.441,6	5.347,5	1.342,1	40.734,6
	05.	1.903,1	15.472,3	4.060,7	2.945,9	7.526,3	3,4	653,9	1.484,2	5.351,1	1.315,5	40.716,4
	06.	1.842,6	15.594,2	4.037,4	2.998,0	7.574,6	3,4	657,2	1.882,0	5.417,9	1.332,2	41.339,5
	07.	2.006,9	15.958,4	4.127,9	2.981,5	7.484,8	3,4	663,9	1.841,9	5.492,2	1.285,9	41.846,8
	08.	1.896,9	16.196,9	4.047,8	3.022,6	7.503,9	3,4	664,3	1.843,8	5.574,8	1.253,2	42.007,6
	09.	1.794,3	16.395,3	4.065,6	3.076,7	7.554,1	3,4	606,7	1.864,8	5.692,9	1.304,8	42.358,6
	10.	1.833,5	16.469,7	3.982,3	3.115,2	7.678,9	3,4	607,6	1.879,1	5.768,4	1.272,0	42.610,2
	11.	1.850,4	16.563,7	4.070,9	3.107,6	7.722,0	3,4	608,2	1.939,7	5.835,9	1.304,0	43.005,9
	12.	1.678,3	17.221,7	4.083,5	3.170,0	7.768,8	3,4	608,0	1.947,2	5.834,0	1.235,6	43.550,3

Napomena:

Depoziti centralne vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i stranoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i stranoj valuti predstavljaju obaveze banaka prema necentralnoj vladi (kantona i općina), nefinansijskim javnim preduzećima, nefinansijskim privatnim preduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasifikovanim sektorima). Strana pasiva komercijalnih banaka obuhvata obaveze banaka prema nerezidentima po osnovu prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban finansijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) također obuhvataju i ograničene depozite.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu

- u procentima, na godišnjem nivou -

Godina	Period	Stanovništvo															
		Kamatne stope na kredite u KM				Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom											
		Stambeni krediti		Ostali krediti		Stambeni krediti		Ostali krediti		Kamatne stope na kredite u KM		Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom		Revolving krediti, prekoračenja i kreditne kartice* (kreditna pogodnost i produženi kredit)*		Kreditna kartica sa produženim kreditom	
		Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Preko 10 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Preko 10 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Prekoračenja	Kreditna kartica sa produženim kreditom	Prekoračenja
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Ponderisani mjesečni prosjeci																	
2018.	12.	3,454	...	...	...	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880
2019.	12.	3,877	4,168	3,395	5,279	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467
2020.	12.	3,643	...	...	3,676	5,885	5,845	3,671	4,582	3,902	3,835	5,864	5,678	6,380	11,936	13,606	9,815
2021.	12.	3,095	2,861	3,244	4,054	5,377	5,164	3,338	4,570	3,868	3,743	5,375	4,822	5,415	11,773	13,965	9,157
2022.	12.	3,903	3,454	3,474	3,596	5,943	5,322	4,384	...	3,811	3,696	5,673	4,842	5,200	11,993	14,129	8,119
2023.	12.	4,918	3,695	3,440	3,793	6,329	5,854	4,074	...	4,050	3,844	6,889	5,985	5,951	12,114	14,312	7,110
2024.	12.	4,280	3,703	3,541	3,918	6,284	5,335	4,827	5,299	4,304	3,930	6,978	5,960	5,496	10,096	14,336	6,531
2024.	01.	4,803	3,681	3,380	3,933	6,957	5,858	4,632	...	4,326	3,850	6,937	5,877	5,941	12,159	14,345	7,020
	02.	4,969	3,448	3,431	3,916	6,743	5,878	4,467	...	4,194	3,900	6,939	5,918	6,074	12,083	14,323	7,015
	03.	4,968	3,489	3,596	3,842	6,717	5,748	4,372	...	4,539	3,806	6,747	6,566	6,022	12,007	14,400	7,001
	04.	5,033	3,349	3,373	3,838	6,085	5,746	4,378	...	4,393	3,970	6,685	6,823	6,021	11,898	14,400	6,985
	05.	...	3,536	3,568	4,014	6,268	5,698	4,087	...	4,142	3,807	6,487	6,378	5,798	11,426	14,402	6,817
	06.	...	3,608	3,521	3,926	6,677	5,747	4,204	...	4,040	3,862	6,943	6,637	5,748	11,226	14,443	6,661
	07.	5,428	3,715	3,725	3,933	6,658	5,831	4,297	...	4,306	3,663	6,996	6,359	5,856	11,133	14,341	6,827
	08.	5,055	3,952	3,672	4,000	6,263	5,851	4,235	...	4,455	3,831	6,880	6,927	5,970	11,129	14,448	6,815
	09.	5,116	3,761	3,779	4,001	6,181	5,882	4,443	...	4,408	4,022	6,967	6,969	5,913	11,074	14,391	6,787
	10.	5,253	3,559	3,664	4,003	6,430	5,566	4,400	...	4,388	3,833	6,934	6,814	5,584	10,980	14,447	6,682
	11.	4,431	3,223	3,637	3,931	6,300	5,524	4,251	...	4,114	4,037	7,061	6,824	5,577	10,484	14,396	6,629
	12.	4,280	3,703	3,541	3,918	6,284	5,335	4,827	5,299	4,304	3,930	6,978	5,960	5,496	10,096	14,336	6,531
Iznosi kredita (novi poslovi)																	
- u hiljadama KM -																	
2018.	12.	2.597	...	...	...	66.009	27.336	17.610	155	3.340	9.211	47.731	10.078	27.896	526.750	54.795	85.550
2019.	12.	1.242	386	1.042	463	53.829	26.426	21.834	288	4.641	13.531	66.117	8.097	27.474	521.600	58.916	79.533
2020.	12.	3.468	...	...	532	39.970	19.333	16.057	265	3.729	5.229	38.688	7.916	19.056	547.793	61.370	112.952
2021.	12.	9.615	380	5.576	2.194	47.483	36.773	17.697	412	2.471	4.695	53.132	1.717	9.332	547.070	67.171	102.693
2022.	12.	3.424	520	8.644	6.406	24.729	50.661	9.425	...	7.216	12.724	35.988	5.104	9.605	607.534	56.629	114.669
2023.	12.	4.100	772	5.807	22.009	12.192	48.969	4.071	...	3.281	16.362	5.350	13.908	8.555	711.407	61.450	191.861
2024.	12.	2.665	681	10.741	29.962	20.021	63.795	5.728	482	983	9.822	9.051	11.650	6.242	862.766	65.888	259.334
2024.	01.	1.301	618	5.931	18.647	8.307	48.395	4.156	...	2.298	13.433	3.726	2.605	7.063	790.866	60.272	211.418
	02.	1.969	1.055	7.109	23.673	15.437	66.387	3.994	...	2.481	18.750	4.647	2.560	9.971	800.468	58.855	218.763
	03.	2.116	702	7.293	26.117	14.199	76.728	4.564	...	1.074	18.590	7.322	6.162	13.732	814.724	58.776	299.102
	04.	1.519	2.131	7.481	26.766	20.720	77.144	4.280	...	2.125	14.028	11.415	7.627	13.422	822.243	59.216	293.767
	05.	...	1.748	7.102	23.158	12.326	74.705	4.566	...	2.022	15.140	8.644	8.682	14.924	857.252	60.215	298.797
	06.	...	3.585	5.614	22.964	13.093	67.763	7.669	...	4.300	17.738	11.454	4.949	15.054	828.802	57.723	275.590
	07.	1.091	937	7.007	22.769	16.299	72.652	6.898	...	3.679	17.805	10.299	6.128	9.117	853.421	62.218	281.144
	08.	1.511	723	7.457	21.597	14.754	61.731	6.719	...	2.803	13.092	7.977	3.592	4.475	855.183	62.340	287.831
	09.	2.507	849	8.907	26.020	12.447	66.163	6.646	...	1.739	10.502	8.468	5.642	7.368	890.155	62.778	292.697
	10.	1.797	2.729	8.818	26.392	21.692	74.071	6.891	...	2.357	12.077	9.918	4.066	8.095	891.358	64.051	282.517
	11.	3.360	1.486	11.815	27.079	24.102	60.425	6.732	...	1.157	11.663	8.366	4.128	8.288	896.623	64.781	284.137
	12.	2.665	681	10.741	29.962	20.021	63.795	5.728	482	983	9.822	9.051	11.650	6.242	862.766	65.888	259.334

Napomena:

*Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumjevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima stanovništvu

T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima

- u procentima, na godišnjem nivou -

		Nefinansijska preduzeća												
Godina	Period	Kamatne stope na kredite u KM				Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom						Revolving krediti i prekoračenja*		
		Do iznosa od 0,25 mil EUR		Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR	Do iznosa od 0,25 mil EUR		Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR		Preko iznosa 1 mil EUR		Kamatne stope na kredite u KM	Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom	
		Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ponderisani mjesečni prosjeci														
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594
2019.	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168
2020.	12.	3,901	3,990	2,871	2,871	4,402	4,013	3,707	4,090	3,566	3,702	3,193	2,940	2,962
2021.	12.	3,708	4,040	3,058	2,297	4,115	3,358	3,382	3,613	3,018	3,228	3,292	2,852	3,139
2022.	12.	4,128	4,219	4,006	3,582	5,042	4,782	...	4,471	4,783	5,080	3,817	2,837	3,210
2023.	12.	4,766	4,651	3,942	4,192	5,340	5,267	...	4,503	4,636	4,840	4,008	2,937	3,610
2024.	12.	4,700	5,163	4,305	4,933	6,608	6,191	3,989	6,387	4,792	4,066	...	3,012	3,805
2024.	01.	4,446	4,741	3,264	...	...	5,491	4,705	4,557	...	4,138	4,729	3,046	3,563
	02.	4,731	4,933	3,935	...	5,275	5,268	4,513	4,048	4,736	4,834	4,070	3,033	3,598
	03.	4,853	4,793	4,035	...	5,521	5,081	...	...	4,022	3,445	...	3,020	3,614
	04.	4,958	4,731	4,629	4,947	5,646	5,849	4,705	4,611	4,650	4,431	...	2,994	3,629
	05.	4,699	4,898	4,354	...	5,907	5,521	4,490	4,591	4,574	4,031	...	2,879	3,665
	06.	4,918	4,773	4,163	5,010	5,998	5,531	4,708	4,692	4,312	4,678	4,879	3,001	3,655
	07.	4,860	4,935	4,584	4,364	...	5,720	4,890	...	4,743	4,231	4,729	3,019	3,464
	08.	4,978	4,683	4,844	4,339	5,759	5,251	4,922	...	4,026	4,398	...	3,042	3,524
	09.	4,784	4,542	4,275	4,014	5,962	5,181	4,932	5,576	4,823	4,677	...	3,040	3,485
	10.	4,579	4,882	4,018	4,280	6,088	5,961	4,962	5,840	4,490	4,418	...	3,040	3,498
	11.	4,560	4,990	4,128	3,557	6,475	5,175	...	5,893	4,953	4,569	5,356	3,126	3,713
	12.	4,700	5,163	4,305	4,933	6,608	6,191	3,989	6,387	4,792	4,066	...	3,012	3,805
Iznosi kredita (novi poslovi)														
													- u hiljadama KM -	
2018.	12.	51.404	26.718	62.726	79.085	8.815	14.021	3.637	23.544	11.311	9.906	25.588	2.367.482	686.874
2019.	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510
2020.	12.	53.146	15.109	52.781	78.165	13.827	8.360	3.090	20.556	8.376	13.742	83.128	2.649.665	341.675
2021.	12.	63.293	24.688	79.908	74.493	7.495	9.168	1.528	19.152	5.892	5.801	15.900	2.778.808	198.275
2022.	12.	37.582	19.350	40.221	11.000	4.913	8.499	-	14.311	4.718	3.588	21.946	2.289.023	99.344
2023.	12.	27.448	27.538	34.425	32.932	3.001	10.683	-	11.344	12.702	6.992	34.818	2.981.947	79.722
2024.	12.	30.309	26.354	41.245	139.362	9.652	6.314	2.670	13.176	20.405	10.298	...	3.531.396	29.083
2024.	01.	19.751	16.099	15.519	...	...	3.920	3.370	7.123	...	2.839	28.976	2.982.959	81.821
	02.	26.940	31.415	24.086	...	1.108	10.521	2.392	4.211	3.540	7.137	28.657	3.109.848	76.756
	03.	27.396	33.889	28.172	...	4.855	11.725	...	...	10.757	9.175	...	3.211.765	72.568
	04.	27.665	41.148	35.924	16.273	3.853	9.259	1.771	11.534	11.357	3.396	...	3.311.015	71.556
	05.	22.044	29.371	34.048	...	2.874	7.984	4.102	5.554	8.983	6.438	...	3.343.883	69.455
	06.	20.197	30.552	35.691	31.818	2.312	4.997	2.025	11.055	8.430	3.886	9.231	3.405.503	65.561
	07.	26.364	35.340	25.928	10.341	...	7.120	2.773	...	6.967	8.914	25.089	3.408.261	60.879
	08.	21.312	33.779	17.776	9.212	1.890	6.863	4.744	...	7.833	10.921	...	3.360.760	56.024
	09.	25.398	40.083	23.677	9.578	245	10.231	3.716	3.056	4.847	5.267	...	3.416.957	57.195
	10.	28.297	31.259	29.718	13.651	1.570	7.918	3.086	7.063	4.042	16.702	...	3.443.427	56.373
	11.	21.794	29.643	17.702	10.362	3.234	7.916	...	8.510	8.097	12.794	13.415	3.473.442	46.724
	12.	30.309	26.354	41.245	139.362	9.652	6.314	2.670	13.176	20.405	10.298	...	3.531.396	29.083

Napomena:

* Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinansijskim preduzećima.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva

- u procentima, na godišnjem nivou -

		Stanovništvo									
		Depoziti u KM				Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR				Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR)	
		S dogovorenim dospijećem				S dogovorenim dospijećem					
Godina	Period	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Sa dogovorenim dospijećem	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ponderisani mjesečni prosjeci											
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042
2019.	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,158	1,570	0,051	0,944	0,040
2020.	12.	0,178	1,027	1,139	0,070	0,176	1,155	1,273	0,049	0,525	0,035
2021.	12.	0,098	0,466	0,619	0,045	0,231	0,945	0,930	0,055	0,208	0,031
2022.	12.	0,521	0,905	1,534	0,046	0,370	1,128	1,743	0,046	0,155	0,027
2023.	12.	0,630	1,846	1,913	0,044	1,316	2,472	2,736	0,046	0,869	0,021
2024.	12.	1,216	2,026	2,398	0,045	1,630	2,481	2,374	0,044	1,210	0,020
2024.	01.	0,636	1,651	1,849	0,045	1,071	2,413	2,395	0,046	0,883	0,021
	02.	0,654	1,772	1,943	0,044	1,391	2,487	2,691	0,045	0,846	0,021
	03.	0,616	1,632	2,157	0,044	1,314	2,316	2,477	0,045	0,945	0,020
	04.	0,649	1,874	2,264	0,043	1,552	2,357	2,324	0,045	1,064	0,020
	05.	0,781	1,757	2,374	0,043	1,532	2,342	2,600	0,045	1,065	0,020
	06.	0,734	1,665	2,045	0,044	1,315	2,164	2,194	0,045	1,023	0,020
	07.	0,792	1,774	2,088	0,043	1,283	2,258	2,357	0,045	1,105	0,020
	08.	0,837	1,880	2,372	0,043	1,238	2,222	2,387	0,044	1,058	0,020
	09.	0,936	1,924	2,042	0,044	1,215	2,377	2,390	0,044	1,225	0,020
	10.	1,089	1,956	2,143	0,045	1,338	2,399	2,433	0,044	1,496	0,020
	11.	1,150	2,050	2,247	0,045	1,264	2,432	2,470	0,045	1,214	0,020
	12.	1,216	2,026	2,398	0,045	1,630	2,481	2,374	0,044	1,210	0,020
Iznos depozita (novi poslovi)										- u hiljadama KM -	
2018.	12.	13.211	26.379	34.047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831
2019.	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	44.538	70.124	1.658.352	4.723	345.752
2020.	12.	7.866	35.574	21.887	5.176.206	6.995	40.426	37.131	1.952.225	4.433	368.081
2021.	12.	8.431	17.683	15.228	6.218.427	9.432	33.280	38.855	2.151.732	1.896	444.055
2022.	12.	5.877	7.610	14.596	6.498.743	23.362	39.664	39.759	2.655.705	1.157	537.828
2023.	12.	7.120	29.097	38.640	7.972.376	47.412	94.123	115.713	2.796.667	3.869	600.628
2024.	12.	19.477	37.253	24.011	9.203.118	17.189	87.639	48.321	2.770.555	1.492	665.169
2024.	01.	4.543	13.609	19.136	8.021.733	18.488	69.782	59.154	2.781.558	2.907	615.440
	02.	3.714	30.436	22.551	8.249.868	25.293	73.099	97.862	2.765.205	6.875	604.985
	03.	3.845	15.643	16.278	8.449.209	11.431	63.415	58.673	2.801.773	7.627	602.049
	04.	12.823	35.237	34.986	8.612.036	28.316	82.214	39.144	2.791.710	2.650	603.335
	05.	6.354	22.081	13.270	8.485.198	9.718	57.179	37.441	2.695.397	5.346	602.182
	06.	6.891	23.227	10.964	8.610.160	7.580	48.479	21.785	2.701.880	1.469	615.696
	07.	9.880	32.182	10.411	8.668.974	10.097	60.173	45.066	2.700.803	2.611	618.874
	08.	7.155	18.496	26.223	8.770.363	13.890	62.869	44.296	2.715.447	3.120	621.871
	09.	7.982	17.118	18.032	8.635.366	9.760	71.530	34.643	2.685.780	3.508	630.727
	10.	14.398	20.277	15.121	8.706.895	20.202	98.808	37.985	2.712.664	3.387	645.584
	11.	6.593	24.030	16.414	8.798.750	9.597	84.589	39.102	2.731.344	1.340	647.236
	12.	19.477	37.253	24.011	9.203.118	17.189	87.639	48.321	2.770.555	1.492	665.169

Napomena:

Korigovani nazivi u zaglavlju tabele za kamatne stope na depozite stanovništva retroaktivno počevši od podataka za juni 2020. godine, kao što je dato u objašnjenju:

-od juna 2020. godine Depoziti u KM, do juna 2020. godine Depoziti u KM i depoziti u KM sa valutnom klauzulom

-od juna 2020. godine Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR, do juna 2020. godine Depoziti u EUR

-od juna 2020. godine Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR), do juna 2020. godine

Ostali elementi naziva zaglavlja navedenih tabela ostaju isti kao i podaci u kolonama.

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijecem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove

T13: Kamatne stope na depozite nefinansijskih preduzeća

- u procentima, na godišnjem nivou -

Nefinansijska preduzeća										
Godina	Period	Depoziti u KM				Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR				Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR)
		S dogovorenim dospijecem				S dogovorenim dospijecem				
		Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Ponderisani mjesečni prosjeci										
2018.	12.	0,706	1,137	1,958	0,082	1,003	0,973	...	0,027	0,043
2019.	12.	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	1,012	1,305	0,029	0,028
2020.	12.	0,922	1,358	1,474	0,028	0,372	1,267	1,218	0,010	0,025
2021.	12.	0,234	0,244	...	0,018	0,434	0,305	0,953	0,006	0,043
2022.	12.	0,350	1,059	1,289	0,051	0,455	1,209	1,503	0,005	0,032
2023.	12.	0,564	1,741	1,776	0,053	1,031	1,580	2,734	0,010	0,030
2024.	12.	1,455	2,162	2,745	0,078	1,743	2,426	3,017	0,014	0,036
2024.	01.	0,587	1,652	1,953	0,058	0,796	1,940	3,134	0,010	0,031
	02.	0,528	1,870	2,115	0,051	1,391	2,108	2,633	0,012	0,029
	03.	0,625	1,863	1,980	0,059	1,692	1,963	2,428	0,011	0,032
	04.	0,665	1,857	2,275	0,069	1,638	2,023	2,758	0,009	0,035
	05.	0,537	1,958	2,241	0,073	1,752	2,419	2,656	0,011	0,035
	06.	0,719	2,011	2,297	0,072	1,610	2,415	2,678	0,011	0,032
	07.	0,606	2,326	2,355	0,069	1,793	2,545	2,760	0,012	0,033
	08.	0,703	2,371	2,088	0,071	1,668	2,759	2,794	0,012	0,033
	09.	0,697	2,162	2,067	0,077	1,571	2,420	2,781	0,012	0,034
	10.	0,931	2,013	2,020	0,078	1,422	2,605	2,816	0,012	0,038
	11.	1,084	2,014	2,026	0,076	1,953	2,761	2,660	0,012	0,038
	12.	1,455	2,162	2,745	0,078	1,743	2,426	3,017	0,014	0,036
Iznos depozita (novi poslovi)										- u hiljadama KM -
2018.	12.	54.947	9.121	39.381	3.229.644	10.788	3.815	...	741.850	64.148
2019.	12.	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	23.959	2.265	709.023	86.536
2020.	12.	22.325	20.927	14.571	3.753.355	7.259	117.688	8.458	919.880	130.453
2021.	12.	13.950	9.133	...	4.768.468	24.403	25.153	25.554	1.158.011	89.918
2022.	12.	25.805	5.906	5.436	4.653.682	28.241	52.781	25.400	1.270.533	238.166
2023.	12.	25.704	14.739	22.071	5.520.447	12.137	12.546	6.764	1.466.316	176.691
2024.	12.	55.088	32.109	8.177	6.182.214	34.013	13.284	64.240	1.468.883	154.625
2024.	01.	26.532	5.381	4.362	5.600.304	1.703	15.653	22.297	1.683.226	156.747
	02.	4.669	10.342	22.434	5.539.393	34.573	55.911	7.850	1.563.019	164.735
	03.	17.094	40.315	10.926	5.452.922	19.479	40.739	8.156	1.456.329	152.061
	04.	26.490	13.698	21.381	5.365.431	72.201	33.570	23.391	1.568.283	155.382
	05.	4.343	23.408	15.312	5.516.163	21.989	29.509	15.998	1.570.953	177.469
	06.	11.302	5.347	8.431	5.521.252	13.463	61.353	2.353	1.572.776	177.010
	07.	16.120	2.641	11.207	5.786.225	25.564	40.480	47.075	1.628.649	167.939
	08.	9.437	9.509	14.531	5.919.722	6.720	36.177	4.546	1.521.426	189.132
	09.	55.655	15.865	1.107	5.824.225	4.341	13.465	14.634	1.500.809	185.954
	10.	23.247	7.818	230	5.937.949	115.740	22.994	2.264	1.438.801	178.895
	11.	4.810	8.609	6.314	5.890.866	34.028	22.565	4.087	1.557.863	166.241
	12.	55.088	32.109	8.177	6.182.214	34.013	13.284	64.240	1.468.883	154.625

Napomena:

Korigovani nazivi u zaglavlju tabele za kamatne stope na depozite nefinansijskih preduzeća retroaktivno počevši od podataka za juni 2020. godine, kao što je dato u objašnjenju:

-od juna 2020. godine Depoziti u KM, do juna 2020. godine Depoziti u KM i depoziti u KM sa valutnom klauzulom

-od juna 2020. godine Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR, do juna 2020. godine Depoziti u EUR

-od juna 2020. godine Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR), do juna 2020. godine

Ostali elementi naziva zaglavlja navedenih tabela ostaju isti kao i podaci u kolonama.

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospeljem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

Vidi napomenu na stranici 196.

T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka**- na kraju perioda, u milionima KM -**

Godina	Mjesec	Depoziti			Krediti		
		Prenosivi depoziti	Ostali depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2019.	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8
2020.	12.	13.851,5	11.130,7	24.982,2	4.295,1	16.052,3	20.347,4
2021.	12.	16.762,9	11.069,7	27.832,6	4.396,9	16.680,4	21.077,3
2022.	12.	18.710,9	10.518,3	29.229,2	4.623,0	17.445,0	22.068,0
2023.	12.	20.060,8	11.066,0	31.126,8	4.998,2	18.525,8	23.524,1
2024.	12.	22.298,1	11.572,7	33.870,8	5.255,5	20.570,2	25.825,7
2024.	01.	20.198,6	11.047,0	31.245,6	4.739,1	18.727,8	23.466,9
	02.	20.299,3	11.084,0	31.383,3	4.821,1	18.843,3	23.664,4
	03.	20.756,8	11.027,7	31.784,5	4.966,8	19.082,2	24.049,0
	04.	20.872,7	11.045,0	31.917,7	5.057,1	19.216,7	24.273,8
	05.	20.843,7	11.034,6	31.878,3	5.098,6	19.432,4	24.531,0
	06.	20.835,8	11.161,0	31.996,8	5.136,4	19.674,8	24.811,3
	07.	21.323,4	11.186,1	32.509,5	5.115,1	19.904,5	25.019,7
	08.	21.408,7	11.239,3	32.648,0	5.089,9	19.964,7	25.054,5
	09.	21.495,7	11.338,9	32.834,5	5.172,0	20.041,6	25.213,6
	10.	21.541,5	11.486,8	33.028,3	5.165,9	20.202,6	25.368,4
	11.	21.746,0	11.517,2	33.263,2	5.153,5	20.421,6	25.575,1
	12.	22.298,1	11.572,7	33.870,8	5.255,5	20.570,2	25.825,7

Napomena:

Ukupni depoziti predstavljaju obaveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i stranoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i stranoj valuti.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka - na kraju perioda, u milionima KM -

DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA

Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5
2019.	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6
2020.	12.	133,4	906,1	801,9	398,1	129,5	362,7	764,6	4.018,1	406,7	5.892,3	38,1	13.851,5
2021.	12.	98,1	1.124,7	1.211,6	588,1	157,3	395,3	1.014,7	4.765,2	451,2	6.917,3	39,3	16.762,9
2022.	12.	199,5	1.303,6	1.454,8	683,5	144,2	454,1	1.059,6	5.388,2	485,0	7.510,0	28,5	18.710,9
2023.	12.	167,1	819,9	1.608,4	692,2	51,9	279,9	965,3	6.043,9	553,9	8.840,8	37,5	20.060,8
2024.	12.	183,6	737,1	1.730,1	720,9	72,3	293,6	961,4	6.763,0	653,3	10.142,0	40,9	22.298,1
2024.	01.	210,0	787,6	1.472,6	668,7	44,7	263,9	1.089,9	6.170,9	584,4	8.868,6	37,2	20.198,6
	02.	280,6	845,9	1.480,5	678,7	40,2	278,9	978,6	6.072,2	585,2	9.024,9	33,6	20.299,3
	03.	235,2	1.168,3	1.549,1	698,2	40,7	272,5	958,2	5.970,1	595,3	9.234,3	34,9	20.756,8
	04.	270,6	1.039,1	1.590,5	698,8	49,7	260,2	1.001,8	5.919,6	616,1	9.394,9	31,5	20.872,7
	05.	220,4	1.043,1	1.586,6	696,5	47,2	293,1	1.016,3	6.110,2	613,1	9.183,6	33,6	20.843,7
	06.	194,7	987,5	1.560,4	704,8	22,0	308,7	906,5	6.191,2	585,3	9.337,2	37,6	20.835,8
	07.	247,0	942,7	1.557,2	716,4	47,4	315,2	989,5	6.469,0	606,1	9.393,0	39,9	21.323,4
	08.	204,2	918,6	1.556,9	712,1	41,2	308,2	1.016,6	6.490,7	598,4	9.519,3	42,7	21.408,7
	09.	194,3	806,7	1.601,0	778,6	33,8	374,3	948,6	6.496,7	619,4	9.591,2	51,1	21.495,7
	10.	212,2	838,5	1.578,5	760,5	38,8	315,1	990,5	6.472,9	611,5	9.683,6	39,4	21.541,5
	11.	192,5	873,0	1.598,7	740,5	45,9	316,8	942,4	6.593,6	609,1	9.789,0	44,4	21.746,0
	12.	183,6	737,1	1.730,1	720,9	72,3	293,6	961,4	6.763,0	653,3	10.142,0	40,9	22.298,1

Napomena:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se direktno upotrijebiti za plaćanja trećim licima, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prenos sredstava na prenosive depozite.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicije domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

DEPOZITI SVIH DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2019.	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8
2020.	12.	85,7	725,0	30,1	25,4	28,8	768,5	791,5	688,8	93,3	7.868,4	25,3	11.130,7
2021.	12.	38,0	714,1	33,6	24,0	29,7	764,3	789,4	770,1	91,9	7.778,2	36,4	11.069,7
2022.	12.	81,1	636,0	46,8	35,7	23,7	741,7	954,4	756,7	88,4	7.065,4	88,4	10.518,3
2023.	12.	70,7	660,7	58,9	36,3	133,1	758,1	929,7	1.044,5	91,5	7.217,9	64,6	11.066,0
2024.	12.	72,8	438,4	62,7	16,8	122,8	781,6	1.035,1	1.340,2	107,3	7.509,3	85,7	11.572,7
2024.	01.	57,8	651,6	76,5	37,3	136,6	758,1	875,0	1.050,6	90,9	7.248,5	64,2	11.047,0
	02.	48,0	532,1	76,1	37,2	121,4	734,9	1.030,0	1.022,0	92,1	7.327,4	62,8	11.084,0
	03.	40,6	415,2	74,4	36,7	118,2	740,4	1.080,6	1.041,8	87,2	7.330,9	61,7	11.027,7
	04.	36,1	421,7	78,7	15,9	117,7	747,0	1.027,8	1.117,5	88,9	7.332,5	61,2	11.045,0
	05.	30,4	415,6	79,4	18,5	116,4	741,6	1.021,3	1.119,1	89,6	7.318,2	84,7	11.034,6
	06.	43,8	418,6	88,3	17,9	126,0	743,5	1.099,2	1.137,4	94,8	7.306,0	85,5	11.161,0
	07.	168,2	423,1	89,1	20,6	128,5	769,6	979,3	1.125,4	93,6	7.308,2	80,6	11.186,1
	08.	154,4	430,8	87,5	19,8	127,7	766,8	988,9	1.152,1	95,1	7.335,1	81,1	11.239,3
	09.	152,5	432,0	87,7	18,1	123,6	755,2	1.006,9	1.226,8	105,0	7.346,2	84,7	11.338,9
	10.	138,0	425,2	88,6	18,6	129,5	761,4	1.005,5	1.310,4	104,1	7.424,4	81,1	11.486,8
	11.	113,5	436,7	77,0	18,7	137,4	771,6	1.006,9	1.315,9	104,5	7.449,1	86,0	11.517,2
	12.	72,8	438,4	62,7	16,8	122,8	781,6	1.035,1	1.340,2	107,3	7.509,3	85,7	11.572,7

Napomena:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim licima, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Kredit fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim preduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim preduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8
2019.	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2
2020.	12.	0,0	19,0	0,1	16,7	5,7	33,7	103,4	3.282,5	10,8	821,8	1,3	4.295,1
2021.	12.	1,6	53,2	1,4	25,0	4,3	48,4	101,7	3.341,1	9,2	810,1	0,8	4.396,9
2022.	12.	0,1	52,2	1,7	15,7	4,8	41,6	176,7	3.503,1	12,7	813,2	1,4	4.623,0
2023.	12.	3,0	52,9	0,7	13,2	7,2	51,8	185,1	3.813,2	14,9	854,7	1,6	4.998,2
2024.	12.	3,8	59,6	3,0	16,2	3,6	59,3	199,8	4.040,5	8,2	859,6	1,9	5.255,5
2024.	01.	3,0	53,3	1,2	14,1	7,1	50,7	117,8	3.626,7	13,7	850,9	0,7	4.739,1
	02.	3,1	52,9	2,4	12,9	6,8	47,1	108,4	3.733,4	13,4	840,0	0,8	4.821,1
	03.	3,2	54,7	1,9	15,0	6,6	65,3	119,7	3.831,0	13,6	854,6	1,3	4.966,8
	04.	3,2	52,7	1,9	15,1	6,4	60,1	111,4	3.952,7	14,3	838,4	0,8	5.057,1
	05.	3,3	46,0	2,2	15,0	6,2	52,2	121,1	3.985,4	15,6	850,9	0,8	5.098,6
	06.	3,4	52,8	2,9	15,5	6,0	47,3	126,5	4.020,7	8,4	850,2	2,8	5.136,4
	07.	3,4	52,8	2,8	15,4	5,8	42,9	127,5	3.986,2	9,0	867,4	2,1	5.115,1
	08.	3,5	31,1	2,8	15,5	5,6	49,2	122,8	3.977,1	8,9	871,4	2,1	5.089,9
	09.	3,6	45,9	2,8	17,4	5,4	47,3	122,5	4.038,4	7,9	878,9	2,1	5.172,0
	10.	3,6	38,4	3,6	17,2	5,1	40,3	112,7	4.066,9	7,1	869,3	1,6	5.165,9
	11.	3,7	31,6	3,0	16,7	4,9	45,8	120,5	4.042,0	8,4	874,8	2,0	5.153,5
	12.	3,8	59,6	3,0	16,2	3,6	59,3	199,8	4.040,5	8,2	859,6	1,9	5.255,5

Napomena:

Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na stranici 196.

T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Kredit fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim preduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim preduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1
2019.	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5
2020.	12.	11,6	403,1	142,1	357,4	205,5	111,1	432,3	5.305,9	9,7	9.073,0	0,7	16.052,3
2021.	12.	14,5	353,7	185,8	350,9	189,8	104,3	409,0	5.435,7	11,1	9.625,4	0,2	16.680,4
2022.	12.	8,8	306,5	202,1	365,2	165,8	118,4	449,5	5.652,4	10,7	10.165,2	0,4	17.445,0
2023.	12.	3,0	230,7	266,1	360,3	173,3	154,2	432,0	5.954,5	19,7	10.931,3	0,9	18.525,8
2024.	12.	0,0	256,3	301,2	424,8	223,9	216,5	497,0	6.608,0	21,8	12.020,1	0,6	20.570,2
2024.	01.	2,9	229,1	263,7	357,0	170,8	148,4	489,6	6.087,4	19,4	10.958,5	0,8	18.727,8
	02.	2,8	225,3	261,2	355,2	166,6	149,6	486,5	6.126,5	20,2	11.048,7	0,8	18.843,3
	03.	2,7	247,0	256,6	363,6	163,6	154,4	477,9	6.225,6	19,4	11.170,7	0,8	19.082,2
	04.	2,6	243,7	254,9	365,7	160,7	157,7	468,4	6.242,9	19,3	11.300,1	0,7	19.216,7
	05.	0,0	242,4	253,1	379,6	178,1	167,2	458,3	6.319,5	19,0	11.414,4	0,8	19.432,4
	06.	0,0	236,4	247,0	390,6	175,6	197,5	451,0	6.426,7	27,2	11.522,2	0,8	19.674,8
	07.	0,0	263,9	246,1	410,0	208,1	199,0	464,6	6.456,5	26,0	11.629,6	0,7	19.904,5
	08.	0,0	260,1	245,6	415,4	220,4	193,5	454,0	6.445,8	25,0	11.704,2	0,7	19.964,7
	09.	0,0	253,0	239,4	425,3	222,3	197,9	449,1	6.444,6	24,2	11.785,1	0,7	20.041,6
	10.	0,0	246,0	286,6	423,9	238,3	197,7	445,4	6.450,3	23,0	11.890,8	0,6	20.202,6
	11.	0,0	260,1	305,2	422,7	235,0	216,0	453,8	6.548,4	22,2	11.957,7	0,6	20.421,6
	12.	0,0	256,3	301,2	424,8	223,9	216,5	497,0	6.608,0	21,8	12.020,1	0,6	20.570,2

Napomena:

Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora preko jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T19: Kupovina i prodaja KM					- u hiljadama KM -
Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ salda
1	2	3	4	5(3-4)	6
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2019.		11.385.556	10.533.525	852.031	11.382.771
2020.		11.344.462	10.184.558	1.159.904	12.542.676
2021.		9.872.890	7.399.673	2.473.217	15.015.893
2022.		6.291.277	6.075.689	215.588	15.231.481
2023.		10.891.324	11.128.647	-237.323	14.994.158
2024.		16.579.730	16.327.122	252.608	15.246.766
2024.	01.	923.995	1.476.724	-552.729	14.441.428
	02.	1.268.309	1.146.704	121.605	14.563.034
	03.	1.261.289	1.290.283	-28.994	14.534.040
	04.	1.197.819	1.346.211	-148.392	14.385.648
	05.	1.080.066	1.255.863	-175.797	14.209.851
	06.	1.500.904	1.006.172	494.732	14.704.583
	07.	1.308.750	1.433.509	-124.759	14.579.825
	08.	1.589.906	1.394.415	195.492	14.775.316
	09.	1.434.881	1.279.883	154.998	14.930.314
	10.	1.690.986	1.608.684	82.302	15.012.616
	11.	1.529.848	1.561.822	-31.974	14.980.641
	12.	1.792.977	1.526.852	266.125	15.246.766

T20: Prosječne obavezne rezerve					- u hiljadama KM -
Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obavezne rezerve*	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	6=5-4
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.		23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2019.		25.752.968	2.575.297	5.589.021	3.013.724
2020.		26.950.173	2.695.017	5.409.751	2.714.733
2021.		28.677.192	2.867.719	6.302.482	3.434.762
2022.		30.175.606	3.017.561	6.694.300	3.676.739
2023.		31.917.917	3.191.792	6.209.280	3.017.489
2024.		34.288.506	3.428.851	5.868.504	2.439.654
2024.	01.	33.155.290	3.315.529	6.099.126	2.783.596
	02.	33.258.883	3.325.888	6.067.446	2.741.558
	03.	33.426.731	3.342.673	6.118.268	2.775.595
	04.	33.702.390	3.370.239	5.868.899	2.498.660
	05.	33.811.734	3.381.173	5.775.844	2.394.670
	06.	33.795.446	3.379.545	5.750.648	2.371.104
	07.	34.366.614	3.436.661	5.710.881	2.274.219
	08.	34.837.268	3.483.727	5.813.333	2.329.606
	09.	35.000.753	3.500.075	5.863.661	2.363.586
	10.	35.088.969	3.508.897	5.662.527	2.153.630
	11.	35.310.747	3.531.075	5.727.856	2.196.781
	12.	35.707.247	3.570.725	5.963.562	2.392.837

Napomena:

Centralna banka Bosne i Hercegovine (CBBiH) donijela je Odluku o povećanju naknada na obaveznu rezervu koje plaća komercijalnim bankama, s ciljem usklađivanja sa politikom Evropske centralne banke (ECB) i ublažavanja uticaja rasta referentne kamatne stope ECB-a na poslovanje banaka u BiH. Ovom odlukom se na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u domaćoj valuti KM, isplaćuje komercijalnim bankama naknada po stopi od 50 baznih poena (0,50%), na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom - isplaćuje naknada po stopi od 30 baznih poena (0,30%). Na sredstva iznad obavezne rezerve, naknada se ne obračunava. Prilikom donošenja odluka o obaveznoj rezervi CBBiH razmotreni su svi relevantni faktori, uključujući odluke ECB-a, te kretanja ključnih makroekonomskih i indikatora finansijskog sektora, vodeći prvenstveno računa o stabilnosti valutnog odbora. Primjena ove Odluke počinje 1. 7. 2023. godine.

Od 1. jula 2016. godine stopa obavezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obavezne rezerve iznosi 10%.

Od 1. jula 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu rezervi banaka: Centralna banka BiH na računu rezervi komercijalne banke u obračunskom periodu ne obračunava naknadu na iznos sredstava obavezne rezerve, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Evropska centralna banka na depozite komercijalnih banaka (Deposit Facility Rate).

Od 1. maja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu banci na iznos sredstava te banke na računu rezervi kod Centralne banke u obračunskom periodu, kako slijedi:

- na iznos obavezne rezerve – prosjek EONIA-e koji je u istom periodu zabilježen na tržištu umanjen za 10 baznih poena, ili minimum nula,
- na iznos sredstava iznad obavezne rezerve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obaveznu rezervu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih poena imala negativnu vrijednost.

Od 1. septembra 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obavezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

*Osnovicu za obračun obavezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T21: Transakcije u platnom prometu

- u milionima KM -

Godina	Mjesec	BPRV		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2019.		1.105.320	104.826	42.496.286	18.221	43.601.606	123.056
2020.		1.072.023	87.108	42.702.383	18.024	43.774.406	105.132
2021.		1.236.315	102.287	46.735.411	20.116	47.971.726	122.403
2022.		1.435.980	123.370	48.264.255	22.456	49.700.235	145.825
2023.		1.523.992	139.164	49.298.196	23.932	50.822.188	163.096
2024.		1.706.358	157.141	51.691.850	25.901	53.398.208	183.042
2024.	01.	119.586	11.045	3.883.552	1.848	4.003.138	12.893
	02.	131.959	11.815	4.149.441	2.018	4.281.400	13.833
	03.	135.486	12.244	4.128.819	2.042	4.264.305	14.286
	04.	147.625	13.338	4.472.522	2.248	4.620.147	15.586
	05.	139.259	12.301	4.272.406	2.104	4.411.665	14.405
	06.	135.004	12.755	4.083.930	2.031	4.218.934	14.786
	07.	151.789	13.827	4.661.804	2.325	4.813.593	16.152
	08.	141.501	13.167	4.216.653	2.166	4.358.154	15.333
	09.	141.330	13.155	4.264.088	2.145	4.405.418	15.300
	10.	152.821	13.687	4.605.546	2.328	4.758.367	16.015
	11.	142.571	12.869	4.199.482	2.162	4.342.053	15.032
	12.	167.427	16.937	4.753.607	2.484	4.921.034	19.421

T22: Platni bilans BiH											- u milionima KM -			
	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	Q1 2024.	Q2 2024.	Q3 2024.	Q4 2024.
TEKUĆI RAČUN	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-579	-2.001	-1.157	-2.129	-1.011	-510	-128	-480
Roba - saldo	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.259	-11.747	-2.854	-2.919	-3.027	-2.946
Izvoz robe	7.196	7.700	9.341	10.418	10.180	9.423	12.710	16.368	15.507	15.187	3.518	3.852	3.825	3.992
Uvoz robe	14.372	14.789	16.758	17.940	18.143	15.691	19.880	26.551	25.766	26.934	6.372	6.771	6.853	6.938
Usluge - saldo	1.951	2.118	2.329	2.612	2.797	1.636	2.827	3.983	4.391	4.404	795	1.056	1.445	1.108
Izvoz usluga	2.962	3.168	3.484	3.832	4.149	2.590	4.053	5.669	6.424	6.751	1.212	1.601	2.309	1.628
Uvoz usluga	1.012	1.051	1.154	1.220	1.352	954	1.226	1.686	2.033	2.347	417	546	864	520
Primarni dohodak - saldo	195	41	-263	-195	-60	-192	-499	-598	-288	-161	-57	-26	42	-120
Potražuje	929	929	969	1.026	1.197	935	1.193	1.437	1.948	2.362	554	610	606	592
Duguje	734	889	1.233	1.221	1.258	1.128	1.692	2.034	2.236	2.522	611	635	563	712
Sekundarni dohodak - saldo	3.573	3.507	3.831	4.010	4.299	3.844	4.263	4.798	4.999	5.375	1.106	1.379	1.412	1.478
Potražuje	3.909	3.852	4.192	4.404	4.711	4.277	4.727	5.305	5.625	6.091	1.290	1.568	1.586	1.647
Duguje	336	345	362	394	412	433	464	508	626	716	185	189	174	169
KAPITALNI RAČUN	364	300	342	305	384	361	350	325	323	359	81	88	105	86
Potražuje	364	300	342	311	386	369	354	328	330	366	83	89	106	87
Duguje	0	0	0	6	2	8	4	4	8	7	2	2	2	2
FINANSIJSKI RAČUN	-885	-817	-898	-801	-590	-878	-159	-1.555	-416	-1.532	-813	-663	127	-182
Direktne investicije	-509	-550	-717	-960	-739	-699	-1.098	-1.429	-1.689	-1.893	-561	-335	-511	-487
Neto finansijska aktiva	167	5	173	32	38	138	150	146	183	143	32	60	3	49
Neto finansijska pasiva	675	555	890	992	777	837	1.248	1.575	1.872	2.037	593	395	514	535
Portfolio investicije	110	167	157	256	214	4	82	261	449	394	-8	196	139	68
Neto finansijska aktiva	51	99	92	254	179	-26	349	246	409	390	-14	196	138	69
Neto finansijska pasiva	-58	-68	-64	-2	-35	-30	267	-15	-40	-4	-6	0	0	2
Finansijski derivativi	0	1	1	-5	-1	0	1	0	2	1	0	1	-2	2
Neto finansijska aktiva	0	0	-4	-7	-12	-7	-3	-4	-2	-3	0	0	-2	-1
Neto finansijska pasiva	0	-1	-5	-2	-11	-7	-4	-4	-4	-4	0	-1	-1	-2
Ostale investicije	-1.366	-1.365	-1.473	-1.205	-999	-1.430	-1.839	-530	770	-1.120	51	-1.009	310	-472
Neto finansijska aktiva	-417	-294	-690	286	-12	-218	-76	722	1.135	691	249	-154	727	-131
Valuta i depoziti	-366	-316	-547	-59	-28	-272	-220	315	742	314	192	-237	598	-239
Zajmovi	-80	-74	-289	223	-90	-13	-2	71	43	48	-14	-4	38	28
Osiguranje i penzije	-75	20	20	30	22	25	37	38	13	23	4	9	8	2
Trgovinski krediti i avansi	92	81	100	98	73	60	117	242	326	321	74	82	85	80
Ostala finansijska aktiva	12	-4	26	-6	10	-17	-7	56	10	-15	-6	-3	-3	-3
Neto finansijska pasiva	950	1.070	783	1.491	987	1.212	1.764	1.252	365	1.811	198	855	417	341
Valuta i depoziti	-58	-107	69	393	75	-811	-294	-143	-283	385	-78	380	-1	83
Zajmovi	522	698	127	463	318	1.429	655	442	-265	527	51	232	171	72
Osiguranje i penzije	-8	-4	-5	-10	-10	-5	-5	-9	-16	-19	-2	-4	-5	-8
Trgovinski krediti i avansi	523	487	582	618	619	582	795	937	917	921	220	233	251	216
Ostala finansijska pasiva (uključujući i SDR)	-28	-3	10	27	-15	16	613	24	11	-2	7	13	0	-23
Rezervna aktiva	881	930	1.136	1.114	935	1.246	2.695	142	52	1.086	-295	483	191	707
Monetarno zlato	0	0	0	0	0	0	0	-162	0	313	0	0	0	313
Valuta i depoziti	-1.121	2.033	-230	253	238	549	441	4.432	-63	-1.473	-1.558	189	253	-357
Vrijednosni papiri	2.004	-1.102	1.367	860	699	696	2.254	-4.126	113	2.243	1.262	294	-63	750
Ostala rezervna aktiva	-1	-1	-1	1	-2	1	0	-2	2	3	1	0	0	1
NETO GREŠKE I PROPUSTI	209	306	281	-12	-46	-259	69	121	418	238	117	-241	150	212

Napomena:

Platni bilans BiH urađen je u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6). Kompilacija platnog bilansa za četvrti kvartal uključuje i redovnu reviziju prethodno objavljenih podataka za kvartale tekuće godine, u skladu s najnovijim dostupnim izvornim podacima.

Detaljnija metodološka objašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba/ pod statistika.

T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)**- u milionima KM -**

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	Q1 2024.	Q2 2024.	Q3 2024.	Q4 2024.
NETO POZICIJA	-15.692	-15.282	-14.545	-14.100	-13.172	-11.633	-11.325	-11.898	-11.129	-11.581	-12.326	-11.972	-12.126
AKTIVA	14.597	15.816	17.045	19.326	21.021	22.339	25.305	26.332	28.474	28.751	29.194	30.404	31.085
Direktne investicije	878	933	1.157	1.268	1.245	1.389	1.536	1.682	1.862	1.896	1.956	1.958	2.005
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	362	370	427	468	622	758	811	911	1.062	1.079	1.118	1.125	1.157
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	516	562	730	799	623	631	726	771	800	816	838	833	848
Portfolio investicije	582	674	764	1.018	1.203	1.180	1.519	1.762	2.169	2.155	2.353	2.493	2.564
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	33	39	44	41	39	38	82	97	92	92	88	94	105
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	550	635	720	977	1.164	1.141	1.437	1.665	2.077	2.063	2.265	2.399	2.459
Finansijski derivativi	0	2	0	0	1	0	0	0	8	8	3	5	3
Ostale investicije	4.530	4.677	4.509	5.415	5.975	5.901	5.899	6.819	8.142	8.658	8.324	9.079	8.868
Ostali vlasnički kapital	52	48	52	54	53	68	66	66	66	66	66	66	66
Valuta i Depoziti	2.870	3.127	3.191	3.952	4.350	4.297	4.244	4.807	5.790	6.259	5.865	6.521	6.225
Zajmovi	232	158	176	249	210	195	214	280	323	315	313	353	382
Osiguranje, penzije i ostali standardizovani sistemi osiguranja	88	87	92	89	94	105	111	149	143	157	158	164	166
Trgovinski krediti i avansi	1.026	990	943	1.021	1.199	1.195	1.227	1.422	1.703	1.748	1.814	1.873	1.925
Ostala potraživanja/obaveze	262	267	55	49	69	40	36	95	117	112	107	103	104
Rezervna aktiva	8.606	9.531	10.614	11.626	12.598	13.869	16.350	16.069	16.293	16.034	16.557	16.868	17.645
Valuta i depoziti	1.132	3.165	2.935	3.188	3.426	3.975	4.416	8.847	8.784	7.227	7.416	7.667	7.315
Vrijednosni papiri	7.288	6.158	7.474	8.225	8.917	9.601	11.630	7.061	7.331	8.609	8.933	8.974	9.769
Ostala rezervna aktiva	186	208	205	212	254	293	305	161	178	198	208	227	561
PASIVA	30.290	31.098	31.590	33.426	34.193	33.972	36.629	38.229	39.603	40.332	41.520	42.376	43.211
Direktne investicije	13.063	13.382	14.166	14.957	15.535	15.882	17.126	18.117	19.728	20.311	20.701	21.178	21.734
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	9.516	9.698	10.517	11.364	11.663	11.842	13.865	14.473	15.746	16.168	16.540	16.969	17.417
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	3.547	3.684	3.649	3.592	3.872	4.039	3.261	3.644	3.982	4.143	4.161	4.209	4.317
Portfolio investicije	349	299	240	246	207	189	479	438	408	393	403	392	375
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	56	79	93	98	99	121	167	121	97	92	92	91	91
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	293	220	147	148	107	69	312	317	310	302	312	301	283
Finansijski derivativi	0	2	0	0	1	2	0	0	0	0	2	17	12
Ostale investicije	16.878	17.416	17.184	18.223	18.451	17.899	19.024	19.674	19.467	19.627	20.414	20.788	21.090
Ostali vlasnički kapital	47	26	29	36	47	48	78	118	99	99	99	98	97
Valuta i Depoziti	1.595	1.489	1.554	2.751	2.825	2.015	1.742	1.598	1.316	1.227	1.608	1.607	1.690
Zajmovi	12.632	13.074	12.890	12.494	12.527	12.785	13.445	14.028	13.751	13.819	14.073	14.296	14.373
Osiguranje, penzije i ostali standardizovani sistemi osiguranja	18	19	22	23	24	27	30	33	33	35	36	37	37
Trgovinski krediti i avansi	2.119	2.341	2.243	2.435	2.550	2.551	2.621	2.760	3.138	3.305	3.439	3.603	3.727
Ostale obaveze	68	65	73	102	88	101	104	120	141	148	162	162	147
Specijalna prava vučenje (Neto stvorene finansijske obaveze)	401	401	374	382	389	373	1.005	1.017	988	994	998	985	1.019

Napomena:

Međunarodna investicijska pozicija (MIP) za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa (BOP) i međunarodne investicijske pozicije, šesto izdanje (BPM6). Kompilacija međunarodne investicijske pozicije za četvrti kvartal uključuje i redovnu reviziju prethodno objavljenih podataka za kvartale tekuće godine, u skladu s najnovijim dostupnim izvornim podacima. Skraćena verzija primijenjene metodologije za kompilaciju IIP za BiH dostupna je na web stranici CBBiH.

T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade							- u hiljadama KM -		
Kreditor	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.		
							Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	918.240	756.735	704.376	736.246	802.291	1.254.797	1.066.109	266.701	1.332.810
Međunarodne i regionalne organizacije	773.242	596.376	519.313	543.640	628.577	1.079.066	914.324	245.692	1.160.016
Evropska investicijska banka	98.079	100.344	118.727	118.059	124.156	165.828	112.646	75.673	188.319
Evropska banka za obnovu i razvoj	117.528	118.638	119.313	138.464	122.823	162.323	128.698	46.022	174.720
Svjetska banka - IDA	130.584	144.276	162.458	119.356	200.712	233.033	212.226	11.191	223.417
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	52.785	64.732	70.914	92.155	77.647	96.641	77.179	42.750	119.929
Razvojna banka Vijeća Evrope ¹⁾	5.390	5.817	8.166	8.050	8.349	9.502	8.526	1.664	10.189
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	4.033	4.157	4.149	5.544	7.642	8.145	6.668	1.952	8.620
MMF	353.116	127.129	8.601	35.416	64.352				
EUROFIMA	0	0	0	0	0	283.289	368.381	65.830	434.211
Evropska komisija	11.726	31.284	26.986	26.595	22.897	120.306	0	611	611
Vlada i vladine agencije	144.997	160.359	185.063	192.606	173.714	175.731	151.785	21.008	172.794
Pariski klub ¹⁾	46.256	50.203	53.425	57.303	34.533	37.736	37.573	3.847	41.421
Saudijski fond za razvoj	9.895	10.380	10.408	10.225	9.062	10.379	9.211	2.269	11.481
Ostala bilateralna ²⁾	88.846	99.776	121.230	125.078	130.119	127.615	105.001	14.892	119.892
Privatni kreditori	37.079	36.897	36.691	36.468	0	142	0	0	0
Londonski klub ¹⁾	37.079	36.897	36.691	36.468	0	142	0	0	0
Ukupno	955.319	793.632	741.067	772.714	802.291	1.254.939	1.066.109	266.701	1.332.810

Izvor:

Ministarstvo finansija i trezora BiH

¹⁾ Dug nastao prije 1992.²⁾ Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španije, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i privredu (BAWAG), Raiffaisen banka.

T25: Ukupan dug sektora opće vlade (Mastriški dug)**-na kraju perioda, u milionima KM -**

Ukupan dug sektora opće vlade (Mastriški dug)						
Godina	Dužnički vrijednosni papiri	Krediti	Ukupno	od toga: vanjski dug		
				Javni kreditori (međunarodne finansijske institucije i strane vlade)	Privatni kreditori	Ukupno vanjski dug
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6
2015.	2.418,4	9.563,7	11.982,1	8.238,5	454,1	8.692,6
2016.	2.478,2	9.616,6	12.094,8	8.504,4	368,1	8.872,5
2017.	2.351,8	8.967,0	11.318,8	7.870,1	276,9	8.147,0
2018.	2.325,5	9.092,1	11.417,6	7.935,6	262,6	8.198,1
2019.	2.423,3	9.130,8	11.554,2	7.933,6	206,5	8.140,1
2020.	2.715,6	9.818,4	12.534,0	8.574,8	151,2	8.726,0
2021.	2.974,9	10.306,9	13.281,8	9.059,7	375,3	9.435,0
2022.*	3.082,2	10.283,9	13.366,2	9.109,1	365,2	9.474,4
2023.*	3.487,8	9.672,1	13.160,0	8.523,5	343,4	8.866,9

Izvor:

Ministarstvo finansija i trezora BiH i CBBiH

Napomena:

Statistička definicija duga je kao što je definisano u Maastrichtskom sporazumu. Podaci se objavljuju na nekonsolidovanoj osnovi u skladu sa zahtjevima Eurostata.

*Podaci za 2022. i 2023. godinu su revidirani.

T26: Devizne rezerve CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Bruto devizne rezerve							Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto strana aktiva CBBiH
		Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	9=3+...+8			
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1
2019.	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2
2020.	12.	291,6	0,9	142,2	3.832,1	0,0	9.601,3	13.868,0	13.866,3	12.970,6	895,7
2021.	12.	302,0	1,9	469,6	3.945,1	0,0	11.629,6	16.348,1	16.345,8	15.573,0	772,8
2022.	12.	160,0	0,1	572,0	8.273,2	0,0	7.060,5	16.065,9	16.063,3	15.611,7	451,5
2023.	12.	175,5	2,1	455,2	8.326,6	0,0	7.330,6	16.289,9	16.287,4	15.401,2	886,2
2024.	12.	555,2	4,8	526,0	6.786,2	0,0	9.768,7	17.640,9	17.638,4	16.274,7	1.363,7
2024.	01.	176,8	21,6	454,9	7.052,1	0,0	8.202,5	15.907,9	15.905,6	14.981,0	924,6
	02.	177,6	2,7	454,9	6.891,7	0,0	8.503,3	16.030,1	16.027,2	15.097,2	930,1
	03.	194,3	2,7	455,7	6.769,0	0,0	8.609,1	16.030,8	16.028,3	15.035,8	992,5
	04.	201,2	20,3	456,2	6.514,8	0,0	8.678,4	15.870,9	15.868,6	14.913,0	955,5
	05.	201,5	3,1	458,1	6.218,7	0,0	8.885,6	15.767,0	15.764,4	14.771,8	992,5
	06.	203,8	3,2	464,0	6.951,1	0,0	8.933,2	16.555,3	16.552,8	15.510,5	1.042,4
	07.	212,3	19,7	463,9	6.721,6	0,0	9.016,0	16.433,6	16.430,7	15.308,6	1.122,1
	08.	212,7	3,6	464,0	6.900,0	0,0	9.100,7	16.681,1	16.678,4	15.505,9	1.172,5
	09.	222,1	3,6	464,0	7.201,5	0,0	8.973,8	16.865,0	16.862,7	15.619,4	1.243,3
	10.	236,7	18,4	463,9	6.877,3	0,0	9.443,4	17.039,6	17.037,1	15.761,4	1.275,7
	11.	235,6	4,7	463,9	6.837,4	0,0	9.665,5	17.207,0	17.204,1	15.861,0	1.343,1
	12.	555,2	4,8	526,0	6.786,2	0,0	9.768,7	17.640,9	17.638,4	16.274,7	1.363,7

Napomena:

Bruto devizne rezerve čine stanja bilansnih pozicija kratkoročne strane aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u stranoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosne papire od jula 2006. po odluci Investicionog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obaveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto strana aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine

T27: BiH izvoz po zemljama destinacije

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Italija	Srbija	Slovenija	Austrija	Turska	Crna Gora	Ostale zemlje	Ukupno
2015.		1.412.906	925.166	1.214.930	770.695	748.870	743.062	354.630	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	1.131.096	822.846	807.200	730.590	401.047	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.284.200	1.209.035	1.093.685	973.397	899.235	431.094	352.507	3.647.618	11.055.383
2018.		1.741.537	1.464.002	1.352.791	1.251.474	1.057.052	1.020.991	323.223	402.113	3.287.069	11.900.251
2019.		1.675.709	1.399.922	1.300.534	1.308.885	1.006.226	1.089.881	292.554	407.303	3.011.551	11.492.564
2020.		1.630.844	1.362.907	1.015.184	1.152.068	954.078	1.005.509	314.249	293.645	2.792.675	10.521.159
2021.		2.137.576	1.864.306	1.608.291	1.722.477	1.219.184	1.284.935	358.064	394.449	3.684.248	14.273.529
2022.		2.666.194	2.676.624	1.991.386	2.363.435	1.421.819	1.710.354	311.638	576.469	4.255.821	17.973.740
2023.		2.680.393	2.548.638	1.449.652	2.087.129	1.356.297	1.715.316	261.586	689.771	3.910.942	16.699.723
2024.		2.457.026	2.593.726	1.267.809	1.838.962	1.325.462	1.574.881	318.704	596.041	4.102.241	16.074.851
2024.	01.	208.157	169.979	97.369	108.145	104.025	118.008	30.789	48.243	285.293	1.170.006
	02.	222.453	205.911	107.713	134.759	117.457	130.162	42.143	44.341	331.644	1.336.583
	03.	204.244	218.123	104.740	150.854	116.523	132.620	32.512	47.777	339.603	1.346.995
	04.	225.277	242.761	113.769	164.808	117.298	148.025	26.132	48.442	383.265	1.469.776
	05.	199.240	222.413	110.374	136.000	113.303	129.863	22.251	44.257	342.950	1.320.650
	06.	206.302	218.459	119.383	132.218	112.928	128.764	23.139	45.740	336.261	1.323.195
	07.	201.786	231.535	126.671	148.910	111.511	140.787	19.920	48.911	364.357	1.394.387
	08.	175.131	189.076	62.220	165.030	87.415	120.796	19.267	53.900	291.206	1.164.043
	09.	214.854	214.848	114.577	171.038	118.601	140.130	21.901	52.518	312.533	1.361.001
	10.	221.819	247.511	109.266	189.759	116.362	146.044	24.048	58.261	394.746	1.507.815
	11.	216.127	206.182	116.938	163.197	116.100	139.393	26.363	50.917	380.783	1.416.001
	12.	161.637	226.927	84.790	174.245	93.939	100.291	30.238	52.734	339.600	1.264.400

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće izvoza iz te zemlje u ukupnom izvozu BiH u trogodišnjem periodu (2016, 2017, 2018.g).

U skladu s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju Ostale zemlje.

T28: BiH uvoz po zemljama porijekla												- u hiljadama KM -
Godina	Mjesec	Njemačka	Italija	Srbija	Hrvatska	Kina	Slovenija	Ruska Federacija	Turska	Austrija	Ostale zemlje	Ukupno
2015.		1.914.225	1.758.289	1.728.490	1.673.161	1.091.670	773.559	910.072	644.698	560.924	4.588.564	15.851.692
2016.		1.998.877	1.899.582	1.828.142	1.617.713	1.091.966	831.403	729.427	687.349	556.399	4.874.484	16.161.014
2017.		2.103.758	2.062.127	2.029.997	1.828.432	1.186.073	912.704	907.315	766.728	618.743	5.499.863	18.185.642
2018.		2.297.072	2.170.785	2.070.768	1.915.158	1.339.232	917.011	892.371	874.490	672.990	6.124.091	19.273.968
2019.		2.337.802	2.333.081	2.150.219	2.020.597	1.449.423	906.606	451.193	964.624	721.547	6.163.492	19.498.584
2020.		2.074.858	1.949.017	1.895.718	1.523.371	1.355.872	840.875	359.084	896.725	682.570	5.308.196	16.886.285
2021.		2.566.643	2.600.538	2.427.344	1.922.537	1.702.427	984.015	629.494	1.269.716	823.775	6.670.410	21.596.900
2022.		2.992.889	3.540.600	3.057.570	2.844.749	2.327.506	1.113.095	658.099	1.675.148	1.003.269	9.423.523	28.636.447
2023.		3.337.298	3.871.009	2.830.013	2.095.023	2.629.129	1.073.664	461.880	1.540.892	997.183	8.931.476	27.767.566
2024.		3.381.120	3.705.368	2.954.583	2.138.641	2.760.200	1.083.020	332.896	1.664.098	1.013.072	9.621.487	28.654.486
2024.	01.	235.898	254.048	174.957	121.494	154.854	78.031	38.674	117.268	65.532	665.593	1.906.350
	02.	312.875	310.714	234.181	147.844	210.472	88.949	52.792	140.597	89.576	772.446	2.360.446
	03.	310.111	357.125	235.063	151.283	243.587	100.653	40.267	159.162	86.178	860.707	2.544.135
	04.	280.832	301.999	242.456	154.740	214.918	93.656	33.368	150.795	87.422	920.571	2.480.756
	05.	287.150	355.655	225.204	172.190	225.874	89.506	23.469	149.932	84.627	777.361	2.390.969
	06.	262.692	328.471	256.238	173.597	239.065	91.283	15.979	123.862	85.325	792.447	2.368.959
	07.	308.230	346.422	275.450	196.264	260.473	103.058	17.462	148.569	82.286	825.632	2.563.846
	08.	260.472	280.113	265.052	206.290	229.269	77.338	18.132	143.867	86.120	766.965	2.333.618
	09.	284.433	292.053	253.285	187.337	230.647	94.542	14.284	144.308	82.956	779.381	2.363.226
	10.	283.450	311.370	274.230	224.018	257.069	97.637	21.383	139.420	90.698	856.133	2.555.410
	11.	279.101	288.543	253.389	190.713	243.580	86.572	24.091	117.095	90.829	794.336	2.368.247
	12.	275.876	278.855	265.077	212.873	250.392	81.796	32.995	129.223	81.525	809.914	2.418.524

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće uvoza iz te zemlje u ukupnom uvozu BiH u trogodišnjem periodu (2016, 2017, 2018 .godine).

U skladu s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju Ostale zemlje.

T29: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM

Godina	Mjesec	EMU EUR 1	Hrvatska HRK 100	Češka R. CZK 1	Mađarska HUF 100	Japan JPY 100	Švicarska CHF 1	Turska TRY 1	V. Britanija GBP 1	SAD USD 1	Kina CNY 1	Srbija RSD 100
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2018.		1,955830	26,365492	0,076267	0,613697	1,500585	1,693763	0,351884	2,210985	1,657498	0,250633	1,653621
2019.		1,955830	26,365089	0,076197	0,601572	1,603053	1,758109	0,307940	2,230125	1,747204	0,252963	1,659447
2020.		1,955830	25,946780	0,074002	0,557563	1,607387	1,827419	0,247515	2,201320	1,716607	0,248658	1,663431
2021.		1,955830	25,977234	0,076253	0,545671	1,506596	1,808910	0,191301	2,274685	1,653851	0,256382	1,663495
2022.		1,955830	25,957036	0,079629	0,501501	1,420249	1,948176	0,113256	2,294933	1,860152	0,276500	1,665037
2023.		1,955830		0,081507	0,512335	1,290900	2,013360	0,078526	2,248887	1,809093	0,255630	1,668038
2024.		1,955830		0,077871	0,495036	1,194513	2,053678	0,055106	2,310145	1,807525	0,251198	1,670415
2024.	01.	1,955830		0,079146	0,512190	1,227395	2,088796	0,059611	2,275517	1,791141	0,249960	1,668657
	02.	1,955830		0,077584	0,504683	1,212718	2,069872	0,058855	2,289035	1,810905	0,251794	1,669106
	03.	1,955830		0,077319	0,495381	1,202086	2,026543	0,056290	2,287037	1,800166	0,249899	1,668944
	04.	1,955830		0,077365	0,498140	1,186835	2,004962	0,056369	2,283729	1,822828	0,251827	1,669648
	05.	1,955830		0,078697	0,504799	1,161646	1,990265	0,056125	2,285357	1,810523	0,250292	1,669998
	06.	1,955830		0,078946	0,496246	1,151885	2,030938	0,055789	2,308890	1,816739	0,250480	1,670595
	07.	1,955830		0,077358	0,498324	1,140203	2,019980	0,054793	2,319048	1,803357	0,248299	1,670920
	08.	1,955830		0,077630	0,495281	1,212817	2,067970	0,052870	2,297743	1,779091	0,248565	1,671114
	09.	1,955830		0,077943	0,495499	1,228998	2,077805	0,051711	2,327334	1,760878	0,248828	1,671019
	10.	1,955830		0,077340	0,487160	1,200540	2,083459	0,052310	2,342680	1,791888	0,253036	1,671141
	11.	1,955830		0,077304	0,478282	1,196650	2,089344	0,053351	2,344783	1,837313	0,255172	1,671703
	12.	1,955830		0,077810	0,474688	1,213117	2,094876	0,053337	2,360008	1,865933	0,256316	1,672094

T30: Vladine finansije BiH - jedinice sektora vlade

- u milionima KM -

		Institucije BiH	FBIH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani prihodi za BiH	Institucije BiH	FBIH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani rashodi za BiH	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/deficit
2015.		1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9
2016.		1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8
2017.		1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0
2018.		1.045,0	8.833,6	4.364,6	280,9	14.389,6	996,0	7.660,0	3.983,4	233,7	12.738,6	914,6	736,5
2019.		1.051,4	9.217,5	4.584,0	288,8	15.018,1	985,5	8.120,3	4.097,6	254,6	13.334,3	1.006,6	677,2
2020.		1.070,6	8.614,0	4.652,1	268,3	14.430,7	1.028,6	8.583,1	4.749,6	287,9	14.474,8	1.765,1	-1.809,2
2021.		1.093,0	9.616,7	5.147,2	305,9	16.055,3	982,3	8.792,8	4.861,0	268,5	14.797,0	1.368,9	-110,6
2022.		1.165,5	10.946,2	5.887,4	338,4	18.212,9	1.096,1	9.797,8	5.748,5	287,5	16.805,3	1.590,2	-182,7
2023.		1.506,6	12.228,9	6.439,4	369,8	20.308,7	1.345,9	11.691,7	6.089,3	318,4	19.209,3	1.699,9	-600,5
2018.	Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
	Q2	242,8	1.914,5	884,1	61,4	3.075,2	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,4	66,5	285,3
	Q3	400,3	1.951,9	861,7	69,0	3.250,5	243,9	1.651,7	835,0	56,0	2.754,4	91,2	404,9
	Q4	124,1	2.138,2	960,8	75,4	3.259,2	289,0	2.104,9	983,4	78,9	3.416,8	237,9	-395,5
2019.	Q1	238,9	1.899,1	845,3	60,2	3.013,8	225,9	1.600,5	806,8	42,5	2.646,0	26,0	341,9
	Q2	261,7	1.990,1	902,3	67,3	3.187,1	239,2	1.770,8	789,9	63,1	2.828,7	71,9	286,5
	Q3	270,0	2.079,8	924,2	71,6	3.309,8	253,8	1.800,7	823,5	54,3	2.896,5	78,9	334,4
	Q4	280,8	2.080,5	1.015,2	72,2	3.412,9	266,6	2.177,5	972,4	81,1	3.461,9	210,4	-259,4
2020.	Q1	286,0	1.906,0	862,8	59,7	3.081,9	235,6	1.695,3	877,3	42,7	2.818,4	40,6	222,9
	Q2	235,6	1.674,2	887,0	53,6	2.815,4	232,8	1.834,2	1.090,5	62,6	3.185,2	102,1	-471,9
	Q3	266,9	1.963,7	970,8	67,0	3.236,3	231,7	2.024,8	933,7	69,8	3.227,7	96,5	-88,0
	Q4	282,1	2.027,8	1.067,1	71,3	3.418,9	328,5	2.249,0	1.117,7	93,8	3.759,7	231,1	-571,9
2021.	Q1	277,6	1.906,5	976,0	61,7	3.191,6	240,3	1.727,9	929,8	47,9	2.915,8	60,1	215,7
	Q2	275,1	2.094,2	976,5	69,9	3.390,8	235,1	1.919,4	1.022,4	59,7	3.211,7	93,3	85,8
	Q3	262,8	2.146,5	1.072,2	74,1	3.527,5	256,3	1.953,5	963,4	58,9	3.204,0	78,9	244,6
	Q4	277,5	2.272,0	1.095,8	82,3	3.702,2	250,5	2.430,2	1.170,4	85,6	3.911,4	288,6	-497,8
2022.	Q1	256,1	2.181,7	1.070,1	72,9	3.550,1	243,1	1.818,4	979,0	57,4	3.067,3	22,0	460,8
	Q2	278,1	2.498,0	1.193,2	81,2	4.026,0	236,4	2.227,9	1.146,3	62,6	3.648,6	82,3	295,1
	Q3	326,9	2.424,2	1.209,6	83,2	4.009,0	269,8	2.266,2	1.261,1	63,5	3.825,9	108,6	74,6
	Q4	304,5	2.579,7	1.188,1	85,8	4.127,5	346,7	2.649,5	1.385,0	87,9	4.438,5	272,8	-583,8
2023.	Q1	304,7	2.508,4	1.237,5	76,3	4.072,6	293,1	2.214,2	1.165,9	60,3	3.679,1	33,1	360,3
	Q2	400,5	2.815,3	1.234,3	86,2	4.487,0	324,7	2.599,6	1.214,7	68,9	4.158,6	78,4	250,0
	Q3	388,7	2.778,6	1.335,3	97,9	4.529,3	355,9	2.713,6	1.289,9	69,6	4.357,9	98,9	72,6
	Q4	412,7	2.738,2	1.412,8	93,1	4.598,7	372,2	3.200,6	1.457,8	102,5	5.075,1	370,3	-846,7
2024.	Q1	374,1	2.765,0	1.416,4	87,6	4.567,4	351,7	2.559,7	1.313,5	83,4	4.232,7	20,2	314,5
	Q2	442,5	2.979,3	1.438,4	100,2	4.896,9	339,9	2.804,2	1.353,7	73,5	4.507,7	101,2	287,9
	Q3	384,0	3.099,4	1.478,5	106,3	4.992,8	373,0	3.011,5	1.426,2	90,0	4.825,4	117,9	49,6

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBIH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBIH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T31: Vladine finansije BiH - struktura konsolidovanih prihoda i rashoda

- u milionima KM -

		Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidirani prihodi	Kompenzacija zaposlenih	Korištenje robe i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava
2015.		6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.		6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2017.		7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7
2018.		7.688,4	5.041,8	1.659,4	14.389,6	3.422,1	2.534,0	242,5	476,0	5.013,2	1.050,9	12.738,6	914,6
2019.		8.014,1	5.345,7	1.658,4	15.018,1	3.738,1	2.688,3	241,1	507,3	5.223,4	936,1	13.334,3	1.006,6
2020.		7.363,3	5.383,9	1.683,5	14.430,7	3.921,8	2.702,8	255,9	870,1	5.508,0	1.216,3	14.474,8	1.765,1
2021.		8.485,4	5.798,0	1.771,9	16.055,3	4.039,2	2.847,7	240,2	742,9	5.718,3	1.208,7	14.797,0	1.368,9
2022.		9.898,8	6.482,5	1.831,6	18.212,9	4.546,5	3.256,5	259,4	747,7	6.503,1	1.492,1	16.805,3	1.590,2
2023.		10.767,8	7.410,9	2.130,0	20.308,7	5.187,2	3.468,4	394,7	884,0	7.883,1	1.391,9	19.209,3	1.699,9
2018.	Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
	Q2	1.597,5	1.243,8	234,0	3.075,2	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,4	66,5
	Q3	1.787,5	1.241,5	221,6	3.250,5	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	179,2	2.754,4	91,2
	Q4	1.570,5	1.403,3	285,4	3.259,2	766,9	587,9	56,2	148,4	1.295,6	561,8	3.416,8	237,9
2019.	Q1	1.528,5	1.247,2	238,1	3.013,8	787,8	462,1	41,8	40,5	1.202,7	111,1	2.646,0	26,0
	Q2	1.669,1	1.335,2	182,8	3.187,1	806,1	494,9	68,5	81,8	1.254,2	123,2	2.828,7	71,9
	Q3	1.734,1	1.336,0	239,6	3.309,8	805,4	517,7	43,3	112,2	1.252,3	165,5	2.896,5	78,9
	Q4	1.904,0	1.427,3	81,6	3.412,9	850,7	617,2	52,5	189,6	1.349,2	402,7	3.461,9	210,4
2020.	Q1	1.556,2	1.286,5	239,2	3.081,9	817,7	482,1	69,8	60,4	1.274,3	114,1	2.818,4	40,6
	Q2	1.327,2	1.223,4	264,8	2.815,4	861,7	495,5	43,3	157,1	1.277,1	350,5	3.185,2	102,1
	Q3	1.564,3	1.418,6	253,4	3.236,3	850,4	486,3	42,4	262,8	1.357,6	228,3	3.227,7	96,5
	Q4	1.848,8	1.455,5	114,7	3.418,9	872,7	638,3	71,6	299,2	1.419,6	458,2	3.759,7	231,1
2021.	Q1	1.560,9	1.319,3	311,4	3.191,6	851,1	486,3	55,0	47,5	1.318,9	156,9	2.915,8	60,1
	Q2	1.690,2	1.437,0	263,5	3.390,8	866,7	529,2	60,3	142,9	1.376,4	236,2	3.211,7	93,3
	Q3	1.854,4	1.441,1	232,0	3.527,5	865,8	547,5	31,9	123,2	1.405,4	230,2	3.204,0	78,9
	Q4	2.082,2	1.600,5	19,6	3.702,2	913,6	651,8	60,8	336,5	1.430,2	518,6	3.911,4	288,6
2022.	Q1	1.851,2	1.462,0	236,9	3.550,1	908,3	517,6	52,7	55,2	1.377,3	156,2	3.067,3	22,0
	Q2	2.110,4	1.604,5	311,1	4.026,0	960,2	570,0	68,1	160,9	1.531,3	358,0	3.648,6	82,3
	Q3	2.124,8	1.643,0	241,3	4.009,0	988,8	599,2	67,7	154,3	1.631,2	384,8	3.825,9	108,6
	Q4	2.185,5	1.773,1	168,9	4.127,5	1.056,7	754,5	38,6	266,7	1.743,3	578,7	4.438,5	272,8
2023.	Q1	2.106,4	1.712,4	253,8	4.072,6	1.078,9	586,8	98,9	45,7	1.722,6	146,3	3.679,1	33,1
	Q2	2.281,8	1.819,3	385,9	4.487,0	1.146,3	636,2	60,0	145,2	1.904,6	266,3	4.158,6	78,4
	Q3	2.384,7	1.867,2	277,4	4.529,3	1.101,3	646,6	115,6	150,3	1.929,2	414,8	4.357,9	98,9
	Q4	2.458,6	2.012,0	128,1	4.598,7	1.158,5	870,5	66,7	426,8	2.006,9	545,7	5.075,1	370,3
2024.	Q1	2.378,4	1.912,3	276,7	4.567,4	1.185,6	660,8	139,9	64,5	1.994,6	187,3	4.232,7	20,2
	Q2	2.556,0	1.989,3	351,6	4.896,9	1.229,9	708,7	51,2	141,4	2.063,6	312,9	4.507,7	101,2
	Q3	2.663,5	2.044,4	284,9	4.992,8	1.198,2	734,6	115,6	215,3	2.120,6	441,1	4.825,4	117,9

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T32: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH klasifikovani prema zemlji stranog investitora**- u milionima KM -**

Godina	Austrija	Holandija	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2015.	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016.	112,8	57,6	142,5	25,2	2,0	-44,3	34,6	-25,8	11,3	34,6	267,7	618,4
2017.	84,1	-3,3	159,6	46,9	57,7	-6,8	101,1	56,9	30,6	-0,3	327,1	853,6
2018.	90,7	100,9	129,1	23,6	105,1	143,4	42,6	21,1	46,5	7,4	252,9	963,3
2019.	68,8	6,7	148,0	17,5	54,4	213,0	22,0	41,6	-19,8	3,2	244,0	799,3
2020.	100,8	-1,1	182,0	36,0	84,9	-14,8	60,4	133,1	-21,0	56,3	207,0	823,5
2021.	104,7	-55,9	89,7	60,7	124,0	-94,6	75,6	98,7	211,0	148,9	420,5	1.183,3
2022.	211,4	158,7	7,2	60,1	229,0	-50,3	81,2	153,2	23,4	37,0	606,6	1.517,5
2023.	87,9	237,7	187,2	-34,5	204,9	376,3	173,3	355,6	-124,3	78,7	352,8	1.895,6
Jan - Sep 2024.	178,8	105,5	252,5	15,7	240,2	58,0	193,4	110,8	-42,2	55,5	309,4	1.477,4

Napomena:

Direktne strane investicije (tokovi i stanja) kompilirane su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih investicija - četvrto izdanje.

T33: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti

- u milionima KM -

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Telekomunikacije	Finansijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i penzijskih fondova	Poslovanje nekretninama	Ostale djelatnosti	Ukupno
2015.	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9
2016.	16,3	5,6	-52,0	51,9	-17,6	2,0	20,3	148,4	6,4	37,1	161,4	-9,8	248,4	618,4
2017.	20,8	13,5	-26,0	1,2	-8,8	58,8	47,3	59,3	96,1	17,1	203,0	41,9	329,2	853,6
2018.	34,9	9,3	139,0	33,2	15,5	63,7	40,3	121,3	11,9	8,3	140,1	28,4	317,4	963,3
2019.	-13,4	15,1	200,3	26,5	6,4	-2,5	5,9	119,7	17,8	-20,6	153,3	19,0	271,7	799,3
2020.	28,2	-1,8	1,5	39,1	18,8	-29,4	32,7	97,3	37,2	2,3	156,3	73,1	368,3	823,5
2021.	11,1	7,2	-52,2	17,0	5,5	102,6	41,0	119,9	176,0	11,0	12,1	103,3	628,8	1.183,3
2022.	61,1	13,3	-49,3	104,2	31,3	122,8	40,5	163,3	96,9	6,8	148,2	75,1	703,3	1.517,5
2023.	54,3	5,2	362,4	139,4	24,3	-118,0	92,4	151,5	120,9	288,9	304,3	13,9	456,1	1.895,6
Jan - Sep 2024.	59,4	2,6	49,7	92,2	16,7	-44,3	38,7	132,6	218,9	50,0	388,7	-5,5	477,7	1.477,4

Napomena:

Tokove direktnih stranih investicija u BiH prema NACE 1. Rev 1. klasifikacije djelatnosti za period 2004-2012 možete naći na web stranici.

Direktne strane investicije (tokovi i stanja) kompilirane su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj. Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih investicija - četvrto izdanje.

T34: Stanja direktnih investicija u BiH klasifikovana po zemlji stranog investitora

- u milionima KM -

Zemlja	31.12.2021.			31.12.2022.			31.12.2023.		
	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno
Austrija	2.642,4	223,9	2.866,3	2.453,8	265,5	2.719,3	2.472,6	193,2	2.665,9
Belgija	12,0	5,9	17,9	11,9	5,5	17,5	26,9	5,6	32,5
Crna Gora	40,5	3,0	43,5	71,6	4,6	76,2	84,4	4,6	89,0
Češka	21,4	21,6	42,9	37,9	22,7	60,6	24,5	21,8	46,3
Danska	36,0	5,5	41,5	23,8	2,6	26,4	56,5	5,9	62,4
Francuska	15,9	4,9	20,8	19,6	8,4	28,0	19,1	8,5	27,6
Holandija	534,5	165,0	699,5	687,9	172,3	860,2	927,9	237,6	1.165,5
Hrvatska	2.506,6	151,2	2.657,9	2.378,8	160,8	2.539,5	2.670,2	133,8	2.803,9
Irska	-3,4	14,4	11,1	-5,9	14,6	8,6	1,6	14,6	16,2
Italija	663,7	122,1	785,9	723,9	113,2	837,1	672,7	112,9	785,6
Kanada	0,5	5,1	5,7	1,0	5,1	6,1	0,1	5,6	5,7
Kipar	153,0	6,8	159,8	169,5	9,7	179,2	211,8	14,9	226,7
Kuvajt	134,8	179,8	314,6	117,8	190,9	308,7	109,5	205,5	315,0
Lihtenštajn	5,9	6,0	11,9	6,2	4,2	10,3	8,0	2,0	10,1
Litvanija	2,0	0,0	2,0	0,2	0,0	0,2	1,4	0,0	1,3
Luksemburg	115,9	225,7	341,6	168,4	191,0	359,4	154,0	188,4	342,4
Mađarska	43,0	2,2	45,2	51,6	3,7	55,4	209,6	5,1	214,7
Malezija	9,3	29,1	38,3	7,9	29,1	36,9	6,9	29,1	35,9
Norveška	2,3	6,8	9,1	6,1	7,1	13,2	7,1	6,3	13,4
Njemačka	702,5	332,2	1.034,8	807,3	456,5	1.263,8	876,9	501,5	1.378,4
Poljska	33,8	42,6	76,4	50,5	53,0	103,4	62,2	21,5	83,7
Rusija	455,8	7,3	463,1	393,7	7,8	401,6	448,7	327,9	776,5
Saudijska Arabija	213,2	153,0	366,2	223,4	163,1	386,5	226,6	166,6	393,2
Slovačka	3,5	21,0	24,5	8,3	20,2	28,5	30,5	19,8	50,4
Slovenija	1.084,1	160,8	1.244,9	1.161,7	164,2	1.325,9	1.251,9	157,3	1.409,2
Srbija	2.014,8	290,1	2.304,9	2.147,8	334,5	2.482,2	2.392,0	287,8	2.679,8
Španija	28,8	1,7	30,5	35,3	5,3	40,6	34,1	6,8	40,9
Švicarska	554,6	77,9	632,5	593,3	77,7	671,0	461,6	77,5	539,1
Švedska	56,6	38,0	94,6	65,2	14,7	79,9	65,7	15,3	81,1
Turska	513,7	3,8	517,4	608,6	-45,5	563,1	674,9	-25,7	649,2
Ujedinjeni Arapski Emirati	170,3	338,4	508,7	134,0	350,3	484,3	118,5	372,8	491,3
Sjedinjene Američke Države	33,2	22,1	55,3	21,7	20,5	42,2	37,7	19,0	56,7
Velika Britanija	701,9	132,1	834,0	893,8	210,6	1.104,4	1.013,1	229,4	1.242,4
Ostale zemlje	361,5	189,0	550,5	397,0	273,4	670,4	386,9	298,2	685,1
Ukupno	13.864,7	2.988,9	16.853,6	14.473,4	3.317,1	17.790,6	15.746,2	3.670,9	19.417,1

T35: Nominalni i realni efektivni kurs KM

Godina	Mjesec	Efektivni kurs KM (2015=100)	
		NEER	REER
2015.		99,98	99,99
2016.		101,18	98,87
2017.		101,98	98,36
2018.		103,68	98,99
2019.		104,42	98,05
2020.		106,11	97,23
2021.		107,37	96,93
2022.		108,94	100,75
2023.		111,29	100,62
2024.		113,09	99,36
2024.	01.	112,53	100,54
	02.	112,86	100,65
	03.	113,14	100,54
	04.	112,98	99,87
	05.	113,06	99,43
	06.	113,00	98,64
	07.	113,18	98,43
	08.	113,43	98,96
	09.	113,58	99,02
	10.	113,39	98,67
	11.	113,03	98,78
	12.	112,93	98,81

Napomena:

Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH
<http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=bs>

NAPOMENA UZ TABELE 6, 7, 9, 13,14, 15, 16 I 17.

Revidirani podaci za period januar 2006. – novembar 2015. godine su bazirani na aktivnom podbilansu banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključen pasivni podbilans. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Pasivni podbilans sadrži obaveze po inostranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. godine, i ne odlikava aktuelno poslovanje banke, te će ovaj podbilans u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo finansija FBiH u skladu sa Zakonom o početnom bilansu banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri uticala na smanjenje kredita javnim preduzećima u stranoj valuti, smanjenje strane pasive, na smanjenje ostalih stavki aktive i pasive po osnovu stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vladi entiteta, fiksnu aktivu, depozite nerezidenata, dionice i kapital.

Podaci o „punom“ bilansu, s uključenim pasivnim podbilansom, korisnicima su još uvijek dostupni na: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

U skladu s novom regulativom Agencije za bankarstvo RS-a, objavljenoj u Sl. glasniku RS br. 136/10, kojom je propisan novi način knjigovodstvenog evidentiranja potraživanja klasifikovanih u kategoriju E, obračuna i knjigovodstvenog evidentiranja kamate po nekvalitetnoj aktivi, te obračuna opštih i posebnih rezervisanja, banke iz RS-a su u podacima za decembar 2010. izvršile primjenu navedene regulative prenosom navedenih pozicija iz vanbilansne evidencije u bilans. Ispravka se odrazila na strani aktive, na porast kredita u iznosu od 144 miliona KM, porast dospjelih kamata u iznosu od 36 miliona KM, a na strani pasive na porast rezervisanja za kreditne gubitke u iznosu od 180 miliona KM u okviru računa kapitala.

PUBLIKACIJE I WEB SERVISI

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednim trendovima u makroekonomskom okruženju, koja se od maja 2013. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Kvartalna publikacija, obuhvata podatke monetarne i finansijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platnog bilansa Bosne i Hercegovine.
Godišnji izvještaj	Publikacija sadrži izvještaj o poslovanju CBBiH u toku godine i finansijski izvještaj, koje CBBiH dostavlja Predsjedništvu BiH i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvještaj o finansijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija sadrži ocjenu rizika koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u finansijskom sistemu te procjenu otpornosti sistema na identificirane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web-stranici CBBiH.
Monografija CBBiH	Jubilarna publikacija povodom obilježavanja dvadesete godišnjice CBBiH
WEB-STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@CBBIH	Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra izuzetno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovi Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obavezu da obavještava javnost o svom radu davanjem blagovremenih informacija, objavljivanjem izvještaja, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za štampu. Web-stranica CBBiH postoji od 1998. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine te numizmatička izdanja CBBiH; na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnji izvještaji, mjesečni bilansi stanja, kvartalni bilteni, izvještaj o finansijskoj stabilnosti, platni bilans BiH, platni promet...) te spisak svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podaci objavljuju se u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje kursna lista, koja se mijenja jednom dnevno te ostale relevantne novosti i saopćenja za javnost. Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. CBBiH je radi povećanja otvorenosti i transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter. Putem tog profila objavljuju se podaci koji se inače objavljuju na web-stranici banke www.cbbh.ba, kao i dodatne informacije i podaci za koje postoji procjena da su relevantni. Način komunikacije prilagođen je ciljanoj javnosti.

IZDAVAČ:

Centralna banka Bosne i Hercegovine
Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo
Tel + 387 33 278 100
www.cbbh.ba
e-mail: contact@cbbh.ba

Priprema za štampu:

Štamparija Fojnica d.d.

Štampa:

Štamparija Fojnica d.d.

Publikovanje i umnožavanje u obrazovne
i nekomercijalne svrhe je dozvoljeno
uz saglasnost izdavača

